Okuyalım, öğnenelim, öğretelim de
Kur'an yolunda olalım.

ALLÂH'IN KELÂMI İRÂBININ TAMÂMI

3. CİLD

Müellifi
Süleyman oğlu
Hüseyin KALELİ
Emekli Müftü

ALLÂH'IN KELÂMI ÎRÂBININ TAMÂMI

CİLD III

Müellifi:
Süleyman oğlu
Hüseyin KALELİ
Emekli Müftü

Yayın Kurulu:
Necati Tuncer
Bekir Tuncer
Ömer Tuncer

Redekte & Dizgi:
Soner & Şule Dağ

Baskı ve Cilt:
Dizgi Ofset Matbaacılık
F.Çakmak Mah. 10451 Sk. No: 4 Karatay/Konya
Tel: 0(332) 342 07 42

Basım Tarihi:
Eylül - 2012

© Copyright:
Tüm Hakları Saklıdır.

ISBN
Takım: 9789758954-90-2
1.Cild: 9789758954-93-3

≈ SÛRELER ≈

Sûre Adı	Sayfa No:
10/Yûnus Sûresi	1
11/Hûd Sûresi	81
12/Yûsuf Sûresi	168
13/Ra'd Sûresi	251
14/İbrâhîm Sûresi	287
15/Hicr Sûresi	324
16/Nahl Sûresi	363
17/Kehf Sûresi	514

YÛNUS SÛRESİ

10. Sûredir

109 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

Tevbe sûresi Rasulü Ekremin evsafı ile bitti.

Bu surede Rasule karşı çıkanlara cevapla başladı.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

الٓرٰ ۚ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

Îrâbı:

(الر) hurufu mukataâdan. Îrâbda yeri yok. (تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mebni, mahallen merfu. (آيَاتُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْحَكِيمِ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...تِلْكَ آيَاتُ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنْ اَوْحَيْنَآ اِلٰى رَجُلٍ مِنْهُمْ اَنْ
اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ
عِنْدَ رَبِّهِمْ ۗ قَالَ الْكَافِرُونَ اِنَّ هٰذَا لَسَاحِرٌ مُبِينٌ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâmiyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, mebni. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem haberi ve mansub olan (عَجَبًا) den hâl olan mahzufe müteallık. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (أوْحَيْنَا) fi'li mâzı, mebni ve fâili. (إلى رَجُلٍ) cârr-mecrur, (أوْحَيْنَا) ye müteallık. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (رَجُلٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık.

(أنْ أوْحَيْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(أَنْ) harfi tefsîr. (أَنْذِرِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (بَشِّرِ), (أَنْذِرِ) gibi. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mebni, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّ) harfi te'kîd. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (قَدَمَ), (أَنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (صِدْقٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنَّ لَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf (ب) ile mahallen mecrur. (بَشِّرِ) ye müteallık.

(عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَدَمَ صِدْقٍ) ın mahzuf sıfatına müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı, mebni. (الْكَافِرُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (إِنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (لَ) harfi te'kîd. (سَاحِرٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُبِينٌ) haberin sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَوْحَيْنَا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَنْذِرِ النَّاسَ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(...بَشِّرِ) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ الْكَافِرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 3

إِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ ۖ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ ۖ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۖ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd. (رَبَّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللّٰهُ) lafzı celâl, (إِنَّ) nin haberi. (الَّذِي) ismi mavsul, lafzı celâlın sıfatı, mahallen merfu. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (وَالْأَرْضَ), (السَّمَاوَاتِ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي سِتَّةِ) cârr-

mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (أَيَّامٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثُمَّ) harfi atf. (اسْتَوَى) fi'li mâzı. (عَلَى الْعَرْشِ) cârr-mecrur, (اسْتَوَى) ye müteallık. (يُدَبِّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الأَمْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) harfi nefy. (مِن) harfi cerr zâid. (شَفِيعٍ) mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (إِذْنِهِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذَٰلِكُمُ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (اللَّهُ) lahzatullâh haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبُّ) lafzı celâlden bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) sebebiyye. (اعْبُدُوا) fi'li emr ve fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَ) istifhâmiyye. (فَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (تَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(خَلَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَوَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(...يُدَبِّرُ) cümlesi, (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(مَا مِن شَفِيعٍ) cümlesi, (إِنَّ) nin üçüncü haberi. Mahallen merfu.

(ذَٰلِكُمُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اعْبُدُوهُ) cümlesi, (تُنبِهُوا) takdîrindeki mahzuf isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَذَكَّرُونَ) cümlesi, (اغْفَلْتُمْ) takdîrindeki mahzuf cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا ۖ وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا ۚ إِنَّهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ
ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
بِالْقِسْطِ ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ
أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(إِلَيْهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَرْجِعُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen

mecrur. (جَمِيعاً), (كُمْ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَعْدَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlâkı, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَقّاً) mahzuf fi'linin mef'ûlü mutlâkı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَبْدَأُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْخَلْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) harfi atf. (يُعِيدُ), (يَبْدَأُ) gibi. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَجْزِيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا), (آمَنُوا) gibi. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha (cemi' müennes sâlim). (بِالْقِسْطِ) cârr-mecrur, (يَجْزِيَ) ye müteallık.

(أَنْ يَجْزِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُعِيدُ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا), (آمَنُوا) gibi. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (شَرَابٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ حَمِيمٍ) cârr-mecrur, (شَرَابٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (وَعَذَابٌ أَلِيمٌ), (شَرَابٌ) e ma'tuf ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَكْفُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

(مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَلِيمٌ) e müteallık.

Cümleler:

(إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(وَعْدَ اللّٰهِ "وَعْدَ") cümlesi, isti'nâfiyye geçeni te'kîd için. Îrâbda yeri yok.

(حَقّاً "حَقّ") cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(إِنَّهُ) cümlesi, ta'lîl hükmünde isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَبْدَأُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يُعِيدُهُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(عَمِلُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَهُمْ شَرَابٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَكْفُرُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 5

هُوَ الَّذِى جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَآءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَّرَهُ

مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ ۚ مَا خَلَقَ اللَّهُ
ذٰلِكَ اِلَّا بِالْحَقِّ ۚ يُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(هُوَ) mübteda. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, merfular. Raf alâmetleri mukadder zammeler. (جَعَلَ) fi'li mâzı, mebni. Fâili, müstetir zamir (هُوَ الَّذِي) ye âid. (الشَّمْسَ) birinci mef'ûl, mansub. (ضِيَاءً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (الْقَمَرَ نُوراً) geçen birinci ve ikinci mef'ûller gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (قَدَّرَ), (جَعَلَ) gibi. (هُ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (مَنَازِلَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَعْلَمُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أَنْ تَعْلَمُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَدَّرَ) ya müteallık. (عَدَدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السِّنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (الْحِسَابَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) harfi nefy. (خَلَقَ) fi'li mâzı, mebni. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mebni, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, lafzı celâlden hâl olan mahzufe müteallık. (يُفَصِّلُ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْآيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (يُفَصِّلُ) ye müteallık. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(جَعَلَ الشَّمْسَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...قَدَّرَهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مَا خَلَقَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُفَصِّلُ) cümlesi, lafzı celâlden hâl. Mahallen mansub.
(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) nın sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 6

اِنَّ فِى اخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ فِى السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd. (فِي اخْتِلَافِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (اللَّيْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (النَّهَارِ), (اللَّيْلِ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, (اخْتِلَافِ) ye ma'tuf, mahallen mecrur. (خَلَقَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (الأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ل) harfi te'kîd. (آيَاتٍ), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (يَتَّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِنَّ فِي اخْتِلَافِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(خَلَقَ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَتَّقُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) nın sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 7

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَاطْمَأَنُّوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (إِنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (لا) nâfiye. (يَرْجُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لِقَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَضُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالْحَيَاةِ) cârr-mecrur, (رَضُوا) ye müteallık. (الدُّنْيَا) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (اطْمَأَنُّوا), (رَضُوا) gibi. (بِهَا) cârr-mecrur, (اطْمَأَنُّوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) geçenki gibi. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, (هُمْ) ün haberi ve merfu olan (غَافِلُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لا يَرْجُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...رَضُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اطْمَأَنُّوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ عَنْ آيَاتِنَا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(غَافِلُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 8

أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(أُولَٰئِكَ) mübteda, mahallen merfu. (مَأْوَى) ikinci mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Bu muzâf, (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (النَّارُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَكْسِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (مَأْوَى) ye müteallık.

Cümleler:

(أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمُ النَّارُ) cümlesi, geçen âyetin başındaki (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(مَأْوَاهُمُ النَّارُ) cümlesi, (أُولَٰئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَكْسِبُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 9

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ ۚ تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi mavsul. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا), (آمَنُوا) gibi, ona ma'tuf. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (يَهْدِي) fi'li muzâri. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِإِيمَانِ) cârr-mecrur, (يَهْدِي) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي جَنَّاتِ) cârr-mecrur, (الأَنْهَارُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (النَّعِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(عَمِلُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(تَجْرِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

دَعْوٰيهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ۚ
وَاٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(دَعْوَي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِيهَا) cârr-mecrur, (دَعْوَي) ye müteallık. (سُبْحَانَ), mahzuf (أُسَبِّحُ) fi'linin mef'ûlü mutlakı, mansub. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللَّهُمَّ) lafzı celâl, alem, müfred, münâda, mebni, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (تَحِيَّةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِيهَا) cârr-mecrur, (تَحِيَّةُ) ye müteallık. (سَلَامٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (آخِرُ) mübteda, merfu. (دَعْوَي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) –aslı (أَنَّ)– harfi te'kîd, ismi, zamiri şan mahzuf. (اَلْحَمْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (رَبِّ) lafzı celâlın sıfatı veya ondan bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (اَلْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ) cümlesi, masdar te'vîlinde (آخِرُ) nun haberi. Mahallen merfu.

Cümleler:

(دَعْوَاهُمْ فِيهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(سُبْحَانَكَ "أُسَبِّحُ") cümlesi, (دَعْوَي) nin haberi. Mahallen merfu.

(اللَّهُمَّ) cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَحِيَّتُهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(آخِرُ دَعْوَاهُمْ) cümlesi, geçenki gibi. Îrâbda yeri yok.

(الْحَمْدُ لِلّٰهِ) cümlesi, muhaffef (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 11

وَلَوْ يُعَجِّلُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَقُضِيَ
اِلَيْهِمْ اَجَلُهُمْ ۖ فَنَذَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا

فِى طُغْيَـانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi intibâ, şart anlamlı. (يُعَجِّلُ) fi'li muzâri, merfu. (اللّٰهُ) lafzı celâl, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (يُعَجِّلُ) ye müteallık. (الشَّرَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اسْتِعْجَالَ) harfi cerin kaldırılmasıyla mansub. Nasb alâmeti fetha –aslı (لاسْتِعْجَالِهِمْ)–. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْخَيْرِ) cârr-mecrur, (اسْتِعْجَالَ) nin mahzuf (أُمُورَ) dan hâl olan mahzufe müteallık. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbından vâkı. (قُضِيَ) fi'li mâzı, mechul. (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (قُضِيَ) ye müteallık. (أَجَلُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (نَذَرُ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الَّذِينَ) ismi mavsul, mebni, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لاَ) nâfiye. (يَرْجُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لِقَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي طُغْيَانِ) cârr-mecrur, (يَعْمَهُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَعْمَهُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يُعَجِّلُ اللّٰهُ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(قُضِيَ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(نَذَرُ) cümlesi, (لَوْ يُعَجِّلُ اللّٰهُ) takdîrindeki mahzuf cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يَرْجُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَهُونَ) cümlesi, (يَرْجُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 12

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنْبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا
فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَنْ لَمْ يَدْعُنَا إِلَى ضُرٍّ مَسَّهُ
كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifadeli, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (مَسَّ) fi'li mâzı. (الإِنسَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الضُّرُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (دَعَانَا) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan

mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (الإنسَانَ) ye râci. (لِجَنبِ) câr-mecrur, (دَعَا) nın fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أوْ) harfi atf. (قَاعِداً) mahzuf olan hâle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أوْ قَآئِماً), (أوْ قَاعِداً) gibi. (فَ) âtıfa. (لَمَّا) zarf, (حين) anlamında, şart ifadeli, mahallen mansub. (مَرَّ) ya müteallık. (كَشَفْنَا) fi'li mâzı, mebni ve mahallen merfu olan fâili. (عَنْهُ) câr-mecrur, (كَشَفْنَا) ye müteallık. (ضُرَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (هُ) muzâfun ileyh. (مَرَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الإنسَانَ) ye râci. (كَأَنْ) harfi istidrak, ismi mahzuf zamir –aslı (كَأَنَّ)–. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَدْعُ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti kelimenin sonundaki (و) ın hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنَا) ye râci. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إلَى ضُرٍّ) câr-mecrur, (زُيِّنَ) ye müteallık. (مَسَّهُ), (مَسَّ الإنسَانَ) gibi. (كَ) harfi cerr ve teşbih. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mahallen mecrur. Câr-mecrur, (زُيِّنَ) nin mahzuf mukaddem (تَزْيِيناً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (زُيِّنَ) fi'li mâzı, mechul, mebni. (لِ) harfi cerr. (الْمُسْرِفِينَ) mecrur. Cerr alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz. Câr-mecrur, (زُيِّنَ) ye müteallık. (مَا) harfi masdar. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

(مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (زُيِّنَ) nin nâibi fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(مَسَّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(دَعَانَا) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كَشَفْنَا) cümlesi, (لَمَّا) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.
(مَرَّ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كَأَنْ لَمْ يَدْعُنَا) cümlesi, (مَرَّ) nın fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(يَدْعُنَا) cümlesi, (كَأَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(مَسَّهُ) cümlesi, (ضُرٍّ) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(زُيِّنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nin haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 13

وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا ۙ وَجَآءَتْهُمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا ۭ كَذٰلِكَ نَجْزِي
الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَهْلَكْنَا) fi'li mâzı ve mahallen merfu olan fâili. (الْقُرُونَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أَهْلَكْنَا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَمَّا) geçenki gibi. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (جَاءَتْ) fi'li mâzı müennes. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رُسُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِ) harfi cerr. (الْبَيِّنَاتِ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, (جَاءَتْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لِ) cuhud lâmı ve cerr. (يُؤْمِنُوا) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (ذَلِكَ) ismi işâret, mebni, mahallen mecrur, (يُؤْمِنُوا) ye müteallık.

(أَنْ يُؤْمِنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (كَانُوا) nün mahzuf haberine müteallık.

(نَجْزِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْقَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. (الْمُجْرِمِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(أَهْلَكْنَا) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(ظَلَمُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

(جَاءَتْهُمْ) cümlesi, (الْقُرُونَ) den hâl. Mahallen mansub.

(كَانُوا) cümlesi, (ظَلَمُوا) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.

(نَجْزِي) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve mahallen merfu olan fâili. (كُمْ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (خَلَائِفَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (خَلَائِفَ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (جَعَلْنَا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نَنْظُرَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam).

(أَنْ نَنْظُرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَعَلْنَا) ye müteallık.

(كَيْفَ) ismi istifham, hal, mebni, mahallen mansub. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. Bu fiil (كَيْفَ) nin âmili.

Cümleler:

(جَعَلْنَاكُمْ) cümlesi, geçen âyetin başındaki kasem cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (نَنظُرَ) nın mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 15

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ ۙ قَالَ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ
لِقَآءَنَا ائْتِ بِقُرْاٰنٍ غَيْرِ هٰذَآ اَوْ بَدِّلْهُ ۭ قُلْ مَا يَكُوْنُ لِيْٓ
اَنْ اُبَدِّلَهٗ مِنْ تِلْقَاۗئِ نَفْسِيْ ۚ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰٓى اِلَيَّ ۚ
اِنِّىْٓ اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّيْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifadeli, mahallen mansub. Cevâbına müteallık (تُتْلَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تُتْلَى) ye müteallık. (آيَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيِّنَاتٍ), (آيَاتُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mebni, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَرْجُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (لِقَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ائْتِ) fi'li emr, (ي) nın hazfi üzere mebni. (بِقُرْآنٍ) cârr-mecrur, (ائْتِ) ye müteallık. (غَيْرِ), (قُرْآنٍ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, muzâfun ileyh, mebni, mahallen mecrur. (أَوْ) harfi atf. (بَدِّلْهُ) fi'li emr ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) nâfiye. (يَكُونُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِي) cârr-mecrur, (يَكُونُ) nün mukaddem mahzuf haberine müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أُبَدِّلَ) fi'li muzâri, (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن تِلْقَاء) cârr-mecrur, (أُبَدِّلَ) ye müteallık. (نَفْس) muzâfun ileyh, mecrur. Bu muzâf, (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi nefy. (أَتَّبِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مَا) ismi

mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُوحَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ye âid. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, (يُوحَى) ya müteallık.

(أَنْ أُبَدِّلَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَكُونُ) nün muahhar ismi. Mahallen merfu.

(إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إِنْ) harfi şart, câzim. (عَصَيْتُ) fi'li mâzı, fi'li şart, mebni, mahallen meczum ve fâili. (رَبِّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَذَابَ), (أَخَافُ) nün mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (يَوْمٍ) muzâfun ileyh. (عَظِيمٍ) sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(تُتْلَى) cümlesi, (إِذَا) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

(قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَرْجُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(ائْتِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(بَدِّلْهُ) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.

(قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(مَا يَكُونُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِنْ أَتَّبِعُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يُوحَى إِلَيَّ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنِّي أَخَافُ) cümlesi, ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(أَخَافُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(إِنْ عَصَيْتُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı ise mâ kabli delâlet ettiği için mahzuf.

Âyet: 16

قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَاكُمْ بِهِ ۖ
فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِنْ قَبْلِهِ ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَوْ) harfi imtina'. (شَاءَ) fi'li mâzı. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) nâfiye. (تَلَوْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (تَلَوْتُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (أَدْرَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih,

mahallen mansub. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَدْرَى) ya müteallık. (فَ) ta'lîliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (لَبِثْتُ) fi'li mazı ve fâili. (فِيكُمْ) cârr-mecrur, (لَبِثْتُ) ye müteallık. (عُمُراً) mef'ûlü fih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (لَبِثْتُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm. (فَ) ettevvâbî'ıyye. (لاَ) nâfiye. (تَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَوْ شَاءَ اللّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(مَا تَلَوْتُهُ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لاَ أَدْرَاكُم) cümlesi, geçen şart veya cevâba ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَبِثْتُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(تَعْقِلُونَ) cümlesi, mahzuf (أغاب عنكم ذلك) isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ
بِاٰيَاتِهٖ ؕ اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُوْنَ ﴿۱۷﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi istifham, mübteda, mebni, mahallen merfu. (أَظْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّنِ) cârr-mecrur, (أَظْلَمُ) ye müteallık. (افْتَرَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (عَلَى اللّهِ) cârr-mecrur, (افْتَرَى) ya müteallık. (كَذِباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) âtıfa. (كَذَّبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لاَ) nâfiye. (يُفْلِحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُجْرِمُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(مَنْ أَظْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(افْتَرَى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَذَّبَ) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.

(إِنَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يُفْلِحُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 18

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هٰٓؤُلَآءِ شُفَعَآؤُنَا عِنْدَ اللّٰهِ ۭ قُلْ اَتُنَبِّئُوْنَ اللّٰهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمٰوٰتِ وَلَا فِي الْاَرْضِ ۭ سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) câr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَا) nâfiye. (يَضُرُّهُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ye âid. (وَلَا يَنفَعُهُمْ) ma'tuf olduğu (لَا يَضُرُّهُمْ) gibi. (وَ) âtıfa. (يَقُولُونَ), (يَعْبُدُونَ) gibi. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret, mebni, mübteda, mahallen merfu. (شُفَعَاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شُفَعَاءُ) ye müteallık. Bu muzâf, (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) istifhâmiyye. (تُنَبِّئُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (اللّٰهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِمَا) câr-mecrur, (تُنَبِّئُونَ) ye müteallık. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) âid. (فِي السَّمَاوَاتِ) câr-mecrur, (يَعْلَمُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (فِي الأَرْضِ), (فِي السَّمَاوَاتِ) gibi, ona ma'tuf. (سُبْحَانَ), mahzuf (نسبحُ) fi'linin mef'ûlü mutlakı, mansub. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَعَالَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَن) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (يُشْرِكُونَ), (تُنَبِّئُونَ) gibi.

(مَا يُشْرِكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَعَالَى) ye müteallık.

Cümleler:

(يَعْبُدُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَضُرُّهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَنفَعُهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَقُولُونَ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

(هَؤُلَاءِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(أَتُنَبِّئُونَ اللّٰهَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لاَ يَعْلَمُ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(سُبْحَانَهُ "نسبحُ") cümlesi, îtirâziyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعَالَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 19

وَمَا كَانَ النَّاسُ اِلاَّ اُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا ۟ وَلَوْلاَ كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (النَّاسُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (اِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (أُمَّةً) haber, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَاحِدَةً), (أُمَّةً) gibi, onun sıfatı. (فَ) âtıfa. (اخْتَلَفُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لَوْلاَ) harfi imtina' limtina'. (كَلِمَةٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi mahzuf (موجودة) takdîrinde. (سَبَقَتْ) fi'li mâzı müennes. Fâili, müstetir zamir (هي), (كَلِمَةٌ) e râci. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (كَلِمَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْلاَ) nin cevâbında vâkı. (قُضِيَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir sözün gelişinden anlaşılan mukadder (عذاب) ye râci. (بَيْنَ) zarf, mansub, (قُضِيَ) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (قُضِيَ) ye müteallık. (فِيهِ) cârr-mecrur, (يَخْتَلِفُونَ) ye müteallık. (يَخْتَلِفُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(مَا كَانَ النَّاسُ) cümlesi, isti'nâfiyye veya geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(اخْتَلَفُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(لَوْلاَ كَلِمَةٌ) cümlesi, geçenkilere ma'tuf. Onlar gibi.
(سَبَقَتْ) cümlesi, (كَلِمَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(قُضِيَ بَيْنَهُمْ) cümlesi, (لَوْلاَ) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَيَقُولُونَ لَوْ لاَ اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهِ ۚ فَقُلْ اِنَّمَا الْغَيْبُ

لِلّٰهِ فَانْتَظِرُوا ۚ اِنِّى مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَقُولُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (لَوْلَا) harfi tahzıyd, (هلا) anlamında. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) ye müteallık. (آيَةٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَّبِّهِ) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّمَا) edâtı hasr. (الْغَيْبُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (فَ) başka bir mukadder şartın cevâbında vâkı. (انْتَظِرُوا) fi'li emr ve fâili. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمُنْتَظِرِينَ) ye müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ) harfi cerr. (الْمُنْتَظِرِينَ) mecrur. Cerr alâmeti (ي). (نَ) müfredindeki tenvinden ıvaz. Cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(يَقُولُونَ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَوْلَا أُنزِلَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(قُلْ) cümlesi, (إِنْ يَقُولُ) takdîrindeki mahzuf şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(الْغَيْبُ لِلّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(انْتَظِرُوا) cümlesi, (إِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا) takdîrindeki mahzuf şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(إِنِّي) cümlesi, ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

وَاِذَآ اَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُمْ اِذَا لَهُمْ
مَكْرٌ فِىٓ اٰيَاتِنَا ۚ قُلِ اللّٰهُ اَسْرَعُ مَكْرًا ۚ اِنَّ رُسُلَنَا
يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifadeli, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (أَذَقْنَا) fi'li mâzı ve mahallen merfu olan fâili. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. (رَحْمَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (أَذَقْنَا) ye müteallık. (ضَرَّاءَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (مَسَّتْهُم) fi'li mâzı müennes ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili,

müstetir zamir, (ضَرَّاءَ) ye râci. (إِذَا) harfi fücâiyye. (لَهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَكْرٌ) muahhar mübteda, merfu. (فِي آيَاتِ) cârr-mecrur, (مَكْرٌ) e müteallık –(آيَاتِ) aslında mahzuf ve mecrur, (تَأْوِيلِ) nin muzâfun ileyhi–. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda. (أَسْرَعُ) haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (مَكْراً) temyiz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ رُسُلَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَكْتُبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَمْكُرُونَ), (يَكْتُبُونَ) gibi.

Cümleler:

(أَذَقْنَا) cümlesi, (إِذَا) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.
(مَسَّتْهُمْ) cümlesi, (ضَرَّاءَ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.
(لَهُم مَكْرٌ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اللَّهُ أَسْرَعُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّ رُسُلَنَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يَكْتُبُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَمْكُرُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا كُنتُمْ
فِي الْفُلْكِ ۖ وَجَرَيْنَ بِهِم بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهَا
رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِن كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ
أُحِيطَ بِهِمْ ۙ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۖ لَئِنْ أَنجَيْتَنَا
مِنْ هَٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(هُوَ الَّذِي) mübteda ve haberi, mahallen merfular. (يُسَيِّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. (فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ) cârr-mecrur ve ona ma'tuf olan kelime, (يُسَيِّرُ) ye müteallık. (حَتَّىٰ) harfi ibtidâi. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifadeli, mahallen mansub.

Cevâbına müteallık. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِي الْفُلْكِ) cârr-mecrur, (كُنتُمْ) ün mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (جَرَيْنَ) fi'li mâzı –(نَ) müennes–. Fâili, müstetir zamir, (الْفُلْكِ) ye râci. (بهم بريح) cârr-mecrurlar, (جَرَيْنَ) ye müteallıklar. (طَيِّبَةٍ) sıfat, mavsufu olan (ريح) gibi. (وَ) âtıfa. (فَرِحُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (فَرِحُوا) ye müteallık. (جَاءَتْ) fi'li mâzı müennes. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رِيحٌ عَاصِفٌ) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (جَاءَهُمُ الْمَوْجُ) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü ile merfu olan fâili. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (مَكَانٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (ظَنُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أُحِيطَ) fi'li mâzı, mechul. (بِهِمْ) cârr-mecrur, nâibi fâil yerinde. (دَعَوُا) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُخْلِصِينَ), (دَعَوُا) nun fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (لَهُ) cârr-mecrur, (مُخْلِصِينَ) ye müteallık. (الدِّينَ), (مُخْلِصِينَ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَنجَيْتَنَا) fi'li mâzı ve mahallen merfu olan fâili ile mahallen mansub olan mef'ûlü. (مِنْ) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أَنجَيْتَ) ye müteallık. (لَ) kasemiyye. (نَكُونَنَّ) fi'li muzâri, nâkıs, (ن) harfi te'kîd. İsmi, müstetir zâmir (نحن). (مِنَ) harfi cerr. (الشَّاكِرِينَ) mecrur. Cârr-mecrur, (نَكُونَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

(أَنَّهُمْ أُحِيطَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنُّوا) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُسَيِّرُكُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كُنتُمْ) cümlesi, (إِذَا) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

(جَرَيْنَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.

(فَرِحُوا) cümlesi, geçen cümleler gibi. Mahallen mecrur.

(جَاءَتْهَا رِيحٌ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(جَاءَهُمُ الْمَوْجُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.

(ظَنُّوا) cümlesi, cevâb cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(أُحِيطَ بِهِمْ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(دَعَوُا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(إِنْ أَنجَيْتَنَا) cümlesi, (دَعَوُا) nun manasının tefsîri. Îrâbda yeri yok.

(نَكُونَنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf. Kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

Âyet: 23

فَلَمَّآ اَنْجٰيهُمْ اِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِى الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۗ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلٰٓى اَنْفُسِكُمْ ۙ مَتَاعَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) zarf, (حين) anlamında, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (أَنجَاهُمْ) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إذا) fücêiyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَبْغُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَبْغُونَ) ye müteallık. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (يَبْغُونَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (هَا) harfi tenbih. (النَّاسُ), (أيُّ) den bedel veya atfı beyân, zammede ona tâbi. (إنَّمَا) edâtı hasr. (بَغْيُ) mübteda, merfu. Bu muzâf, (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى أنفس) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَتَاعَ) mef'ûlü mutlâk, mahzuf fi'linin mef'ûlü mutlâkı veya mef'ûlü lieclih veya (يَصْنِي) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha –başka görüş ve anlayışlarda vardır–. (الْحَيَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (ثُمَّ) harfi atf. (إلَيْنَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَرْجِعُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (نُنَبِّئُكُم) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بِمَا) cârr-mecrur, (نُنَبِّئُ) ye müteallık. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(أَنجَاهُمْ) cümlesi, (لَمَّا) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.
(هُمْ يَبْغُونَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يَا أيُّهَا النَّاسُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إنَّمَا بَغْيُكُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(مَتَاعَ "تَتَمَتَعُونَ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.
(نُنَبِّئُكُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.

(كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 24

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ
بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ ۖ حَتّٰىٰ إِذَا أَخَذَتِ
الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا ۙ
أَتَيٰهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنَ
بِالْأَمْسِ ۚ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (مَثَلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri birincisininki kesre, ikincisininki mukadder kesre. (كَمَاءٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (أَنزَلْنَاهُ) fi'li mâzı ve mahallen merfu olan fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (أَنزَلْنَا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (اخْتَلَطَ) fi'li mâzı. (بِهِ) cârr-mecrur, (اخْتَلَطَ) ye müteallık. (نَبَاتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (الأَرْضِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِمَّا) cârr-mecrur, (نَبَاتُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (يَأْكُلُ) fi'li muzâri, merfu. (النَّاسُ) fâil, merfu. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (الأَنْعَامُ), (النَّاسُ) ye ma'tuf, onun gibi. (حَتَّى) ibtidâiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifadeli, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (أَخَذَتْ) fi'li mâzı müennes. (الأَرْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (زُخْرُفَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (ازَّيَّنَتْ), (أَخَذَتْ) gibi. Fâili, müstetir zamir (هي), (الأَرْضُ) ye râci. (وَ) âtıfa. (ظَنَّ) fi'li mâzı. (أَهْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (قَادِرُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (قَادِرُونَ) ye müteallık. (أَتَاهَا) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü. (أَمْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَيْلاً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) ye müteallık. (أَوْ) âtıfa. (نَهَاراً), (لَيْلاً) gibi, ona ma'tuf. (فَ) âtıfa. (جَعَلْنَاهَا) fi'li mâzı ve mahallen merfu olan fâili ile

mahallen mansub olan birinci mef'ûlü. (حَصِيداً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَأَنْ) ismi mahzuf, zamîri şân –aslı (كَأَنَّ)–. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَغْنَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sonundaki (ي) nın hazfi. Fâili, müstetir zamir (هي), geçen cümlelerin mazmununa râci. (بالأمس) cârr-mecrur, (تَغْنَ) ye müteallık.

(أن لَمْ تَغْنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنَّ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, gelecek (نُفَصِّلُ) nün (تَفْصِيلاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (نُفَصِّلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الآيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (نُفَصِّلُ) ye müteallık. (يَتَفَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(مَثَلُ الْحَيَاةِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أنزَلْنَاهُ) cümlesi, (كَمَاءٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

(اخْتَلَطَ بِهِ) cümlesi, (أنزَلْنَاهُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(يَأْكُلُ النَّاسُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أَخَذَتِ الأَرْضُ) cümlesi, (إِذَا) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

(ازَّيَّنَتْ) ve (ظَنَّ) cümleleri, (أَخَذَتْ) cümlesine ma'tuflar. Mahallen mecrurlar.

(أَتَاهَا أَمْرُنَا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(جَعَلْنَاهَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَأَنْ لَمْ تَغْنَ) cümlesi, (جَعَلْنَاهَا) nin mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub.

(لَمْ تَغْنَ) cümlesi, (كَأَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.

(نُفَصِّلُ الآيَاتِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَتَفَكَّرُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 25

وَاللّٰهُ يَدْعُوٓا اِلٰى دَارِ السَّلَامِ ۭ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَاۗءُ
اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَدْعُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِلَى دَارِ) cârr-mecrur, (يَدْعُوا) ye müteallık. (السَّلَامِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَهْدِي), (يَدْعُوا) gibi. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih,

mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِلَى صِرَاطٍ) cârr-mecrur, (يَشَاءُ) ye müteallık. (مُسْتَقِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(اللَّهُ يَدْعُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَدْعُوا) cümlesi, mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

(يَهْدِي) cümlesi, (يَدْعُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(يَشَاءُ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ ۖ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ
وَلَا ذِلَّةٌ ۖ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَحْسَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْحُسْنَىٰ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (زِيَادَةٌ) mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَرْهَقُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (وُجُوهَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَتَرٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (ذِلَّةٌ), (قَتَرٌ) e ma'tuf, onun gibi. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mebni, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (الْجَنَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَالِدُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَحْسَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَرْهَقُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(أُولَٰئِكَ) cümlesi, isti'nâfiyye veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ فِيهَا) cümlesi, (أُولَٰئِكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 27

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا ۙ وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۖ

مَالَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ عَاصِمٍ ۚ كَأَنَّمَآ أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطَعًا مِنَ
الَّيْلِ مُظْلِمًا ۗ أُولَٰٓئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) mübteda, mahallen merfu. (كَسَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (السَّيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (جَزَاءُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (سَيِّئَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِمِثْلِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü ile merfu olan fâili. (مَا) nâfiye. (لَهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (عَاصِمٍ) e müteallık. (مِنْ) harfi cerr, zâid. (عَاصِمٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (كَأَنَّمَا) edâtı hasr. (أُغْشِيَتْ) fi'li mâzı müennes, mechul. (وُجُوهُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قِطَعًا) mefûlü bih, mansub. (مِنَ اللَّيْلِ) cârr-mecrur, (قِطَعًا) nın mahzuf sıfatına müteallık. (مُظْلِمًا), (اللَّيْلِ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(الَّذِينَ كَسَبُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَسَبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(جَزَاءُ سَيِّئَةٍ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(مَا لَهُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) cümlesi, (أُولَٰئِكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 28

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ
أَنتُمْ وَشُرَكَاؤُكُمْ ۚ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَاؤُهُم مَّا كُنتُمْ
إِيَّانَا تَعْبُدُونَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَوْمَ), (اُذْكُرْ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَحْشُرُهُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (جَمِيعاً) mef'ûlü bihten hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) harfi atf. (نَقُولُ), (نَحْشُرُ) gibi. (لِلَّذِينَ) cârr, mahallen mecrur, (نَقُولُ) ye müteallık. (أَشْرَكُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَكَانَكُمْ) ismi, fi'li emr (اُثْبُتُوا) gibi mebni, (أَنْتُمْ) ismi, fiildeki müstetir zamir fâilin te'kîdi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (شُرَكَاؤُكُمْ) müstetir zamir fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) isti'nâfiyye. (زَيَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (زَيَّلْنَا) ye müteallık. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (شُرَكَاؤُهُمْ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nakıs ve ismi. (إِيَّانَا) zamir, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (تَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(نَحْشُرُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(نَقُولُ) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.

(أَشْرَكُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَكَانَكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(زَيَّلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(قَالَ شُرَكَاؤُهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا كُنْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(تَعْبُدُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 29

فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ

عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (كَفَى) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr zâid. (اللَّهِ) lafzatullâh, fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (شَهِيداً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَهِيداً) e müteallık. Bu muzâf, (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَكُمْ), (بَيْنَنَا) gibi, ona ma'tuf. (إِنْ) harfi te'kîd ve ismi –aslı (إِنَّنَا)– . (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَنْ عِبَادَةِ) cârr-mecrur, (كُنَّا) nin haberi ve mansub

olan (غَافِلِينَ) ye müteallık. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd.

Cümleler:

(كَفَى بِاللّٰهِ) cümlesi, geçen bir önceki âyetteki (مَا كُنتُمْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(إِن كُنَّا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنَّا) cümlesi, muhaffef (إِنَّنَا) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 30

هُنَالِكَ تَبْلُوا كُلُّ نَفْسٍ مَّآ أَسْلَفَتْ وَرُدُّوٓا إِلَى اللّٰهِ مَوْلٰيهُمُ الْحَقِّ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(هُنَا) ismi mekân ifâdeli ismi işâret, mebni, mahallen mansub, gelecek olan (تَبْلُوا) ye müteallık. (لَ) uzaklık (كَ) de hitab için. (تَبْلُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُلُّ) fâil, merfu. Bu muzâf, (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَسْلَفَتْ) fi'li mâzı müennes. Fâili, müstetir zamir (مَا) ye âid, (نَفْسٍ) e râci. Mef'ûlü bih mahzuf. (وَ) âtıfa. (رُدُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (رُدُّوا) ye müteallık. (مَوْلٰى) lafzatullâhtan bedel, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. Bu muzâf. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْحَقِّ), (مَوْلٰى) nın sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (ضَلَّ) fi'li mâzı. (عَنْهُم) cârr-mecrur, (ضَلَّ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَفْتَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(تَبْلُو كُلُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَسْلَفَتْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(رُدُّوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(ضَلَّ عَنْهُم مَا) cümlesi de ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَفْتَرُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 31

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ اَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ ؕ فَسَيَقُوْلُوْنَ اللّٰهُ ۚ فَقُلْ اَفَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (يَرْزُقُكُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (يَرْزُقُ) ye müteallık. (وَالأَرْضِ), (السَّمَاءِ) gibi, ona ma'tuf. (أم), (بل) anlamında harfi idrab intikâli. (مَنْ يَمْلِكُ), (مَنْ يَرْزُقُ) gibi. (السَّمْعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (والأبْصَارَ), (السَّمْعَ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (مَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ), (مَنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ) gibi. (مِنَ الْمَيِّتِ) cârr-mecrur, (يُخْرِجُ) ye müteallık. (وَيُخْرِجُ الْمَيَّتَ مِنَ الْحَيِّ), (يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ) gibi. (وَ) âtıfa. (مَنْ يُدَبِّرُ الأمْرَ), (مَنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ) gibi. (فَ), (إنْ سَأَلْتَمُوهُمْ) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (سَ) harfi tenfîs. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi mahzuf (يفعل كل ذلك) takdîrinde. (فَ) âtıfa. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) harfi istifham. (فَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (تَتَّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَنْ يَرْزُقُكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَرْزُقُكُمْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(مَنْ يَمْلِكُ) cümlesi, isti'nâfiyye, ilk cümle gibi. Îrâbda yeri yok.

(يَمْلِكُ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(مَنْ يُخْرِجُ) cümlesi, isti'nâfiyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُخْرِجُ) cümlesi, üçüncü (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

İkinci (يُخْرِجُ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Mahallen merfu.

(مَنْ يُدَبِّرُ) cümlesi, isti'nâfiyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُدَبِّرُ) cümlesi, dördüncü (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(سَيَقُولُونَ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(اللّٰهُ "يفعل كل ذلك") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen manusb.

(قُلْ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

(أَفَلَا تَتَّقُونَ) cümlesi, mahzuf mukadder makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 32

فَذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ ۚ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ اِلَّا الضَّلٰلُ ۚ فَاَنّٰى تُصْرَفُونَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (ذٰلِكُمْ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (اللّٰهُ) lafzı celâl, haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبُّ) lafzı celâlden bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْحَقُّ), (رَبُّ) nün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (مَاذَا) ismi istifham, mübteda, mebni, mahallen merfu. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. Bu muzâf, (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الضَّلٰلُ) ismi istifhamdan bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (أَنَّى) ismi istifham, (كَيْفَ) anlamında hâl, mahallen mansub, âmili (تُصْرَفُونَ). Bu fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(ذٰلِكُمُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أَنَّى تُصْرَفُونَ) cümlesi de ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

كَذٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوٓا اَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(كَ) harfi teşbih ve cerr. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mebni, mahallen mecrur. Câr-mecrur, (حَقَّتْ) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (حَقَّتْ) fi'li mâzı müennes. (كَلِمَتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى) harfi cerr. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mebni, mahallen mecrur. Câr-mecrur, (حَقَّتْ) a müteallık. (فَسَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

(أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَلِمَتُ) den bedel. Mahallen merfu.

Cümleler:

(حَقَّتْ كَلِمَتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(فَسَقُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 34

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَنْ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۚ قُلِ اللّٰهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ فَأَنّٰى تُؤْفَكُونَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هَلْ) harfi istifham. (مِن شُرَكَآءِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَن) ismi mavsul, muahhar mübteda, mebni, mahallen merfu. (يَبْدَأُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (الْخَلْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) harfi atf. (يُعِيدُ), (يَبْدَأُ) gibi. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قُلْ) geçenki gibi. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَبْدَأُ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ) geçenki gibi. (فَأَنّٰى تُؤْفَكُونَ) 32. âyetinin sonu gibi.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هَلْ مِن شُرَكَآئِكُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَبْدَأُ) cümlesi, (مَن) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُعِيدُهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(اللّٰهُ يَبْدَأُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَبْدَأُ الْخَلْقَ) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.

(يُعِيدُهُ) cümlesi, (يَبْدَأُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(تُؤْفَكُونَ) cümlesi, ikinci (قُلْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَنْ يَهْدِى اِلَى الْحَقِّ ۚ قُلِ اللّٰهُ يَهْدِى

لِلْحَقِّ ۗ اَفَمَنْ يَهْدِىٓ اِلَى الْحَقِّ اَحَقُّ اَنْ يُّتَّبَعَ اَمَّنْ لَا يَهِدِّىٓ
اِلَّآ اَنْ يُّهْدٰى ۚ فَمَا لَكُمْ ۖ كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هَلْ) harfi istifham. (مِن شُرَكَآئِكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَن) ismi mavsul, muahhar mübteda, mebni, mahallen merfu. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (إِلَى الْحَقِّ) cârr-mecrur, (يَهْدِي) ye müteallık. (قُلْ) geçenki gibi. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَهْدِي) geçenki gibi. Fâili, müstetir zamir (اللّٰهُ) ye râci. (لِلْحَقِّ) cârr-mecrur, (يَهْدِي) ye müteallık. (أ) harfi istifhâm. (فَ) âtıfa. (مَن) ismi mavsul, mebni, mübteda, mahallen merfu. (يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ) geçenki gibi. (أَحَقُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُتَّبَعَ) fi'li muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَن) e âid.

(أن يُتَّبَعَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (أَحَقُّ) ye müteallık.

(أم) harfi atf, istifham hemzesi gibi. (مَن لا يَهِدِّي), (مَن يَهْدِي) gibi. (لا) nâfiye –(يَهِدِّي) nin aslı (يَهْتَدِي), (ت) (د) a çevrildi, asıl olan (د) da idgam edildi–. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُهْدَى) fi'li muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَن) e âid.

(أن يُهْدَى) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (يَهِدِّي) ye müteallık.

(فَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi istifham tevbîhi, inkâri, mübteda, mahallen merfu. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf haberine müteallık. (كَيْفَ) ismi istifham, mebni, mahallen mansub, (تَحْكُمُونَ) nin fâilinden hâl. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هَلْ مِن شُرَكَآئِكُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَهْدِي) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(اللّٰهُ يَهْدِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(مَن يَهْدِي) cümlesi, makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Üçüncü (يَهْدِي) cümlesi, ikinci (مَنْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(مَنْ لاَ يَهِدِّي) cümlesi, (مَنْ يَهْدِي) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.
(لاَ يَهِدِّي) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا لَكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَحْكُمُونَ) cümlesi, (لَكُمْ) deki (كُمْ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 36

وَمَا يَتَّبِعُ اَكْثَرُهُمْ اِلاَّ ظَنًّا ۭ اِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِى مِنَ الْحَقِّ شَيْـًٔا ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِمَا يَفْعَلُوْنَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) harfi nefy. (يَتَّبِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَكْثَرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (ظَنًّا) müstesna veya mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlâkı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ الظَّنَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لاَ) nâfiye. (يُغْنِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, (الظَّنَّ) ye râci. (مِنَ الْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf (إِغْنَاءً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı olan (شَيْئاً) in mahzuf sıfatına müteallık. (إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (يَفْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا يَفْعَلُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (عَلِيمٌ) e müteallık.

Cümleler:

(يَتَّبِعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ الظَّنَّ لاَ يُغْنِي) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يُغْنِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

وَمَا كَانَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ اَنْ يُّفْتَرٰى مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ تَصْدِيْقَ الَّذِىْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيْلَ الْكِتٰبِ لَا رَيْبَ فِيْهِ مِنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mebni, (كَانَ) nin ismi, mahallen merfu. (الْقُرْآنُ), (ذَا) den bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُفْتَرَى) fi'li muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Nâibi fâili, müstetir zamir, (الْقُرْآنُ) ye râci. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, nâibi fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrâk. (تَصْدِيقَ), (كَانَ) nin haberine ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ يُفْتَرَى) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub. (الَّذِي) ismi mavsul, mebni, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) nin mahzuf sılesine müteallık. Bu muzâf, (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). Tenvinden ıvaz olan (ن) mahzuf. Bu muzâf, (هِ) Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَفْصِيلَ), (تَصْدِيقَ) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye lilcins. (رَيْبَ), (لَا) nın ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (فِيهِ) cârr-mecrur, (لَا) nın mahzuf haberine müteallık. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (تَصْدِيقَ) ya veya (تَفْصِيلَ) ye müteallık (teneziu babından). (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(مَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا رَيْبَ فِيهِ) cümlesi, (الْكِتَابِ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 38

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ ۖ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا
مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) anlamında idrâb intikâlî. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (افْتَرَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هو). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ), (إِنْ كُنْتُمْ) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (ائْتُوا) fi'li emr ve fâili. (بِسُورَةٍ) cârr-mecrur, (ائْتُوا) ye müteallık. (مِثْلِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (ادْعُوا), (ائْتُوا) gibi. (مَنِ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mebni, mahallen mansub. (اسْتَطَعْتُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنِ) e âid. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, (مَنِ) den hâl olan mahzufe müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl,

muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(افْتَرَاهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(ائْتُوا) cümlesi, (إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(ادْعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(اسْتَطَعْتُم) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كُنتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, cevâbı mahzuf. Ma kabli delâlet ediyor. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ ۚ كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِ) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mebni, mahallen mecrur. (كَذَّبُوا) ye müteallık. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُحِيطُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِعِلْمِ) cârr-mecrur, (يُحِيطُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (لَمَّا), (لَمْ) gibi. (يَأْتِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illet (ي) nın hazfi. (هِمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَأْوِيلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (تَكْذِيبًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (كَذَّبَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (الَّذِينَ) nin mahzuf sılesine müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (انظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَيْفَ) ismi istifhâm, mebni, (كَانَ) nin mukaddem haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الظَّالِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(كَذَّبُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَمْ يُحِيطُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ) cümlesi, (يُحِيطُوا) nun fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(كَذَّبَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(انظُرْ) cümlesi, (كَذَّبَ الَّذِينَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

وَمِنْهُم مَّن يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُم مَّن لَّا يُؤْمِنُ بِهِ ۚ وَرَبُّكَ
أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِنْهُم) câr-mecrur, mahzuf mukaddem habere müteallık. (مَن) ismi mavsul, muahhar mübteda, mebni, mahallen merfu. (يُؤْمِنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (بِهِ) câr-mecrur, (يُؤْمِنُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مِنْهُم مَن لَا يُؤْمِنُ بِهِ) geçenki gibi. (لَا) nâfiye. (وَ) isti'nâfiyye. (رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr. (الْمُفْسِدِينَ) mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenviden ıvaz.

Cümleler:

(مِنْهُم مَن) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُؤْمِنُ بِهِ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مِنْهُم مَن لَا يُؤْمِنُ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(لَا يُؤْمِنُ بِهِ) cümlesi, ikinci (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(رَبُّكَ أَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

وَإِن كَذَّبُوكَ فَقُل لِّي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ ۖ أَنتُم بَرِيئُونَ
مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِن) harfi şart, câzim. (كَذَّبُوكَ) fi'li mâzı, mebni, fi'li şart, mahallen meczum ve fâiliyle mef'ûlü. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَمَلِي) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mütekellim (ي) sına bitiştiği için mukadder zamme. Bu muzâf, (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَكُمْ عَمَلُكُمْ), (لِي عَمَلِي) gibi. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (بَرِيئُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti

(وَ). (نْ) tenvinden ıvaz. (مِنْ) harfi cerr. (مَا) harfi masdariyye. (أَعْمَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا).

(مَا أَعْمَلُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (بَرِيئُونَ) ye müteallık.

(وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا) aynen geçen cümle gibi, ona ma'tuf. Ancak (بَرِيءٌ) müfred. Raf alâmeti zamme. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (وَ) fâili.

(مَا تَعْمَلُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdara ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(كَذَّبُوكَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(قُلْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen mansub.

(لِي عَمَلِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(لَكُمْ عَمَلُكُمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(أَنْتُمْ بَرِيئُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَنَا بَرِيءٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ ۖ أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنْهُمْ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mebni, mahallen merfu. (يَسْتَمِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (وَ) fâili. (إِلَيْكَ) câr-mecrur, (يَسْتَمِعُونَ) ye müteallık. (أَ) istifhâm inkâri. (فَ) isti'nâfiyye. (أَنْتَ) mübteda, mebni, mahallen merfu. (تُسْمِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الصُّمَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina, harfi şart, ğayri câzim. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَا) nâfiye. (يَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(مِنْهُمْ مَنْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Onun gibi.

(يَسْتَمِعُونَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أَنْتَ تُسْمِعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تُسْمِعُ الصُّمَّ) cümlesi, (أَنْتَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ) cümlesi, (أَنْتَ) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(لَا يَعْقِلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, ma kabli delâlet ediyor.

Âyet: 43

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ اِلَيْكَ ۚ اَفَاَنْتَ تَهْدِى الْعُمْىَ وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنهُم مَن يَنظُرُ إِلَيْكَ) geçen âyetin başı gibi. (أَفَأَنتَ تَهْدِي الْعُمْيَ), geçen âyetteki (أَفَأَنتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ) gibi. (تَهْدِي) nin raf alâmeti mukadder zamme. (وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümle:

Bu âyetteki cümleler de geçen âyetteki cümleler gibi.

Âyet: 44

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلٰكِنَّ النَّاسَ اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يَظْلِمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْئاً), (ظُلْمًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ النَّاسَ) harfi istidrâk ve mansub olan ismi. (أَنفُسَ) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh. (يَظْلِمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَظْلِمُ) cümlesi, (إِنَّ) haberi. Mahallen merfu.

(لَكِنَّ النَّاسَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَظْلِمُونَ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 45

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَاَنْ لَمْ يَلْبَثُوٓا اِلَّا سَاعَةً مِنَ النَّهَارِ

يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ ۚ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ
وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub, (يَتَعَارَفُونَ) ye müteallık. (يَحْشُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (كَأَنْ) harfi istidrak, ismi (هُمْ) takdîrinde mahzuf –aslı (كَأَنَّ)–. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَلْبَثُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (سَاعَةً) zarfı zaman, mansub, (يَلْبَثُوا) ye müteallık. (مِنَ النَّهَارِ) cârr-mecrur, (سَاعَةً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (يَتَعَارَفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَتَعَارَفُونَ) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَدْ) harfi tahkık. (خَسِرَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mebni, mahallen merfu. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِلِقَاءِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) harfi nefy. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُهْتَدِينَ), (كَانُوا) nün haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَحْشُرُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(كَأَنْ لَمْ يَلْبَثُوا) cümlesi, geçen mef'ûl olan zamirden hâl. Mahallen mansub.
(لَمْ يَلْبَثُوا) cümlesi, (كَأَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَتَعَارَفُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(خَسِرَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(كَذَّبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا كَانُوا مُهْتَدِينَ) cümlesi, (خَسِرَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيْنَا
مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (مَا) zâide. (نُرِيَنَّكَ) fi'li muzâri, mebni, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (كَ) birinci

mef'ûl, mahallen mansub. (بَعْضَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَعِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (أَوْ) harfi atf. (نَتَوَفَّيَنَّكَ), (نُرِيَنَّكَ) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِلَيْنَا) cârr, mahallen mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَرْجِعُ) mübteda, muahhar merfu. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (شَهِيدٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (يَفْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا يَفْعَلُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (شَهِيدٌ) e müteallık.

Cümleler:

(نُرِيَنَّكَ) cümlesi, geçen âyetteki (يَتَعَارَفُونَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(نَعِدُهُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(نَتَوَفَّيَنَّكَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(اللَّهُ شَهِيدٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 47

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ ۚ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ
بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أُمَّةٍ) muzâfun ileyh. Cerr alâmeti kesre. (رَسُولٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (قُضِيَ) ye müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (رَسُولُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُضِيَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili mukadder (الْقَضَاءُ). (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُضِيَ) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْقِسْطِ) cârr-mecrur, mukadder nâibi fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يُظْلَمُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ) cümlesi, geçen isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(جَاءَ رَسُولُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(قُضِيَ بَيْنَهُم) cümlesi, (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ لاَ يُظْلَمُونَ) cümlesi, müekkid hâl. Mahallen mansub.
(لاَ يُظْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 48

وَيَقُولُونَ مَتَى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَتَى) ismi istifham, zarfı zaman, mahallen mansub, mahzuf habere müteallık. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, muahhar mübteda, mahallen merfu. (الْوَعْدُ), (ذَا) den bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (إنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şârt, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَقُولُونَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مَتَى هَذَا الْوَعْدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(كُنتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye (قولٌ) gibi, onun yerinde. Şartın cevâbı mahzuf (فَمَتَى يَحِلُّ الْعَذَابُ) takdîrinde.

Âyet: 49

قُلْ لاَ اَمْلِكُ لِنَفْسِى ضَرًّا وَلاَ نَفْعًا اِلاَّ مَا شَاءَ اللّٰهُ ؕ
لِكُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ ؕ اِذَا جَاءَ اَجَلُهُمْ فَلاَ يَسْتَاْخِرُونَ
سَاعَةً وَلاَ يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لاَ) harfi nefy. (أَمْلِكُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لِنَفْسِ) cârr-mecrur, (أَمْلِكُ) ye müteallık. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ضَرّاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لاَ) nefyi te'kîd için. (نَفْعاً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إلاَّ) edâtı istisna. (مَا) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (شَاءَ) fi'li mâzı. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أُمَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَجَلٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (إذَا)

gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (يَسْتَأْخِرُونَ) ye müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (أَجَلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (لاَ) nâfiye. (يَسْتَأْخِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (سَاعَةً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَسْتَأْخِرُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ يَسْتَقْدِمُونَ), (لاَ يَسْتَأْخِرُونَ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(لاَ أَمْلِكُ) cümlesi makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(شَاءَ اللّهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ) cümlesi, ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.
(جَاءَ أَجَلُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لاَ يَسْتَأْخِرُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يَسْتَقْدِمُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 50

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَيكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا مَاذَا
يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) istifhâmiyye. (رَأَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَتَى) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَذَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيَاتًا) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَتَى) ye müteallık. (أَوْ) harfi atf. (نَهَارًا), (بَيَاتًا) gibi, ona ma'tuf. (مَاذَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (يَسْتَعْجِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُ) cârr-mecrur, mahzuf olan mef'ûlden hâl olan mahzûfe müteallık. (الْمُجْرِمُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَرَأَيْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَتَاكُمْ عَذَابُهُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(مَاذَا يَسْتَعْجِلُ) cümlesi, (أَرَأَيْتُمْ) ün ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.
(يَسْتَعْجِلُ) cümlesi, (مَاذَا) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 51

أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ آمَنتُم بِهِۦٓ ءَآلْـَٰٔنَ وَقَدْ كُنتُم بِهِۦ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâmiyye. (ثُمَّ) harfi atf. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (آمَنتُم) e müteallık. (مَا) zâide. (وَقَعَ) fi'li mâzı, fâili mukadder (العَذَابُ). (آمَنتُم) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (آمَنتُم) e müteallık. (أ) istifhâmiyye. (آلآنَ) zarfı zaman, mebni, mahallen mansub, (تُؤْمِنُونَ) takdîrindeki fi'le müteallık. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كُنتُم) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, (تَسْتَعْجِلُونَ) ye müteallık. Bu fiil muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(وَقَعَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(آمَنتُم بِهِ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(تُؤْمِنُونَ "آلآنَ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنتُم بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ) cümlesi, mukadder (تُؤْمِنُونَ) nin fâilden hâl. Mahallen mansub.

(تَسْتَعْجِلُونَ) cümlesi, (كُنتُم) haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 52

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ ۚ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili mahzuf (قَائِل). (لِلَّذِينَ) cârr mahallen mecrur, ismi mavsul, (قِيلَ) ye müteallık. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (ذُوقُوا) fi'li emr ve fâili. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (الْخُلْدِ) muzâfun ileyh. (هَلْ) nefy ifadeli harfi istifham. (تُجْزَوْنَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûfu. (و) nâibi fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَكْسِبُونَ) fi'li muzari, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...مَا كُنتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تُجْزَوْنَ) ye müteallık.

Cümleler:

(قِيلَ) cümlesi, geçen âyetteki (آلآنَ) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(ذُوقُوا) cümelsi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

(تُجْزَوْنَ) cümlesi, ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.
(تَكْسِبُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 53

وَيَسْتَنْبِـُٔونَكَ اَحَقٌّ هُوَ ۭ قُلْ اِى وَرَبِّىٓ اِنَّهٗ لَحَقٌّ ۭ وَمَآ
اَنْتُمْ بِمُعْجِزِيْنَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَسْتَنْبِئُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أ) istifhâmiyye. (حَقٌّ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُوَ) muahhar mübteda, mahallen merfu. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِي) harfi cevâb. (وَ) kasemiyye. (رَبِّ) kasem (وَ) ı ile mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) kasemiyye. (حَقٌّ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنْتُمْ), (مَا) nın ismi, mebni, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (مُعْجِزِينَ), (مَا) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. Cerr alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَسْتَنْبِئُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(حَقٌّ هُوَ) cümlesi, (يَسْتَنْبِئُونَ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(وَرَبِّي "أقسم") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّهُ لَحَقٌّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(مَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ) cümlesi, kasemin cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

وَلَوْ اَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِى الْاَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهٖ ۭ
وَاَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ ۚ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ
بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina'. (أَنَّ) harfi te'kîd. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ظَلَمَتْ) fi'li mâzı müennes. Fâili, müstetir zamir (هِيَ), (نَفْسٍ) e râci. (مَا) ismi mavsul, (أَنَّ) nin muahhar ismi, mahallen mansub. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık.

(أَنَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لَوْ) den sonra mukadder olan (ثبت) fi'linin fâili. Mahallen merfu.

(لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (افْتَدَتْ), (ظَلَمَتْ) gibi. (بِهِ) cârr-mecrur, (افْتَدَتْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (أَسَرُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (النَّدَامَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart anlamında. (رَأَوُا) fi'li mâzı ve fâili. (الْعَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قُضِيَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili mukadder (القضاء). (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُضِيَ) ye müteallık. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْقِسْطِ) cârr-mecrur, (قُضِيَ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لاَ) nâfiye. (يُظْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

("ثبت" لَوْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(ظَلَمَتْ) cümlesi, (نَفْسٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(افْتَدَتْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(أَسَرُّوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(رَأَوُا) cümlesi, (لَمَّا) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

(قُضِيَ بَيْنَهُم) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لاَ يُظْلَمُونَ) cümlesi, (بَيْنَهُم) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

(لاَ يُظْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 55

اَلَآ اِنَّ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ اَلَآ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ
حَقٌّ وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(أَلاَ) edâtı tenbih. (إِنَّ) harfi te'kîd. (لِلّهِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مَا) ismi mavsul, (إِنَّ) nin muahhar ismi, mahallen mansub. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (وَالأَرْضِ), (السَّمَاوَاتِ) gibi, ona ma'tuf. (أَلاَ) edâtı tenbih. (إِنَّ) harfi te'kîd. (وَعْدَ) ismi, mansub.

Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَقٌّ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لٰكِنَّ) harfi istidrâk. (أَكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 56

هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يُحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَيُمِيتُ), (يُحْيِي) gibi. Raf alâmeti açık zamme. Bu fiillerin fâilleri müstetir zamirler, geçen (هُوَ) nin râci olduğu Allâhu Teâla. (وَ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تُرْجَعُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(هُوَ يُحْيِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُحْيِي) cümlesi, (هُوَ) in haberi. Mahallen merfu.
(يُمِيتُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(تُرْجَعُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 57

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ
لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (هَا) harfi tenbih. (النَّاسُ), (أَيُّ) den bedel, onun gibi. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَتْ) fi'li mâzi müennes. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مَوْعِظَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (مَوْعِظَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ)

muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَشِفَاء), (مَوْعِظَةٌ) gibi, ona ma'tuf. (لِ) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (شِفَاء) e müteallık. (فِي الصُّدُورِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (وَ) âtıfa. (هُدًى وَرَحْمَةٌ), (مَوْعِظَةٌ) gibiler, ona ma'tuflar. Ancak (هُدًى) in raf alâmeti mukadder zamme. (لِلْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (رَحْمَةٌ) e müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(جَاءَتْكُم مَوْعِظَةٌ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

قُلْ بِفَضْلِ اللّٰهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا ؕ هُوَ
خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِفَضْلِ) cârr-mecrur, (يَحْسُنُ الْفَرَحُ) takdîrindeki fi'le müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَبِرَحْمَتِهِ), (بِفَضْلِ) gibi. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) ma kabline bağlamak için. (بِ) harfi cerr. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, geçenki cârr-mecrurun tealluk ettiği mukadder fi'le müteallık. (فَ) sebebiyyet ifâdeli fesâhat için. (لْ) emir lâmı. (يَفْرَحُوا) fi'li muzâri, (لْ) ile meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili, (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (خَيْرٌ) e müteallık. (يَجْمَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَحْسُنُ الْفَرَحُ "فَضْلِ اللّٰهِ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَفْرَحُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub veya mukadder fi'li şartın cevâbı.

(هُوَ خَيْرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَجْمَعُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 59

قُلْ اَرَاَيْتُمْ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا ۭ قُلْ آٰللّٰهُ اَذِنَ لَكُمْ اَمْ عَلَى اللّٰهِ تَفْتَرُوْنَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) istifhâmiyye. (رَأَيْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنزَلَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili, (مَا) ya âid olan zamir, mef'ûlü bih mahzuf. (لَكُم) cârr-mecrur, (أَنزَلَ) ye müteallık. (مِن رِزْقٍ) cârr-mecrur, (مَا) ya âid olan mahzuf zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (فَ) âtıfa. (جَعَلْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (جَعَلْتُم) e müteallık. (حَرَاماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَحَلَالاً), (حَرَاماً) gibi, ona ma'tuf. (قُلْ) baştaki gibi. (أ) istifhâmiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَذِنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أَذِنَ) ye müteallık. (أَمْ), (بَلْ) anlamında idrâbı intigâli. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (تَفْتَرُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَرَأَيْتُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَنزَلَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(جَعَلْتُم) cümlesi, geçenki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye, birinciyi te'kîd eder. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ أَذِنَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَذِنَ لَكُمْ) cümlesi, lafzı celâlin haberi. Mahallen merfu.
(تَفْتَرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 60

وَمَا ظَنُّ الَّذِيْنَ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi istifham, mübteda, mahallen merfu. (ظَنُّ) haber, merfu. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mebni, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَفْتَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَفْتَرُونَ) ye

müteallık. (الْكَذِبَ) mef'ûlü bih, mansub. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ظَنُّ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (ذُو), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و) (esmaü hamseden). Bu muzâf, (فَضْلٍ) muzâfun ileyh. (عَلَى النَّاسِ) cârr-mecrur, (فَضْلٍ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لٰكِنَّ) harfi istidrâk. (أَكْثَرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (يَشْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(مَا ظَنُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَفْتَرُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ لَذُو) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ) cümlesi, ikinci isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يَشْكُرُونَ) cümlesi, (لٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 61

وَمَا تَكُونُ فِى شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْاٰنٍ وَلاَ تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ اِلاَّ كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا اِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ ۚ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِى الْاَرْضِ وَلاَ فِى السَّمَآءِ وَلاَ اَصْغَرَ مِنْ ذٰلِكَ وَلاَ اَكْبَرَ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (تَكُونُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. İsmi, müstetir zamir (أنت). (فِي شَأْنٍ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (تَتْلُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِنْهُ) cârr-mecrur, (تَتْلُوا) ye müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (قُرْآنٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِنْ) harfi cerr zâid. (عَمَلٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (كُنَّا) nin haberi ve mansub olan (شُهُوداً) e müteallık. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (شُهُوداً) e müteallık. (تُفِيضُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (تُفِيضُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَعْزُبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti

zamme. (عَنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (يَعْزُبُ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ) harfi cerr zâid. (مِثْقَالُ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (ذَرَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (مِثْقَالُ ذَرَّةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ) nefyi te'kîd için. (فِي السَّمَاءِ), (فِي الأَرْضِ) gibi. (وَ) âtıfa. (لاَ) nefyi te'kîd için. (أَصْغَرُ) misliye ma'tuf, lafzan mecrur, mahallen merfu. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (مِنْ) harfi cerr. (ذَلِكَ) ismi işâret, mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أَصْغَرُ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ أَكْبَرُ), (لاَ أَصْغَرُ) gibi. (إِلاَّ) istisna, münkatıa. (فِي كِتَابٍ) cârr-mecrur, mahzuf mübtedanın mahzuf haberine müteallık. Yani (هو), (كل الأشياء). (مُبِينٍ), (كِتَابٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Veya (وَ) isti'nâfiyye. (لاَ) nâfiye lilcins. (أَصْغَرُ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (مِنْ) harfi cerr. (ذَلِكَ) ismi işâret, mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أَصْغَرُ) ya müteallık. (وَلاَ أَكْبَرُ), (وَلاَ أَصْغَرُ) gibi. (إِلاَّ) edâtı istisna, münkatıa. (فِي كِتَابٍ) cârr-mecrur, (لاَ) nın mahzuf haberine müteallık. (مُبِينٍ), (كِتَابٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(مَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا تَتْلُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لاَ تَعْمَلُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كُنَّا عَلَيْكُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(تُفِيضُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(مَا يَعْزُبُ) cümlesi, isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هو "فِي كِتَابٍ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 62

اَلَآ اِنَّ اَوْلِيَآءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(أَلا) edâtı tenbih. (إِنَّ) harfi te'kîd. (أَوْلِيَاءَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لاَ) nâfiye. (خَوْفٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye te'kîd için. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَحْزَنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللّٰهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لاَ هُمْ يَحْزَنُونَ) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.
(يَحْزَنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 63

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:
(اَلَّذِينَ) ismi mavsul, mebni, geçen âyetteki (أَوْلِيَاء) nin sıfatı. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَتَّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:
(آمَنُوا) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.
(يَتَّقُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 64

لَهُمُ الْبُشْرٰى فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِى الْاٰخِرَةِ ۟ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللّٰهِ ۟ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۟ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:
(لَهُمُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْبُشْرَى) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (فِي الْحَيَاةِ) cârr-mecrur, (الْبُشْرَى) ya müteallık. (الدُّنْيَا), (الْحَيَاةِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (فِي الآخِرَةِ), (فِي الْحَيَاةِ) gibi. (لاَ) nâfiye lilcins. (تَبْدِيلَ), (لاَ) nın ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لِكَلِمَاتِ) cârr-mecrur, (لاَ) nın mahzuf haberine müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mebni, mübteda, mahallen merfu. (هُوَ) zamîri fasl. (الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) haber ve onun sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:
(لَهُمُ الْبُشْرَى) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 65

وَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ ۘ اِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا ۭ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (يَحْزُنْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَوْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ الْعِزَّةَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (جَمِيعاً), (الْعِزَّةَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (السَّمِيعُ الْعَلِيمُ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...لَا يَحْزُنْكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ السَّمِيعُ) cümlesi, isti'nâf ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 66

اَلَآ اِنَّ لِلّٰهِ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِى الْاَرْضِ ۭ وَمَا يَتَّبِعُ
الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ شُرَكَآءَ ۭ اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ
وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(أَلا) edâtı tenbih. (إِنَّ) harfi te'kîd. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, (إِنَّ) muahhar ismi, mahallen mansub. (فِي مَنْ فِي) cârr-mecrur, (مَنْ) in mahzuf sılesine müteallık. (وَمَنْ فِي الأَرْضِ), (السَّمَاوَات) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَتَّبِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (يَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, (يَدْعُونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (شُرَكَاء) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنْ) nâfiye. (يَتَّبِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الظَّنَّ) mef'ûlü bih,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi nefy. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (يَخْرُصُونَ), (يَدْعُونَ) gibi.

Cümleler:

(إِنَّ لِلّهِ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلاَّ الظَّنَّ) cümlesi, isti'naf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(إِنْ هُمْ إِلاَّ يَخْرُصُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَخْرُصُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 67

هُوَ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۚ
إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(هُوَ الَّذِي) zamir ve ismi mavsul, mübteda ve haber, mahallen merfular. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (اللَّيْلَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَسْكُنُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (تَسْكُنُوا) ye müteallık.

(أَنْ تَسْكُنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَعَلَ) ye müteallık.

(وَالنَّهَارَ), (اللَّيْلَ) gibi, ona ma'tuf. (مُبْصِراً) ikinci mef'ûl veya (النَّهَارَ) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ) harfi te'kîd. (فِي) harfi cerr. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (يَسْمَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...النَّهَارَ "جَعَلَ") cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(...إِنَّ فِي ذٰلِكَ لآيَاتٍ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَسْمَعُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 68

قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ ۖ هُوَ الْغَنِيُّ ۖ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۖ اِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بِهٰذَا ۖ اَتَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(**قالُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**اتَّخَذَ اللّٰهُ**) fi'li mâzı ve fâili. (**وَلَداً**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**سُبْحَانَ**), (**نسبح**) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (**هُ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**هُوَ**) mübteda, mahallen merfu. (**الْغَنِيُّ**) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (**لَهُ**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**مَا**) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (**فِي السَّمَاوَاتِ**) cârr-mecrur, (**مَا**) nın mahzuf sılesine müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**مَا**) geçenki gibi. (**فِي الأَرْضِ**) cârr-mecrur, (**مَا**) nın mahzuf sılesine müteallık. (**إِنْ**) harfi nefy. (**عِنْدَ**) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (**كُم**) muzâfun ileyh. (**مِن**) harfi cerr zâid. (**سُلْطَانٍ**) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (**بِ**) harfi cerr. (**هَا**) harfi tenbih. (**ذَا**) ismi işâret, mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (**سُلْطَانٍ**) nin mahzuf sıfatına müteallık. (**أ**) istifhâmiyye. (**تَقُولُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**عَلَى اللّٰهِ**) cârr-mecrur, (**تَقُولُونَ**) ye müteallık. (**مَا**) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**لا**) nâfiye. (**تَعْلَمُونَ**), (**تَقُولُونَ**) gibi.

Cümleler:

(**قالُوا**...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(**اتَّخَذَ اللّٰهُ**...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(**سُبْحَانَهُ** "**نسبح**") cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(**هُوَ الْغَنِيُّ**...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(**لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ**...) cümlesi, isti'nâf beyâni ve ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(**إِنْ عِنْدَكُم مِن سُلْطَانٍ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(**تَقُولُونَ**...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(**تَعْلَمُونَ**) cümlesi, (**مَا**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

قُلْ اِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ۖ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّ) harfi te'kîd. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (إِنَّ) nin ismi, mebni, mahallen mansub. (يَفْتَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَفْتَرُونَ) ye müteallık. (الْكَذِبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لا) nâfiye. (يُفْلِحُونَ), (يَفْتَرُونَ) gibi.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَفْتَرُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُفْلِحُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 70

مَتَاعٌ فِى الدُّنْيَا ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيقُهُمُ الْعَذَابَ
الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(مَتَاعٌ) mukadder mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur, (مَتَاعٌ) a müteallık. Cerr alâmeti mukadder kesre. (ثُمَّ) harfi atf. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَرْجِعُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (نُذِيقُهُمُ) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْعَذَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الشَّدِيدَ), (الْعَذَابَ) nin sıfatı. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَكْفُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نُذِيقُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...مَتَاعٌ "ذٰلِكَ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نُذِيقُهُمُ) cümlesi de ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَكْفُرُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 71

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ نُوحٍ ۘ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖ يَا قَوْمِ اِنْ كَانَ كَبُرَ

عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ اللّٰهِ فَعَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْتُ
فَاَجْمِعُوٓا اَمْرَكُمْ وَشُرَكَآءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ اَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً
ثُمَّ اقْضُوٓا اِلَيَّ وَلَا تُنْظِرُونِ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اُتْلُ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (اُتْلُ) ye müteallık. (نَبَأَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (نُوحٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (نَبَأَ) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هو), (نُوحٍ) e râci. (لِقَوْمِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi mahzuf, zamîri şan. (كَبُرَ) fi'li mâzı. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (كَبُرَ) ya müteallık. (مَقَامِ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme –kesre ârıza–. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَذْكِيرِي), (مَقَامِي) gibi. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (تَذْكِيرِي) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, fi'li mâzı ve fâili olan (تَوَكَّلْتُ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (أَجْمِعُوا) fi'li emr ve fâili. (أَمْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (شُرَكَاءَكُمْ), (أَمْرَكُمْ) gibi, ona ma'tuf. (ثُمَّ) harfi âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (يَكُنْ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (أَمْرُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يَكُنْ) ün haberi ve mansub olan (غُمَّةً) e müteallık. (ثُمَّ) harfi atf. (اقْضُوا) fi'li emr ve fâili. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, (اقْضُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تُنْظِرُونِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) vikâye için. Mahzuf olan mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...اُتْلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَا قَوْمِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنْ كَانَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْتُ) cümlesi, (أَنَا) takdîrindeki mübtedanın haberi. Mahallen merfu. (أَنَا) ve haberi cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(أَجْمِعُوا...) cümlesi, şartın cevâbı cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.
(لاَ يَكُنْ أَمْرُكُمْ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.
(اقْضُوا...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.
(لاَ تُنظِرُونِ) cümlesi, (لاَ يَكُنْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 72

فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى
اللَّهِ ۙ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَوَلَّيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (مَا) nâfiye. (سَأَلْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَجْرٍ) ikinci mef'ûl, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِنْ) harfi nefy. (أَجْرِ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme –kesre ârıza–. (يَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (أُمِرْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (أَنَا). (مِنَ) harfi cerr. (الْمُسْلِمِينَ) mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. Cârr-mecrur, (أَكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(أَنْ أَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أُمِرْتُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(تَوَلَّيْتُمْ) cümlesi, geçenki nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مَا سَأَلْتُكُم) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللّٰهِ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(أُمِرْتُ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 73

فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَائِفَ
وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ

عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) âtıfa. (نَجَّيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mebni, mahallen mansub. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَنْ) in mahzuf sılesine müteallık. Bu muzâf, (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الْفُلْكِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) hâliyye. (جَعَلْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (خَلَائِفَ) ikinci mef'ûl, mahallen mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَغْرَقْنَا الَّذِينَ) fi'li mâzı, mahallen merfu olan fâili ile mahallen mansub olan mef'ûlü. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (إِنْ وَعِيتَ قصت قَوْمِ نُوحٍ) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (انْظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin mukaddem haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُنْذَرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...كَذَّبُوهُ) cümlesi, bir önceki âyetteki (إِذْ قَالَ) ye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(نَجَّيْنَاهُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...جَعَلْنَاهُمْ) cümlesi, (مَنْ) den hâl, (قد) takdîri ile hâl. Mahallen mansub.
(...أَغْرَقْنَا) cümlesi, (نَجَّيْنَاهُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...كَذَّبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...انْظُرْ) cümlesi, mukadder şart cümlesinin cevâbı. Mahallen meczum.
(كَانَ عَاقِبَةُ) cümlesi, (انْظُرْ) un mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 74

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَاءُوهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ ۚ كَذَٰلِكَ
نَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (بَعَثْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (بَعَثْنَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رُسُلًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(إِلَى قَوْمِ) cârr-mecrur, (بَعَثْنَا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (جَآؤُا) fi'li mâzı ve fâili. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, (جَآؤُا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُؤْمِنُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِ) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (يُؤْمِنُوا) ye müteallık. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık.

(أَنْ يُؤْمِنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (كَانُوا) nün mahzuf haberine müteallık.

(كَ) harfi teşbih ve cerr. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (طَبْعًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (نَطْبَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (عَلَى قُلُوبِ) cârr-mecrur, (نَطْبَعُ) ya müteallık. (الْمُعْتَدِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...بَعَثْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (أَغْرَقْنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...جَآؤُوهُم) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...مَا كَانُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(كَذَّبُوا بِهِ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَطْبَعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 75

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسٰى وَهٰرُونَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهٖ بِاٰيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِم مُوسَى) geçen âyetin başı gibi. (مُوسَى) nin nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (هَارُونَ), (مُوسَى) gibi, ona ma'tuf. Nasb alâmeti fetha. (إِلَى فِرْعَوْنَ) cârr-mecrur, (بَعَثْنَا) ye müteallık. (وَمَلَإِ), (فِرْعَوْنَ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (بَعَثْنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (اسْتَكْبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَوْمًا), (كَانُوا)

nün haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُجْرِمِينَ), (قَوْماً) in sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...بَعَثْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (مَا كَانُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...اسْتَكْبَرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...كَانُوا قَوْماً) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 76

فَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوٓا اِنَّ هٰذَا لَسِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifâdeli, (حين) anlamında zarf, mahallen mansub, (قَالُوا) ye müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (هُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْحَقُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّ) harfi te'kîd. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (إِنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (سِحْرٌ مُبِينٌ), (إِنَّ) nin haberi ve onun sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...جَاءَهُمُ الْحَقُّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 77

قَالَ مُوسَىٰٓ اَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَكُمْ ۖ اَسِحْرٌ هٰذَا ۖ
وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(قَالَ مُوسَى) fi'li mâzı ve fâili. Raf alâmeti mukadder zamme. (أ) istifhâmiyye, tevbîhî inkârî. (تَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لِلْحَقِّ) cârr-mecrur, (تَقُولُونَ) ye müteallık. (لَمَّا) şart ifâdeli, (حين) anlamında zarfı zaman, mahallen mansub. (جَاءَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الْحَقِّ) ya râci. (أ) geçenki gibi. (سِحْرٌ) mukaddem haber, merfu. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, muahhar mübteda, mahallen merfu. (وَ) hâliyye. (لَا) nâfiye. (يُفْلِحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّاحِرُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ مُوسَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَقُولُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...جَاءَكُمْ) cümlesi, (لَمَّا) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

(أَسِحْرٌ هَذَا) cümlesi, birinci kavl, ilk cümle gibi isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ) cümlesi, (لَمَّا جَاءَكُمْ) deki (كُمْ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 78

قَالُوٓا اَجِئْتَنَا لِتَلْفِتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ اٰبَآءَنَا وَتَكُونَ لَكُمَا
الْكِبْرِيَآءُ فِى الْاَرْضِ ۭ وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) istifhâmiyye. (جِئْتَنَا) fi'li mâzı ve fâili ile mef'ûlü. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (تَلْفِتَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَن) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (تَلْفِتَ) ye müteallık.

(أَن تَلْفِتَنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جِئْتَ) ye müteallık. (وَجَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (آبَاء) den hâl, mahzuf hâle müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, (تَلْفِتَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكُمَا) cârr-mecrur, (تَكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık. (الْكِبْرِيَاء), (تَكُونَ) nin muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الأَرْض) cârr-mecrur, (الْكِبْرِيَاء) den hâl olan mahzûfe müteallık.

(أَن تَكُونَ لَكُمَا الْكِبْرِيَاء) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (نَحْنُ) ismi, mahallen merfu. (لَكُمَا) cârr-mecrur, (مُؤْمِنِينَ) ye müteallık. (بِ) harfi cerr zâid. (مُؤْمِنِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جِئْتَنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(وَجَدْنَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ) cümlesi, (جِئْتَنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 79

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُونِى بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (فِرْعَوْنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme –ğayri munsarif olduğu için tenvinsizdir–. (ائْتُوا) fi'li emr ve fâili. (ن) vikâye için. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, (ائْتُوا) ye müteallık. (سَاحِرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلِيمٍ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالَ فِرْعَوْنُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ائْتُونِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 80

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifâdeli, (حين) anlamında zarfı zaman, mahallen mansub. (جَاء السَّحَرَةُ) fi'li mâzı ve fâili. (قَالَ) fi'li mâzı. (لَهُم) cârr-mecrur, (جَاء) ye müteallık. (مُوسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أَلْقُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنتُم) mübteda, mahallen merfu. (مُلْقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...جَاء السَّحَرَةُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ لَهُم مُوسَى) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْقُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أَنتُم مُلْقُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 81

فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُم بِهِ السِّحْرُ ۖ إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifâdeli, (حين) anlamında zarfı zaman, mahallen mansub, (قَالَ) ye müteallık. (أَلْقَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (قَالَ مُوسَى) fi'li mâzı ve raf alâmeti mukadder

zamme olan fâili. (مَا) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (جِئْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (جِئْتُم) e müteallık. (السِّحْرُ), (مَا) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (سَ) harfi tenfis. (يُبْطِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِنَّ اللّٰهَ) geçenki gibi. (لاَ) nâfiye. (يُصْلِحُ), (يُبْطِلُ) gibi. (عَمَلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (الْمُفْسِدِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...لَمَّا أَلْقَوْا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْقَوْا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ مُوسَى) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(مَا جِئْتُم بِهِ السِّحْرُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...جِئْتُم) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ اللّٰهَ سَيُبْطِلُهُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(سَيُبْطِلُهُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(إِنَّ اللّٰهَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يُصْلِحُ عَمَلَ) cümlesi, ikinci (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 82

وَيُحِقُّ اللّٰهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يُحِقُّ اللّٰهُ) fi'li muzâri, merfu ve raf alâmeti zamme olan fâili. (الْحَقَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِكَلِمَاتِ) cârr-mecrur, (يُحِقُّ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliye. (لَوْ) harfi imtina'. (كَرِهَ) fi'li mâzı. (الْمُجْرِمُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...يُحِقُّ اللّٰهُ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّ اللّٰهَ سَيُبْطِلُهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ) cümlesi, (الْحَقَّ) dan hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 83

فَمَا آمَنَ لِمُوسَى إِلاَّ ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ

وَمَلَائِهِمْ اَنْ يَفْتِنَهُمْ ۚ وَاِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِى الْاَرْضِ ۚ وَاِنَّهُ
لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (آمَنَ) fi'li mâzı. (لِمُوسَى) cârr-mecrur, (آمَنَ) ye müteallık. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (ذُرِّيَّةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن قَوْمِ) cârr-mecrur, (ذُرِّيَّةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى خَوْفٍ) cârr-mecrur, (ذُرِّيَّةٌ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مِن فِرْعَوْنَ) cârr-mecrur, (خَوْفٍ) e müteallık. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (مَلَإِ), (فِرْعَوْنَ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أن) harfi masdar. (يَفْتِنَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, (فِرْعَوْنَ) ye râci.

(أن يَفْتِنَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (فِرْعَوْنَ) den bedeli iştimal. Mahallen mecrur.

(وَ) îtirâzıyye. (إِنَّ فِرْعَوْنَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (عَالٍ), (إِنَّ) nin haberi merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (عَالٍ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مِن) harfi cerr. (الْمُسْرِفِينَ) mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. Cârr-mecrur, (إِنَّ) mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(مَا آمَنَ لِمُوسَى إِلاَّ ذُرِّيَّةٌ) cümlesi, bir önceki âyetteki (لَمَّا أَلْقَوْا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 84

وَقَالَ مُوسَى يَا قَوْمِ اِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوٓا
اِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَ مُوسَى) fi'li mâzı ve mukadder zamme ile merfu olan fâili. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (آمَنْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-

mecrur, (آمَنتُم) e müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (تَوَكَّلُوا) ye müteallık. (تَوَكَّلُوا) fi'li emr ve fâili. (إِن كُنتُم) geçenki gibi. (مُسْلِمِينَ), (كُنتُم) ün haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ مُوسَى) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِن كُنتُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(آمَنتُم بِاللَّهِ) cümlesi, (كُنتُم) ün haberi. Mahallen mansub.

(تَوَكَّلُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(كُنتُم مُسْلِمِينَ) cümlesi, birinci şartın te'kîdi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, birinci şartın cevâbı, ona da delâlet ediyor.

Âyet: 85

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا ۚ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً
لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (تَوَكَّلْنَا) ye müteallık. Bu fiil, mâzı ve fâili. (رَبَّ) münâda muzaf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur (harfi nidâ, mahzuf). (لَا) nâhiye, câzime, duâiyye. (تَجْعَلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِتْنَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْقَوْمِ) cârr-mecrur, (فِتْنَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (الظَّالِمِينَ), (الْقَوْمِ) nin sıfatı, ona tâbi, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, geçen âyetteki (قَالَ مُوسَى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَوَكَّلْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(رَبَّنَا) nidâ cümlesi, (قول) yerinde. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَجْعَلْنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 86

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَجِّ) fi'li emr, duâ. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِرَحْمَةِ) cârr-mecrur, mef'ûlü bihten hâl olan mahzufe müteallık. (كَ)

muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْقَوْمِ) cârr-mecrur, (نَجِّ) ye müteallık. (الْكَافِرِينَ), (الْقَوْمِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümle:

(...نَجِّنَا) cümlesi, geçen âyetteki (لَا تَجْعَلْنَا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 87

وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّآ لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا
وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَوٰةَ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَىٰ مُوسَىٰ) cârr-mecrur Cerr alâmeti mukadder kesre, (أَوْحَيْنَا) müteallık. (وَ) âtıfa. (أَخِي), (مُوسَىٰ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmaü hamseden). Bu muzâf, (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) harfi tefsir. (تَبَوَّءَا) fi'li emr, (ن) un hazfi üzere mebni, ikinci hemze fâili. (لِقَوْمِ) cârr-mecrur, (تَبَوَّءَا) ye müteallık. (كُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِمِصْرَ) cârr-mecrur, (تَبَوَّءَا) ye müteallık. (بُيُوتًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اجْعَلُوا) fi'li emr ve fâili. (بُيُوتَ) birinci mef'ûlü bih. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قِبْلَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَقِيمُوا الصَّلَاةَ), (اجْعَلُوا بُيُوتَ) gibi. (وَ) âtıfa. (بَشِّرِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...أَوْحَيْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَبَوَّءَا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...اجْعَلُوا) cümlesi, tefsîriyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَقِيمُوا) ve (...بَشِّرِ) cümleleri, tefsîriyye cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 88

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَآ إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا
فِي الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا ۙ رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ ۖ رَبَّنَا
اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا

حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَ مُوسَىٰ) fi'li mâzı ve mukadder zamme ile merfu olan fâili. (رَبَّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur (harfi nidâ mahzuf). (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub ismi. (آتَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (فِرْعَوْنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha –tenvinsiz oluşu ğayri munsarif olduğundan–. (وَ) âtıfa. (مَلَأَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (زِينَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَمْوَالًا), (زِينَةً) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْحَيَاةِ) cârr-mecrur, (آتَيْتَ) ye müteallık. (الدُّنْيَا), (الْحَيَاةِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (رَبَّنَا) geçenki gibi. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُضِلُّوا) fi'li muzâri, gizli (أَن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَن سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يُضِلُّوا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh.

(أَن يُضِلُّوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (آتَيْتَ) ye müteallık.

(رَبَّنَا) geçenkiler gibi. (اطْمِسْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَىٰ أَمْوَالِ) cârr-mecrur, (اطْمِسْ) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ), (اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ) gibi. (فَ) sebebiyye. (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُوا) fi'li muzâri, gizli (أَن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أَن يُؤْمِنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçenki müsebbib olan dualar manzumesine müteallık.

(حَتَّىٰ) harfi ğaye ve cerr. (يَرَوُا) fi'li muzâri, gizli (أَن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْعَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْأَلِيمَ), (الْعَذَابَ) nin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَن يَرَوُا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (اشْدُدْ) e müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ مُوسَىٰ) cümlesi, geçen âyetteki (أَوْحَيْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...رَبَّنَا) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِنَّكَ آتَيْتَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(آتَيْتَ فِرْعَوْنَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

İkinci (...رَبَّنَا) nidâ cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Üçüncü (...رَبَّنَا) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اطْمِسْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اشْدُدْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 89

قَالَ قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَانِّ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (قَدْ) harfi tahkık. (أُجِيبَتْ) fi'li mâzı müennes, mechul. (دَعْوَتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa sebebiyye. (اسْتَقِيمَا) fi'li emr ve (ا) fâili. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَتَّبِعَانِّ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) hazfi. (ا) fâil. (ن) te'kîd nûnu. (سَبِيلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(اسْتَقِيمَا) cümlesi, (تَتَّبِعَانِّ) takdîrindeki isti'nâfiyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَتَّبِعَانِّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 90

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدْوًا ۖ حَتَّىٰ إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ ۙ قَالَ آمَنتُ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا الَّذِي آمَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (جَاوَزْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِ) harfi cerr. (بَنِي) mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) izâfet için mahzuf. Cârr-mecrur, (جَاوَزْنَا) ye müteallık. (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (الْبَحْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَتْبَعَهُمْ) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü. (فِرْعَوْنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (جُنُودُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَغْيًا) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (عَدْوًا), (بَغْيًا) e ma'tuf, onun gibi. (حَتَّىٰ) harfi ibtida.

(إِذَا) zarfı zaman, şart ifâdeli, (حين) manasında, mahallen mansub, (قَالَ) ye müteallık. (أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü ile zamme ile merfu olan fâili. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنُ) ye râci. (آمَنَتُ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لا) nâfiye lilcins. (إِلَهَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisna. (الَّذِي) ismi mavsul, mahzuf haberde bulunan zamirden bedel, mahallen merfu. (آمَنَتْ) fi'li mâzı müennes. (بِهِ) cârr-mecrur, (آمَنَتْ) e müteallık. (بَنُو) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. Mahzuf olan (ن) tenvinden ıvaz. (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif).

(أَنَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr ile mahallen mecrur. (آمَنَتُ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (مِنَ) harfi cerr. (الْمُسْلِمِينَ) mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. Cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...جَاوَزْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنَتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لا إِلَهَ إِلاَّ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...آمَنَتْ بِهِ بَنُو) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ) cümlesi, (آمَنَتُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 91

آلْآنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâmiyye, tevbihiyye. (الآنَ) zarfı zaman, fetha üzere mebni, mahallen mansub, (نؤمن) takdîrindeki fi'le müteallık. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (عَصَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (قَبْلُ) zarf, zamme üzere mebni, mahallen mansub, (عَصَيْتَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (كُنْتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنَ الْمُفْسِدِينَ) cârr-mecrur, (كُنْتَ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...آلآنَ "نؤمن") cümlesi, isti'nâf beyâni olan mahzuf kavlin ma'kûlü. Mahallen mansub.

(قَدْ عَصَيْتَ) cümlesi, mahzuf mukadder (نؤمن) fi'linin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(كُنتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ) cümlesi, hâl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 92

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ اٰيَةً ۗ وَاِنَّ كَثِيرًا
مِنَ النَّاسِ عَنْ اٰيَاتِنَا لَغَافِلُونَ ﴿٩٢﴾

Îrâbı:
(فَ) âtıfa. (الْيَوْمَ) zarfı zaman, mansub, (نُنَجِّي) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, mukadder zamme ile merfu. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بِبَدَنِ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih (كَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَكُونَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. İsmi, müstetir zamir (أنت). (لِمَنْ) cârr mahallen mecrur, (آيَةً) den hâl olan mahzufe müteallık. (خَلْفَ) zarf, mansub, (مَنْ) in mahzuf sılesine müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آيَةً), (تَكُونَ) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.
(أن تَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نُنَجِّيكَ) ye müteallık.
(وَ) îtirâzıyye. (إِنَّ) harfi te'kîd. (كَثِيراً) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, (كَثِيراً) ın mahzuf sıfatına müteallık. (عَنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (غَافِلُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (غَافِلُونَ) nin raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:
(...نُنَجِّيكَ) cümlesi, makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...إِنَّ كَثِيراً مِنَ النَّاسِ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 93

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِيٓ اِسْرَٰٓئِيلَ مُبَوَّأَ صِدْقٍ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ۚ
فَمَا اخْتَلَفُوا حَتّٰى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ ۗ اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ
يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (بَوَّأْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَنِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) izâfet için mahzuf. (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (مُبَوَّأَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (صِدْقٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (رَزَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ الطَّيِّبَاتِ) cârr-mecrur, (رَزَقْنَا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (اخْتَلَفُوا) fi'li mâzı ve fâili. (حَتَّى) harfi ğaye ve cerr. (جَاءَ) fi'li mâzı. (هُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْعِلْمُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَن جَاءَهُمُ الْعِلْمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (اخْتَلَفُوا) ye müteallık.

(إِنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub oian ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَقْضِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) ye râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَقْضِي) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَقْضِي) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِي) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (يَقْضِي) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهِ) cârr-mecrur, (يَخْتَلِفُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...بَوَّأْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...رَزَقْنَاهُم) cümlesi, kasemin cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا اخْتَلَفُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...يَقْضِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 94

فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْئَلِ الَّذِينَ يَقْرَءُونَ
الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ
مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِن) harfi şart, câzim. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (فِي شَكٍّ) cârr-mecrur, (كُنتَ) nin mahzuf haberine müteallık. (مِن) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (شَكٍّ) in mahzuf sıfatına müteallık. (أَنزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَنزَلْنَا) ye müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (اسْأَلِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَقْرَؤُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (يَقْرَؤُونَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَكَ الْحَقُّ) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü bih ile merfu olan fâil. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (جَاء) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (إذا وعيته) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَكُونَنَّ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum, (ن) harfi te'kîd. Cezm alâmeti sükûn –fetha ârıza–. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الْمُمْتَرِينَ) cârr-mecrur, Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (تَكُونَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...كُنتَ فِي شَكٍّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَنزَلْنَا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اسْأَلِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يَقْرَؤُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَكَ الْحَقُّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ) cümlesi, mukadder (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 95

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا تَكُونَنَّ) geçen âyetteki gibi. (مِنَ) harfi cerr. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (تَكُونَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) sebebiyye. (تَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الْخَاسِرِينَ) cârr-

mecrur, Cerr alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz. (تَكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(أَن تَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mâ kablinin sebeb olduğu netice. Îrâbda yeri yok.

Cümleler:

(...لاَ تَكُونَنَّ) cümlesi, geçen âyetteki (لاَ تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(...كَذَّبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 96

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لاَ يُؤْمِنُونَ ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd. (الَّذِينَ) ismi, mahallen mansub. (حَقَّتْ) fi'li mâzı müennes. (عَلَيْهِمْ) câr-mecrur, (حَقَّتْ) e müteallık. (كَلِمَتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 97

وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ اٰيَةٍ حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيمَ ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtina'. (جَاءَتْ) fi'li mâzı müennes. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كُلُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (آيَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَتَّى) harfi ğaye ve cerr. (يَرَوُا) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (وَ) fâili. (الْعَذَابَ الْأَلِيمَ) mef'ûlü bih ve onun sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أن يَرَوُا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (لاَ يُؤْمِنُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ) cümlesi, (لاَ يُؤْمِنُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, ma kabli ona delâlet eder.

Âyet: 98

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ اٰمَنَتْ فَنَفَعَهَآ اِيمَانُهَآ اِلَّا قَوْمَ يُونُسَ ؕ
لَمَّآ اٰمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِى الْحَيٰوةِ
الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ اِلٰى حِينٍ ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَوْلَا) harfi imtina' limtina', (هَلَا) anlamında. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. (قَرْيَةٌ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (آمَنَتْ) fi'li mâzı müennes. Fâili, müstetir zamir (هِيَ), (قَرْيَةٌ) e râci. (فَ) âtıfa. (نَفَعَهَا) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü. (إِيمَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna. (قَوْمَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُونُسَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (لَمَّا) zarfı zaman, (حين) anlamında, şart ifadeli, mahallen mansub, (كَشَفْنَا) ye müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (كَشَفْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (كَشَفْنَا) ye müteallık. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (الْخِزْيِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِي الْحَيَاةِ) cârr-mecrur, (عَذَابَ) ye müteallık. (الدُّنْيَا), (الْحَيَاةِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (مَتَّعْنَاهُمْ) fi'li mâzı ve mahallen merfu olan fâili ile mahallen mansub olan mef'ûlü. (إِلَى حِينٍ) cârr-mecrur, (مَتَّعْنَا) ye müteallık.

Cümleler:

(...لَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ) cümlesi, mukaddem isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنَتْ) cümlesi, (كَانَتْ) in haberi. Mahallen mansub.
(نَفَعَهَا إِيمَانُهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...آمَنُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...كَشَفْنَا) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...مَتَّعْنَاهُمْ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 99

وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَاٰمَنَ مَنْ فِى الْاَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا ؕ اَفَاَنْتَ
تُكْرِهُ النَّاسَ حَتّٰى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٩٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina'. (شَاءَ) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (آمَنَ) fi'li mâzı. (مَنْ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (مَنْ) in mahzuf sılesine müteallık. (كُلُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَمِيعاً), (مَنْ) den müekkid hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَ) istifhâmiyye. (فَ) âtıfa. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (تُكْرِهُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَتَّى) harfi ğaye ve cerr. (يَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أن يَكُونُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تُكْرِهُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...لَوْ شَاءَ رَبُّكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنَ مَن فِي الأَرْضِ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَنتَ تُكْرِهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تُكْرِهُ النَّاسَ) cümlesi, (أَنتَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 100

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ اَنْ تُؤْمِنَ اِلاَّ بِاِذْنِ اللّٰهِ ۚ وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ
عَلَى الَّذِينَ لاَ يَعْقِلُونَ ﴿١٠٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِنَفْسٍ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (تُؤْمِنَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (هي), (كُلَّهُمْ جَمِيعاً) a râci. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (تُؤْمِنَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أن تُؤْمِنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(وَ) âtıfa. (يَجْعَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir Allâh'a râci. (الرِّجْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى الَّذِينَ) cârr ve ismi mavsul, mahallen mecrur, (يَجْعَلُ) nün mahzuf ikinci mef'ûlüne müteallık. (لاَ) nâfiye. (يَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا كَانَ لِنَفْسٍ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Onun gibi.
(...يَجْعَلُ) cümlesi, (فَيَأْذَنَ لِبَعْضِ) takdîrindeki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يَعْقِلُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 101

قُلِ انْظُرُوا مَاذَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۗ وَمَا تُغْنِى الْاٰيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لاَ يُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (انظُرُوا) fi'li emr, (ن) un hazfi üzere mebni, (و) fâili. (مَاذَا) ismi istifham, mebni, mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (الأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) îtirâzıyye. (مَا) nâfiye. (تُغْنِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الآيَاتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (النُّذُرُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنْ قَوْمٍ) cârr-mecrur, (تُغْنِي) ye müteallık. (لاَ) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...انظُرُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ) cümlesi, (انظُرُوا) nün mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.
(تُغْنِي الآيَاتُ) cümlesi, geçen cümlenin devamı, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 102

فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ اِلاَّ مِثْلَ اَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ ۗ قُلْ فَانْتَظِرُوا اِنِّى مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿١٠٢﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (هَلْ) istifhâmiyye. (يَنْتَظِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (مِثْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَيَّامِ) muzâfun ileyh, mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَلَوْا) fi'li mâzı. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (خَلَوْا) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ), (إِنْ

(كُنْتُمْ تَنْتَظِرُونَ) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (انْتَظِرُوا) fi'li emr, (ن) un hazfi üzere mebni, (و) fâili. (إِنِّي) harfi tekîd ve mahallen mansub olan ismi. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمُنْتَظِرِينَ) ye müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ) cârr-mecrur, (إِنِّ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(هَلْ يَنْتَظِرُونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(خَلَوْا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(انْتَظِرُوا...) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Şart ve cevâb cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُنْتَظِرِينَ) cümlesi, ta'lîliyye hükmünde. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 103

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَٰلِكَ ۚ حَقًّا عَلَيْنَا
نُنْجِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (نُنَجِّي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (رُسُلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (إِنْجَاءً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (حَقًّا) mef'ûlü mutlak, mahzuf (حَقّ) fi'linin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (حَقًّا) a müteallık. (نُنجِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(نُنَجِّي...) cümlesi, (نُهْلِكَ الأُمَمَ) takdîrindeki cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(آمَنُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...حَقًّا "حَقّ") cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(نُنجِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 104

قُلْ يَا اَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِى شَكٍّ مِنْ دِينِى فَلَآ اَعْبُدُ
الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ اَعْبُدُ اللّٰهَ الَّذِى
يَتَوَفّٰيكُمْ ۖ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَا) edâtı nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (أيُّ) harfi tenbih. (النَّاسُ), (أيُّ) den bedel veya atfı beyan, onun gibi. (إنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِي شَكٍّ) cârr-mecrur, (كُنْتُمْ) ün mahzuf haberine müteallık. (مِن دِينِ) cârr-mecrur, (شَكٍّ) e müteallık. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâfiye. (أعْبُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (الَّذِينَ) âid olan (تَعْبُدُونَ) deki mef'ûl zamîri (هُ) den hâl olan mahzûfe müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrâk. (أعْبُدُ اللّٰهَ) fi'li muzâri, merfu ve mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (الَّذِي) ismi mavsul, lafzı celâlın sıfatı, mahallen mansub. (يَتَوَفّٰاكُمْ) fi'li muzâri, mukadder zamme ile merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir lafzı celâle râci. (وَ) âtıfa. (أُمِرْتُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (أكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (أنا). (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (أكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي) (ن) tenvinden ıvaz.

(أنْ أكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (أُمِرْتُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا أيُّهَا النَّاسُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَا أعْبُدُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(تَعْبُدُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أعْبُدُ اللّٰهَ) cümlesi, (لَا أعْبُدُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

(يَتَوَفّٰاكُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أُمِرْتُ) cümlesi, (لاَ أَعْبُدُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 105

وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۖ وَلَا تَكُونَنَّ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنْ) harfi tefsir. (أَقِمْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَجْهَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلدِّينِ) cârr-mecrur, (أَقِمْ) e müteallık. (حَنِيفًا), (أَقِمْ) in fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَكُونَنَّ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn –fetha ârıza–. (ن) harfi te'kîd. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, (تَكُونَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...أَقِمْ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Mukadder (أوحي إلي) cümlesi, geçen âyetteki (لاَ أَعْبُدُ) ye ma'tuf. Mahallen meczum.

(...لاَ تَكُونَنَّ) cümlesi, tefsîriyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 106

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ ۖ
فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذًا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَدْعُ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (مَا) den hâl olan mahzufe müteallık. (اللَّهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لاَ) nâfiye. (يَنْفَعُ) fi'li muzâri. Fâili, müstetir zamir (مَا) ye âid. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لاَ يَضُرُّكَ), (لاَ يَنْفَعُكَ) gibi. (فَ) isti'nâfiyye. (إِن) harfi şart, câzim. (فَعَلْتَ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِذاً) harfi cevâb. (مِنَ الظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...لاَ تَدْعُ) cümlesi, geçen âyetteki (أَقِمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يَنفَعُكَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يَضُرُّكَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِن فَعَلْتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّكَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 107

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ ۖ وَإِنْ يُرِدْكَ
بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ ۚ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۚ
وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَمْسَسْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللّهُ) lafzı celâl, fâil, merfu. (بِضُرٍّ) cârr-mecrur, (يَمْسَسْ) e müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لاَ) nâfiye lilcins. (كَاشِفَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لَهُ) cârr-mecrur, (لاَ) nın mahzuf haberine müteallık. (إِلاَّ) edâtı istisnâ. (هُوَ) mahzuf haberdeki zamirden bedel, mahallen merfu veya müstesna, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (إِن يُرِدْكَ), (إِن يَمْسَسْكَ) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (بِخَيْرٍ) cârr-mecrur, (يُرِدْ) e müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لاَ رَآدَّ), (لاَ كَاشِفَ) gibi. (لِفَضْلِ) cârr-mecrur, (لاَ) nın mahzuf haberine müteallık. (هِ) muzâfun ileyh. (يُصِيبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُصِيبُ) ye müteallık. (مَن) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, (مَن يَشَاءُ) nün mef'ûlü ve (مَن) e âid olan (هُوَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(يَمْسَسْكَ اللّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ كَاشِفَ لَهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يُرِدْكَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ رَآدَّ) cümlesi, ikinci şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يُصِيبُ بِهِ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ الْغَفُورُ) cümlesi, (يُصِيبُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 108

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ ۚ فَمَنِ
اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ
عَلَيْهَا ۖ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٨﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (هَا) harfi tenbih. (النَّاسُ), (أيُّ) den bedel veya atfı beyân, onun gibi. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (كُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْحَقُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (اهْتَدَى) fi'li mâzı, fi'li şart. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَهْتَدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (لِنَفْسِ) cârr-mecrur, (يَهْتَدِي) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) harfi atf. (مَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا) geçen cümle gibi. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنَا) ismi, mahallen merfu. (عَلَيْكُم) cârr-mecrur, (وَكِيلٍ) e müteallık. (بِ) harfi cerr zâid. (وَكِيلٍ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَا أَيُّهَا النَّاسُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...مَنِ اهْتَدَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...اهْتَدَى) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّمَا يَهْتَدِي) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...مَنْ ضَلَّ) cümlesi, (مَنِ اهْتَدَى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...ضَلَّ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَا أَنَا عَلَيْكُم بِوَكِيلٍ) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 109

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٠٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اتَّبِعْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُوحَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ye âid. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (يُوحَى) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (اصْبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَحْكُمَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) lafzı celâl, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحَاكِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

(أَنْ يَحْكُمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (اصْبِرْ) e müteallık.

Cümleler:

(...اتَّبِعْ) cümlesi, geçen âyetin başındaki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُوحَى إِلَيْكَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اصْبِرْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ خَيْرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

YÛNUS SÛRESİNİN SONU

HÛD SÛRESİ

11. Sûredir

123 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

Yûnus sûresinden sonra nâzil olan bu sûre, onun devamı demek olur.

Daha ziyade itikat konularını işler ve ibret veren kıssaları ihtiva eder.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

1 الٓرٰ كِتَابٌ اُحْكِمَتْ اٰيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ﴿١﴾

Îrâbı:

(الٓرٰ) harfi mukaddem. Îrâbda yeri yok. (كِتَابٌ) mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. Mahzuf olan mübteda ise (هٰذَا) takdîrinde. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (اُحْكِمَتْ) fi'li mâzı, mechul, müennes. (آيَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (فُصِّلَتْ), (اُحْكِمَتْ) gibi. (مِن) harfi cerr. (لَدُنْ) sükûn üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (فُصِّلَتْ) e müteallık. (حَكِيمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَبِيرٍ), (حَكِيمٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...كِتَابٌ "هٰذَا") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أُحْكِمَتْ آيَاتُهُ) cümlesi, (كِتَابٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...فُصِّلَتْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 2

اَلَّا تَعْبُدُوٓا اِلَّا اللّٰهَ ۜ اِنَّنِى لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(أَنِ) harfi masdar ve nasb. (لَا) nâfiye. (تَعْبُدُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) hazfi. (و) fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَلَّا تَعْبُدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (فُصِّلَتْ) e müteallık.

(إِنَّ) harfi te'kîd. (ن) harfi vikâye. (ي) ismi, mahallen mansub. (لَكُم مِنْهُ) cârr-mecrurlar, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (نَذِيرٌ) e müteallıklar. (وَ) âtıfa. (بَشِيرٌ), (نَذِيرٌ) e ma'tuf, onun gibi.

Cümle:

(إِنَّنِي) cümlesi, ta'lîliyye hükmünde. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا
إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ ۖ وَإِنْ تَوَلَّوْا
فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنِ) tefsîriyye. (اسْتَغْفِرُوا) fi'li emr ve fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (تُوبُوا) fi'li emr ve fâili. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تُوبُوا) ye müteallık. (يُمَتِّعْ) fi'li muzâri, fi'li emrden sonra geldiği için meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) ye râci. (مَتَاعاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَسَناً), (مَتَاعاً) ın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَى أَجَلٍ) cârr-mecrur, (يُمَتِّعْ) a müteallık. (مُسَمًّى), (أَجَلٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (يُؤْتِ) fi'li muzâri, (يُمَتِّعْ) a ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) ye râci. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). Bu muzâf, (فَضْلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَضْلَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَوَلَّوْا) fi'li şart, meczum –aslı (تَتَوَلَّوْا), (ت) nin biri mahzuf–. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أَخَافُ) ye müteallık. (عَذَابَ) mef'ûlü bih,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَبِيرٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اسْتَغْفِرُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok. –Masdar olarak atfeden olmuş ise de zayıftır–.

(...تُوبُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(...يُمَتِّعْكُم) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok. Yani (إن تتوبوا يمتعكم).

(...يُؤْتِ) cümlesi de geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.

(تَوَلَّوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي أَخَافُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 4

إِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ ۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(إِلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَرْجِعُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...إِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 5

أَلَآ إِنَّهُمْ يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ ۚ أَلَا حِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ ۙ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(أَلَا) edâtı tenbih. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَثْنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (صُدُورَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr.

(يَسْتَخْفُوا) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (يَسْتَخْفُوا) ye müteallık.

(أن يَسْتَخْفُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَثْنُونَ) ye müteallık.

(ألا) geçenki gibi. (حِينَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَعْلَمُ) ye müteallık. (يَسْتَغْشُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (ثِيَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُسِرُّونَ), (يَسْتَغْشُونَ) gibi. (وَ) âtıfa. (مَا يُعْلِنُونَ), (مَا يُسِرُّونَ) gibi, ona ma'tuf. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلِيمٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِذَاتِ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık. (الصُّدُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...إِنَّهُمْ يَثْنُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَثْنُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَسْتَغْشُونَ) cümlesi, (حِينَ) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُسِرُّونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُعْلِنُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ عَلِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

ONBİRİNCİ CÜZÜN SONU

ONİKİNCİ CÜZÜN BAŞI

Âyet: 6

وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ فِى الْاَرْضِ اِلاَّ عَلَى اللّٰهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا ؕ كُلٌّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (مِن) harfi cerr zâid. (دَآبَّةٍ) mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (دَآبَّةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (إلاَّ) edâtı istisnâ ve hasr. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (رِزْقُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مُسْتَقَرَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) harfi atf. (مُسْتَوْدَعَهَا), (مُسْتَقَرَّهَا) gibi, ona ma'tuf. (كُلٌّ) mübteda, merfu. (فِي كِتَابٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مُبِينٍ), (كِتَابٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(مَا مِن دَآبَّةٍ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(عَلَى اللّٰهِ رِزْقُهَا) cümlesi, (دَآبَّةٍ) in haberi. Mahallen merfu.

(يَعْلَمُ...) cümlesi, geçen habere ma'tuf. Mahallen merfu.

(كُلٌّ فِي كِتَابٍ...) cümlesi, isti'nâfiyye, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

وَهُوَ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهٗ عَلَى الْمَآءِ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلاً ؕ وَلَئِنْ قُلْتَ اِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اِنْ هٰذَآ اِلاَّ سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُوَ الَّذِي) mübteda ve haberi, mahallen merfular. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هُوَ). İsmi mavsula âid (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb

alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (وَالأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي سِتَّةِ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (أَيَّامٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) îtirâzıyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَرْشُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى الْمَاءِ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَبْلُوَ) fi'li muzâri, gizli (أَن) ile mansub. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَيُّ) ismi istifhâm, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحْسَنُ) haber, merfu. (عَمَلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَن يَبْلُوَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (خَلَقَ) ya müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (قُلْتَ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (إِنَّكُم) harfi te'kîd, mahallen mansub olan ismi. (مَبْعُوثُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (مَبْعُوثُونَ) ye müteallık. (الْمَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. (لَ) kasemiyye. (يَقُولَنَّ) fi'li muzâri, te'kîd (ن) u bitiştiği için mebni. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) harfi nefy. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna. (سِحْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُبِينٌ), (سِحْرٌ) un sıfatı, onun gibi.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَيُّكُمْ أَحْسَنُ) cümlesi, (يَبْلُوَ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...قُلْتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّكُم مَبْعُوثُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنْ هَذَا إِلاَّ سِحْرٌ) cümlesi, ikinci makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 8

وَلَئِنْ اَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ اِلٰى اُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ لَيَقُولُنَّ
مَا يَحْبِسُهُ ۗ اَلَا يَوْمَ يَاْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ

بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye veya te'kîd. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَخَّرْنَا) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (عَنْهُمُ) cârr-mecrur, (أَخَّرْنَا) ye müteallık. (الْعَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَى أُمَّةٍ) cârr-mecrur, (أَخَّرْنَا) ye müteallık. (مَعْدُودَةٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَ) kasemiyye. (يَقُولُنَّ) fi'li muzâri, te'kîd (نْ) una bitiştiği için mebni, fâil olan (و) mahzuf. (مَا) ismi istifham, mübteda, mahallen merfu. (يَحْبِسُ) fi'li muzâri, merfu. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (هو), (مَا) ye âid. (أَلَا) harfi tenbih. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَأْتِي) e müteallık. (يَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili mukadder (الْعَذَابُ). (لَيْسَ) fi'li mâzı, câmid, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (هو), mukadder (الْعَذَابُ) râci. (مَصْرُوفًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (مَصْرُوفًا) e müteallık. (وَ) âtıfa. (حَاقَ) fi'li mâzı. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (حَاقَ) ya müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَسْتَهْزِئُونَ) ye müteallık. Bu fiil muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِنْ أَخَّرْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (إِنْ قُلْتَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَيَقُولُنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

(مَا يَحْبِسُهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَحْبِسُهُ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَأْتِيهِمْ) cümlesi, (يَوْمَ) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

(...لَيْسَ مَصْرُوفًا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...حَاقَ بِهِمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَسْتَهْزِئُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 9

وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ
إِنَّهُ لَيَئُوسٌ كَفُورٌ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَذَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (الْإِنسَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَّا) cârr-mecrur, (رَحْمَةً) in sıfatı olan mahzufe müteallık. (رَحْمَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) harfi atf. (نَزَعْنَاهَا) fi'li mâzı ve fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (نَزَعْنَا) ye müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin cevâbında vâkı. (يَؤُوسٌ كَفُورٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنْ أَذَقْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (إِنْ قُلْتَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَزَعْنَاهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ لَيَؤُوسٌ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

Âyet: 10

وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ نَعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي ۚ إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَئِنْ أَذَقْنَاهُ نَعْمَاءَ) geçen âyetin başı gibi. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَذَقْنَا) ye müteallık. (ضَرَّاءَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (مَسَّتْهُ) fi'li mâzı müennes, mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (هِيَ), (ضَرَّاءَ) ye râci. (لَ) kasemiyye. (يَقُولَنَّ) fi'li muzâri, te'kîd (نَ) u bitiştiği için mebni. Fâili, müstetir zamir (هُوَ), geçen âyetteki (الْإِنسَانَ) ye râci. (ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَنِّي) cârr-mecrur, (ذَهَبَ) ye müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (فَرِحٌ فَخُورٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنْ أَذَقْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنْ قُلْتَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَسَّتْهُ) cümlesi, (ضَرَّاءَ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

(لَيَقُولَنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

(ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّهُ لَفَرِحٌ) cümlesi, kendinden önceki geçen cümlenin mazmunundan hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 11

اِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۙ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَّاَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(اِلَّا) edâtı istisnâ. (الَّذِينَ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (صَبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا), (صَبَرُوا) gibi, ona ma'tuf. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (أُولٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مَغْفِرَةٌ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (أَجْرٌ كَبِيرٌ) habere ma'tuf ve onun sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...صَبَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُولٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمْ مَغْفِرَةٌ) cümlesi, (أُولٰئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 12

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحٰٓى اِلَيْكَ وَضَآئِقٌ بِهٖ صَدْرُكَ اَنْ يَّقُولُوا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ جَآءَ مَعَهٗ مَلَكٌ ۭ اِنَّمَآ اَنْتَ نَذِيرٌ ۭ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَّكِيلٌ ۭ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَعَلَّ) harfi teracci. (كَ) ismi, mahallen mansub. (تَارِكٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَعْضَ), (تَارِكٌ) ün mef'ûlü bihi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُوحَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ye âid. (اِلَيْكَ) cârr-mecrur, (يُوحَى) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (ضَآئِقٌ), (تَارِكٌ) e ma'tuf, onun gibi. (بِهٖ) cârr-mecrur, (ضَآئِقٌ) e müteallık. (صَدْرُ), (ضَآئِقٌ) ün fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَقُولُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نْ) un hazfi. (وَ) fâili.

(أَنْ يَقُولُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü leh. Mahallen mansub.

(لَوْلاَ) harfi imtina' limtina'. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) ye müteallık. (كَنْزٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَوْ) harfi atf. (جَاءَ) fi'li mâzı. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَاءَ) ye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَلَكٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (نَذِيرٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (وَكِيلٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لَعَلَّكَ تَارِكٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُوحَى إِلَيْكَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أُنزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(أَنتَ نَذِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ ۖ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرَيَاتٍ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(أَمْ) istifham ifadeli, (بَلْ) anlamında. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (افْتَرَاهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ائْتُوا) fi'li emr ve fâili. (بِعَشْرِ) cârr-mecrur, (ائْتُوا) ye müteallık. (سُوَرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. (مِثْلِ), (عَشْرِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُفْتَرَيَاتٍ), (عَشْرِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (ادْعُوا) fi'li emr ve fâili. (مَنِ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اسْتَطَعْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (مَنِ) e âid olması gereken mahzuf şeyden hâl olan mahzufe müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(افْتَرَاهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...ائْتُوا) cümlesi, (إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...ادْعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(...اسْتَطَعْتُم) cümlesi, (مَنِ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كُنتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Bu şart cümlesinin cevâbı, geçen sözler cevâbına delâlet ediyor.

Âyet: 14

فَإِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ
وَأَن لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَسْتَجِيبُوا) fi'li muzâri, meczum, fi'li şart. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يَسْتَجِيبُوا) ye müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (اعْلَمُوا) fi'li emr ve fâili. (أَنَّمَا) edâtı hasr. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (قرآن) e râci. (بِعِلْمِ) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) nin nâibi fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (اللَّهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَنْ) aslı (أَنَّ) harfi te'kîd ve ismi mahzuf zamiri şân. (لَا) nâfiye lilcins. (إِلَٰهَ), (لَا) nın ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna. (هُوَ) haberdeki zamirden bedel, mahallen merfu.

(أَنْ لَا إِلَٰهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَنَّمَا أُنزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(فَ), (إِنْ أُنزِلَ القرآن) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (هَلْ) kendisinde emir manası olan harfi istifham. (أَنتُم) mübteda, mahallen merfu. (مُسْلِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...يَسْتَجِيبُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اعْلَمُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(أُنزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ) cümlesi, (اعْلَمُوا) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.
(لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ) cümlesi, muhaffef (أَنَّ) in haberi. Mahallen merfu.
(هَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ) cümlesi, (إِنْ أُنزِلَ القرآن) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 15

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ اِلَيْهِمْ اَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (يُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الْحَيَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الدُّنْيَا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (زِينَتَ) mef'ûle ma'tuf. mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نُوَفِّ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illet (ي) nın hazfi. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (نُوَفِّ) ye müteallık. (أَعْمَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mecrur. (فِيهَا) cârr-mecrur, (نُوَفِّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يُبْخَسُونَ) ye müteallık. (لَا) nâfiye. (يُبْخَسُونَ) fi'li muzâri, merfu, mechul. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...مَنْ كَانَ يُرِيدُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ يُرِيدُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...يُرِيدُ الْحَيَاةَ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...نُوَفِّ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ) cümlesi, şartın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَا يُبْخَسُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 16

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ اِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الَّذِينَ) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (لَيْسَ) fi'li mâzı, câmid, nâkıs. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (فِي الْآخِرَةِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (النَّارُ), (لَيْسَ) nin muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(وَ) âtıfa. (حَبِطَ) fi'li mâzı. (مَا) harfi masdar. (صَنَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (صَنَعُوا) ya müteallık.

(مَا صَنَعُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَبِطَ) nın fâili. Mahallen merfu.

(وَ) âtıfa. (بَاطِلٌ) mukaddem haber, merfu. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mebni, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. Mef'ûlü bih olan mahzuf zamir (مَا) ye âid.

Cümleler:

(...أُولَئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...لَيْسَ لَهُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...حَبِطَ مَا صَنَعُوا) cümlesi, sıle cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...بَاطِلٌ مَا كَانُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 17

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ وَمِنْ قَبْلِهِ
كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً ۚ أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۚ وَمَنْ يَكْفُرْ
بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ ۚ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ ۚ إِنَّهُ
الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(أ) istifham. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَلَىٰ بَيِّنَةٍ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (مِن رَبِّهِ) cârr-mecrur, (بَيِّنَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh. (وَ) âtıfa. (يَتْلُوهُ شَاهِدٌ) fi'li muzâri, mukadder zamme ile merfu, mahallen mansub olan mef'ûlü ve zamme ile merfu olan fâili. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (شَاهِدٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (كِتَابُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كِتَابُ), (شَاهِدٌ) e ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (مُوسَىٰ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (إِمَاماً), (كِتَابُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (رَحْمَةً), (إِمَاماً) e ma'tuf, onun gibi. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِهِ) cârr-

mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda. (يَكْفُرْ) fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَكْفُرْ) a müteallık. (مِنَ الأَحْزَابِ) cârr-mecrur, (يَكْفُرْ) un fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (النَّارُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَوْعِدُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa, sebebiyye. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَكُ) fi'li muzâri, meczum, nâkıs. Cezm alâmeti mahzuf (ن) üzerinde sükûn. İsmi, müstetir zamir (أنت). (فِي مِرْيَةٍ) cârr-mecrur, (تَكُ) nün mahzuf haberine müteallık. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (مِرْيَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (إِنَّهُ الْحَقُّ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile zamme ile merfu olan haberi. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (الْحَقُّ) den hâl olan mahzufe müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ) harfi istidrâk. (أَكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لاَ) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَنْ كَانَ عَلَى بَيِّنَةٍ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ عَلَى بَيِّنَةٍ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَتْلُوهُ شَاهِدٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يُؤْمِنُونَ بِهِ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...مَنْ يَكْفُرْ بِهِ) cümlesi, (أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَكْفُرْ بِهِ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(النَّارُ مَوْعِدُهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(لاَ تَكُ فِي مِرْيَةٍ) cümlesi, mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Yani (تنبه فلا تَكُ فِي مِرْيَةٍ).

(...إِنَّهُ الْحَقُّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ) cümlesi, ta'lîliyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 18

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ؕ اُولٰٓئِكَ يُعْرَضُوْنَ
عَلٰى رَبِّهِمْ وَيَقُوْلُ الْاَشْهَادُ هٰٓؤُلَآءِ الَّذِيْنَ كَذَبُوْا عَلٰى رَبِّهِمْ ۚ
اَلَا لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظّٰلِمِيْنَ ۙ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi istifham, mübteda, mahallen merfu. (أَظْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ) harfi cerr. (مَنْ) ismi mavsul, mahallen mecrur, (أَظْلَمُ) ye müteallık. (افْتَرَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (افْتَرَى) ya müteallık. (كَذِبًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يُعْرَضُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (عَلَى رَبِّ) cârr-mecrur, (يُعْرَضُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَقُولُ الْأَشْهَادُ) fi'li muzâri, merfu ve zamme ile merfu olan fâili. (هَؤُلَاءِ الَّذِينَ) harfi tenbih ve mübteda ile haberi, mahallen merfular. (كَذَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى رَبِّ) cârr-mecrur, (كَذَبُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَلَا) edâtı tenbih. (لَعْنَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَى الظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...مَنْ أَظْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...افْتَرَى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أُولَئِكَ يُعْرَضُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يُعْرَضُونَ عَلَى رَبِّهِمْ) cümlesi, (أُولَئِكَ) in haberi. Mahallen merfu.

(...يَقُولُ الْأَشْهَادُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...هَؤُلَاءِ الَّذِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كَذَبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظَّالِمِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

اَلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا ۚ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, geçen âyetteki (الظَّالِمِينَ) nin sıfatı, mahallen mecrur –başka yönleri var ise de esah olan budur–. (يَصُدُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَنْ سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يَصُدُّونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَبْغُونَ), (يَصُدُّونَ) gibi. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عِوَجًا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa.

(هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (بِالآخِرَةِ) cârr-mecrur, haber ve (و) ile merfu olan (كَافِرُونَ) ye müteallık. (ن) tenvinden ıvaz. (هُمْ) geçenki gibi.

Cümleler:

(...يَصُدُّونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَبْغُونَهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُم بِالآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ۘ يُضَاعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ ۚ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs ve ismi, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (مُعْجِزِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (مُعْجِزِينَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَهُم) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (أَوْلِيَاء) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. (مِنْ أَوْلِيَاءَ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin muahhar ismi, lafzan mecrur, mahallen merfu. Cerr alâmeti fetha. (يُضَاعَفُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (يُضَاعَفُ) ye müteallık. (الْعَذَابُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) nâfiye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَسْتَطِيعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (السَّمْعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا كَانُوا يُبْصِرُونَ) geçenki gibi.

Cümleler:

(...أُولَئِكَ لَمْ يَكُونُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...مَا كَانَ لَهُم) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(يُضَاعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

(مَا كَانُوا يُبْصِرُونَ) cümlesi, ta'lîliyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُبْصِرُونَ) cümlesi, ikinci (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 21

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(أُولَٰئِكَ الَّذِينَ) mübteda ve haberi, mahallen merfular, ismi işâret ve mavsul. (خَسِرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (ضَلَّ) fi'li mâzı. (عَنْهُم) cârr-mecrur, (ضَلَّ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَفْتَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أُولَٰئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَسِرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...ضَلَّ عَنْهُم مَا كَانُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَفْتَرُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 22

لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye lilcins. (جَرَمَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (فِي الْآخِرَةِ) cârr-mecrur, (الْأَخْسَرُونَ) ye müteallık. (هُمْ) zamîri fasl. (الْأَخْسَرُونَ), (أَنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

(أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (فِي) veya (مِنْ) ile mahallen mecrur. (لَا) nın mahzuf haberine müteallık.

Cümle:

(...لَا جَرَمَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَخْبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا), (آمَنُوا) gibi, ona ma'tuf. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (وَ) âtıfa. (أَخْبَتُوا), (آمَنُوا) gibi. (إِلَىٰ رَبِّ) cârr-mecrur, (أَخْبَتُوا) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْجَنَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve (و) ile merfu olan (خَالِدُونَ) ye müteallık. (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَخْبَتُوا) cümlesi, sıle cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) cümlesi, (أَصْحَابُ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 24

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ ۚ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(مَثَلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْفَرِيقَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (الأَعْمَىٰ) mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. Cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَالأَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ) (وَ) larla, (الأَعْمَىٰ) ye ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (هَلْ) harfi istifhâm. (يَسْتَوِيَانِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (ا) fâili. (مَثَلًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَ) istifhâmiyye, inkâriyye. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَلْ يَسْتَوِيَانِ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(تَذَكَّرُونَ) cümlesi, (أجهلتم فلا تَذَكَّرُونَ) takdîrindeki isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهٖٓ اِنِّى لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (نُوحاً) mef'ûlü bih, mansub. (إِلَى قَوْمِ) câr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd, mahallen mansub olan ismi. (لَكُمْ) câr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (نَذِيرٌ) e müteallık. (مُبِينٌ), (نَذِيرٌ) un sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Kasem ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ) cümlesi, mukadder kavlin ma'kûlü. Mahallen mansub.

Mukadder kavl cümlesi de (نُوحاً) dan hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 26

اَنْ لَا تَعْبُدُوٓا اِلَّا اللّٰهَ ۜ اِنِّٓى اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ اَلِيمٍ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(أَنْ) harfi tefsîr. (لَا) nâhiye, câzime. (تَعْبُدُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) hazfi. (وا) fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (اللَّهَ) lafzatullâh, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَيْكُمْ) câr-mecrur, (أَخَافُ) ye müteallık. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَلِيمٍ), (يَوْمِ) in sıfatı, mecrur –(أَلِيمٍ) aslında (عَذَابَ) nin sıfatıdır. (يَوْمِ) in sıfatı oluşu yakınlığı dolayısıyla mecâzidir–.

Cümleler:

(...لَا تَعْبُدُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي أَخَافُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَافُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 27

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرَىٰكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا نَرَىٰكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَاذِلُنَا بَادِيَ الرَّأْيِ ۖ وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (الْمَلَأُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (الْمَلَأُ) ün sıfatı, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَوْمِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (نَرَىٰ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بَشَرًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِثْلَنَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا نَرَاكَ) geçenki gibi. (اتَّبَعَكَ) fi'li mâzı ve mahallen mansub mef'ûlü. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (أَرَاذِلُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَادِيَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اتَّبَعَ) ya müteallık. (الرَّأْيِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا نَرَى) geçenki gibi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (نَرَى) nın mahzuf ikinci mef'ûlüne müteallık. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (فَضْلٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (فَضْلٍ), (نَرَى) nın birinci mef'ûlü, lafzan mecrur, mahallen mansub. (بَلْ) harfi idrâb. (نَظُنُّكُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كَاذِبِينَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ الْمَلَأُ) cümlesi, geçen âyetteki mukadder kaseme ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَا نَرَاكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

İkinci (...مَا نَرَاكَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ) cümlesi, ikinci (نَرَاكَ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...هُمْ أَرَاذِلُنَا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَا نَرَى) cümlesi, makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ) cümlesi, îsti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّى وَاٰتٰينِى رَحْمَةً مِنْ عِنْدِهٖ فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ اَنُلْزِمُكُمُوهَا وَاَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نُوحاً) a râci. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf olan muzâfun ileyh, mütekellim (ي) sı dolayısıyla kesre arızadır. (أ) istifhâmiyye. (رَأَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُ) fi'li nâkıs ve ismi, fi'li şart. (عَلٰى بَيِّنَةٍ) cârr-mecrur, (كُنْتُ) nün mahzuf haberine müteallık. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (بَيِّنَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (آتَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رَحْمَةً) ikinci mef'ûl, mansub.. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, (رَحْمَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (عُمِّيَتْ) fi'li mâzı müennes, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (هِيَ), (بَيِّنَةٍ) e râci. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (عُمِّيَتْ) e müteallık. (أ) istifhâmiyye. (نُلْزِمُكُمُوهَا) fi'li muzâri, merfu ve birinci ile ikinci mef'ûlleri, mahallen mansublar. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam) –(كُمُو) deki (و) zâid, dolgu için–. (وَ) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَهَا) cârr-mecrur, haber ve (و) ile merfu olan (كَارِهُونَ) ye müteallık. (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا قَوْمِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَرَأَيْتُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli delâlet ediyor.

(...آتَانِي رَحْمَةً) cümlesi, iki cümle arasında îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(عُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ) cümlesi, (كُنْتُ عَلٰى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أَنُلْزِمُكُمُوهَا) cümlesi, (رَأَيْتُمْ) ün ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(أَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ) cümlesi, (أَنُلْزِمُكُمُو) deki (كُمْ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 29

وَيَا قَوْمِ لَآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالاً ۖ اِنْ اَجْرِىَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ وَمَآ

اَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ اٰمَنُوا ۖ اِنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ وَلٰكِنِّي اَرٰيكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَا قَوْمِ) geçen âyetteki gibi. (لا) nâfiye. (أَسْأَلُ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَسْأَلُ) veya onun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (مَالاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنْ) harfi nefy. (أَجْرِ) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre arıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنَا), (مَا) nin ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (طَارِدِ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُلَاقُوا), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و) –muzâf olduğu için (ن) düşmüştür–. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (هِمْ) muzâfun ileyh. (وَ) âtıfa. (لٰكِنِّ) harfi istidrâk. Mütekellim (ي) sı ismi, mahallen mansub. (أَرَي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَوْماً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَجْهَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَا قَوْمِ) cümlesi, ilk nidâya ma'tuf. Mahallen mansub.
(...لا أَسْأَلُكُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...إِنْ أَجْرِيَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَا أَنَا بِطَارِدِ) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُمْ مُلَاقُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...لٰكِنِّي أَرَاكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَرَاكُمْ) cümlesi, (لٰكِنِّي) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَجْهَلُونَ) cümlesi, (قَوْماً) in sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 30

وَيَا قَوْمِ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللّٰهِ اِنْ طَرَدْتُهُمْ ۚ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَا قَوْمِ) geçen âyetin başı gibi. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mebni, mahallen merfu. (يَنْصُرُ) fi'li muzâri, merfu. (نْ) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَنْصُرُ) ya müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (طَرَدْتُهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mahallen mansub olan mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (أَ) istifhâmiyye. (فَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (تَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...يَا قَوْمِ) cümlesi, geçen âyetlerdeki nidâ cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ يَنْصُرُنِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَنْصُرُنِي) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(طَرَدْتُهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(تَذَكَّرُونَ) cümlesi, (أَتجهلون فلا تَذَكَّرُونَ) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

وَلَآ اَقُولُ لَكُمْ عِنْدِى خَزَآئِنُ اللّٰهِ وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَآ اَقُولُ
اِنِّى مَلَكٌ وَلَآ اَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِى اَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللّٰهُ
خَيْرًا ۖ اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا فِى اَنْفُسِهِمْ ۖ اِنِّى اِذًا لَمِنَ الظّٰلِمِينَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (أَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أَقُولُ) ye müteallık. (عِنْدِ) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. mukaddem mahzuf habere müteallık. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَزَآئِنُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَلاَ أَعْلَمُ), (وَلاَ أَقُولُ) gibi. (الْغَيْبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لاَ أَقُولُ) geçenki gibi. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مَلَكٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَلاَ أَقُولُ) geçenkiler gibi. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (أَقُولُ) ye müteallık. (تَزْدَرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أَعْيُنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَزْدَرِي) nin mef'ûlü mahzuf, (هُمْ), (الَّذِينَ) ye âid. (لَنْ) harfi te'kîd ve nasb ve nefy. (يُؤْتِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللّٰهُ)

lafzatullah, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَيْراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّهُ أعْلَمُ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِـ) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur, (أعْلَمُ) ye müteallık. (فِي أنفُسِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إنِّي) geçenki gibi. (إذاً) harfi cevâb. (لَ) harfi te'kîd. (مِنَ الظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, (إنْ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...لاَ أقُولُ) cümlesi, bir önceki âyetteki (لا أسْألُكُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...عِندِي خَزَآئِنُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لاَ أعْلَمُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...لاَ أقُولُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إنِّي مَلَكٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansb.

Üçüncü (...لاَ أقُولُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَزْدَرِي أعْيُنُكُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَن يُؤْتِيَهُمُ اللّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اللّهُ أعْلَمُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(إنِّي إذاً لَمِنَ الظَّالِمِينَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

قَالُوا يَا نُوحُ قَدْ جَادَلْتَنَا فَأَكْثَرْتَ جِدَالَنَا فَأْتِنَا
بِمَا تَعِدُنَآ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (نُوحُ) münâda müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (قَدْ) harfi tahkık. (جَادَلْتَنَا) fi'li mâzı ve mahallen merfu olan fâili ile mahallen mansub olan mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (أكْثَرْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (جِدَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (إن كُنتَ صَادِقًا) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (ائْتِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِـ) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur, (ائْتِ) ye müteallık. (تَعِدُنَا) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إنْ) harfi şart, câzim. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (مِنَ الصَّادِقِينَ) cârr-mecrur, (كُنتَ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا نُوحُ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَدْ جَادَلْتَنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَكْثَرْتَ) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ائْتِنَا) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(تَعِدُنَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ) cümlesi, mukadder şartın tefsîri. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نُوحٌ) a râci. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَأْتِيكُم) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme ve mahallen mansub olan mef'ûlü. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَأْتِي) ye müteallık. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنْ) harfi şart, câzim. (شَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye, (لیس) gibi. (أَنتُم), (مَا) nın ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (مُعْجِزِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يَأْتِيكُم بِهِ اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِن شَاءَ) cümlesi, îtirazıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf (فَإِن أمره إِلي اللّه) takdîrinde.

(مَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ) cümlesi, (يَأْتِيكُم) ün (كُم) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 34

وَلَا يَنفَعُكُمْ نُصْحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنصَحَ لَكُمْ إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ ۖ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَنفَعُ) fi'li muzâri, merfu. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نُصْحِ) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَرَدتُ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li

şart, mahallen meczum. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (أنصَحَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أنصَحَ) ya müteallık.

(أنْ أنصَحَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أرَدتُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(إن) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. (اللّهُ) lafzı celâl, (كَانَ) nin ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللّهُ) ye râci. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُغْوِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (اللّهُ) ye râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أن يُغْوِيَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (رَبُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri, merfu olan (تُرْجَعُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لاَ يَنفَعُكُمْ نُصْحِي) cümlesi, geçen âyetteki (يَأتِيكُم) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أرَدتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (فَلاَ يَنفَعُكُمْ نُصْحِي) takdîrinde.

(...إن كَانَ اللّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, geçen cümleler ona delâlet ediyor.

(هُوَ رَبُّكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(تُرْجَعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰهُ ۖ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَيَّ إِجْرَامِي وَأَنَا
بَرِيءٌ مِّمَّا تُجْرِمُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(أمْ), (بَلْ) anlamında istifham ifâdeli edâtı atf. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (افْتَرَاهُ) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (هُوَ) a râci. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنتَ). (إن) harfi şart, câzim. (افْتَرَيْتُهُ) fi'li mâzı ve mahallen merfu olan fâili ile mahallen mansub olan mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (عَلَيَّ) cârr-

mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (إِجْرَامِ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (بَرِيءٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (تُجْرِمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا تُجْرِمُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (بَرِيءٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...افْتَرَاهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِ افْتَرَيْتُهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(عَلَيَّ إِجْرَامِي) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(أَنَا بَرِيءٌ) cümlesi, şartın cevâbına ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 36

وَأُوحِيَ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَن يُؤْمِنَ مِن قَوْمِكَ إِلَّا مَن قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أُوحِيَ) fi'li mâzı, mechul. (إِلَىٰ نُوحٍ) cârr-mecrur, (أُوحِيَ) ye müteallık. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يُؤْمِنَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن قَوْمِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أُوحِيَ) nin nâibi fâili. Mahallen merfu.

(إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مَن) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (قَدْ) harfi tahkık. (آمَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (فَـ), (إِن كان المؤمنون) takdîrindeki mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَبْتَئِسْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِـ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَفْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَبْتَئِسْ) e müteallık.

Cümleler:

(...أُوحِيَ إِلَىٰ نُوحٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَن يُؤْمِنَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...قَدْ آمَنَ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَبْتَئِسْ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يَفْعَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 37

وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلاَ تُخَاطِبْنِى فِى الَّذِينَ ظَلَمُوا ۚ إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (اصْنَعْ) fi'li emr. Sükûn üzere mebni –kesre ârıza–. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْفُلْكَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِأَعْيُنِ) cârr-mecrur, (اصْنَعْ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (وَحْيِنَا), (أَعْيُنِنَا) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تُخَاطِبْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نْ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي الَّذِينَ) harfi cerr ve mahallen mecur olan ismi mavsul. Cârr-mecrur, (تُخَاطِبْ) e müteallık. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّهُم) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُغْرَقُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (نْ) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:
(...اصْنَعْ) cümlesi, geçen âyetteki (لاَ تَبْتَئِسْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.
(لاَ تُخَاطِبْنِي) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأٌ مِّن قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ ۚ قَالَ إِن تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:
(وَ) isti'nâfiyye. (يَصْنَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْفُلْكَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (هُوَ) a râci. (وَ) isti'nâfiyye. (كُلَّمَا) şart ifâdeli zarfı zaman, mahallen mansub, (سَخِرُوا) ye müteallık. (مَرَّ) fi'li

mâzı. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (مَرَّ) ya müteallık. (مَلَأٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن قَوْمِ) cârr-mecrur, (مَلَأٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَخِرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (سَخِرُوا) ya müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نُوحٌ) a râci. (إن) harfi şart, câzim. (تَسْخَرُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنَّا) cârr-mecrur, (تَسْخَرُوا) ya müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نَسْخَرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (نَسْخَرُ) ya müteallık. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) masdarîyye. (تَسْخَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا تَسْخَرُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نَسْخَرُ) ya müteallık.

Cümleler:

(...يَصْنَعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأٌ) cümlesi, (كُلَّمَا) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

(سَخِرُوا مِنْهُ) cümlesi, (كُلَّمَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...إن تَسْخَرُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّا نَسْخَرُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(نَسْخَرُ مِنكُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 39

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۙ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ
عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَنْ) ismi mavsul, mebni, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَذَابٌ) fâil, merfu. (يُخْزِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (عَذَابٌ) e râci. (وَ) âtıfa. (يَحِلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (يَحِلُّ) ye müteallık. (عَذَابٌ مُقِيمٌ) fâili ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...سَوْفَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (إِن تَسْخَرُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...يَأْتِيهِ عَذَابٌ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُخْزِيهِ) cümlesi, (عَذَابٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 40

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ ۖ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ ۚ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(حَتَّى) harfi ibtidâ. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (قُلْنَا) ye müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (أَمْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (فَارَ التَّنُّورُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (احْمِلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِيهَا) cârr-mecrur, (احْمِلْ) e müteallık. (مِن كُلٍّ) cârr-mecrur, (زَوْجَيْنِ) nin mahzuf sıfatına veya (احْمِلْ) e müteallık. (زَوْجَيْنِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (اثْنَيْنِ), (زَوْجَيْنِ) nin sıfatı, onun gibi. (وَ) âtıfa. (أَهْلَكَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (إِلَّا) edâtı istisna. (مَنْ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (سَبَقَ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (سَبَقَ) ya müteallık. (الْقَوْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَنْ آمَنَ), (مَنْ سَبَقَ) gibi. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (آمَنَ) fi'li mâzı. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آمَنَ) ye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (قَلِيلٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...جَاءَ أَمْرُنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecurr.

(فَارَ التَّنُّورُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...قُلْنَا) cümlesi, şartın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...احْمِلْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(آمَنَ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (آمَنَ) cümlesi, birinci (مَنْ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 41

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرٖيهَا وَمُرْسٰيهَا ۚ
اِنَّ رَبّٖى لَغَفُورٌ رَحٖيمٌ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نُوح) a râci. (ارْكَبُوا) fi'li emr ve (و) fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (ارْكَبُوا) ye müteallık. (بِسْمِ) cârr-mecrur, mahzuf mukaddem habere müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَجْرٖي) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecur. (وَ) âtıfa. (مُرْسَاهَا), (مَجْرَاهَا) gibi, ona ma'tuf. (إِنَّ) harfi te'kîd. (رَبِّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberi de vâkı. (غَفُورٌ رَحِيمٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ارْكَبُوا فِيهَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(بِسْمِ اللّٰهِ مَجْرَاهَا) cümlesi, (فِيهَا) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

(...إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادٰى نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ
فِي مَعْزِلٍ يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir gemiye râci. (بِ) harfi cerr. (هِمْ) mahallen mecrur. Cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (فِي مَوْجٍ) cârr-mecrur, fâilden ikinci hâl olan mahzufe müteallık. (كَالْجِبَالِ) cârr-mecrur, (مَوْجٍ) in sıfatı olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa, littertib. (نَادٰى) fi'li mâzı. (نُوحٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ابْنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) îtirâzıyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (ابْنَ) ye râci. (فِي مَعْزِلٍ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (يَا) harfi nidâ. (بُنَيَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mütekellim

(ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ارْكَب) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ارْكَب) e müteallık. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَكُن) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَعَ) zarf, (تَكُن) ün mahzuf haberime müteallık. (الكَافِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...هِيَ تَجْرِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَجْرِي) cümlesi, (هِيَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...نَادَى) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(كَانَ فِي مَعْزِلٍ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا بُنَيَّ) cümlesi, (نَادَى يقول) takdîrindeki mahzuf cümlenin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(ارْكَب مَعَنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لاَ تَكُن مَعَ الكَافِرِينَ) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

قَالَ سَآوِي اِلٰى جَبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْمَآءِ ۭ قَالَ لَا عَاصِمَ
الْيَوْمَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ اِلَّا مَنْ رَّحِمَ ۚ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ
فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِيْنَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نُوح) a râci. (سَ) harfi tenfis. (آوِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إلى جَبَلٍ) cârr-mecrur, (آوِي) ye müteallık. (يَعْصِمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (جَبَلٍ) e râci. (مِنَ المَاءِ) cârr-mecrur, (يَعْصِمُ) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نُوح) a râci. (لاَ) nâfiye lilcins. (عَاصِمَ), (لاَ) nın ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (اليَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أمْرِ اللّٰهِ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مِنْ أمْرِ) cârr-mecrur, (لاَ) nın mahzuf haberine müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إلاَّ) edâtı istisna. (مَنْ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (رَحِمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللّٰهِ) e râci. (وَ) âtıfa. (حَالَ) fi'li mâzı. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَالَ) ye müteallık. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (المَوْجُ)

fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فـ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (نُوح) oğluna râci. (مِنَ الْمُغْرَقِينَ) câr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَآوِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَعْصِمُنِي) cümlesi, (جَبَلٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

İkinci (...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(لاَ عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...رَحِمَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(حَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَا سَمَاءُ أَقْلِعِي وَغِيضَ
الْمَاءُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ
بُعْدًا لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul –(قائل) mahzuf o da (اللّه) dır–. Fâili, müstetir zamir Allah'a râci. (يَا) harfi nidâ. (أَرْضُ) münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (ابْلَعِي) fi'li emr ve fâili. (مَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَا سَمَاءُ), (يَا أَرْضُ) gibi. (أَقْلِعِي) fi'li emr ve fâili. (وَ) âtıfa. (غِيضَ الْمَاءُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (وَ) âtıfa. (قُضِيَ الأَمْرُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (وَ) âtıfa. (اسْتَوَتْ) fi'li mâzı müennes. Fâili, müstetir zamir (هي), (فلك) ye râci. (عَلَى الْجُودِيِّ) câr-mecrur, (اسْتَوَتْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (قِيلَ) geçenki gibi. (بُعْداً) mef'ûlü mutlak, mansub. (لِلْقَوْمِ) câr-mecrur, (بُعْداً) e müteallık. (الظَّالِمِينَ), (الْقَوْمِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا أَرْضُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub (Cumhura göre). Veya nâibi fâil. Mahallen merfu.

(...ابْلَعِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَا سَمَاءُ) cümlesi, (يَا أَرْضُ) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.
(...أَقْلِعِي) cümlesi, ikinci nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(غِيضَ الْمَاءُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(قُضِيَ الأَمْرُ) cümlesi de ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(اسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ) cümlesi de ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...قِيلَ) cümlesi de ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...بُعْداً "بعد") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub. Veya nâibi fâil. Mahallen merfu.

Âyet: 45

وَنَادَىٰ نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (نَادَى) fi'li mâzı. (نُوحٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نُوحٌ) a râci. (رَبِّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf olan mütekellim (ى) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ) harfi te'kîd. (ابن) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ أَهْلِي) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنَّ وَعْدَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْحَقُّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (أَنْتَ) mübteda, mahallen merfu. (أَحْكَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحَاكِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...نَادَى نُوحٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ) cümlesi, âtfı tefsîr veya tafsîl. Îrâbda yeri yok.
(...رَبِّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.
(أَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ) cümlesi de nidânın cevâbına ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 46

قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ ۖ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ۖ
فَلَا تَسْأَلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۖ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ
تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (يَا) harfi nidâ. (نُوحُ) münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi (لَيْسَ) fi'li mâzı, câmid, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (نُوحُ) oğluna râci. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mahzuf haberine müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) geçenki gibi. (عَمَلٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (غَيْرُ), (عَمَلٌ) ün sıfatı, merfu, onun gibi. (صَالِحٍ) muzâfun ileyh. Cerr alâmeti kesre. (فَ), (إن جاءك علم ذالك) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَسْأَلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (نِ) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi mavsul, mebni, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَيْسَ) geçenki gibi. (لَكَ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukadder mahzuf haberine müteallık. (بِهِ) cârr-mecrur, (مَا) dan hâl olan mahzufe müteallık. (هِ), (مَا) ye âid. (عِلْمٌ), (لَيْسَ) nin muahhar ismi, merfu. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَعِظُكَ) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الْجَاهِلِينَ) cârr-mecrur, (تَكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz.

(أَنْ تَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (مِنْ) ile mahallen mecrur. (أَعِظُكَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا نُوحُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّهُ عَمَلٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَسْأَلْنِ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي أَعِظُكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَعِظُكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 47

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْئَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ ۖ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نُوحُ) a râci. –Harfi nidâ mahzuf–. (رَبِّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَعُوذُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِكَ) cârr-mecrur, (أَعُوذُ) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَسْأَلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا).

(أَنْ أَسْأَلَكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (مِن) ile mahallen mecrur. (أَعُوذُ) ye müteallık.

(مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَيْسَ) fi'li mâzı, câmid, nâkıs. (لِي) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (بِهِ) cârr-mecrur, (مَا) dan hâl olan mahzufe müteallık. (ه), (مَا) ya âid. (عِلْمٌ), (لَيْسَ) nin muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لا) nâfiye. (تَغْفِرْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, (تَغْفِرْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (تَرْحَمْ), (تَغْفِرْ) gibi, ona ma'tuf. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَكُن) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (أنا). (مِنَ الْخَاسِرِينَ) cârr-mecrur, (أَكُن) ün mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...رَبِّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنِّي أَعُوذُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَعُوذُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِلَّا تَغْفِرْ) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَرْحَمْنِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أَكُن مِنَ الْخَاسِرِينَ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

قِيلَ يَا نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِّنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ أُمَمٍ مِّمَّن مَّعَكَ ۚ وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (قائل) mahzuf o da (الله). (يَا) harfi nidâ. (نُوحُ) münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (اهْبِطْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِسَلَامٍ) cârr-mecrur, (اهْبِطْ) e müteallık. (مِنَّا) cârr-mecrur, (سَلَامٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (بَرَكَاتٍ), (سَلَامٍ) gibi, ona ma'tuf. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (بَرَكَاتٍ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (عَلَىٰ أُمَمٍ), (عَلَيْكَ) gibi. (مِن) harfi cerr. (مَن) ismi mavsul, mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أُمَمٍ) in sıfatı olan mahzufe müteallık. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَن) in mahzuf sılesine müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (أُمَمٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (سَ) harfi tenfîs. (نُمَتِّعُهُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (ثُمَّ) harfi atf. (يَمَسُّهُم) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. (مِنَّا) cârr-mecrur, (عَذَابٌ) den hâl olan mahzufe müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا نُوحُ) cümlesi, nâibi fâil diyenler var ise de cumhura göre makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(اهْبِطْ بِسَلَامٍ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(عَلَىٰ أُمَمٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(سَنُمَتِّعُهُمْ) cümlesi, (أُمَمٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...يَمَسُّهُم مِنَّا عَذَابٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 49

تِلْكَ مِنْ أَنبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ ۖ مَا كُنتَ تَعْلَمُهَا أَنتَ وَلَا قَوْمُكَ مِن قَبْلِ هَٰذَا ۖ فَاصْبِرْ ۖ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(تِلْكَ) ismi işâret, mebni, mübteda, mahallen merfu. (مِنْ أَنبَاءِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الْغَيْبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نُوحِيهَا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (نُوحِي) ye müteallık. (مَا) nâfiye. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْلَمُهَا) fi'li muzâri, merfu. Mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنتَ) mahzuf fâilin te'kîdi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (قَوْمُ) mahzuf fâile ma'tuf, merfu. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (تَعْلَمُ) ye müteallık. (هَا) tevbih. (ذَا) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) isti'nâfiyye veya mukadder şartın cevâbında vâkı. (اصْبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّ الْعَاقِبَةَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لِلْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(تِلْكَ مِنْ أَنبَاءِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(نُوحِيهَا...) cümlesi, (تِلْكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(مَا كُنتَ تَعْلَمُهَا) cümlesi, (تِلْكَ) nin üçüncü haberi. Mahallen merfu.

(تَعْلَمُهَا) cümlesi, (كُنتَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(اصْبِرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا ۚ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ
مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِلَىٰ عَادٍ) cârr-mecrur, mahzuf (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (أَخَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ا). (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوداً), (أَخَا) dan bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هُوداً) e râci. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha – kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اعْبُدُوا) fi'li emr, (و) fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nâfiye. (لَكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (إِلَٰهٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (غَيْرُ), (إِلَٰهٍ) in sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi nefy.

(أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) harfi istisna ve hasr. (مُفْتَرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...إِلَى عَادٍ "أَرْسَلْنَا") cümlesi, 25. âyetteki (أَرْسَلْنَا نُوحاً) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَا قَوْمِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اعْبُدُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَكُم مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنْ أَنتُمْ إِلاَّ مُفْتَرُونَ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

يَا قَوْمِ لَآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا ۭ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى الَّذِيْ
فَطَرَنِيْ ۭ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(يَا قَوْمِ) geçen âyetteki gibi. (لا) nâfiye. (أَسْأَلُكُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَسْأَلُ) ye müteallık. (أَجْراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنْ) harfi nefy. (أَجْرِ) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (عَلَى الَّذِي) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (فَطَرَ) fi'li mâzı. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أ) istifhâmiyye. (فَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (مُفْتَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَا قَوْمِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا أَسْأَلُكُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ أَجْرِيَ إِلاَّ عَلَى الَّذِي) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(فَطَرَنِي) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لا تَعْقِلُونَ) cümlesi, (أجهلتم) takdîrindeki müste'nef cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

وَيٰقَوْمِ اسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوْبُوْٓا اِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاۗءَ عَلَيْكُمْ

مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً اِلٰى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzaf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اسْتَغْفِرُوا) fi'li emr, (و) fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (تُوبُوا), (اسْتَغْفِرُوا) gibi. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تُوبُوا) ye müteallık. (يُرْسِلِ) fi'li muzâri, emrin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (السَّمَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْكُم) cârr-mecrur, (يُرْسِلِ) ye müteallık. (مِدْرَارًا), (السَّمَاءَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَزِدْ), (يُرْسِلِ) gibi, ona ma'tuf. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قُوَّةً) ikinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلٰى قُوَّةِ) cârr-mecrur, (قُوَّةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَتَوَلَّوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مُجْرِمِينَ), (تَتَوَلَّوْا) in fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...يَا قَوْمِ) cümlesi, geçen âyettekine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...اسْتَغْفِرُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(تُوبُوا إِلَيْهِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُرْسِلِ) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَزِدْكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yerleri yok.

(...لَا تَتَوَلَّوْا) cümlesi, (اسْتَغْفِرُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 53

قَالُوا يَا هُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي اٰلِهَتِنَا
عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا هُودُ) harfi nidâ ve münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (مَا) nâfiye. (جِئْتَنَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِبَيِّنَةٍ) cârr-mecrur, (جِئْتَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا), (ليس) gibi. (نَحْنُ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (تَارِكِي), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. Cerr alâmeti (ي). (ن) un hazfi izâfet için. (آلِهَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti

kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَنْ قَوْلِ) câr-mecrur, (تَارِكِي) nin fâil zamirinden hâl olan mahzufe müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا نَحْنُ) geçenki gibi. (لَكَ) câr-mecrur, (مُؤْمِنِينَ) ye müteallık. (بِمُؤْمِنِينَ), (بِتَارِكِي) gibi. (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا هُودُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...مَا نَحْنُ بِتَارِكِي) ve (مَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ) cümleleri, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 54

اِنْ نَقُولُ اِلَّا اعْتَرٰيكَ بَعْضُ اٰلِهَتِنَا بِسُوٓءٍ ۭ قَالَ اِنِّىٓ
اُشْهِدُ اللّٰهَ وَاشْهَدُوٓا اَنِّىْ بَرِيْۗءٌ مِّمَّا تُشْرِكُوْنَ ۙ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi nefy. (نَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (اعْتَرَي) fi'li mâzı. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (آلِهَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِسُوءٍ) câr-mecrur, (آلِهَةِ) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هُودُ) a râci. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أُشْهِدُ) fi'li muzâri, merfu. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (وَ) âtıfa. (اشْهَدُوا) fi'li emr, (و) fâili. (أَنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بَرِيءٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (تُشْرِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أَنِّي بَرِيءٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (بِ) ile mahallen mecrur. (اشْهَدُوا) ye müteallık.

(مَا تُشْرِكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (بَرِيءٌ) ye müteallık.

Cümleler:

(...إن نقول) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(اعْتَرَاكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي أُشْهِدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أُشْهِدُ اللّهَ) cümlesi, (إِنِّي) nin haberi. Mahallen merfu.
(...اشْهَدُوا) cümlesi, (إِنِّي أُشْهِدُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 55

مِنْ دُونِهِ فَكِيدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنظِرُونِ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(مِن دُونِ) cârr-mecrur, geçen âyetteki (تُشْرِكُونَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (إِن استطعتم أن تكيدوني) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (كِيدُوا) fi'li emr, (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. (جَمِيعاً), (كِيدُوا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) harfi atf. (لاَ) nâhiye, câzime. (تُنظِرُونِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf olan mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...كِيدُونِي) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(لاَ تُنظِرُونِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 56

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِن دَآبَّةٍ إِلاَّ هُوَ
آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تَوَكَّلْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى اللّهِ) cârr-mecrur, (تَوَكَّلْتُ) ye müteallık. (رَبِّ), (اللّهِ) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَبِّ) geçenki gibi. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) harfi nefy. (مِن) harfi cerr zâid. (دَآبَّةٍ) mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (آخِذٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِنَاصِيَةِ) cârr-mecrur, (آخِذٌ) e müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ رَبِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلَى صِرَاطٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (مُسْتَقِيمٍ), (صِرَاطٍ) ın sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...إِنِّي تَوَكَّلْتُ) cümlesi, geçenin ta'lîliyyesi. Îrâbda yeri yok.

(فَتَوَكَّلْتُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(مَا مِن دَآبَّةٍ إِلاَّ هُوَ آخِذٌ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ آخِذٌ...) cümlesi, (دَآبَّةٍ) in haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 57

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَآ أُرْسِلْتُ بِهِۦٓ إِلَيْكُمْ ۚ وَيَسْتَخْلِفُ
رَبِّى قَوْمًا غَيْرَكُمْ ۚ وَلَا تَضُرُّونَهُۥ شَيْـًٔا ۚ إِنَّ رَبِّى عَلَىٰ
كُلِّ شَىْءٍ حَفِيظٌ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَوَلَّوْا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâil –aslı (تَتَوَلَّوْا), (ت) nin biri mahzuf, (و) ın biri de mahzuf–. (فَ) ta'lîliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَبْلَغْتُكُم) fi'li mâzı ve fâili ile mahallen mansub olan mef'ûlü. (مَا) ismi mavsul, ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (أُرْسِلْتُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (بِهِۦ) cârr, mahallen mecrur, (أُرْسِلْتُ) ye müteallık. (إِلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أُرْسِلْتُ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (يَسْتَخْلِفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَوْماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (غَيْرَ), (قَوْماً) in sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (تَضُرُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (شَيْئاً), (ضَرَّاراً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ رَبِّ) harfi te'kîd ve mukadder fetha ile mansub olan ismi –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (حَفِيظٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(إِن تَوَلَّوْا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَدْ أَبْلَغْتُكُم...) cümlesi, bu cümle aslında şartın cevâbıdır. Başındaki (فَ) de şartın cevâbında vâkıdır. Mahallen meczumdur. Bununla beraber ta'lîliyye ifâdeli olduğu için. Îrâbda yeri yok da denilebilir.
(أُرْسِلْتُ بِهِۦ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَسْتَخْلِفُ رَبِّي...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَضُرُّونَهُ شَيْئاً) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ رَبِّي) cümlesi, ta'lîliyye Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

وَلَمَّا جَآءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا ۚ وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarfı zaman, mahallen mansub, (نَجَّيْنَا) ye müteallık. (جَاءَ أَمْرُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَجَّيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (هُودًا), (نَجَّيْنَا) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (هُودًا) e ma'tuf, mebni, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آمَنُوا) ye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِرَحْمَةٍ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (مِنَّا) cârr-mecrur, (رَحْمَةٍ) in sıfatı olan mahzufe müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (نَجَّيْنَاهُم) fi'li mâzı ve mahallen merfu olan fâili ile mahallen mansub olan mef'ûlü. (مِنْ عَذَابٍ) cârr-mecrur, (نَجَّيْنَا) ye müteallık. (غَلِيظٍ), (عَذَابٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...جَاءَ أَمْرُنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...نَجَّيْنَا) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَجَّيْنَاهُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 59

وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (عَادٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَحَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (جَحَدُوا) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عَصَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (رُسُلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اتَّبَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَمْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُلِّ) muzâfun ileyh,

mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (جَبَّارٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَنِيدٍ), (جَبَّارٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...تِلْكَ عَادٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَحَدُوا) cümlesi, (تِلْكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...عَصَوْا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(اتَّبَعُوا) cümlesi, (جَحَدُوا) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 60

وَاُتْبِعُوا فِى هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ اَلَآ اِنَّ عَادًا
كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۗ اَلَا بُعْدًا لِعَادٍ قَوْمِ هُودٍ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أُتْبِعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أُتْبِعُوا) ye müteallık. (الدُّنْيَا), (ذِهِ) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (لَعْنَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُتْبِعُوا) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَلا) edâtı tenbih. (إِنَّ عَاداً) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَلا) harfi tenbih. (بُعْداً) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِعَادٍ) cârr-mecrur, (بُعْداً) e müteallık. (قَوْمِ), (عَادٍ) den bedel, mecrur. (هُودٍ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cümleler:

(...أُتْبِعُوا) cümlesi, geçen âyetteki (جَحَدُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ عَاداً كَفَرُوا) cümlesi, geçeni ta'lîl. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(بُعْداً "أبعدوا") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

وَاِلٰى ثَمُودَ اَخَاهُمْ صٰلِحًا ۗ قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ
مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ ۗ هُوَ اَنْشَاَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا

فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ ۚ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(وَإِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحاً قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ) geçen 50. âyetteki gibi, ona ma'tuf. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَنشَأَكُم) fi'li mâzı ve mahallen mansub mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allah'a râci. (مِنَ الأَرْضِ) cârr-mecrur, (أَنشَأَكُم) e müteallık. (وَ) âtıfa. (اسْتَعْمَرَكُمْ), (أَنشَأَكُم) gibi. (فِيهَا) cârr-mecrur, (اسْتَعْمَرَ) ya müteallık. (فَ), (إِنْ أَذْنَبْتُمْ) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (اسْتَغْفِرُوا) fi'li emr, (وَ) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ثُمَّ) harfi âtıfa. (تُوبُوا) fi'li emr, (وَ) fâili. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تُوبُوا) ye müteallık. (إِنَّ) harfi te'kîd. (رَبِّي) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَرِيبٌ مُجِيبٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ") cümlesi, 50. âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَا قَوْمِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اعْبُدُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَكُم مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ أَنشَأَكُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنشَأَكُم) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...اسْتَعْمَرَكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(اسْتَغْفِرُوهُ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(تُوبُوا إِلَيْهِ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.

(إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 62

قَالُوا يَا صَالِحُ قَدْ كُنتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَٰذَا أَتَنْهَانَا أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّنَا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (صَالِحُ) münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (قَدْ) harfi tahkık. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِينَا) cârr ve mahallen mecrur, (كُنتَ) nin haberi ve mansub olan (مَرْجُوّاً) e müteallık. (قَبْلَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَرْجُوّاً) e müteallık. (هَا) harfi tenbih.

(ذَا) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm teaccübi. (تَنْهَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أن) harfi masdar ve nasb. (نَعْبُدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَعْبُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (آبَاءُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن نَعْبُدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عن) takdîrindeki harfi cerr ile mahallen mecrur. (تَنْهَى) ye müteallık.

(وَ) hâliyye. (إِنَّنَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (فِي شَكٍّ) cârr ve mahallen mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (مِن) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur. (شَكٍّ) e müteallık. (تَدْعُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تَدْعُوا) ye müteallık. (مُرِيبٍ), (شَكٍّ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا صَالِحُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَدْ كُنتَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَتَنْهَانَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعْبُدُ آبَاؤُنَا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّنَا لَفِي شَكٍّ) cümlesi, (أَتَنْهَانَا) nin mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub.

(...تَدْعُونَا) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنتُ عَلَى بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَآتَانِي مِنْهُ رَحْمَةً فَمَن يَنصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنتُ عَلَى بَيِّنَةٍ مِن رَبِّي وَآتَانِي مِنْهُ رَحْمَةً) 28. âyetin başı gibi. (فَ), (إِنْ عَصَيْتُهُ اللَّهَ) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (مَن) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (يَنصُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen

mansub. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَنصُرُ) ya müteallık. (إنْ) harfi şart, câzim. (عَصَيْتُهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (تَزِيدُونَنِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. (غَيْرَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (تَخْسِيرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا قَوْمِ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَرَأَيْتُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إن كُنتُ عَلَى بَيِّنَةٍ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(وَآتَانِي مِنْهُ رَحْمَةً) cümlesi, îtirâzıyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَن يَنصُرُنِي) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart ve cevâb cümlesi, (إن كُنتُ) şartının cevâbı. Mahallen meczum.

(...إنْ عَصَيْتُهُ) cümlesi, geçen mukadder şartın tefsîri. Îrâbda yeri yok.

(...يَنصُرُنِي) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...مَا تَزِيدُونَنِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 64

وَيَا قَوْمِ هٰذِهِ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً فَذَرُوهَا تَاْكُلْ فِى اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh. (هَا) harfi tenbih. (هٰذِهِ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (نَاقَةُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (نَاقَةُ) den hâl olan (آيَةً) in mahzuf sıfatından hâl olan mahzufe müteallık. (فَ) âtıfa, sebebiyye. (ذَرُوا) fi'li emr, (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَأْكُلْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (هي), (نَاقَةُ) ye râci. (فِي أَرْضِ) cârr-mecrur, (تَأْكُلْ) e müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَمَسُّوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هَا)

mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِسُوءٍ) cârr-mecrur, (تَمَسُّوا) ye müteallık. (فَ) sebebiyye. (يَأْخُذَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَذَابٌ قَرِيبٌ) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(أن يَأْخُذَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لاَ تَمَسُّوهَا) nin sebebiyye, mef'ûlü bih yerinde. Mahallen mansub. –Âyetteki sözün gelişinden anlaşılan ferazi bir masdara atf edenler olmuş ise de o kısım zayıftır. En iyi bilen Allah'tır–.

Cümleler:

(...يَا قَوْمِ) cümlesi, geçen âyetteki (يَا قَوْمِ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...هَذِهِ نَاقَةُ اللّهِ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ذَرُوهَا) cümlesi, (تنبهوا) takdîrindeki mukadder istinâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَأْكُلْ) cümlesi, (إن تتركوها) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ تَمَسُّوهَا) cümlesi, (ذَرُوهَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 65

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ ذٰلِكَ
وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (عَقَرُوهَا) fi'li mâzı ve fâili ile mahallen mansub olan mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (صَالِح) a râci. (تَمَتَّعُوا) fi'i emr, (و) fâili. (فِي دَارِ) cârr-mecrur, (تَمَتَّعُوا) ya müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثَلاَثَةَ) mef'ûlü fîh veya zarf, mansub, (تَمَتَّعُوا) ye müteallık. (أَيَّامٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (وَعْدٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (غَيْرُ), (وَعْدٌ) ün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (مَكْذُوبٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...عَقَرُوهَا) cümlesi, (فأبوا سماع كلامه) takdîrindeki mukadder isit'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَمَتَّعُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...ذٰلِكَ وَعْدٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 66

فَلَمَّا جَاءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ ۗ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) manasında zarf, mahallen mansub, (نَجَّيْنَا) ye müteallık. (جَاءَ أَمْرُ) fi'li mâzı ve fâili. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَجَّيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (صَالِحًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (صَالِحًا) a ma'tuf, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آمَنُوا) ye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِرَحْمَةٍ) cârr-mecrur, (نَجَّيْنَا) ye müteallık. (مِنَّا) cârr-mecrur, (نَجَّيْنَا) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (مِنْ خِزْيِ) cârr-mecrur, mahzuf (نَجَّيْنَا) takdîrindeki fi'le müteallık. (يَوْمِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذٍ) muzâfun ileyh, sükûn üzere mebni –Burada tenvin mahzuf bir cümleye delâlet eder–. (إِنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...جَاءَ أَمْرُنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...نَجَّيْنَا) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Mukadder (نَجَّيْنَا) cümlesi, geçenki (نَجَّيْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ رَبَّكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 67

وَاَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَاَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَخَذَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّيْحَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (أَصْبَحُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِي دِيَارِ) cârr-mecrur, (أَصْبَحُوا) nun haberi ve mansub olan (جَاثِمِينَ) ye müteallık. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:
(أَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَصْبَحُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 68

كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۗ أَلَا إِنَّ ثَمُودَ كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۗ
أَلَا بُعْدًا لِثَمُودَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:
(كَأَنْ) harfi teşbih ve nasb, muhaffefe. İsmi mahzuf zamir (ثَمُودَ) râci. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَغْنَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يَغْنَوْا) e müteallık. (أَلَا) edâtı tenbih. (إِنَّ ثَمُودَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَلَا) harfi tenbih. (بُعْدًا) mahzuf (ابعدوا) fi'linin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِثَمُودَ) cârr-mecrur, (بُعْدًا) e müteallık. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif).

Cümleler:
(...كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا) cümlesi, (أَصْبَحُوا) nün ikinci haberi. Mahallen mansub.
(...لَمْ يَغْنَوْا) cümlesi, muhaffef (كَأَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّ ثَمُودَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...بُعْدًا "ابعدوا") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا سَلَامًا ۖ قَالَ
سَلَامٌ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:
(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَتْ) fi'li mâzı. (رُسُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِبْرَاهِيمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِ) harfi cerr. (الْبُشْرَىٰ) mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. Cârr-mecrur, (رُسُلُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سَلَامًا), (نسلم) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mahallen mansub.

Nasb alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هو), (إِبْرَاهِيمَ) e râci. (سَلَامٌ) mübteda, merfu –haberi mahzuf, (سَلَامٌ عَلَيْكُمْ) takdîrinde–. (فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَبِثَ) fi'li mâzı. (أن) harfi masdar. (جَاءَ) fi'li mâzı. (بِعِجْلٍ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (حَنِيذٍ), (عِجْلٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَن جَاءَ بِعِجْلٍ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لَبِثَ) nin fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...جَاءَتْ رُسُلُنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(سَلَاماً "نسلم") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

("عَلَيْكُمْ" سَلَامٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا لَبِثَ) cümlesi, kasem cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 70

فَلَمَّا رَآٓ اَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ اِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ؕ
قَالُوا لَا تَخَفْ اِنَّآ اُرْسِلْنَآ اِلٰى قَوْمِ لُوطٍ ؕ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, mahallen mansub, (نَكِرَ) ya müteallık. (رَأى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيمَ) e râci. (أَيْدِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (تَصِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تَصِلُ) ye müteallık. (نَكِرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيمَ) e râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (أَوْجَسَ), (نَكِرَ) gibi. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَوْجَسَ) ye müteallık. (خِيفَةً) mef'ûlü bih veya mana yakınlığı dolayısıyle (أَوْجَسَ) nin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَا) nâhiye, câzime. (تَخَفْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أُرْسِلْنَا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (إِلَى قَوْمِ) cârr-mecrur, (أُرْسِلْنَا) ye müteallık. (لُوطٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...رَأى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لَا تَصِلُ) cümlesi, (أَيْدِيَ) den hâl. Mahallen mansub.

(نَكِرَهُمْ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْجَسَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...لَا تَخَفْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنَّا أُرْسِلْنَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...أُرْسِلْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 71

وَامْرَأَتُهُ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحٰقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحٰقَ يَعْقُوبَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (امْرَأَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَائِمَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (ضَحِكَتْ) fi'li mâzı müennes. Fâili, müstetir zamir (هِيَ), (امْرَأَةُ) ye râci. (فَ) âtıfa. (بَشَّرْنَاهَا) fi'li mâzı ve mahallen merfu olan fâili ile mahallen mansub olan mef'ûlü. (بِ) harfi cerr. (إِسْحَاقَ) mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. Cârr-mecrur, (بَشَّرْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مِن وَرَاءِ) cârr-mecrur, (وهبنا) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık. (إِسْحَاقَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (يَعْقُوبَ), (وهبنا) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...امْرَأَتُهُ قَائِمَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ضَحِكَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...بَشَّرْنَاهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(..."وهبنا") cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 72

قَالَتْ يَا وَيْلَتٰى ءَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهٰذَا بَعْلِي شَيْخًا ۖ إِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(قَالَتْ) fi'li mâzı müennes. Fâili, müstetir zamir (هِيَ), (امْرَأَةُ) ye râci. (يَا) harfi nidâ, teaccübi. (وَيْلَتَى) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mütekellim (ى) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَ) hemze teaccübi. (أَلِدُ) fi'li

muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (وَ) hâliyye. (أنا) mübteda, mahallen merfu. (عَجُوزٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بَعْلِ) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَيْخاً), (بَعْلِ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إنَّ) harfi te'kîd. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (إنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (لَ) harfi te'kîd. (شَيْءٌ عَجِيبٌ), (إنَّ) nin haberi ve onun sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا وَيْلَتَى) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَأَلِدُ) cümlesi, nidânın cevâbı ve teaccübi. Îrâbda yeri yok.

(...أَنَا عَجُوزٌ) cümlesi, (أَأَلِدُ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...هَذَا بَعْلِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 73

قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ
أَهْلَ الْبَيْتِ ۚ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) istifhâmiyye, inkâriyye. (تَعْجَبِينَ) fi'li muzâri. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (ي) fâili. (مِنْ أَمْرِ) câr-mecrur, (تَعْجَبِينَ) ye müteallık. (اللَّهِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (رَحْمَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (بَرَكَاتُهُ), (رَحْمَةُ اللَّهِ) gibi, ona ma'tuf. (عَلَيْكُمْ) câr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (أَهْلَ) münâda, muzâf, mahzuf harfi nidâ ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْبَيْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (حَمِيدٌ مَجِيدٌ), (إنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَعْجَبِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(رَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ) cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَهْلَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ حَمِيدٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 74

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ اِبْرٰهِيمَ الرَّوْعُ وَجَآءَتْهُ الْبُشْرٰى
يُجَادِلُنَا فِى قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) manasında zarfı zaman, mahallen mansub, mazmununun cevâbına müteallık. (ذَهَبَ) fi'li mâzı. (عَنْ) harfi cerr. (اِبْرَاهِيمَ) mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). Cârr-mecrur, (ذَهَبَ) ye müteallık. (الرَّوْعُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (جَاءَتْهُ) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü. (الْبُشْرٰى) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُجَادِلُ) fi'li muzâri, merfu. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (اِبْرَاهِيمَ) e râci. (فِي) (قَوْمِ) cârr-mecrur, (يُجَادِلُ) ye müteallık. (لُوطٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(ذَهَبَ عَنْ اِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لَمَّا) nın cevâbı, gelecek 76. âyetinin başı olabilir.

(جَاءَتْهُ الْبُشْرٰى) cümlesi, (ذَهَبَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(يُجَادِلُنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Her ne kadar şartın mahzuf cevâbının tefsîri denilmiş ise de (اِبْرَاهِيمَ) den hâl olması ve mahallen mansub olması daha uygun görülmüştür. Başka ihtilaflar da vardır.

Âyet: 75

اِنَّ اِبْرٰهِيمَ لَحَلِيمٌ اَوَّاهٌ مُنِيبٌ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(اِنَّ اِبْرَاهِيمَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (اِنَّ) nin haberinde vâkı. (حَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ), (اِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

Bu âyetin tek cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 76

يَـآ اِبْرٰهِيمُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا ۚ اِنَّهُ قَدْ جَآءَ اَمْرُ رَبِّكَ ۚ
وَاِنَّهُمْ اٰتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (إِبْرَاهِيمُ) münâda, muzâf, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (أَعْرِضْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنْ) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أَعْرِضْ) e müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (أَمْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنَّهُمْ), (إِنَّهُ) gibi. (آتِي) (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur veya (آتِي) nin mef'ûlü, mahallen mansub. (عَذَابٌ), (آتِي) nin fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (غَيْرُ), (عَذَابٌ) ün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَرْدُودٍ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...يَا إِبْرَاهِيمُ) nidâ cümlesi, her ne kadar isti'nâf denilmiş ise de, geçen âyetten önceki âyetin başındaki (لَمَّا) nın cevâbı olması daha uygundur.

(أَعْرِضْ عَنْ هَذَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَ أَمْرُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّهُمْ آتِيهِمْ) cümlesi, ta'lîliyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 77

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا
وَقَالَ هَٰذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, mahallen mansub, (سِيءَ) ye müteallık. (جَاءَتْ) fi'li mâzı müennes. (رُسُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لُوطًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سِيءَ) fi'li mâzı, mechul. (بِ) harfi cerr. (هِمْ) mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (سِيءَ) ye müteallık. Nâibi fâili, müstetir zamir (لُوطًا) a râci. (وَ) harfi atf. (ضَاقَ) fi'li mâzı. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (ضَاقَ) ya müteallık. Fâili, müstetir zamir (لُوطًا) a râci. (ذَرْعًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (لُوطًا) a râci. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَوْمٌ عَصِيبٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...جَاءَتْ رُسُلُنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(سِيءَ بِهِمْ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...ضَاقَ بِهِمْ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...هَٰذَا يَوْمٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 78

وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ ۚ قَالَ يَا قَوْمِ هَٰؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ فِي ضَيْفِي ۖ أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَاءَهُ قَوْمُ) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü ile zamme ile merfu olan fâili. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُهْرَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (يُهْرَعُونَ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (مِنْ) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (يَعْمَلُونَ) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ), (يُهْرَعُونَ) gibi. (السَّيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هو), (لُوطٌ) a râci. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh. (هَا) harfi tenbih. (أُولَاءِ) ismi işâret, mübteda, mebni, mahallen merfu. (بَنَاتِ) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُنَّ) mübteda, mahallen merfu. (أَطْهَرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أَطْهَرُ) ye müteallık. (فَ), (إن كنتم راشدين) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (اتَّقُوا) fi'li emr, (وَ) fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تُخْزُونِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (وَ) un hazfi. (نَ) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih. (فِي ضَيْفِي) cârr-mecrur, (تُخْزُونِ) ye müteallık. (أَ) istifhâmiyye. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. (مِنْكُمْ) cârr mahallen mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (رَجُلٌ رَشِيدٌ), (لَيْسَ) nin muahhar ismi ve onun sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...جَاءَهُ قَوْمُهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Onun gibi.
(يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ) cümlesi, (قَوْمُ) den hâl. Mahallen mansub.
(...كَانُوا يَعْمَلُونَ) cümlesi, (قَوْمُ) den ikinci hâl. Mahallen mansub.

(...يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.
(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...يَا قَوْمِ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(هَؤُلَاءِ بَنَاتِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...هُنَّ أَطْهَرُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(اتَّقُوا اللَّهَ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...لَا تُخْزُونِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(...أَلَيْسَ مِنكُمْ رَجُلٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Mukadder şartın müfessiri.

Âyet: 79

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ ۖ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (عَلِمْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (لَنَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (فِي بَنَاتِ) cârr-mecrur, (حَقٍّ) den hâl olan mahzufe müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ) harfi cerr zâid. (حَقٍّ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (تَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...عَلِمْتَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...مَا لَنَا) cümlesi, (عَلِمْتَ) nin mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.
(...إِنَّكَ لَتَعْلَمُ) cümlesi, kasemin cevâbı cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَعْلَمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(نُرِيدُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 80

قَالَ لَوْ اَنَّ لِی بِكُمْ قُوَّةً اَوْ اٰوِی اِلٰی رُكْنٍ شَدِیدٍ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هو), (لُوطٌ) a râci. (لَوْ) harfi imtina. (أَنَّ) harfi te'kîd. (لِي) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (بِكُمْ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin muahhar ismi ve mansub olan (قُوَّةً) den hâl olan mahzufe müteallık.

(أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ثبت) nin fâili. Mahallen merfu.

(أَوْ) harfi atf. (آوِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إِلَى رُكْنٍ) cârr-mecrur, (آوِي) ye müteallık. (شَدِيدٍ), (رُكْنٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(..."ثبت" لَوْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, (لبطشت بكم) takdîrinde.

(...آوِي) cümlesi, mukadder (ثبت) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 81

قَالُوا یَا لُوطُ اِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ یَصِلُوا اِلَیْكَ فَاَسْرِ بِاَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ الَّیْلِ وَلَا یَلْتَفِتْ مِنْكُمْ اَحَدٌ اِلَّا امْرَاَتَكَ ؕ اِنَّهٗ مُصِیبُهَا مَا اَصَابَهُمْ ؕ اِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ ؕ اَلَیْسَ الصُّبْحُ بِقَرِیبٍ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (یَا لُوطُ) harfi nidâ ve münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (إِنَّا رُسُلُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile zamme ile merfu olan haberi. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (یَصِلُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِلَیْكَ) cârr-mecrur, (یَصِلُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa, sebebiyye. (أَسْرِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِأَهْلِ) cârr-mecrur, (أَسْرِ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِقِطْعٍ) cârr-mecrur, (أَسْرِ) ye müteallık. (مِنَ اللَّیْلِ) cârr-mecrur, (قِطْعٍ) ın mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (یَلْتَفِتْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti

sükûn. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, fâil ve merfu olan (أَحَدٌ) den hâl olan mahzufe müteallık. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (امْرَأَةَ) müstesna, mansub. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُصِيبُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi mavsul, (مُصِيبُ) nün fâili, mahallen merfu. (أَصَابَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَا) ye âid. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِنَّ مَوْعِدَ) harfi te'kîd ve ismi. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الصُّبْحُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَ) istifhâmiyye. (لَيْسَ) fi'li mâzı, câmid ve nâkıs. (الصُّبْحُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr zâid. (قَرِيبٍ), (لَيْسَ) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا لُوطُ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّا رُسُلُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لَن يَصِلُوا إِلَيْكَ) cümlesi, nidânın cevâbının tefsîri. Îrâbda yeri yok.

(...أَسْرِ) cümlesi, (تنبيه) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ) cümlesi, (أَسْرِ) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(...إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا) cümlesi, istisnânın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ) cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 82

فَلَمَّا جَآءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ مَّنضُودٍ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, mahallen mansub, (جَعَلْنَا) ye müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (أَمْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mcrur. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَالِيَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَافِلَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَمْطَرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (أَمْطَرْنَا) ye müteallık. (حِجَارَةً) mef'ûlü bih,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن سِجِّيلٍ) cârr-mecrur, (حِجَارَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (مَنضُودٍ), (سِجِّيلٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...جَاءَ أَمْرُنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Şartın fi'li ve cevâbı isti'nâf cümlesi olan (قَالُوا) ye ma'tuf.

(...جَعَلْنَا) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَمْطَرْنَا) cümlesi, (جَعَلْنَا) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 83

مُسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ ۖ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(مُسَوَّمَةً) geçen âyetteki (حِجَارَةً) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُسَوَّمَةً) e müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye, (لَيْسَ) gibi. (هِيَ) (مَا) nın ismi, mahallen merfu. (مِنَ الظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, (بَعِيدٍ) e müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (بِ) harfi cerr zâid. (بَعِيدٍ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümle:

(...مَا هِيَ) cümlesi, (حِجَارَةً) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 84

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۚ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ وَلَا تَنقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي أَرَاكُم بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِلَى) harfi cerr. (مَدْيَنَ) mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). Cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık. (أَخَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شُعَيْبًا), (أَخَا) dan bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (شُعَيْبًا) e râci. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh. (اعْبُدُوا) fi'li emr ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا)

nâfiye, (لَيْسَ) gibi. (لَكُم) cârr-mecrur, (مَا) nın mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (إِلَهٍ), (مَا) nın muahhar ismi, lafzan mecrur, mahallen merfu. (غَيْرُ), (إِلَهٍ) in sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَنْقُصُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْمِكْيَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالْمِيزَانَ), (الْمِكْيَالَ) gibi, ona ma'tuf. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَرَاكُم) fi'li muzâri, mukadder zamme ile merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِخَيْرٍ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık veya (كُم) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنِّي) geçenki gibi. (أَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أَخَافُ) ye müteallık. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُحِيطٍ), (يَوْمٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا إِلَى مَدْيَنَ") cümlesi, 50. âyetin başına ma'tuf. Onun gibi.
(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...يَا قَوْمِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اعْبُدُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...مَا لَكُم مِنْ إِلَهٍ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تَنْقُصُوا) cümlesi, (اعْبُدُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنِّي أَرَاكُم) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَرَاكُم بِخَيْرٍ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...إِنِّي أَخَافُ) cümlesi, ta'lîliyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَخَافُ عَلَيْكُمْ) cümlesi, ikinci (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 85

وَيَا قَوْمِ اَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا
النَّاسَ اَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِى الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzaf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh. (أَوْفُوا) fi'li emr, (و) fâili. (الْمِكْيَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالْمِيزَانَ), (الْمِكْيَالَ) gibi, ona ma'tuf. (بِالْقِسْطِ) cârr-mecrur, (أَوْفُوا) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık.

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَبْخَسُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَشْيَاءَ) ikinci mef'ûl veya atfı beyân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ تَعْثَوْا), (لاَ تَبْخَسُوا) gibi. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (تَعْثَوْا) e müteallık. (مُفْسِدِينَ), (تَعْثَوْا) in fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz –cümlenin mazmununu te'kîd eder–.

Cümleler:

(...يَا قَوْمِ) cümlesi, geçen âyetlerdeki (يَا قَوْمِ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...أَوْفُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ تَبْخَسُوا النَّاسَ) ve (لاَ تَعْثَوْا) cümleleri, nidânın cevâbına ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 86

بَقِيَّتُ اللّٰهِ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۚ وَمَآ اَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(بَقِيَّةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) e müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (مُؤْمِنِينَ), (كُنْتُمْ) ün haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (لَيْسَ) gibi. (أَنَا), (مَا) nın ismi, mahallen merfu. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (حَفِيظٍ) a müteallık. (بِ) harfi cerr zâid. (حَفِيظٍ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(بَقِيَّةُ اللّٰهِ خَيْرٌ) cümlesi, kavl yerinde isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli delâlet ediyor.

(مَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ) cümlesi, geçen isti'nâfiyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 87

قَالُوا يَا شُعَيْبُ اَصَلٰوتُكَ تَاْمُرُكَ اَنْ نَتْرُكَ مَا يَعْبُدُ اٰبَآؤُنَآ اَوْ اَنْ نَفْعَلَ فِٓى اَمْوَالِنَا مَا نَشٰٓؤُا ۖ اِنَّكَ لَاَنْتَ

الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (شُعَيْبُ) münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (أ) istifhâmiyye. (صَلَاةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَأْمُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (هي), (صَلَاةُ) ye râci. (أن) harfi masdar ve nasb. (نَتْرُكَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَعْبُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (آبَاءُ) fâil, (مَا) ya âid olan zamir mahzuf, mef'ûlü bih. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن نَتْرُكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَأْمُرُ) nun ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(أَوْ) harfi atf. (أن نَفْعَلَ), (أن نَتْرُكَ) gibi, ona ma'tuf. (فِي أَمْوَالِ) cârr-mecrur, (نَفْعَلَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن نَفْعَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مَا) ya âid olan zamir mahzuf. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (أنتَ) mübteda, mahallen mansub. (الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا شُعَيْبُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَصَلَاتُكَ تَأْمُرُكَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَأْمُرُكَ) cümlesi, (صَلَاتُكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَعْبُدُ آبَاؤُنَا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(نَشَاءُ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّكَ لَأَنتَ الْحَلِيمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَأَنتَ الْحَلِيمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 88

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَرَزَقَنِي
مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَى مَا أَنْهَاكُمْ

عَنْهُ ۘ اِنْ اُرِيدُ اِلَّا الْاِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ ۘ وَمَا تَوْفِيقِي اِلَّا بِاللّٰهِ ۘ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ اُنِيبُ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (شُعَيْبُ) e râci. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh. (أ) istifhâmiye. (رَأَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (عَلَى بَيِّنَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (بَيِّنَةٍ) e müteallık. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَزَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (رَزَقَ) ya müteallık. (رِزْقًا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَسَنًا), (رِزْقًا) ın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) harfi nefy. (أُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أُخَالِفَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَى) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أُخَالِفَ) ye müteallık. (أَنْهَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (أَنْهَى) e müteallık.

(أَنْ أُخَالِفَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أُرِيدُ) nün mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(إِنْ) harfi nefy. (أُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الْإِصْلَاحَ) mef'ûlü bih veya müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) harfi masdar. (اسْتَطَعْتُ) fi'li mâzı ve fâili.

(مَا اسْتَطَعْتُ) cümlesi, masdar te'vîlinde zarf hükmünde (أُرِيدُ) ye müteallık. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (تَوْفِيقِي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li mâzı ve fâili olan (تَوَكَّلْتُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (أُنِيبُ) ye müteallık. Bu fiil muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا قَوْمِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَرَأَيْتُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِن كُنتُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
Bu şartın cevâbı mahzuf, geçen kısım delâlet ediyor.
(...رَزَقَنِي) cümlesi, îtirâzıyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...مَا أُرِيدُ) cümlesi, nidânın cevâbı cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَنْهَاكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنْ أُرِيدُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَوْفِيقِي إِلاَّ بِاللّهِ) cümlesi, nidânın cevâbı cümlesine ma'tuf. Onun gibi.
(...عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِلَيْهِ أُنِيبُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 89

وَيَا قَوْمِ لاَ يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ
قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ
مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh. (لاَ) nâhiye, câzime. (يَجْرِمَنَّ) fi'li muzâri, te'kîd (ن) u bitiştiği için mebni, mahallen meczum. (ن) harfi te'kîd. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (شِقَاقِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يُصِيبَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِثْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَن يُصِيبَكُم) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَجْرِمَنَّ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.
(مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَصَابَ) fi'li mâzı. (قَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (نُوحٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَوْ) harfi atf. (قَوْمَ) geçenki gibi, ona ma'tuf. (هُودٍ) muzâfun ileyh. (أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ), (أَوْ قَوْمَ هُودٍ) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye, (لَيْسَ) gibi. (قَوْمُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لُوطٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنكُم) cârr-mecrur, (بَعِيدٍ) e müteallık. (بِ) harfi cerr zâid. (بَعِيدٍ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(يَا قَوْمِ) cümlesi, birinci (يَا قَوْمِ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(لاَ يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَصَابَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا قَوْمُ لُوطٍ مِنكُم بِبَعِيدٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 90

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ ۚ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اسْتَغْفِرُوا) fi'li emr, (و) fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (تُوبُوا), (اسْتَغْفِرُوا) gibi. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تُوبُوا) ye müteallık. (إِنَّ) harfi te'kîd. (رَبِّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَحِيمٌ وَدُودٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...اسْتَغْفِرُوا) cümlesi, geçen âyetteki nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تُوبُوا) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.
(إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 91

قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيرًا مِّمَّا تَقُولُ وَإِنَّا لَنَرَاكَ فِينَا ضَعِيفًا ۖ وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ ۖ وَمَا أَنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (شُعَيْبُ) münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (مَا) nâfiye. (نَفْقَهُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كَثِيراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (كَثِيراً) a müteallık. (تَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin cevâbında vâkı. (نَرَاكَ) fi'li muzâri, mukadder zamme ile merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن). (فِينَا) cârr-mecrur, (نَرَاكَ) ye müteallık. (ضَعِيفاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَوْلاَ) harfi imtina'limtina'. (رَهْطُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh,

mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْلاَ) nin cevâbında vâkı. (رَجَمْنَاكَ) fi'li mâzı ve mahallen merfu olan fâili ile mahallen mansub olan mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (لَيْسَ) gibi. (أَنتَ) ismi, mahallen merfu. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (عَزِيزٍ) e müteallık. (بِ) harfi cerr zâid. (عَزِيزٍ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا شُعَيْبُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا نَفْقَهُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَقُولُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا لَنَرَاكَ) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَرَاكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لَوْلاَ رَهْطُكَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(رَجَمْنَاكَ) cümlesi, (لَوْلاَ) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(مَا أَنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 92

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَهْطِي أَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ ۖ وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظِهْرِيًّا ۖ إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (شُعَيْبُ) e râci. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh. (أَ) istifhâmiyye. (رَهْطِ) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَعَزُّ) haber, merfu. (عَلَيْكُم) cârr-mecrur, (أَعَزُّ) ye müteallık. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (أَعَزُّ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (اتَّخَذْتُمُوهُ) fi'li mâzı, mahallen merfu olan fâili ile mahallen mansub olan mef'ûlü –(و) dolgu için–. (وَرَاءَ) zarf, mansub, (اتَّخَذْتُ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ظِهْرِيًّا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ) harfi te'kîd. (رَبِّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مُحِيطٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(مَا تَعْمَلُونَ) cümle masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (مُحِيطٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا قَوْمِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَرَهْطِي أَعَزُّ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّخَذْتُمُوهُ) cümlesi, (قَدْ) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.
(إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 93

وَيَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۖ سَوْفَ تَعْلَمُونَ
مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ ۖ وَارْتَقِبُوا
إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh. (اعْمَلُوا) fi'li emr, (و) fâili. (عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ) cârr-mecrur, (اعْمَلُوا) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي عَامِلٌ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (سَوْفَ) harfi tenfis. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَذَابٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُخْزِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (عَذَابٌ) e râci. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (هُوَ) mübteda. (كَاذِبٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (ارْتَقِبُوا) fi'li emr, (و) fâili. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَقِيبٌ) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَقِيبٌ) (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...يَا قَوْمِ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen mansub.
(...اعْمَلُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...إِنِّي عَامِلٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...سَوْفَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(يَأْتِيهِ عَذَابٌ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ كَاذِبٌ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...ارْتَقِبُوا) cümlesi, nidânın cevâbı cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 94

وَلَمَّا جَآءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, mahallen mansub, (نَجَّيْنَا) ye müteallık. (جَاءَ أَمْرُ) fi'li mâzı ve fâili. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَجَّيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (شُعَيْبًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آمَنُوا) ye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِرَحْمَةٍ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (مِنَّا) cârr-mecrur, (رَحْمَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (أَخَذَتِ) fi'li mâzı müennes. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّيْحَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) takibiye. (أَصْبَحُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِي دِيَارِ) cârr-mecrur, (أَصْبَحُوا) nun haberi ve mansub olan (جَاثِمِينَ) ye müteallık. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...جَاءَ أَمْرُنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...نَجَّيْنَا) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ظَلَمُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَصْبَحُوا) cümlesi, (أَخَذَتِ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 95

كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۗ أَلَا بُعْدًا لِمَدْيَنَ كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(كَأَنْ) harfi teşbih ve nasb –aslı (كَأَنَّ)–. İsmi mahzuf zamîri şan. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَغْنَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(فِيهَا) cârr-mecrur, (يَغْنَوْا) e müteallık. (أَلَا) harfi tenbih. (بُعْداً) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi cerr. (مَدْيَنَ) mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). Cârr-mecrur, (بُعْداً) e müteallık. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) harfi masdariyye. (بَعِدَتْ) fi'li mâzı müennes. (ثَمُودُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(مَا بَعِدَتْ ثَمُودُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (بُعْداً) e müteallık.

Cümleler:

(...كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا) cümlesi, (أَصْبَحُوا) nun ikinci haberi. Mahallen mansub.

(لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا) cümlesi, muhaffef (كَأَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...بَعِدَتْ "بُعْداً") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 96

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مُوسَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (سُلْطَانٍ), (آيَاتِ) ye ma'tuf, mecrur. (مُبِينٍ), (سُلْطَانٍ) nın sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 97

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهِ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ ۖ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(إِلَىٰ فِرْعَوْنَ) cârr-mecrur, mahzuf (أَرْسَلْنَا) fi'line müteallık. Cerr alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَلَإِ), (فِرْعَوْنَ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (اتَّبَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَمْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiyye, (لَيْسَ) gibi. (أَمْرُ), (مَا) nın ismi, merfu. Raf alâmeti

zamme. (فِرْعَوْنَ) geçenki gibi. (بِ) harfi cerr zâid. (رَشِيدٍ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...اتَّبَعُوا) cümlesi, mukadder isti'nâf (أَرْسَلْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ) cümlesi, (أَمْرَ) dan hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 98

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَاَوْرَدَهُمُ النَّارَ ۭ وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(يَقْدُمُ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) ye râci. (قَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَقْدُمُ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (أَوْرَدَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) ye râci. (هُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (النَّارَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (الْوِرْدُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَوْرُودُ), (هو) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...يَقْدُمُ قَوْمَهُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْرَدَهُمُ) cümlesi, isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...بِئْسَ الْوِرْدُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 99

وَاُتْبِعُوا فِي هٰذِهٖ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۭ بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ ﴿٩٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أُتْبِعُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (فِي) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih. (هٰذِهِ) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أُتْبِعُوا) ye müteallık. (لَعْنَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...أُتْبِعُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...بِئْسَ الرِّفْدُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 100

ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَآءِ الْقُرٰى نَقُصُّهُ عَلَيْكَ مِنْهَا قَآئِمٌ وَحَصِيدٌ ﴿١٠٠﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مِنْ أَنبَاءِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الْقُرَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (نَقُصُّهُ) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (نَقُصُّ) ya müteallık. (مِنْهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (قَآئِمٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (حَصِيدٌ), (قَآئِمٌ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(ذٰلِكَ مِنْ أَنبَاءِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(نَقُصُّهُ عَلَيْكَ...) cümlesi, (ذٰلِكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(مِنْهَا قَآئِمٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(حَصِيدٌ "مِنْهَا") cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 101

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلٰكِنْ ظَلَمُوٓا اَنْفُسَهُمْ فَمَآ اَغْنَتْ عَنْهُمْ اٰلِهَتُهُمُ الَّتِى يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ شَىْءٍ لَّمَّا جَآءَ اَمْرُ رَبِّكَ ۖ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ ﴿١٠١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (ظَلَمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrâk. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (لَمَّا جَاءَ) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (مَا) geçenki gibi. (أَغْنَتْ) fi'li mâzı müennes. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَغْنَتْ) e müteallık. (آلِهَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّتِي) ismi mavsul, müennes (آلِهَةُ) nün sıfatı, mahallen merfu. (يَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (آلِهَةُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ) mecrur. Cârr-mecrur, lafzan mecrur,

mahallen mansub (إغناء) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, mahallen mansub, (زَادُوهُمْ) cümlesinin mazmununa müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (أَمْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (زَادُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (غَيْرَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَتْبِيبٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَا ظَلَمْنَاهُمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Onun gibi.

(...ظَلَمُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(مَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمْ) cümlesi, mukadder (لَمَّا جَاءَ) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْعُونَ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَمَّا جَاءَ أَمْرُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لَمَّا) nın cevâbı mahzuf, (مَا أَغْنَتْ) cümlesi delâlet ediyor.

(...مَا زَادُوهُمْ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı olan (مَا أَغْنَتْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 102

وَكَذٰلِكَ اَخْذُ رَبِّكَ اِذَآ اَخَذَ الْقُرٰى وَهِىَ ظَالِمَةٌ ۭ
اِنَّ اَخْذَهٗٓ اَلِيْمٌ شَدِيْدٌ ﴿١٠٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, mukadder mahzuf habere müteallık. (أَخْذُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, mahallen mansub, şart anlamı yok, (أَخْذُ) ye müteallık. (أَخَذَ) fi'li mâzı. (الْقُرَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (وَ) hâliyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (ظَالِمَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّ) harfi te'kîd. (أَخْذَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَلِيمٌ شَدِيدٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...كَذٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَذَ الْقُرَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...هِيَ ظَالِمَةٌ) cümlesi, (الْقُرَى) dan hâl. Mahallen mansub.

(إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 103

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّجْمُوعٌ لَّهُ النَّاسُ وَذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ ﴿١٠٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd. (فِي) harfi cerr. (ذَٰلِكَ) ismi işâret ve mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَةً), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi cerr. (مَنْ) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (آيَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (خَافَ) fi'li mâzi. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْآخِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَوْمٌ) haber, merfu. (مَجْمُوعٌ), (يَوْمٌ) ün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, (مَجْمُوعٌ) a müteallık. (النَّاسُ), (مَجْمُوعٌ) un nâibi fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَوْمٌ مَشْهُودٌ) haber ve onun sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَافَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...ذَٰلِكَ يَوْمٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...ذَٰلِكَ يَوْمٌ) cümlesi, isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 104

وَمَا نُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مَّعْدُودٍ ﴿١٠٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (نُؤَخِّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن). (mütekellim muazzam). (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (لِأَجَلٍ) cârr-mecrur, (نُؤَخِّرُ) ya müteallık. (مَعْدُودٍ), (أَجَلٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(مَا نُؤَخِّرُهُ) cümlesi, geçen âyetteki (ذَٰلِكَ يَوْمٌ مَجْمُوعٌ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 105

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ ۚ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ﴿١٠٥﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَكَلَّمُ) ye müteallık. (يَأْتِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir 103. âyetin (يَوْمٌ مَجْمُوعٌ) daki (يَوْمٌ) e râci. (لَا) nâfiye. (تَكَلَّمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme – aslı (تَتَكَلَّمُ), (ت) nin biri mahzuf–. (نَفْسٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (تَكَلَّمُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) isti'nâfiyye. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (شَقِيٌّ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (سَعِيدٌ), (شَقِيٌّ) a ma'tuf, onun gibi.

Cümleler:

(...يَأْتِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mcrur.

(...لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ) cümlesi, (يَأْتِ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...مِنْهُمْ شَقِيٌّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(سَعِيدٌ "مِنْهُمْ") cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 106

فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَفِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ﴿١٠٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa, tefrilyye. (أَمَّا) harfi şart, tafsîl. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (شَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ), (أَمَّا) nın cevâbında vâkı. (فِي النَّارِ) cârr-mecrur, (الَّذِينَ) nin mahzuf haberine müteallık. (لَهُمْ فِيهَا) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (زَفِيرٌ) muahhar mübteda, merfu. (وَ) âtıfa. (شَهِيقٌ) (زَفِيرٌ) a ma'tuf, merfu. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...الَّذِينَ شَقُوا) cümlesi, geçen âyetteki ta'lîliyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...شَقُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 107

خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْاَرْضُ اِلاَّ مَا
شَآءَ رَبُّكَ ۖ اِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ ﴿١٠٧﴾

Îrâbı:

(خَالِدِينَ), (لَهُمْ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (مَا) masdariyye ve zarf. (دَامَتِ) fi'li mâzı, tam. (السَّمَاوَاتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَالأَرْضُ), (السَّمَاوَاتُ) gibi, ona ma'tuf.

(مَا دَامَتِ) cümlesi, masdar te'vîlinde zarf manasında. (خَالِدِينَ) ye müteallık. (إِلاَّ) edâtı istisna. (مَا) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (شَاءَ) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ رَبَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile zamme ile merfu olan haberi. (لِ) harfi cerr zâid. (مَا) ismi mavsul, (فَعَّالٌ) ün mef'ûlü, mahallen mansub. (يُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. Mahzuf olan mef'ûlü bih, (هُ) zamîri (مَا) ya âid.

Cümleler:

(...شَاءَ رَبُّكَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يُرِيدُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 108

وَاَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فَفِى الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ
السَّمٰوَاتُ وَالْاَرْضُ اِلاَّ مَا شَآءَ رَبُّكَ ۖ عَطَآءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ ﴿١٠٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فَفِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالأَرْضُ إِلاَّ مَا شَاءَ رَبُّكَ) bir önceki âyetin birinci kısmı gibi. (عَطَاءً) mahzuf fi'linin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (غَيْرَ), (عَطَاءً) in sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَجْذُوذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...الَّذِينَ سُعِدُوا) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...دَامَتِ السَّمَاوَاتُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...شَاءَ رَبُّكَ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 109

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِمَّا يَعْبُدُ هَٰؤُلَاءِ ۚ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ
آبَاؤُهُم مِّن قَبْلُ ۚ وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ نَصِيبَهُمْ غَيْرَ مَنقُوصٍ ﴿١٠٩﴾

Îrâbı:

(فَ), (إن جاءك العلم) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَكُ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti mahzuf olan (ن) un üzerinde sükûn. İsmi, müstetir zamir (أنت). (فِي مِرْيَةٍ) cârr-mecrur, (تَكُ) nün mahzuf haberine müteallık. (مِن) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (يَعْبُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret, fâil, mebni, mahallen merfu.

(مَا يَعْبُدُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (مِرْيَةٍ) e müteallık. (مَا) nâfiye. (يَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إلَّا) edâtı istisna ve hasr. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) masdariyye. (يَعْبُدُ) muzâri, merfu. (آبَاءُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (يَعْبُدُ) ye müteallık.

(مَا يَعْبُدُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (عبادة) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık.

(وَ) âtıfa. (إنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (إنَّ) nin haberinde vâkı. (مُوَفُّوا), (إنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). Tenvinden ıvaz (ن) izâfetten dolayı mahzuf. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَصِيبَ), (مُوَفُّوا) nün mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (غَيْرَ), (نَصِيبَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَنقُوصٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 110

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتُلِفَ فِيهِ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ
مِن رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿١١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مُوسَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (الْكِتَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (اخْتُلِفَ) fi'li mâzı, mechul. (فِيهِ) cârr-mecrur, mahzuf nâibi fâilin, mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لَوْلَا) harfi imtina'limtina'. (كَلِمَةٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (سَبَقَتْ) fi'li mâzı müennes. Fâili, müstetir zamir (كَلِمَةٌ) e râci. (مِن رَبِّكَ) cârr-mecrur, (سَبَقَتْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْلَا) nin cevâbında vâkı. (قُضِيَ) fi'li mâzı, mechul, nâibi fâili (حُكْمُ الْعَذَابِ) takdîrinde. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُضِيَ) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (فِي شَكٍّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (شَكٍّ) e müteallık. (مُرِيبٍ), (شَكٍّ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(آتَيْنَا مُوسَى...) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(اخْتُلِفَ فِيهِ) cümlesi, (آتَيْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَوْلَا كَلِمَةٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok. (سَبَقَتْ...) cümlesi, (كَلِمَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(قُضِيَ بَيْنَهُمْ) cümlesi, (لَوْلَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ...) cümlesi, isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 111

وَإِنَّ كُلًّا لَمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ ۚ إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّ) harfi te'kîd. (كُلًّا) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَمَّا) harfi nefy ve cezm ve kalb, meczum olan fi'li mahzuf. (لَ) kasemiyye. (يُوَفِّيَنَّ) fi'li muzâri, te'kîd (نْ) u bitiştiği için mebni. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَعْمَالَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdariyye. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübutu. (وَ) fâili. (خَبِيرٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(مَا يَعْمَلُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (خَبِيرٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّ كُلاًّ لَمَّا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

("لَمَّا "يوفوا أَعْمَالَهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 112

فَاسْتَقِمْ كَمَآ أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا ۚ إِنَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٢﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (اسْتَقِمْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (اسْتِقَامَةً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (أُمِرْتَ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mebni, (اسْتَقِمْ) in fâiline ma'tuf, mahallen merfu. (تَابَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَابَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَطْغَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...اسْتَقِمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أُمِرْتَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَابَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَطْغَوْا) cümlesi, isti'nâfiyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 113

وَلَا تَرْكَنُوٓا إِلَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ ٱلنَّارُ ۙ وَمَا لَكُم
مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِنْ أَوْلِيَآءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿١١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَرْكَنُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِلَى) harfi cerr. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (تَرْكَنُوا) ye müteallık. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) sebebiyye. (تَمَسَّ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (النَّارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أن تَمَسَّكُمُ النَّارُ) cümle masdar te'vîlinde geçen kısmın mazmununda tasarlanan masdara ma'tuf. Mahallen merfu.

(وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (لَ) harfi cerr. (كُم) mahallen mecrur. Cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (أَوْلِيَاءَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَوْلِيَاءَ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (ثُمَّ) harfi atf. (لاَ) nâfiye. (تُنصَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لاَ تَرْكَنُوا...) cümlesi, geçen âyetteki (لاَ تَطْغَوْا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(ظَلَمُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَكُم مِن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ) cümlesi, (تَمَسَّكُمُ) deki (كُمُ) zamirinden hâl. Mahallen mansub.

(لاَ تُنصَرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 114

وَأَقِمِ الصَّلٰوةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِنَ الَّيْلِ ۚ إِنَّ الْحَسَنَاتِ
يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ۚ ذٰلِكَ ذِكْرٰى لِلذَّاكِرِينَ ﴿١١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَقِمِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الصَّلاَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (طَرَفَيِ) zarf, mansub. Nasb alâmeti (ي). Tenvinden ıvaz olan (ن) izâfet için mahzuf. (أَقِمِ) e müteallık. (النَّهَارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (زُلَفًا), (طَرَفَيِ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ اللَّيْلِ) cârr-mecrur, (زُلَفًا) in mahzuf sıtafına müteallık. (إِنَّ) harfi te'kîd. (الْحَسَنَاتِ) ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (يُذْهِبْنَ) fi'li muzâri, müennes (ن) u geldiği için mebni. (ن) fâili, mahallen merfu. (السَّيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda,

mahallen merfu. (ذِكْرَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لِلذَّاكِرِينَ) cârr-mecrur, (ذِكْرَى) ya müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(أَقِمِ الصَّلَاةَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُذْهِبْنَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...ذَلِكَ ذِكْرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 115

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اصْبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يُضِيعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir lafzı celâle râci. (أَجْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمُحْسِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(اصْبِرْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Onun gibi.

(...إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يُضِيعُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 116

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ ۚ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١١٦﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَوْلَا) harfi imtina'limtina'. (كَانَ) fi'li mâzı, tam. (مِنَ الْقُرُونِ) cârr-mecrur, (كَانَ) ye müteallık. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (الْقُرُونِ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُولُوا), (كَانَ) nin fâili, merfu. Raf alâmeti (و) (cemi müzekkere mülhak). (بَقِيَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَنْهَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَنِ الْفَسَادِ) cârr-mecrur, (يَنْهَوْنَ) ye müteallık. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (الْفَسَادِ) ye müteallık.

(إِلاَّ) edâtı istisna. (قَلِيلاً) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ) harfi cerr. (مَنْ) ismi mavsul, mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (ناسًا) takdîrindeki müstesnanın sıfatı olan (قَلِيلاً) e müteallık. (أَنجَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَنجَيْنَا) nin (هُ) takdîrindeki mef'ûlünden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (اتَّبَعَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أُتْرِفُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (أُتْرِفُوا) ye müteallık. Fâili, müstetir zamir (مَا) ye âid. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُجْرِمِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...لَوْلاَ كَانَ مِنَ الْقُرُونِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَنْهَوْنَ) cümlesi, (أُولُوا) nün sıfatı. Mahallen merfu.

(...أَنجَيْنَا) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبَعَ الَّذِينَ) cümlesi, (فما نهوا عن الفساد) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أُتْرِفُوا فِيهِ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا مُجْرِمِينَ) cümlesi, (اتَّبَعَ الَّذِينَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 117

﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ ﴿١١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (رَبُّ) ismi, merfu. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ل) cuhud lâmı. (يُهْلِكَ) fi'li muzâri, gizli olan (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (الْقُرَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (بِظُلْمٍ) cârr-mecrur, (يُهْلِكَ) ye müteallık.

(أَنْ يُهْلِكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(وَ) hâliyye. (أَهْلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُصْلِحُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...مَا كَانَ رَبُّكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَهْلُهَا مُصْلِحُونَ) cümlesi, (الْقُرَى) dan hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 118

وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina. (شَاءَ) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. (أُمَّةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَاحِدَةً) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَزَالُونَ) fi'li muzâri, nâkıs ve ismi. (مُخْتَلِفِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...شَاءَ رَبُّكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ النَّاسَ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَزَالُونَ) cümlesi, (لكنه لم يشأ فاختلف الناس) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 119

إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ۚ وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ ۗ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (مَنْ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (رَحِمَ) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Mahzuf olan mef'ûl zamîri (مَنْ) e âid. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) harfi cerr. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (خَلَقَ) ye müteallık. (خَلَقَ) fi'li mâzı. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (وَ) âtıfa. (تَمَّتْ) fi'li mâzı müennes. (كَلِمَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (أَمْلَأَنَّ) fi'li muzâri, te'kîd (نَّ) u bitiştiği için mebni. Fâili, müstetir zamir (أنا). (جَهَنَّمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الْجِنَّةِ) cârr-mecrur, (أَمْلَأَنَّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (النَّاسِ), (الْجِنَّةِ) gibi, ona ma'tuf. (أَجْمَعِينَ), (النَّاسِ) nin te'kîdi, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...رَحِمَ رَبُّكَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(خَلَقَهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَمَّتْ كَلِمَةُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَمْلَأَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Kasem cümlesi ve cevâbı da tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 120

وَكُلًّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ ۚ وَجَاءَكَ فِي هَٰذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كُلًّا) mef'ûlü bih, mukaddem mansub. (نَقُصُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (نَقُصُّ) ya müteallık. (مِنْ أَنْبَاءِ) cârr-mecrur, (كُلًّا) in mahzuf sıfatına müteallık. (الرُّسُلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul, (كُلًّا) den bedel, mahallen mansub. (نُثَبِّتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بِهِ) cârr-mecrur, (نُثَبِّتُ) ye müteallık. (فُؤَادَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (جَاءَكَ) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü. (فِي) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (جَاءَ) nin fâili olan (الْحَقُّ) dan hâl bulunan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (مَوْعِظَةٌ) (وَذِكْرَىٰ) fâile ma'tuflar, merfular. Raf alâmeti (مَوْعِظَةٌ) ünkü zamme, (ذِكْرَىٰ) nınki mukadder zamme. (لِلْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (ذِكْرَىٰ) ya müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...نَقُصُّ) cümlesi, geçen âyetteki (خَلَقَهُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نُثَبِّتُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(جَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ) cümlesi, (أَنْبَاءِ) den (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 121

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ ۖ
إِنَّا عَامِلُونَ ﴿١٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِلَّذِينَ) harfi cerr. (الَّذِينَ) mahallen mecrur olan ismi mavsul. Cârr-mecrur, (قُلْ) e müteallık. (لاَ) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (اعْمَلُوا) fi'li emr ve fâili. (عَلَى مَكَانَتِهِ) cârr-mecrur, (اعْمَلُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَامِلُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اعْمَلُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِنَّا عَامِلُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 122

وَانْتَظِرُوا ۚ إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (انْتَظِرُوا) fi'li emr ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُنْتَظِرُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...انْتَظِرُوا) cümlesi, geçen âyetteki (اعْمَلُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(إِنَّا مُنْتَظِرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 123

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاِلَيْهِ يُرْجَعُ الْاَمْرُ كُلُّهُ
فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ ۭ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (غَيْبُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالأَرْضِ), (السَّمَاوَاتِ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (يُرْجَعُ) ye müteallık. (يُرْجَعُ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (الأَمْرُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلُّ) harfi te'kîd, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (إن كان الأمر كله لله) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (اعْبُدْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُ)

mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (تَوَكَّلْ), (اعْبُدْ) gibi. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (تَوَكَّلْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (رَبُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِ) harfi cerr zâid. (غَافِلٍ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (عَنْ) harfi cerr. (مَا) harfi masdariyye. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا تَعْمَلُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (غَافِلٍ) e müteallık.

Cümleler:

(...لِلّٰهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُرْجَعُ الأَمْرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اعْبُدْهُ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...تَوَكَّلْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(...مَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

HÛD SÛRESİNİN SONU

YÛSUF SÛRESİ

12. Sûredir

111 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓرٰ ۚ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۚ ﴿١﴾

Îrâbı:

(الٓرٰ) hurûfu mukattaa. Îrâbda yeri yok. (تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (آيَاتُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْمُبِينِ), (الْكِتَابِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...تِلْكَ آيَاتُ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

إِنَّآ أَنزَلْنَاهُ قُرْءٰنًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَنزَلْنَاهُ) fi'li mâzı, mahallen merfu olan fâili ile mahallen mansub olan mef'ûlü. (قُرْآنًا) geçen (هُ) zamîrinden bedel veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَرَبِيًّا) sıfatı, ona tâbi, mansub. (لَعَلَّكُمْ) harfi terâcci ve mahallen mansub olan ismi. (تَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِنَّا أَنزَلْنَاهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنزَلْنَاهُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(تَعْقِلُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 3

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ اَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَآ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ هٰذَا الْقُرْاٰنَ ۖ وَاِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهٖ لَمِنَ الْغَافِلِيْنَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu (mütekellim muazzam). (نَقُصُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (نَقُصُّ) ye müteallık. (أَحْسَنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقَصَصِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık.

(مَا أَوْحَيْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نَقُصُّ) ya müteallık.

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْقُرْآنَ), (ذَا) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum –veya (إِنْ) harfi te'kîd muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şan. Haberi, (كُنتَ), mahallen merfu–. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (الْغَافِلِينَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (كُنتَ) nin haberinde vâkı. (مِنَ الْغَافِلِينَ) cârr-mecrur, (كُنتَ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...نَحْنُ نَقُصُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَقُصُّ) cümlesi, (نَحْنُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...إِن كُنتَ) cümlesi, harfi hitab (كَ) den hâl. Mahallen mansub veya (إِنهُ كُنتَ) cümlesi, hâldir.

(كُنتَ مِن قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ) cümlesi, muhaffefe (إِن) nin haberi. Mahallen merfu. (إِن) harfi şart olduğuna göre, şart cümlesinin cevâbı mahzuf, mâ kabli delâlet ediyor.

Âyet: 4

اِذْ قَالَ يُوسُفُ لِاَبِيهِ يٰٓاَبَتِ اِنِّى رَاَيْتُ اَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَاَيْتُهُمْ لِى سَاجِدِينَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçmişe âid zarfı zaman, mahallen mansub, geçen âyetteki (الْغَافِلِينَ) ye veya gelecek âyetteki (قَالَ) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. (يُوسُفُ) fâil, merfu. Raf alâmeti

zamme. (لِأَبِي) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَا) harfi nidâ. (أَبَتِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (رَأَيْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (أَحَدَ عَشَرَ) ikisi mürekkeb olarak fetha üzere mebni, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَوْكَباً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) mef'ûlü bihe ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (رَأَيْتُهُمْ) fi'li mâzı ve fâili ile mef'ûlü. (لِي) cârr-mecrur, (سَاجِدِينَ) ye müteallık. (سَاجِدِينَ), (كَوْكَباً وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ يُوسُفُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَا أَبَتِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنِّي رَأَيْتُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(رَأَيْتُهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا
لَكَ كَيْدًا ۖ إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يَعْقُوبَ) e râci. (يَا) harfi nidâ. (بُنَيَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâhiye, câzime. (تَقْصُصْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (رُؤْيَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى إِخْوَةِ) cârr-mecrur, (تَقْصُصْ) a müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) sebebiyye. (يَكِيدُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لَكَ) cârr-mecrur, (يَكِيدُوا) ye müteallık. (كَيْداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ الشَّيْطَانَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لِلْإِنْسَانِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (عَدُوٌّ) e müteallık. (مُبِينٌ), (عَدُوٌّ) ün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ يَكِيدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَقْصُصْ) fi'linin (كَيْدٌ) e sebep olabilecek tenbih, ikinci mef'ûl yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا بُنَيَّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَا تَقْصُصْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yoktur.

(...إِنَّ الشَّيْطَانَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yoktur.

Âyet: 6

وَكَذٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَاْوِيلِ الْاَحَادِيثِ وَيُتِمُّ
نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلٰٓى اٰلِ يَعْقُوبَ كَمَآ اَتَمَّهَا عَلٰٓى اَبَوَيْكَ مِنْ
قَبْلُ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْحٰقَ ۗ اِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (اِجْتِبَاءً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (يَجْتَبِيكَ) fi'li muzâri, mukadder zamme ile merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (يُعَلِّمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (هو), (رَبُّ) ye râci. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن تَأْوِيلِ) cârr-mecrur, (يُعَلِّمُ) ye müteallık. (الْأَحَادِيثِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يُتِمُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (نِعْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (يُتِمُّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (عَلَى آلِ) cârr-mecrur, (يُتِمُّ) ye müteallık. (يَعْقُوبَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) harfi masdar. (أَتَمَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَى) harfi cerr. (أَبَوَيْ) mecrur. Cerr alâmeti (ي). Tenvinden ıvaz olan (ن) izâfet için mahzuf. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أَتَمَّ) ye müteallık. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أَتَمَّ) ye müteallık.

(مَا أَتَمَّهَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُتِمُّ) nün mef'ûlü mutlakı olan mukadder (إِتْمَامًا) e müteallık.

(إِبْرَاهِيمَ), (أَبَوَيْ) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَإِسْحَاقَ), (إِبْرَاهِيمَ) ye ma'tuf, onun gibi. (إِنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi.

(كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلِيمٌ حَكِيمٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ) cümlesi, geçen âyetteki nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُعَلِّمُكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. –Bu cümlenin başındaki (وَ) âtıfa değil, isti'nâfiyyedir. Çünkü ilim konusu geçen teşbihe dahil değildir–.

(...يُتِمُّ) cümlesi, (يُعَلِّمُكَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye hükmünde isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِلسَّائِلِينَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (فِي يُوسُفَ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (إِخْوَةِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh. (آيَاتٌ), (كَانَ) nin muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلسَّائِلِينَ) cârr-mecrur, (آيَاتٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...كَانَ فِي يُوسُفَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

إِذْ قَالُوا لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَىٰ أَبِينَا مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ ۗ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, isim, (ذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd ve ibtidâi. (يُوسُفُ) mübteda, merfu. (وَ) âtıfa. (أَخُو), (يُوسُفُ) ye ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). Bu muzâf, (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحَبُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَى أَبِي) cârr-mecrur, (أَحَبُّ) ye müteallık. Cerr alâmeti (ي). (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr. (نَا) mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أَحَبُّ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (عُصْبَةٌ) haber, merfu.

Raf alâmeti zamme. (إنَّ) harfi te'kîd. (أبَا) ismi, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (نَا) muzâfun ileyh. (لَ) harfi te'kîd, (إنَّ) nin haberinde vâkı. (فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, (إنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (مُبِينٍ), (ضَلَالٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(نَحْنُ عُصْبَةٌ) cümlesi, (قَالُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...إنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

اُقْتُلُوا يُوسُفَ اَوِ اطْرَحُوهُ اَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ اَبِيكُمْ
وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(اقْتُلُوا) fi'li emr, (و) fâili. (يُوسُفَ) mef'ûlü bih, mansub. (أو) harfi atf. (اطْرَحُوا), (اقْتُلُوا) gibi. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أرْضاً) harfi cerin hazfi ile mansub. Nasb alâmeti fetha –(فِي أرْض) takdîrinde–. (يَخْلُ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illet (و) ın hazfi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يَخْلُ) ye müteallık. (وَجْهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أبِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَكُونُوا) fi'li muzâri, (يَخْلُ) ye ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (تَكُونُوا) nün haberi ve mansub olan (قَوْماً) in sıfatı, (صَالِحِينَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...اقْتُلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اطْرَحُوهُ) cümlesi, (اقْتُلُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ) cümlesi, (إن تطرحوه) takdîrindeki mukadder şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَكُونُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 10

قَالَ قَآئِلٌ مِنْهُمْ لاَ تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَاَلْقُوهُ فِى غَيَابَتِ
الْجُبِّ يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ اِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. (قَآئِلٌ) fâil, merfu. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (قَآئِلٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَقْتُلُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezma alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (يُوسُفَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَلْقُوا) fi'li emr, (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي غَيَابَةِ) cârr-mecrur, (أَلْقُوا) ye müteallık. (الْجُبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَلْتَقِطْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّيَّارَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (فَاعِلِينَ), (كُنْتُمْ) ün haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ قَآئِلٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ تَقْتُلُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَلْقُوهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ) cümlesi, (إن تلقوه) takdîrindeki mukadder şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كُنْتُمْ فَاعِلِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli delâlet ediyor.

Âyet: 11

قَالُوا يَآ اَبَانَا مَا لَكَ لاَ تَاْمَنَّا عَلَى يُوسُفَ
وَاِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (أَبَا) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mebni, mahallen merfu. (لَكَ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf haberine müteallık. (لاَ) nâfiye. (تَأْمَنَّا) fi'li muzâri –aslı (تَأْمَنُنَا) fi'lin (ن) u, zamir olan (ن) a idğam edilmiş–. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(عَلَى يُوسُفَ) cârr-mecrur, (تَأْمَنُ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَهُ) cârr-mecrur, (نَاصِحُونَ) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (نَاصِحُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا أَبَانَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا لَكَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لَا تَأْمَنَّا) cümlesi, (لَكَ) deki (كَ) zamirinden hâl. Mahallen mansub.

(إِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ) cümlesi, (يُوسُفَ) den veya (تَأْمَنَّا) nin mef'ûl zamirinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 12

أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(أَرْسِلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَرْسِلْ) e müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (غَداً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَرْسِلْ) e müteallık. (يَرْتَعْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفَ) e râci. (وَ) âtıfa. (يَلْعَبْ), (يَرْتَعْ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) hâliyye. (إِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...أَرْسِلْهُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَرْتَعْ) cümlesi, mukadder şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَلْعَبْ) cümlesi, (يَرْتَعْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ) cümlesi, (مَعَنَا) deki (نَا) den veya (أَرْسِلْهُ) deki gaib zamirinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 13

قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هو), (يَعْقُوبَ) râci. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (يَحْزُنُ) fi'li muzâri, merfu. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَذْهَبُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (تَذْهَبُوا) ye müteallık.

(أن تَذْهَبُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَحْزُنُ) nün fâili. Mahallen merfu.

(وَ) âtıfa. (أَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أن) harfi masdar ve nasb. (يَأْكُلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الذِّئْبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أن يَأْكُلَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَخَافُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَنْهُ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (غَافِلُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي لَيَحْزُنُنِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَحْزُنُنِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَخَافُ) cümlesi, makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(أَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ) cümlesi, (تَذْهَبُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 14

قَالُوا لَئِنْ اَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ اِنَّآ اِذًا لَخَاسِرُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd ve kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَكَلَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الذِّئْبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) hâliyye. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (عُصْبَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِذًا) harfi cevâbı. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin cevâbında vâkı. (خَاسِرُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنْ أَكَلَهُ الذِّئْبُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(نَحْنُ عُصْبَةٌ) cümlesi, (قَالُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(إِنَّا إِذاً لَخَاسِرُونَ) cümlesi, (لَ) kasemiyye ise kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Veya (لَ) harfi te'kîd ise şartın cevâbı. Mahallen meczum –esah olanda budur–.

Âyet: 15

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَأَجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ ۚ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَٰذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarfı zaman, cevâbı mukadder (جَعَلُوهُ) ye müteallık. (ذَهَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (ذَهَبُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَجْمَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَجْعَلُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نْ) un hazfi. (وَ) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي غَيَابَةِ) cârr-mecrur, (يَجْعَلُوا) ye müteallık. (الْجُبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَن يَجْعَلُوهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (عَلَى) ile mahallen mecrur. (أَجْمَعُوا) ye müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (لَ) kasemiyye. (تُنَبِّئَنَّ) fi'li muzâri, te'kîd (نَّ) unun bitişmesiyle mebni. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِأَمْرِ) cârr-mecrur, (تُنَبِّئَنَّ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (أَمْرِ) den bedel veya âtfı beyân, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...ذَهَبُوا بِهِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَجْمَعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...أَوْحَيْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تُنَبِّئَنَّهُم) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Kasem ve cevâbı cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, (تُنَبِّئَنَّهُم) deki (هُم) den hâl. Mahallen mansub.

(لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 16

وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (جَآؤُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَبَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِشَاء) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَآؤُوا) ye müteallık. (يَبْكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...جَآؤُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَبْكُونَ) cümlesi, (جَآؤُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 17

قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا
فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ ۖ وَمَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (أَبَا) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (ذَهَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (نَسْتَبِقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (وَ) âtıfa. (تَرَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (يُوسُفَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَرَكْنَا) ye müteallık. (مَتَاعِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa, tâkibiyye. (أَكَلَ) fi'li mâzı. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الذِّئْبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنتَ) ismi, mahallen merfu. (ب) harfi cerr zâid. (مُؤْمِنٍ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (لَنَا) cârr-mecrur, (مُؤْمِنٍ) e müteallık. (وَ) îtirâzıyye. (لَوْ) harfi imtina'. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...يَا أَبَانَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّا ذَهَبْنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...نَسْتَبِقُ) cümlesi, (ذَهَبْنَا) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...تَرَكْنَا) cümlesi, (ذَهَبْنَا) cümlesine matuf. Îrâbda yeri yok.

(أَكَلَهُ الذِّئْبُ) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أَنتَ بِمُؤْمِنٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنَّا صَادِقِينَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(لَوْ) in cevâbı mahzuf, geçen kısım delâlet ediyor.

Âyet: 18

وَجَآءُو عَلَىٰ قَمِيصِهِۦ بِدَمٍ كَذِبٍ ۚ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ
أَمْرًا ۖ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ۖ وَٱللَّهُ ٱلْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَآءُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَىٰ قَمِيصِهِۦ) câr-mecrur, (دَمٍ) inden hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِدَمٍ) câr-mecrur, (جَآءُوا) ye müteallık. (كَذِبٍ), (دَمٍ) in sıfatı, ona tâbi. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أَبَا) ye râci. (بَلْ) harfi idrâb. (سَوَّلَتْ) fi'li mâzı müennes. (لَكُمْ) câr-mecrur, (سَوَّلَتْ) e müteallık. (أَنفُسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَمْراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (صَبْرٌ) mahzuf mübtedanın haberi. (جَمِيلٌ), (صَبْرٌ) un sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُسْتَعَانُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَىٰ) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (الْمُسْتَعَانُ) ye müteallık. (تَصِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...جَآءُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(فَصَبْرٌ جَمِيلٌ "صَبْرِي") cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...اللَّهُ الْمُسْتَعَانُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(تَصِفُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok. Âid zamir mahzuf (تَصِفُونَهُ) takdîrinde.

Âyet: 19

وَجَآءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَىٰ دَلْوَهُۥ ۖ قَالَ يَا بُشْرَىٰ
هَٰذَا غُلَٰمٌ ۚ وَأَسَرُّوهُ بِضَٰعَةً ۚ وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (جَاءَتْ) fi'li mâzı müennes. (سَيَّارَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (أَرْسَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَارِدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَدْلَى) fi'li mâzı. (دَلْوَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (وَارِدَ) ye râci. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (وَارِدَ) ye râci. (يَا) harfi nidâ. (بُشْرَى) münâda, müfred, mukadder zamme üzere mebni, mahallen mansub. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (غُلَامٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (أَسَرُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِضَاعَةً), (أَسَرُّوهُ) nün mef'ûlü (هُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلِيمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا يَعْمَلُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (عَلِيمٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...جَاءَتْ سَيَّارَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْسَلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَدْلَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(التعجب يَا بُشْرَى) cümlesi, îtirâzı teaccübi. Îrâbda yeri yok. Veya makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...هَذَا غُلَامٌ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok. Veya makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أَسَرُّوهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ ۚ وَكَانُوا فِيهِ
مِنَ الزَّاهِدِينَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (شَرَوْهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِثَمَنٍ) cârr-mecrur, (بَخْسٍ) ye müteallık. (ثَمَنٍ), (دَرَاهِمَ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (دَرَاهِمَ), (ثَمَنٍ) inden bedel, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (مَعْدُودَةٍ), (دَرَاهِمَ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهِ) cârr-mecrur,

(الزَّاهِدِينَ) ye müteallık. (مِنَ الزَّاهِدِينَ) cârr-mecrur, (كَانُوا) nün mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...شَرَوْهُ) cümlesi, geçen âyetteki (أَسَرُّوهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ) cümlesi, (شَرَوْهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لِامْرَأَتِهِ أَكْرِمِي مَثْوَاهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا ۚ وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ ۚ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِي) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (اشْتَرَاهُ) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye râci. (مِن) harfi cerr. (مِصْرَ) mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). Cârr-mecrur, (اشْتَرَى) nın fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (لِامْرَأَةِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَكْرِمِي) fi'li emr, (ي) fâili. (مَثْوَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَسَى) fi'li mâzı, tam. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَنْفَعَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (يُوسُف) e râci.

(أَن يَنْفَعَنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin fâili. Mahallen merfu.

(أَوْ) harfi atf. (نَتَّخِذَ), (يَنْفَعَ) gibi, ona ma'tuf. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن). (وَلَداً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَن نَتَّخِذَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) isti'nâfiyye. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (ذَلِكَ) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (تَمْكِينً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (مَكَّنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (لِيُوسُفَ) cârr-mecrur, (مَكَّنَّا) ye müteallık. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (مَكَّنَّا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (نُعَلِّمَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن)

(mütekellim muazzam). (مِن تَأْوِيلِ) cârr-mecrur, (نُعَلِّمَ) ye müteallık. (الأَحَادِيثِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَن نُعَلِّمَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (مَكَّنَّا) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (غَالِبٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى أَمْرِ) cârr-mecrur, (غَالِبٌ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (أَكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اشْتَرَاهُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَكْرِمِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...عَسَى أَن يَنفَعَنَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَكَّنَّا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ غَالِبٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ) cümlesi, (اللَّهُ غَالِبٌ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 22

وَلَمَّا بَلَغَ اَشُدَّهٗٓ اٰتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۭ وَكَذٰلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, mahallen mansub, (آتَيْنَا) ye müteallık. (بَلَغَ) fi'li mâzı. (أَشُدَّ) mef'ûl bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecur. Fâili, müstetir zamir (يُوسُف) e râci. (آتَيْنَاهُ) fi'li mâzı, mahallen merfu olan fâili ile mahallen mansub olan mef'ûlü. (حُكْماً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَعِلْماً) ikinci mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَكَذٰلِكَ) geçen âyetteki gibi, (جَزَاءَ) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (نَجْزِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْمُحْسِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...بَلَغَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...آتَيْنَاهُ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...نَجْزِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ
وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ ۚ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ
مَثْوَايَ ۖ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (رَاوَدَتْ) fi'li mâzı müennes. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الَّتِي) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (فِي بَيْتِ) câr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَنْ نَفْسِ) câr-mecrur, (رَاوَدَتْ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (غَلَّقَتِ), (رَاوَدَتْ) gibi. (الْأَبْوَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قَالَتْ), (رَاوَدَتْ) gibi, ona ma'tuf. (هَيْتَ) ismi fi'li mazı (تَهَيَّأْتَ) manasında veya fi'li emr (اَقْبِلْ) veya (اَسْرِعْ) anlamında. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَكَ) câr-mecrur, mukadder (اقول) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُف) e râci. (مَعَاذَ) mukadder (أعوذ) nün mef'ûlü mutlakı, mimli masdar mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (رَبِّ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحْسَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (مَثْوَي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) geçenki gibi. (لَا) nâfiye. (يُفْلِحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الظَّالِمُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenviden ıvaz –geçen (إِنَّ) den sonraki zamirler, şan zamirleridir–.

Cümleler:

(...رَاوَدَتْهُ الَّتِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ فِي بَيْتِهَا) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...غَلَّقَتْ) ve (...قَالَتْ) cümleleri, isti'nâfiyye cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(هَيْتَ لَكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أعوذ "مَعَاذَ اللّٰهِ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّهُ رَبِّي) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(أَحْسَنَ مَثْوَايَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ) cümlesi, ta'lîliyyeden bedel. Îrâbda yeri yok.
(لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ) cümlesi, ikinci (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 24

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ ۖ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَأَا بُرْهَانَ رَبِّهِ ۚ
كَذَٰلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ ۚ إِنَّهُ مِنْ
عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (هَمَّتْ) fi'li mâzı müennes. (بِهِ) cârr-mecrur, (هَمَّتْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (هَمَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci. (بِهَا) cârr-mecrur, (هَمَّ) ye müteallık. (لَوْلَا) harfi imtina'limtina'. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (رَأَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci. (بُرْهَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ رَأَى) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu. Haberi (موجدة) takdîrinde.

(كَذَٰلِكَ) geçen âyettekiler gibi, cârr-mecrur, (صَرْفًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نَصْرِفَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (عَنْهُ) cârr-mecrur, (نَصْرِفَ) ye müteallık. (السُّوءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الْفَحْشَاءَ), (السُّوءَ) gibi, ona ma'tuf.

(أَنْ نَصْرِفَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (رَأَى) ye müteallık.

(إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْمُخْلَصِينَ), (إِنَّ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(هَمَّتْ بِهِ...) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(هَمَّ بِهَا) cümlesi, kasemin cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَوْلَا رؤية بُرْهَانَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ وَأَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا
الْبَابِ ۚ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ
يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اسْتَبَقَا) fi'li mâzı, (ا) fâili. (الْبَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قَدَّتْ) fi'li mâzı müennes. (قَمِيصَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Fâili, müstetir zamir (هِيَ), (امْرَأَةُ) ye râci. (مِن دُبُرٍ) cârr-mecrur, (قَدَّتْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (أَلْفَيَا), (اسْتَبَقَا) gibi. (سَيِّدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَدَى) zarf, mahallen mansub, mahzuf (موجد) takdîrindeki ikinci mef'ûle müteallık. (الْبَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَالَتْ), (قَدَّتْ) gibi. (مَا) istifhâmiyye, mübteda, mahallen merfu. (جَزَاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَنْ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَرَادَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِأَهْلِ) cârr-mecrur, (سُوءاً) den hâl olan mahzufe müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سُوءاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يُسْجَنَ) fi'li muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. Nâibi fâili, müstetir zamir (هُوَ), (مَنْ) e âid.

(أَن يُسْجَنَ) cümlesi, masdar te'vîlinden (جَزَاءُ) den bedel. Mahallen merfu. (أَوْ) harfi atf. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) müevvel masdarın mahalline ma'tuf ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...اسْتَبَقَا) cümlesi, geçen âyetteki mukadder kasemin cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَدَّتْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْفَيَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(...قَالَتْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...مَا جَزَاءُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَرَادَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ أَهْلِهَا ۚ إِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُف) e râci. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (رَاوَدَتْ) fi'li mâzı müennes. Fâili, müstetir zamir (هي), (امْرَأَةُ) e râci. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَن نَفْس) cârr-mecrur, (رَاوَدَتْ) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (شَهِدَ) fi'li mâzı. (شَاهِدٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ أَهْل) cârr-mecrur, (شَاهِدٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إن) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. (قَمِيصُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُدَّ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (قَمِيص) e râci. (مِن قُبُل) cârr-mecrur, (قُدَّ) ye müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (صَدَقَتْ) fi'li mâzı müennes. Fâili, müstetir zamir (هي), (امْرَأَةُ) e râci. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu, (مِن الكَاذِبِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'naf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...هِيَ رَاوَدَتْنِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...رَاوَدَتْنِي) cümlesi, (هِيَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...شَهِدَ شَاهِدٌ) cümlesi, (قَالَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ) cümlesi, (الشهادة) in tefsîri. Îrâbda yeri yok.

(قُدَّ مِن قُبُلٍ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...قُدَّ" صَدَقَتْ") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(هُوَ مِن الكَاذِبِينَ) cümlesi, şartın cevâbı cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 27

وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِن دُبُر فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِن الصَّادِقِينَ) bu âyetin îrâbı ve cümleleri geçen âyet gibidir.

Âyet: 28

فَلَمَّا رَاٰ قَمِيصَهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ اِنَّهُ مِنْ كَيْدِكُنَّ ۖ
اِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarfı zaman, (قَالَ) ye müteallık. (رَأى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (شَاهِدٌ) e râci. (قَمِيصَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُدَّ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (قَمِيصَ) ya râci. (مِن دُبُرٍ) cârr-mecrur, (قُدَّ) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (شَاهِدٌ) e râci. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِن كَيْدِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (كُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ كَيْدَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَظِيمٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...رَأى قَمِيصَهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قُدَّ مِن دُبُرٍ) cümlesi, (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.
(...قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهُ مِن كَيْدِكُنَّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye hükmünde. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

يُوسُفُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا وَاسْتَغْفِرِى لِذَنْبِكِ ۚ اِنَّكِ كُنْتِ
مِنَ الْخَاطِئِينَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(يُوسُفُ) münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub, harfi nidâ mahzuf. (أَعْرِضْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنْ) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أَعْرِضْ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (اسْتَغْفِرِي) fi'li emr ve fâili. (لِذَنْبِ) cârr-mecrur, (اسْتَغْفِرِي) ye müteallık. (كِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّكِ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُنْتِ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنَ الْخَاطِئِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...يُوسُفُ) cümlesi, mukadder (قَالَ) nin makûlül'kavli. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْرِضْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَغْفِرِي) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّكِ كُنتِ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 30

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ ۖ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا ۖ إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (نِسْوَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الْمَدِينَةِ) cârr-mecrur, (نِسْوَةٌ) ün sıfatı olan mahzufe müteallık. (امْرَأَةُ) mübteda, merfu. (الْعَزِيزِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تُرَاوِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (هِيَ), (امْرَأَةُ) e râci. (فَتَاهَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَنْ نَفْسِ) cârr-mecrur, (تُرَاوِدُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَدْ) harfi tahkık. (شَغَفَ) fi'li mâzı. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حُبًّا) mahzuf olan fâilin temyîzi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (نَرَي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن). (فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, mahzuf olan ikinci mef'ûle müteallık. (مُبِينٍ), (ضَلَالٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالَ نِسْوَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...امْرَأَةُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...تُرَاوِدُ فَتَاهَا) cümlesi, (امْرَأَةُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...قَدْ شَغَفَهَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا لَنَرَاهَا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...نَرَاهَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 31

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ اَرْسَلَتْ اِلَيْهِنَّ وَاَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَاً
وَاٰتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ سِكِّيناً وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ ۚ فَلَمَّا
رَاَيْنَهٗٓ اَكْبَرْنَهٗ وَقَطَّعْنَ اَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ مَا هٰذَا بَشَراً ؕ
اِنْ هٰذَآ اِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, mahallen mansub, (أَرْسَلَتْ) e müteallık. (سَمِعَتْ) fi'li mâzı müennes. Fâili, müstetir zamir (امْرَأَةُ) e râci. (بِمَكْرِ) cârr-mecrur, (سَمِعَتْ) e müteallık. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَرْسَلَتْ), (سَمِعَتْ) gibi. (إِلَيْهِنَّ) cârr-mecrur, (أَرْسَلَتْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (أَعْتَدَتْ), (سَمِعَتْ) gibi. (لَهُنَّ) cârr-mecrur, (أَعْتَدَتْ) e müteallık. (مُتَّكَأً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa (آتَتْ), (سَمِعَتْ) gibi. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَاحِدَةٍ) muzâfun ileyh. Cerr alâmeti kesre. (مِنْهُنَّ) cârr-mecrur, (وَاحِدَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (سِكِّيناً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قَالَتِ), (سَمِعَتْ) gibi. (اخْرُجْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهِنَّ) cârr-mecrur, (اخْرُجْ) ün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (فَلَمَّا) geçen gibi. (رَأَيْنَ) fi'li mâzı ve fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَكْبَرْنَهُ), (رَأَيْنَهُ) gibi. (وَ) âtıfa. (قَطَّعْنَ), (رَأَيْنَ) gibi. (أَيْدِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قُلْنَ), (رَأَيْنَ) gibi. (حَاشَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفَ) e râci. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (حَاشَ) nin fâilinden hâl olan (مُطِيعًا) takdîrindeki mahzufe müteallık. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (مَا) nın ismi, mahallen merfu. (بَشَراً), (مَا) nın haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنْ) harfi nefy. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مَلَكٌ كَرِيمٌ) haber ve onun sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...سَمِعَتْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَرْسَلَتْ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْتَدَتْ), (...آتَتْ) ve (...قالت) cümleleri, (أَرْسَلَتْ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...رَأَيْنَهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...أَكْبَرْنَهُ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...قَطَّعْنَ) ve (...قُلْنَ) cümleleri, (أَكْبَرْنَهُ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(حَاشَ لِلَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...مَا هَذَا بَشَرًا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

قَالَتْ فَذَٰلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ ۖ وَلَقَدْ رَاوَدْتُهُ عَن نَّفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ ۖ وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِّنَ الصَّاغِرِينَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(قَالَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هِيَ), (امْرَأَةُ) e râci. (فَ), (إن كنتن قد لمتنني) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (ذَٰلِكُنَّ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul, mübtedanın haberi, mahallen merfu. (لُمْتُنَّنِي) fi'li mâzı ve fâili. (نَ) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِيهِ) cârr-mecrur, (لُمْتُنَّنِي) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (رَاوَدتُّهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَن نَّفْسِ) cârr-mecrur, (رَاوَدتُّ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (اسْتَعْصَمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَفْعَلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمُرُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَ) kasemiyye. (لَيُسْجَنَنَّ) fi'li muzâri, mechul, te'kîd (نَ) u geldiği için mebni. Nâibi fâili, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci. (وَ) âtıfa. (لَيَكُونًا), (لَيُسْجَنَنَّ) gibi, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci. (مِنَ الصَّاغِرِينَ) cârr-mecrur, (يَكُونُ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ذَٰلِكُنَّ الَّذِي) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
Şart ve cevâb cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لُمْتُنَّنِي) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...رَاوَدتُّهُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اسْتَعْصَمَ) cümlesi, kasemin cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِن لَّمْ يَفْعَلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمُرُهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok. (مَا) ye âid mahzuf.
(لَيُسْجَنُنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.
(وَلَيَكُونًا مِّنَ الصَّاغِرِينَ) cümlesi, kasemin cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ ۖ وَإِلَّا
تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُن مِّنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci. (رَبِّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı mzuâfun ileyh. (السِّجْنُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَحَبُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, (أَحَبُّ) ye müteallık. (مِن) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أَحَبُّ) ye müteallık. (يَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (يَدْعُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِن) harfi şart, câzim. (لَا) nâfiye. (تَصْرِفْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنِّي) cârr-mecrur, (تَصْرِفْ) e müteallık. (كَيْدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَصْبُ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إِلَيْهِنَّ) cârr-mecrur, (أَصْبُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَكُن) fi'li muzâri, nâkıs, (أَصْبُ) ye ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (أنا). (مِنَ الْجَاهِلِينَ) cârr-mecrur, (أَكُن) ün mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...رَبِّ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub. Veya îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.
(...السِّجْنُ أَحَبُّ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok. Veya makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِلاَّ تَصْرِفْ عَنِّي) cümlesi, (السِّجْنُ أَحَبُّ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَصْبُ إِلَيْهِنَّ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَكُن مِنَ الْجَاهِلِينَ) cümlesi, (أَصْبُ إِلَيْهِنَّ) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 34

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ ۚ إِنَّهُ هُوَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (اسْتَجَابَ) fi'li mâzı. (لَهُ) câr-mecrur, (اسْتَجَابَ) ye müteallık. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (صَرَفَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (عَنْهُ) câr-mecrur, (صَرَفَ) ye müteallık. (كَيْدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu veya zamîri fasl. (السَّمِيعُ الْعَلِيمُ), (إِنَّ) nin veya (هُوَ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...اسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ) cümlesi, geçen âyetteki (قَالَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...صَرَفَ عَنْهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

ثُمَّ بَدَا لَهُم مِّن بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ لَيَسْجُنُنَّهُ
حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (بَدَا) fi'li mâzı. Fâili mahzuf, geçen âyet delâlet ediyor. (لَهُم) câr-mecrur, (بَدَا) ye müteallık. (مِن بَعْدِ) câr-mecrur, (بَدَا) ye müteallık. (مَا) harfi masdar. (رَأَوُا) fi'li mâzı ve fâili. (الآيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim).

(مَا رَأَوُا) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لَ) kasemiyye. (يَسْجُنُنَّ) fi'li muzâri, te'kîd (ن) una bitiştiği için mebni. Fâili, müstetir zamir (لَهُم) deki (هُم) e râci. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حَتَّى) harfi

ğâye ve cerr. (حِينٍ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, (لَيَسْجُنُنَّهُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...بَدَا لَهُم) cümlesi, geçen âyetteki (صَرَفَ) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(...لَيَسْجُنُنَّهُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Kasem ve cevâbı cümlesi, geçen (لَهُ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 36

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانِ ۖ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَانِي أَعْصِرُ
خَمْرًا ۖ وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْزًا تَأْكُلُ
الطَّيْرُ مِنْهُ ۖ نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ ۖ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (دَخَلَ) fi'li mâzı. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (دَخَلَ) ye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (السِّجْنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَتَيَانِ) fâil, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) tenvinden ıvaz. (قَالَ) fi'li mâzı. (أَحَدُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَرَي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَعْصِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (خَمْراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قَالَ الآخَرُ) fi'li mâzı ve fâili. (إِنِّي أَرَانِي) geçenki gibi. (أَحْمِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (فَوْقَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَحْمِلُ) ye müteallık. (رَأْس) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خُبْزاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَأْكُلُ) fi'li muzâri, merfu. (الطَّيْرُ) fâil, merfu. Raf alâmetleri zammeler. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (تَأْكُلُ) ye müteallık. (نَبِّئْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِتَأْوِيلِ) cârr-mecrur, (نَبِّئْ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نَرَي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ الْمُحْسِنِينَ) cârr-mecrur, (نَرَي) ya müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(دَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانِ) cümlesi, mahzuf olan isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(قَالَ أَحَدُهُمَا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنِّي أَرَانِي...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أَرَانِي أَعْصِرُ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(أَعْصِرُ خَمْراً) cümlesi, mütekellim (ي) sından hâl. Mahallen mansub.

(قَالَ الآخَرُ...) cümlesi, (قَالَ أَحَدُهُمَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنِّي أَرَانِي...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أَرَانِي أَحْمِلُ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْزاً) cümlesi, mütekellim (ي) sından hâl. Mahallen mansub.

(تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ) cümlesi, (خُبْزاً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا نَرَاكَ...) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 37

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ
أَنْ يَأْتِيَكُمَا ۚ ذَٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي ۚ إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ
قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هو), (يُوسُف) e râci. (لَا) harfi nefy. (يَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (طَعَامٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (تُرْزَقَانِ) fi'li muzâri, merfu, mechul. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (ا) nâibi fâili. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (نَبَّأْتُكُمَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِتَأْوِيلِ) cârr-mecrur, (نَبَّأْتُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَبْلَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَبَّأْتُ) ye müteallık. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يَأْتِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (طَعَامٌ) e râci.

(أَن يَأْتِيَكُمَا) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(ذَٰلِكُمَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مِن) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (عَلَّمَ) fi'li mâzı. (ن) harfi

vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رَبِّ) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تَرَكْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِلَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَوْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لاَ) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِاللّهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (بِالآخِرَةِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (كَافِرُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (هُمْ) geçenkinin te'kîdi.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...تُرْزَقَانِهِ) cümlesi, (طَعَامٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(نَبَّأْتُكُمَا) cümlesi, (طَعَامٌ) ün ikinci sıfatı. Mahallen merfu.

(...ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(عَلَّمَنِي رَبِّي) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي تَرَكْتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَرَكْتُ مِلَّةَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لاَ يُؤْمِنُونَ بِاللّهِ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(هُم بِالآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ) cümlesi, (لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 38

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَقَ وَيَعْقُوبَ ۚ مَا كَانَ لَنَا
أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ ذَٰلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا
وَعَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اتَّبَعْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِلَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آبَآءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِبْرَاهِيمَ), (آبَآءِ) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ), (إِبْرَاهِيمَ) ye ma'tuflar, onun gibiler. (مَا) harfi nefy. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَنَا) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (نُشْرِكَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb

alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (باللّهِ) cârr-mecrur, (نُشْرِكَ) ye müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub.

(أن نُشْرِكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مِن فَضْلِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (اللّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (فَضْلِ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (عَلَى النَّاسِ) cârr-mecrur, (فَضْلِ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لٰكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (أَكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لاَ) nâfiye. (يَشْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اتَّبَعْتُ) cümlesi, geçen âyetteki (تَرَكْتُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...مَا كَانَ لَنَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...ذٰلِكَ مِن فَضْلِ اللّهِ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...لٰكِنَّ أَكْثَرَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(لاَ يَشْكُرُونَ) cümlesi, (لٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 39

يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ ءَارْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ اَمِ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (صَاحِبَيِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti (ي). İzâfetten dolayı tenvinden ıvaz olan (ن) mahzuftur. Bu muzâf, (السِّجْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أ) istifhâmiyye. (أَرْبَابٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُتَفَرِّقُونَ), (أَرْبَابٌ) ün sıfatı, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أم) harfi atf, istifhâmın mukabili. (اللّهُ) lafzatullâh, (أَرْبَابٌ) e ma'tuf, merfu. (الْوَاحِدُ) sıfatı, merfu. (الْقَهَّارُ) ikinci sıfatı, merfu. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَا صَاحِبَيِ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَأَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءً سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ
مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ ۚ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ ۚ أَمَرَ
أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ۚ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (تَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (أَسْمَاءً) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (أَسْمَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَمَّيْتُمُوهَا) fi'li mâzı ve fâili ile mef'ûlü. (أَنْتُمْ), (سَمَّيْتُمُوهَا) nin fâilinin te'kîdi, mahallen merfu. (وَآبَاؤُكُمْ), (أَنْتُمْ) e ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) geçenki gibi. (أَنْزَلَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (أَنْزَلَ) ye müteallık. (مِن سُلْطَانٍ) cârr-mecrur, (أَنْزَلَ) ye müteallık veya (سُلْطَانٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِنِ) harfi nefy. (الْحُكْمُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (أَمَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (لَا) nâfiye. (تَعْبُدُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (إِيَّاهُ) zamîri fasl.

(أَلَّا تَعْبُدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَمَرَ) nın mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الدِّينُ الْقَيِّمُ) haber ve onun sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (أَكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(مَا تَعْبُدُونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(سَمَّيْتُمُوهَا) cümlesi, (أَسْمَاءً) nin sıfatı. Mahallen mansub.

(مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَانٍ) cümlesi, (أَسْمَاءً) nın ikinci sıfatı. Mahallen mansub.

(إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(أَمَرَ...) cümlesi, isti'nâfiyye, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...ذٰلِكَ الدِّينُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لٰكِنَّ أَكْثَرَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 41

يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ اَمَّآ اَحَدُكُمَا فَيَسْقِى رَبَّهُ خَمْرًا ۚ
وَاَمَّا الْاٰخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَاْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَّاْسِهٖ ۭ قُضِيَ
الْاَمْرُ الَّذِى فِيْهِ تَسْتَفْتِيٰنِ ۭ ﴿٤١﴾

Îrâbı:
(يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ) 39. âyetin başı gibi. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (أَحَدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (يَسْقِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أَحَدُ) ye râci. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَمْراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَمَّا) geçenki gibi. (الآخَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (يُصْلَبُ) fi'li muzâri, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (الآخَرُ) ye râci. (فَ) âtıfa, tâkibiyye. (تَأْكُلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الطَّيْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَأس) cârr-mecrur, (تَأْكُلُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُضِيَ) fi'li mâzı, mechul. (الأَمْرُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, (الأَمْرُ) nun sıfatı, mahallen merfu. (فِيهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تَسْتَفْتِيَانِ) ye müteallık. Raf alâmeti (نِ) un sübûtu. (ا) fâili.

Cümleler:
(...يَا صَاحِبَيِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَسْقِي) cümlesi, (أَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Aynı zamanda (أَحَدُكُمَا) nin haberi. Mahallen merfu.
(...الآخَرُ فَيُصْلَبُ) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُصْلَبُ) cümlesi, tıpkı geçen (يَسْقِي) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.
(...تَأْكُلُ الطَّيْرُ) cümlesi, (يُصْلَبُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu veya Îrâbda yeri yok.
(...قُضِيَ الأَمْرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَسْتَفْتِيَانِ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

وَقَالَ لِلَّذِى ظَنَّ اَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا اذْكُرْنِى عِنْدَ رَبِّكَ ۖ فَاَنْسٰيهُ
الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهٖ فَلَبِثَ فِى السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ۚ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُف) e râci. (لِلَّذِي) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (ظَنَّ), (قَالَ) gibi. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (نَاجٍ), (أَنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِنْهُمَا) cârr-mecrur, (نَاجٍ) deki mukadder zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (اذْكُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اذْكُرْ) e müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنَّ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (أنسَي) fi'li mâzı. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذِكْرَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (لَبِثَ), (قَالَ) gibi. (فِي السِّجْنِ) cârr-mecrur, (لَبِثَ) ye müteallık. (بِضْعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَبِثَ) ye müteallık. (سِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ظَنَّ) cümlesi, (الَّذِي) nin haberi. Mahallen merfu.

(...اذْكُرْنِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أَنسَاهُ الشَّيْطَانُ) cümlesi, mukadder mahzuf (فخرج) fi'line ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَبِثَ) cümlesi, (أَنسَاهُ الشَّيْطَانُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

وَقَالَ الْمَلِكُ اِنِّى اَرٰى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَاْكُلُهُنَّ سَبْعٌ
عِجَافٌ وَسَبْعَ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَاُخَرَ يَابِسَاتٍ ۖ يٰٓاَيُّهَا
الْمَلَاُ اَفْتُونِى فِى رُءْيَاىَ اِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ الْمَلِكُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (سَبْعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَقَرَاتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (سِمَانٍ), (بَقَرَاتٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَأْكُلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (سَبْعٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِجَافٌ) sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (سَبْعَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سُنْبُلَاتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خُضْرٍ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أُخَرَ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (يَابِسَاتٍ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (هَا) harfi tenbih. (الْمَلَأُ), (أَيُّ) den bedel veya atfı beyan, lafzan ona tabi, merfu. (أَفْتُوا) fi'li emr, (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي رُؤْيَايَ) cârr-mecrur, (أَفْتُوا) ye müteallık. İkinci mütekellim (يَ) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لِلرُّؤْيَا) cârr-mecrur, Cerr alâmeti mukadder kesre. Fi'li muzâri, merfu olan (تَعْبُرُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ الْمَلِكُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي أَرَى) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَرَى) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَأْكُلُهُنَّ) cümlesi, (بَقَرَاتٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَفْتُونِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli delâlet ediyor.

(تَعْبُرُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 44

قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ ۖ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَضْغَاثُ) mahzuf mübtedanın haberi, merfu. (أَحْلَامٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (نَحْنُ) ismi, mahallen merfu. (بِتَأْوِيلِ) cârr-mecrur, (عَالِمِينَ) ye müteallık. (الْأَحْلَامِ)

muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِ) harfi cerr zâid. (عَالِمِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. Cerr alâmeti (ي). (نْ) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَضْغَاثُ "هِيَ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(مَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الأَحْلاَمِ بِعَالِمِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 45

وَقَالَ الَّذِى نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ اَنَا اُنَبِّئُكُمْ بِتَاْوِيلِهِ فَاَرْسِلُونِ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِي) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (نَجَا) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (مِنْهُمَا) cârr-mecrur, (نَجَا) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (ادَّكَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ادَّكَرَ) ya müteallık. (أُمَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أنا) mübteda, mahallen merfu. (أُنَبِّئُكُم) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِتَأْوِيلِ) cârr-mecrur, (أُنَبِّئُكُم) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَرْسِلُونِ) fi'li emr, (و) fâili. (نْ) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِي) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَجَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...ادَّكَرَ) cümlesi, sıle cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أنا أُنَبِّئُكُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أُنَبِّئُكُم) cümlesi, (أنا) nin haberi. Mahallen merfu.

(أَرْسِلُونِ) cümlesi, mukadder (تهيؤوا) takdîrindeki isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

يُوسُفُ اَيُّهَا الصِّدِّيقُ اَفْتِنَا فِى سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَاْكُلُهُنَّ

سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعِ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ لَعَلِّي
اَرْجِعُ اِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(يُوسُفُ) münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub, harfi nidâ mahzuf. (أيُّ), (يُوسُفُ) den bedel, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (هَا) harfi tenbih. (الصِّدِّيقُ), (أيُّ) den bedel, ona tâbi, lafzan merfu. Raf alâmeti zamme. (أفْتِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي سَبْعِ) cârr-mecrur, (أفْتِ) ye müteallık. (بَقَرَاتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (سِمَانٍ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَأْكُلُهُنَّ) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. (سَبْعٌ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِجَافٌ) sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (سَبْعِ) geçenki gibi. (سُنْبُلَاتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خُضْرٍ) sıfatı, mecrur. (وَ) âtıfa. (أُخَرَ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (يَابِسَاتٍ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَعَلِّي) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (أرْجِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إلَى النَّاسِ) cârr-mecrur, (أرْجِعُ) ya müteallık. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...يُوسُفُ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أفْتِنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ) cümlesi, (بَقَرَاتٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(...لَعَلِّي أرْجِعُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...أرْجِعُ) cümlesi, (لَعَلِّي) nin haberi. Mahallen merfu.
(لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لَعَلَّهُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 47

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي
سُنْبُلِهِ اِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci. (تَزْرَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (سَبْعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَزْرَعُونَ) ye müteallık. (سِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (دَأَباً) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (مَا) ismi şart, câzim, (سَبْعَ) ya ma'tuf, mahallen mansub. (حَصَدتُّمْ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) şartın cevâbında vakı. (ذَرُوا) fi'li emr, (و) fâili. (هُ) mefûlü bih, mansub. (فِي سُنْبُلِ) cârr-mecrur, (ذَرُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلاَّ) edâtı istisna. (قَلِيلاً) mahzuf müstesnanın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (قَلِيلاً) e müteallık. (تَأْكُلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...تَزْرَعُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...حَصَدتُّمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...ذَرُوهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تَأْكُلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ
لَهُنَّ إِلاَّ قَلِيلاً مِمَّا تُحْصِنُونَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (يَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (يَأْتِي) ye müteallık. (ذٰلِكَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَبْعٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (شِدَادٌ) sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَأْكُلْنَ) fi'li muzâri ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَدَّمْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili, (مَا) ya âid olan zamir mahzuf. (لَهُنَّ) cârr-mecrur, (قَدَّمْتُمْ) e müteallık. (إِلاَّ قَلِيلاً مِمَّا تُحْصِنُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(يَأْتِي مِن بَعْدِ ذٰلِكَ سَبْعٌ) cümlesi, geçen âyetteki (تَزْرَعُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...يَأْكُلْنَ) cümlesi, (سَبْعٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تُحْصِنُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 49

ثُمَّ يَاْتِى مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ
وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ يَاْتِي مِن بَعْدِ ذٰلِكَ عَامٌ) geçen âyetin başı gibi. (فِيهِ) cârr-mecrur, muzâri ve merfu olan (يُغَاثُ) ye müteallık. (النَّاسُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (فِيهِ) cârr-mecrur, (يَعْصِرُونَ) ye müteallık. Bu fiil muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يَاْتِي مِن بَعْدِ ذٰلِكَ عَامٌ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen mansub.
(يُغَاثُ النَّاسُ) cümlesi, (عَامٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(يَعْصِرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 50

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِى بِهِ ۖ فَلَمَّا جَآءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ
اِلٰى رَبِّكَ فَسْئَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ الّٰتِى قَطَّعْنَ اَيْدِيَهُنَّ ۖ
اِنَّ رَبِّى بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ الْمَلِكُ) fi'li mâzı ve fâili. (ائْتُوا) fi'li emr, (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِهِ) cârr-mecrur, (ائْتُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, mahallen mansub, (قَالَ) ye müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الرَّسُولُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُف) e râci. (ارْجِعْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَى رَبِّ) cârr-mecrur, (ارْجِعْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (اسْأَلْهُ) fi'li emr ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi istifhâm, mahallen merfu. (بَالُ) haber, merfu. (النِّسْوَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اللَّاتِي), (النِّسْوَةِ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (قَطَّعْنَ) fi'li mâzı ve fâili. (أَيْدِيَ)

mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ رَبِّ) harfi te'kîd ve mukadder fetha ile mansub olan ismi –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِكَيْدِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قَالَ الْمَلِكُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ائْتُونِي بِهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(لَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ارْجِعْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اسْأَلْهُ) cümlesi, (ارْجِعْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...مَا بَالُ) cümlesi, suâlin tefsîri. Îrâbda yeri yok.

(...قَطَّعْنَ) cümlesi, (اللَّاتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ رَبِّي) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ ۖ قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ
مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ ۖ قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ الْآنَ حَصْحَصَ
الْحَقُّ أَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَلِكُ) e râci. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (خَطْبُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, fi'li mâzı ve fâili olan (رَاوَدْتُنَّ) ye müteallık. (يُوسُفَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَنْ نَفْسِ) cârr-mecrur, (رَاوَدْتُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْنَ) fi'li mâzı ve fâili. (حَاشَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفَ) e râci. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (حَاشَ) ye müteallık. (مَا) nâfiye. (عَلِمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (عَلِمْنَا) ye müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (سُوءٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (قَالَتْ) fi'li mâzı. (امْرَأَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَزِيزِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْآنَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fi'li mâzı olan (حَصْحَصَ) ya müteallık. (الْحَقُّ) fâil, merfu. Raf

alâmeti zamme. (أنا) mübteda, mahallen merfu. (رَاوَدتُّهُ) fi'li mâzı ve fâili ile mef'ûlü. (عَن نَّفْسِ) câr-mecrur, (رَاوَدتُّهُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin cevâbında vâkı. (مِنَ الصَّادِقِينَ) câr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا خَطْبُكُنَّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...رَاوَدتُّنَّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قُلْنَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(حَاشَ لِلَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub. Veya îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا عَلِمْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَالَتِ امْرَأَةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(حَصْحَصَ الْحَقُّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَنَا رَاوَدتُّهُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...رَاوَدتُّهُ) cümlesi, (أَنَا) nin haberi. Mahallen merfu.

(إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ) cümlesi, (أَنَا رَاوَدتُّهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

ذٰلِكَ لِيَعْلَمَ اَنِّى لَمْ اَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى
كَيْدَ الْخَائِنِينَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَعْلَمَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci.

(أن يَعْلَمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذٰلِكَ) nin haberi olan mahzuf fi'le müteallık.

(أَنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (أَخُنْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِالْغَيْبِ) câr-mecrur, fâilinden hâl olan mahzufe müteallık.

(أَنِّي) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كَيْدَ)

mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْخَائِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

(أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen (أَنِّي) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...ذَٰلِكَ "قُلْتُ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ذَٰلِكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Mukadder (ثبت) cümlesi, (ذَٰلِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَمْ أَخُنْهُ) cümlesi, (أَنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَا يَهْدِي) cümlesi, ikinci (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

ONİKİNCİ CÜZÜN SONU

ONÜÇÜNCÜ CÜZÜN BAŞI

Âyet: 53

وَمَآ اُبَرِّئُ نَفْسِىۚ اِنَّ النَّفْسَ لَاَمَّارَةٌ بِالسُّوٓءِ اِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّىۜ اِنَّ رَبِّى غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) harfi nefy. (أُبَرِّئُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (نفسي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إنَّ النَّفْسَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (ل) harfi te'kîd, (إنَّ) nin haberinde vâkı. (أمَّارَةٌ), (إنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بالسُّوءِ) cârr-mecrur, (أمَّارَةٌ) e müteallık. (إلَّا) edâtı istisna. (مَا) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (رَحِمَ) fi'li mâzı. (رَبِّ) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إنَّ رَبِّ) harfi te'kîd ve mukadder fetha ile mansub olan ismi –kesre ârıza–. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (غَفُورٌ رَحِيمٌ), (إنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(مَا أُبَرِّئُ...) cümlesi, geçen âyetteki makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(إنَّ النَّفْسَ لأمَّارَةٌ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(رَحِمَ رَبِّي...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إنَّ رَبِّي غَفُورٌ...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِى بِهٖٓ اَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِىۚ فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ اِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ اَمِينٌ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ الْمَلِكُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (ائْتُوا) fi'li emr, (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِهِ) cârr-mecrur, (ائْتُوا) ye müteallık. (أسْتَخْلِصْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لِنَفْسِ) cârr-

mecrur, (أَسْتَخْلِصْ) a müteallık. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, mahallen mansub, (قَالَ) ye müteallık. (كَلَّمَ) fi'li mâzı. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (مَلِكُ) ye râci. (قَالَ), (كَلَّمَ) gibi. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَكِينٌ) e müteallık. (لَدَيْ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (مَكِينٌ) e müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَكِينٌ أَمِينٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالَ الْمَلِكُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ائْتُونِي بِهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَسْتَخْلِصْهُ) cümlesi, geçenki talebin (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كَلَّمَهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 55

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ ۖ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci. (اجْعَلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (نِ) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَىٰ خَزَائِنِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (الْأَرْضِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (حَفِيظٌ عَلِيمٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...اجْعَلْنِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنِّي حَفِيظٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 56

وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَبَوَّأُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ ۖ
نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (تَمْكِينً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (مَكَّنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (لِيُوسُفَ) cârr-mecrur, (مَكَّنَّا) ye müteallık. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (مَكَّنَّا) ye müteallık. (يَتَبَوَّأُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفَ) e râci. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (يَتَبَوَّأُ) ye müteallık. (حَيْثُ) zarf, zamme üzere mebni, mahallen mansub, (يَتَبَوَّأُ) ye müteallık. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفَ) e râci. (نُصِيبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بِرَحْمَةِ) cârr-mecrur, (نُصِيبُ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَشَاءُ), (نُصِيبُ) gibi. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (نُضِيعُ), (نُصِيبُ) gibi. (أَجْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمُحْسِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...مَكَّنَّا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَبَوَّأُ) cümlesi, (يُوسُفَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...يَشَاءُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...نُصِيبُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَشَاء) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ نُضِيعُ) cümlesi, (نُصِيبُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 57

﴿٥٧﴾ وَ لَاَجْرُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۚ

Îrâbı:

(وَ) hâliyye. (لَ) ibtidâi, harfi te'kîd. (أَجْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الآخِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِ) harfi cerr. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (خَيْرٌ) e müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَتَّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَجْرُ الآخِرَةِ خَيْرٌ) cümlesi, mutlak hâl. Mahallen mansub.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (آمَنُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَتَّقُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 58

وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (جَاءَ) fi'li mâzı. (إِخْوَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُوسُفَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (فَ) âtıfa. (دَخَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (دَخَلُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa, tâkibiyye. (عَرَفَهُمْ) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mefûlü. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفَ) e râci. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُنْكِرُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (و). (نَ) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...جَاءَ إِخْوَةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...دَخَلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...عَرَفَهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ) cümlesi, (عَرَفَهُمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 59

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ قَالَ ائْتُونِي بِأَخٍ لَكُمْ مِنْ أَبِيكُمْ ۚ
أَلَا تَرَوْنَ أَنِّي أُوفِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamlı zarf, mahallen mansub, (قَالَ) ye müteallık. (جَهَّزَهُمْ) fi'li mâzı, mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفَ) e râci. (بِجَهَازِ) cârr-mecrur, (جَهَّزَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفَ) e râci. (ائْتُوا) fi'li emr, (و) fâili. (نَ) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِأَخٍ) cârr-mecrur, (ائْتُوا) ye müteallık. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أَخٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (مِنْ) harfi cerr. (أَبِي) mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). Cârr-mecrur, (أَخٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَلَا) edâtı tenbih ve arz –veya (أ) hemze istifhâmiyye. (لَا) nâfiye–. (تَرَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi.

(أَنِّي) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَرَوْنَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(أَوْفِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (الْكَيْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرُ) haber, merfu. (الْمُنْزِلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...جَهَّزَهُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ائْتُونِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَلاَ تَرَوْنَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْفِي) cümlesi, (أَنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَنَا خَيْرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 60

فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلاَ كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلاَ تَقْرَبُونِ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَأْتُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِهِ) cârr-mecrur, (تَأْتُوا) ye müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لاَ) nâfiye lilcins. (كَيْلَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (لاَ) nın mahzuf haberine müteallık. (عِنْدِ) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (لاَ) nın mahzuf haberine müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (تَقْرَبُونِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لَمْ تَأْتُونِي) cümlesi, geçen âyetteki (ائْتُونِي) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...لاَ كَيْلَ لَكُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(لاَ تَقْرَبُونِ) cümlesi, şartın cevâbı cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 61

قَالُوا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سَ) harfi tenfis. (نُرَاوِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (عَنْهُ) cârr-mecrur, (نُرَاوِدُ) ye müteallık. (أَبَا)

mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (فَاعِلُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...سَنُرَاوِدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِنَّا لَفَاعِلُونَ) cümlesi, geçen cümlenin te'kîdi. Mahallen mansub.

Âyet: 62

وَقَالَ لِفِتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ
يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُف) e râci. (لِفِتْيَانِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اجْعَلُوا) fi'li emr, (و) fâili. (بِضَاعَتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي رِحَالِ) cârr-mecrur, (اجْعَلُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَلَّ) harfi teracci ve nasb. (هُمْ) ismi, mahallen mansub. (يَعْرِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, mahallen mansub, şart ifâdeli, cevâbına müteallık. (انْقَلَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَىٰ أَهْلِ) cârr-mecrur, (انقلبُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَرْجِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اجْعَلُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْرِفُونَهَا) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...انْقَلَبُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli delâlet ediyor.

(لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَرْجِعُونَ) cümlesi, ikinci (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 63

فَلَمَّا رَجَعُوٓا اِلٰٓى اَبِيهِمْ قَالُوا يٰٓاَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ
فَاَرْسِلْ مَعَنَآ اَخَانَا نَكْتَلْ وَاِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifadeli (حين) anlamında zarfı zaman, (قالوا) ye müteallık. (رَجَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إلى) harfi cerr. (أبي) mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). Cârr-mecrur, (رَجَعُوا) ya müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قالوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (أَبَا) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُنِعَ) fi'li mâzı, mechul. (مِنَّا) cârr-mecrur, (مُنِعَ) ya müteallık. (الْكَيْلُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ), (إنْ رَغِبْتَ في الْكَيْلِ) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (أَرْسِلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَخَا) den hâl olan mahzufe müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَخَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَكْتَلْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن). (وَ) hâliyye. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَهُ) cârr-mecrur, (نَكْتَلْ) e müteallık. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (حَافِظُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...رَجَعُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قَالُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَا أَبَانَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَرْسِلْ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...نَكْتَلْ) cümlesi, (إن ترسل معنا أخانا) takdîrindeki şartın (فَ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ) cümlesi, (نَكْتَلْ) in fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 64

قَالَ هَلْ اٰمَنُكُمْ عَلَيْهِ اِلَّا كَمَآ اَمِنْتُكُمْ عَلٰٓى اَخِيهِ مِنْ
قَبْلُ ۭ فَاللّٰهُ خَيْرٌ حٰفِظًا ۠ وَّهُوَ اَرْحَمُ الرّٰحِمِينَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يَعْقُوب) e râci. (هَلْ) harfi istifhâm. (آمَنُكُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan ismi. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَيْهِ) câr-mecrur, (آمَنُكُمْ) e müteallık. (إلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) harfi masdar (أمِنتُ) fi'li mâzı ve fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَى) harfi cerr. (أخِي) mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). Câr-mecrur, (أمِنتُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Câr-mecrur, (أمِنتُ) ye müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (اللّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (حَافِظًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mebni, mahallen merfu. (أرْحَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (الرَّاحِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

(مَا أمِنتُكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (إيمَانًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَلْ آمَنُكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اللّهُ خَيْرٌ حَافِظًا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ أرْحَمُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 65

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ ۖ قَالُوا
يَا أَبَانَا مَا نَبْغِي ۖ هَٰذِهِ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا ۚ وَنَمِيرُ أَهْلَنَا
وَنَحْفَظُ أَخَانَا وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ ۖ ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, (وَجَدُوا) ye müteallık. (فَتَحُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَتَاعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَجَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِضَاعَتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رُدَّتْ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (هي), (بِضَاعَتَ) ye râci. (إلَيْهِمْ) câr-mecrur, (رُدَّتْ) e müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (أبَا) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (نَبْغِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder

zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (ها) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِضَاعَتُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رُدَّتْ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi Fâili, müstetir zamir (هي), (بِضَاعَتَ) ye râci. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, (رُدَّتْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (نَمِيرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (أَهْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نَحْفَظُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (أَخَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نَزْدَادُ), (نَحْفَظُ) gibi. (كَيْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعِيرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (كَيْلٌ يَسِيرٌ) haber ve onun sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...فَتَحُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...وَجَدُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...رُدَّتْ إِلَيْهِمْ) cümlesi, (بِضَاعَتَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...يَا أَبَانَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا نَبْغِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...نَبْغِي) cümlesi, (مَا) nın haberi. Mahallen merfu.

(...هَذِهِ بِضَاعَتُنَا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...بِضَاعَتُنَا) cümlesi, (هَذِهِ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...رُدَّتْ) cümlesi, (بِضَاعَتَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...نَمِيرُ أَهْلَنَا), (...نَحْفَظُ أَخَانَا) ve (...نَزْدَادُ) cümleleri, (هَذِهِ بِضَاعَتُنَا) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...ذٰلِكَ كَيْلٌ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 66

قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتّٰى تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِنَ اللّٰهِ لَتَأْتُنَّنِي
بِهِ إِلَّا أَنْ يُحَاطَ بِكُمْ ۖ فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللّٰهُ عَلٰى
مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يَعْقُوب) e râci. (لَنْ) harfi nefy ve te'kîd ve nasb. (أُرْسِلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mef'ûl zamîrinden hâl olan mahzufe müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (تُؤْتُونِ) fi'li muzâri, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf olan mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مَوْثِقاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ اللّهِ) cârr-mecrur, (مَوْثِقاً) a müteallık.

(أنْ تُؤْتُونِ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أُرْسِلَ) ye müteallık.

(لَ) kasemiyye. (تَأْتُنَّ) fi'li muzâri, te'kîd (ن) u bitiştiği için mebni. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâil olan (و) mahzuf. (بِهِ) cârr-mecrur, (تَأْتُنَّ) ye müteallık. (إلاَّ) edâtı istisna. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُحَاطَ) fi'li muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِكُمْ) cârr-mecrur, nâibi fâil yerinde.

(أن يُحَاطَ) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, (قَالَ) ye müteallık. (آتَوْهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مَوْثِقَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يَعْقُوب) e râci. (اللّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. (عَلَى) harfi cerr. (مَا) harfi masdariyye. (نَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (وَكِيلٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

(مَا نَقُولُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (وَكِيلٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَنْ أُرْسِلَهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...تَأْتُنَّنِي بِهِ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...آتَوْهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

İkinci (...قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(اللّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 67

وَقَالَ يَا بَنِيَّ لاَ تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ اَبْوَابٍ
مُتَفَرِّقَةٍ ۖ وَمَآ اُغْنِى عَنْكُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَىْءٍ ۖ اِنِ الْحُكْمُ اِلاَّ

لِلّٰهِ ۖ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ۖ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يَعْقُوب) e râci. (يَا) harfi nidâ. (بَنِيَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَدْخُلُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِن بَابٍ) cârr-mecrur, (تَدْخُلُوا) ye müteallık. (وَاحِدٍ), (بَابٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (ادْخُلُوا) fi'li emr, (و) fâili. (مِنْ أَبْوَابٍ) cârr-mecrur, (ادْخُلُوا) ye müteallık. (مُتَفَرِّقَةٍ), (أَبْوَابٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أُغْنِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَنْكُم) cârr-mecrur, (أُغْنِي) ye müteallık. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (شَيْءٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مِن شَيْءٍ) cârr-mecrur, (أُغْنِي) ye müteallık. (إِن) harfi nefy. (الْحُكْمُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li mâzı ve fâili olan (تَوَكَّلْتُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (تَوَكَّلْتُ) ye müteallık. (فَ), (إِنْ كَانَ الْحُكْمُ لِلّٰهِ) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı. (يَتَوَكَّلِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (الْمُتَوَكِّلُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, geçen âyetin başındaki (قَالَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَا بَنِيَّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لاَ تَدْخُلُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ادْخُلُوا) ve (...مَا أُغْنِي) cümleleri, nidânın cevâbına ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...إِنِ الْحُكْمُ إِلاَّ لِلّٰهِ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَوَكَّلْتُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 68

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ ۖ مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ
مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ إِلاَّ حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضٰيهَا ۖ وَإِنَّهُ
لَذُو عِلْمٍ لِمَا عَلَّمْنَاهُ وَلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, cevâbına müteallık. (دَخَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ) harfi cerr. (حَيْثُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (دَخَلُوا) ye müteallık. (أَمَرَهُمْ) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü. (أَبُو) fâili, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (هو), mukadder (دخول) râci. (يُغْنِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَنْهُم) cârr-mecrur, (شَيْءٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (شَيْءٍ) den hâl mahzufe müteallık. (مِن شَيْءٍ) cârr-mecrur, (يُغْنِي) ye müteallık. (يُغْنِي) nin Fâili, müstetir zamir (كَانَ) nin ismine râci. (إِلَّا) edâtı istisna. (حَاجَةً) müstesna, munkatıa, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي نَفْسِ) cârr-mecrur, (حَاجَةً) ın mahzuf sıfatına müteallık. (يَعْقُوبَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (قَضَى) fi'li mâzı. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (يَعْقُوب) e râci. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (ذُو) haber, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (عِلْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar (عَلَّمْنَاهُ) fi'li mâzı ve mahallen merfu olan fâili ile mahallen mansub olan mef'ûlü.

(مَا عَلَّمْنَاهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (عِلْمٍ) e müteallık.

(وَ) âtıfa. (لٰكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (أَكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...دَخَلُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لَمَّا) nin cevâbı mahzuf, gelecek cümleler ona delâlet ediyor.

(...مَا كَانَ يُغْنِي) cümlesi, (دَخَلُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...يُغْنِي) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...قَضَاهَا) cümlesi, (حَاجَةً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...إِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لٰكِنَّ أَكْثَرَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 69

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلٰى يُوسُفَ اٰوٰى اِلَيْهِ اَخَاهُ قَالَ اِنِّيْٓ
اَنَا اَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَمَّا) geçen âyetlerdekiler gibi. (دَخَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلٰى يُوسُفَ) cârr-mecrur, (دَخَلُوا) ye müteallık. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (اٰوٰى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفَ) e râci. (اِلَيْهِ) cârr-mecrur, (اٰوٰى) ye müteallık. (أَخَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفَ) e râci. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (أَخُو) haberi, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa, sebebiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تَبْتَئِسْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِ) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (تَبْتَئِسْ) e müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...دَخَلُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...اٰوٰى) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...إِنِّي أَنَا أَخُوكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَنَا أَخُوكَ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...لَا تَبْتَئِسْ) cümlesi, (تنبه) takdîrindeki isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 70

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِى رَحْلِ اَخِيهِ
ثُمَّ اَذَّنَ مُؤَذِّنٌ اَيَّتُهَا الْعِيرُ اِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) geçen âyetlerdeki gibi. (جَهَّزَهُمْ) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفَ) e râci. (بِجَهَازِ) cârr-mecrur, (جَهَّزَ) ye

müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُف) e râci. (السِّقَايَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي رَحْلِ) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (أَخِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (أَذَّنَ) fi'li mâzı. (مُؤَذِّنٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَيَّتُ) münâda, nekira maksude, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (هَا) harfi tenbih. (الْعِيرُ), (أَيَّتُ) den bedel, onun gibi. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (سَارِقُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...جَهَّزَهُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...جَعَلَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَيَّتُهَا الْعِيرُ) nidâ cümlesi, (أَذَّنَ) nin mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 71

قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (أَقْبَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (أَقْبَلُوا) ye müteallık. (مَاذَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (تَفْقِدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَقْبَلُوا) cümlesi, (قَالُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...مَاذَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(تَفْقِدُونَ) cümlesi, (مَاذَا) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 72

قَالُوا نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (نَفْقِدُ) fi'li mâzı, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (صُوَاعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمَلِكِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَ) harfi cerr. (مَن) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (بِهِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (حِمْلُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَعِيرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (بِهِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (زَعِيمٌ) e müteallık. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَفْقِدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لِمَن جَاءَ) cümlesi, (نَفْقِدُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...جَاءَ بِهِ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أَنَا بِهِ زَعِيمٌ) cümlesi, (قَالَ) takdîrindeki mukadder fi'lin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Âyet: 73

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (تَا) harfi kasem. (اللَّهِ) lafzı celâl, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, mukadder (نُقْسِمُ) fi'line müteallık. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (عَلِمْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (جِئْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نُفْسِدَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (نُفْسِدَ) ye müteallık.

(أَنْ نُفْسِدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جِئْنَا) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (سَارِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...تَاللَّهِ "نُقْسِمُ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَدْ عَلِمْتُم) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...مَا جِئْنَا) cümlesi, (عَلِمْتُم) ün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(مَا كُنَّا سَارِقِينَ) cümlesi, (مَا جِئْنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 74

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ), (إِنْ كَانَ سَارِقًا) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (مَا) ismi istifham, mübteda, mahallen merfu. (جَزَاؤُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (كَاذِبِينَ), (كُنْتُمْ) ün haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا جَزَاؤُهُ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(كُنْتُمْ كَاذِبِينَ) cümlesi, mukadder şartın tefsîri. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli delâlet ediyor.

Âyet: 75

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (جَزَاؤُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَنْ) ismi işâret, câzim, mebni, mübteda, mahallen merfu. (وُجِدَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فِي رَحْلِ) cârr-mecrur, (وُجِدَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (هُوَ) mübteda, merfu. (جَزَاؤُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (جَزَاءً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (نَجْزِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (الظَّالِمِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(..."بين" جَزَاؤُهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَنْ وُجِدَ) cümlesi, (جَزَاؤُهُ) nün haberi. Mahallen merfu ve geçenin tefsîri.
(...وُجِدَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...هُوَ جَزَاؤُهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...نَجْزِي) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 76

فَبَدَاَ بِاَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَآءِ اَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَآءِ
اَخِيهِ ۭ كَذٰلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ ۭ مَا كَانَ لِيَاْخُذَ اَخَاهُ فِي دِينِ
الْمَلِكِ اِلَّآ اَنْ يَّشَاۗءَ اللّٰهُ ۭ نَرْفَعُ دَرَجٰتٍ مَّنْ نَّشَاۗءُ ۭ وَفَوْقَ
كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيْمٌ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:
(فَ) âtıfa. (بَدَأَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci. (بِأَوْعِيَةِ) cârr-mecrur, (بَدَأَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَدَأَ) ye müteallık. (وِعَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (أَخِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (اسْتَخْرَجَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن وِعَاءِ) cârr-mecrur, (اسْتَخْرَجَ) ye müteallık. (أَخِيهِ) geçenki gibi. (كَذَٰلِكَ) geçen âyetteki gibi. Cârr-mecrur, (كِيْدًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (كِدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِيُوسُفَ) cârr-mecrur, (كِدْنَا) ye müteallık. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يَأْخُذَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci. (أَخَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي دِينِ) cârr-mecrur, (يَأْخُذَ) ye müteallık. (الْمَلِكِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنْ يَأْخُذَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.
(إِلَّا) edâtı istisna. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَشَاءَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أن يَشَاءَ اللهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna munkatıa. Mahallen mansub.

(نَرْفَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (دَرَجَاتٍ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mebni, mahallen mansub. (نَشَاءُ), (نَرْفَعُ) gibi, (مَنْ) e âid zamir mahzuf. (وَ) âtıfa. (فَوْقَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (كُلِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). (عِلْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلِيمٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...بَدَا بِأَوْعِيَتِهِمْ) cümlesi, (فارجعوا إلي يوسف) takdîrindeki isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَخْرَجَهَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كِدْنَا لِيُوسُفَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا كَانَ لِيَأْخُذَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَرْفَعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...فَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ) cümlesi, (نَرْفَعُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 77

قَالُوٓا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِنْ قَبْلُ ۚ فَأَسَرَّهَا
يُوسُفُ فِى نَفْسِهِۦ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ ۚ قَالَ أَنتُمْ شَرٌّ مَّكَانًا ۖ
وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَسْرِقْ) fi'li muzâri, meczum, fi'li şart. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (سَرَقَ) fi'li mâzı. (أَخٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, (أَخٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (سَرَقَ) ya müteallık. (فَ) âtıfa. (أَسَرَّ) fi'li mâzı. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُوسُفُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي نَفْسِ) cârr-mecrur, (أَسَرَّ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُبْدِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يُبْدِ) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu.

(شَرٌّ) haber, merfu. (مَكَاناً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اللّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (تَصِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا تَصِفُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَعْلَمُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِن يَسْرِقْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَدْ سَرَقَ أَخٌ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...أَسَرَّهَا يُوسُفُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يُبْدِهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...أَنتُمْ شَرٌّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اللّهُ أَعْلَمُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 78

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ
أَحَدَنَا مَكَانَهُ ۖ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (هَا) harfi tenbih. (الْعَزِيزُ), (أَيُّ) den bedel, onun gibi. (إِنَّ) harfi te'kîd. (لَهُ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (أَبًا), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْخًا كَبِيرًا), (أَبًا) in sıfatları, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ), (إِنْ كَانَ لاَ بُدَّ مِنْ أَخْذِ أَحَدٍ) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (خُذْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أَنت). (أَحَدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَكَانَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ الْمُحْسِنِينَ) cârr-mecrur, mef'ûlden hâl olan mahzufe müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنَّ لَهُ أَبًا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...خُذْ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّا نَرَاكَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...نَرَاكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 79

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ ۙ
إِنَّا إِذًا لَظَالِمُونَ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci. (مَعَاذَ) mukadder (أعوذ) nün mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (نَأْخُذَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن).

(أَنْ نَأْخُذَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (من) ile mahallen mecrur. (مَعَاذَ) ye müteallık.

(إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَجَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili, (مَنْ) e âid olan zamir mahzuf. (مَتَاعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَجَدْنَا) ye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِذًا) harfi cevâb. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (ظَالِمُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...مَعَاذَ "أعوذ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...وَجَدْنَا) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّا إِذًا لَظَالِمُونَ) cümlesi, mukadder (أن أخذنا مكانه ظلمنا) nin tefsîri. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 80

فَلَمَّا اسْتَيْئَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا ۖ قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ
تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ
مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ ۖ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِي
أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي ۖ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, mahallen mansub, (خَلَصُوا) ye müteallık. (اسْتَيْأَسُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (اسْتَيْأَسُوا) ye müteallık. (خَلَصُوا) fi'li mâzı ve fâili. (نَجِيًّا), (خَلَصُوا) nun fâilinde hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. (كَبِيرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَ) istifhâmiyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَعْلَمُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَنَّ) harfi te'kîd. (أَبَا) ismi, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنَّ أَبَاكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَعْلَمُوا) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(قَدْ) harfi tahkık. (أَخَذَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أَبَا) ye râci. (عَلَيْكُم) cârr-mecrur, (أَخَذَ) ye müteallık. (مَوْثِقًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (أَخَذَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mecrur. Cârr-mecrur, (مَوْثِقًا) a müteallık. (مَا) zâide. (فَرَّطْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فِي يُوسُفَ) cârr-mecrur, (فَرَّطْتُمْ) e müteallık. (فَ) âtıfa. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (أَبْرَحَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (الأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَتَّى) harfi ğaye ve cerr. (يَأْذَنَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِي) cârr-mecrur, (يَأْذَنَ) ye müteallık.

(أن يَأْذَنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَبْرَحَ) ya müteallık. (أبي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder (و) –kesre ârıza– (esmâü hamseden). Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) harfi atf. (يَحْكُمَ) fi'li muzâri, (يَأْذَنَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) lafzı celâl, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِي) cârr-mecrur, (يَحْكُمَ) ye müteallık.

(أن يَحْكُمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen (أن يَأْذَنَ) masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحَاكِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr âlameti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...اسْتَيْأَسُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...خَلَصُوا) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ كَبِيرُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَلَمْ تَعْلَمُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَدْ أَخَذَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...فَرَّطْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...لَنْ أَبْرَحَ) cümlesi, (فَرَّطْتُمْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...هُوَ خَيْرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 81

ارْجِعُوا إِلَىٰ أَبِيكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ ۖ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلِمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(ارْجِعُوا) fi'li emr, (و) fâili. (إِلَى) harfi cerr. (أَبِي) mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). Cârr-mecrur, (ارْجِعُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa, tâkibiyye. (قُولُوا) fi'li emr, (و) fâili. (يَا) harfi nidâ. (أَبَا) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (ابْنَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَرَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (ابْنَ) ye râci. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (شَهِدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بِ) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (شَهِدْنَا) ye müteallık. (عَلِمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لِلْغَيْبِ) cârr-mecrur, (كُنَّا) nin haberi ve mansub olan (حَافِظِينَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...ارْجِعُوا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُولُوا) cümlesi, (ارْجِعُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَا أَبَانَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...سَرَقَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...مَا شَهِدْنَا) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...عَلِمْنَا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 82

وَسْئَلِ الْقَرْيَةَ الَّتِى كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِى اَقْبَلْنَا فِيهَا ؕ وَاِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اسْأَلِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْقَرْيَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّتِي) ismi mavsul, (الْقَرْيَةَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهَا) cârr-mecrur, (كُنَّا) nin mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (الْعِيرَ الَّتِي), (الْقَرْيَةَ الَّتِي) ye ma'tuf, onun gibi. (أَقْبَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (أَقْبَلْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (صَادِقُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...اسْأَلِ الْقَرْيَةَ) cümlesi, geçen âyetteki makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...كُنَّا فِيهَا) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَقْبَلْنَا فِيهَا) cümlesi, ikinci (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّا لَصَادِقُونَ) cümlesi, geçen âyetteki makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 83

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ اَنْفُسُكُمْ اَمْرًا ؕ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ؕ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَاْتِيَنِى بِهِمْ جَمِيعًا ؕ اِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يَعْقُوب) e râci. (بَلْ) harfi idrâb. (سَوَّلَتْ) fi'li mâzı müennes. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (سَوَّلَتْ) e müteallık. (أَنْفُسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَمْراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (صَبْرٌ), (صَبْرِي) takdîrindeki muzâf ve muzâfun ileyh olan mahzuf mübtedanın haberi, merfu. (جَمِيلٌ) sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَسَى) fi'li mâzı, câmid, nâkıs. (اللّٰهُ) lafzı celâl, ismi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَن) harfi masdar ve nasb. (يَأْتِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (يَأْتِيَ) ye müteallık. (جَمِيعاً), (بِهِمْ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَن يَأْتِيَنِي) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin haberi. Mahallen mansub. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ), (إِنَّ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(ليس الأمر كما أخبرتم حقيقة) takdîrindeki makûlül'kavl cümlesi mahzuf.

(...صَبْرٌ "صَبْرِي") cümlesi, geçen (سَوَّلَتْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...عَسَى اللَّهُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْعَلِيمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 84

وَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسَفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ وَابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَوَلَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يَعْقُوب) e râci. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (تَوَلَّى) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (قَالَ), (تَوَلَّى) gibi. (يَا) harfi nidâ ve tehassür. (أَسَفَ) münâda, muzâf, mütehassır, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ى) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى) harfi cerr. (يُوسُفَ) mecrur. Cârr-mecrur, (أَسَفَ) ye müteallık. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) isti'nâfiyye. (ابْيَضَّتْ) fi'li mâzı. (عَيْنَا) fâil, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) izâfet için mahzuf. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْحُزْنِ) cârr-mecrur, (ابْيَضَّتْ) e müteallık –(مِن) sebebiyye–. (فَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (كَظِيمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...تَوَلَّى) cümlesi, geçen âyetteki (قَالَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَا أَسَفَى) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...ابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ عَظِيمٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 85

قَالُوا تَاللّٰهِ تَفْتَؤُا تَذْكُرُ يُوسُفَ حَتّٰى تَكُونَ حَرَضًا
أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (تَا) harfi kasem ve cerr. (اللّٰهِ) lafzı celâl, mecrur. (تَفْتَأُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. İsmi, müstetir zamir (أنت). (تَذْكُرُ), (تَفْتَأُ) gibi. (يُوسُفَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَتَّى) harfi ğaye ve cerr. (تَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (أنت). (حَرَضاً), (تَكُونَ) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أن تَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَذْكُرُ) ye müteallık. (أوْ) harfi atf. (تَكُونَ) geçenkine ma'tuf, onun gibi. (مِنَ الْهَالِكِينَ) cârr-mecrur, ikinci (تَكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

İkinci (أن تَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde birincisine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَاللّٰهِ) kasem cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...تَفْتَأُ تَذْكُرُ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَذْكُرُ) cümlesi, (تَفْتَأُ) nün haberi. Mahallen mansub.

(تَفْتَأُ), (لا) takdîri ile fi'li mâzı, nâkıs olarak Îrâbda yer almıştır.

Âyet: 86

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللّٰهِ وَأَعْلَمُ مِنَ
اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أَشْكُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بَثِّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (حُزْنِي), (بَثِّي) gibi, ona ma'tuf. (إِلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (حُزْنِي) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَعْلَمُ), (أَشْكُوا) gibi. Raf alâmeti

zamme. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لاَ) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) ya âid mef'ûl zamîri mahzuf.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...اُشْكُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَعْلَمُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(لاَ تَعْلَمُونَ...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 87

يَا بَنِيَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَاَخِيهِ وَلاَ
تَايْئَسُوا مِنْ رَوْحِ اللّٰهِ ۖ اِنَّهُ لاَ يَايْئَسُ مِنْ رَوْحِ اللّٰهِ
اِلاَّ الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (بَنِيَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi' müzekkere mülhak). İzâfet için (ن) mahzuf. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اذْهَبُوا) fi'li emr, (و) fâili. (فَ) âtıfa, tâkîbiyye. (تَحَسَّسُوا), (اذْهَبُوا) gibi. (مِن يُوسُفَ) cârr-mecrur, (تَحَسَّسُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَخِي), (يُوسُفَ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَيْأَسُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (مِن رَوْحِ) cârr-mecrur, (تَيْأَسُوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لاَ) nâfiye. (يَيْأَسُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَوْحِ) cârr-mecrur, (تَيْأَسُوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (الْقَوْمُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكَافِرُونَ) sıfatı, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَا بَنِيَّ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(اذْهَبُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(تَحَسَّسُوا...) ve (لاَ تَيْأَسُوا...) cümleleri, nidânın cevâbına ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(إِنَّهُ لاَ يَيْأَسُ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يَيْأَسُ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 88

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَنَا
الضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُزْجَاةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ
عَلَيْنَا ۖ إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, (قالُوا) ye müteallık. (دَخَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (دَخَلُوا) ye müteallık. (قالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (هَا) harfi tenbih. (الْعَزِيزُ), (أيُّ) den bedel, onun gibi. (مَسَّنَا) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (أَهْلَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الضُّرُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (جِئْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِبِضَاعَةٍ) cârr-mecrur, (جِئْنَا) ye müteallık. (مُزْجَاةٍ), (بِضَاعَةٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ), (إن رضيتها) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (أَوْفِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا) cârr-mecrur, (أَوْفِ) ye müteallık. (الْكَيْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (تَصَدَّقْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (تَصَدَّقْ) e müteallık. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَجْزِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْمُتَصَدِّقِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz müteallık.

Cümleler:

(...دَخَلُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قالُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(مَسَّنَا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...جِئْنَا) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَوْفِ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...تَصَدَّقْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.
(...إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَجْزِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 89

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفَ) e râci. (هَلْ) harfi istifhâm. (عَلِمْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَعَلْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بِيُوسُفَ) cârr-mecrur, (فَعَلْتُمْ) e müteallık. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (أَخِي), (يُوسُفَ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذْ) geçmişe âid zarfı zaman, mebni, mahallen mansub, (فَعَلْتُمْ) e müteallık. (أَنْتُمْ) mübteda, mebni, mahallen merfu. (جَاهِلُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (نَ) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi; isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَلْ عَلِمْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...فَعَلْتُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok. Âid mef'ûlü bih olan zamir mahzuf.

(أَنْتُمْ جَاهِلُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 90

قَالُوا أَإِنَّكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ ۖ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَٰذَا أَخِي ۖ
قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا ۖ إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ
لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَ) istifhâmiyye, takrîri. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin cevâbında vâkı. (أَنْتَ) mübteda, mahallen merfu. (يُوسُفُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفَ) e râci. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (يُوسُفُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (أَخِي) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder (و) –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَدْ) harfi tahkık. (مَنَّ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (مَنَّ) ye müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu.

(يَتَّقِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (وَ) âtıfa. (يصْبِرْ), (يَتَّقِ) gibi. Cezm alâmeti sükûn. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللّهَ) harfi te'kîd ve fetha ile mansub olan ismi. (لاَ) nâfiye. (يُضِيعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَجْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمُحْسِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّكَ لأَنتَ يُوسُفُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَنتَ يُوسُفُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنَا يُوسُفُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...هَذَا أَخِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...مَنَّ اللّهُ عَلَيْنَا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ مَن يَتَّقِ) cümlesi, ta'lîliyye hükmünde. Îrâbda yeri yok.

(...مَن يَتَّقِ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَتَّقِ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...يصْبِرْ) cümlesi, geçen (يَتَّقِ) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(...إِنَّ اللّهَ لاَ يُضِيعُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لاَ يُضِيعُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 91

قَالُوا تَاللّهِ لَقَدْ آثَرَكَ اللّهُ عَلَيْنَا وَإِن كُنَّا لَخَاطِئِينَ ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(قَالُوا تَاللّهِ لَقَدْ) geçen 73. âyetin başı gibi. (آثَرَكَ اللّهُ) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü ile zamme ile merfu olan fâili. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (آثَرَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (إِن) muhaffefe –aslı (إِنَّا) – harfi te'kîd, ismi mahzuf, mütekellim zamiri (نَا). (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَ) harfi te'kîd, fêriga. (خَاطِئِينَ), (كُنَّا) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...تَاللّهِ لَقَدْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...آثَرَكَ اللّهُ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِن نَّا كُنَّا) cümlesi, kasemin cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كُنَّا لَخَاطِئِينَ) cümlesi, muhaffef (إِنْ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 92

قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ ۖ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ ۖ وَهُوَ
أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفُ) e râci. (لَا) nâfiye lilcins. (تَثْرِيبَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (عَلَيْكُمُ) cârr-mecrur, (لَا) nın mahzuf haberine müteallık. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَغْفِرُ) ye müteallık. (يَغْفِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهُ) lafzı celâl, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يَغْفِرُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَرْحَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الرَّاحِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَغْفِرُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ أَرْحَمُ) cümlesi, geçen (يَغْفِرُ اللَّهُ) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 93

اذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَٰذَا فَأَلْقُوهُ عَلَىٰ وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا ۖ
وَأْتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(اذْهَبُوا) fi'li emr, (و) fâili. (بِقَمِيصِي) cârr-mecrur, (اذْهَبُوا) ye müteallık. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (قَمِيصِي) dan bedel, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَلْقُوا) (اذْهَبُوا) gibi. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَىٰ وَجْهِ) cârr-mecrur, (أَلْقُوا) ye müteallık. (أَبِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَأْتِ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أَبِي) ye râci. (بَصِيرًا), (أَبِي) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (ائْتُوا), (اذْهَبُوا) gibi. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) mef'ûlü bih,

mahallen mansub. (بِأَهْلِ) cârr-mecrur, (انْتُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَجْمَعِينَ), (أَهْلَ) nin te'kîdi, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...اذْهَبُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْقُوهُ) cümlesi, (اذْهَبُوا) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(...يَأْتِ) cümlesi, (إِنْ تُلْقُوهُ) takdîrindeki şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ائْتُونِي) cümlesi, (اذْهَبُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 94

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفَنِّدُونِ ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, mahallen mansub, (قَالَ) ye müteallık. (فَصَلَتِ) fi'li mâzı müennes. (الْعِيرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَالَ) fi'li mâzı. (أَبُو) fâil, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (أَجِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (رِيحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُوسُفَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (لَوْلَا) harfi imtina'limtina'. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تُفَنِّدُونِ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ تُفَنِّدُونِ) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu. Haberi mahzuf, (لولا تفنيدكم لي موجود) takdîrinde.

Cümleler:

(...فَصَلَتِ الْعِيرُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ أَبُوهُمْ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي لَأَجِدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَجِدُ رِيحَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Mukadder (...تفنيدكم لي موجود) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَوْلَا) nin cevâbı mahzuf, âyetin geçen kısmı delâlet ediyor.

Âyet: 95

قَالُوا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِى ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (تَا) harfi kasem ve cerr. (اللّٰهِ) lafzı celâl, mecrur. Cârr-mecrur, (أُقْسِمُ) takdîrindeki fi'le müteallık. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (فِي ضَلَالِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْقَدِيمِ), (ضَلَالِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(..."أُقْسِمُ بِاللّٰهِ" تَاللّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 96

فَلَمَّآ اَنْ جَآءَ الْبَشِيرُ اَلْقٰيهُ عَلٰى وَجْهِهٖ فَارْتَدَّ بَصِيرًا ۚ
قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ اِنِّىٓ اَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, mahallen mansub, (أَلْقَا) ye müteallık. (أن) harfi zâid. (جَاءَ) fi'li mâzı. (الْبَشِيرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَلْقَاهُ) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الْبَشِيرُ) ye râci. (عَلَى وَجْهِ) cârr-mecrur, (أَلْقَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (ارْتَدَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يَعْقُوب) e râci. (بَصِيراً), (ارْتَدَّ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. (أ) istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (أَقُلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أَقُلْ) e müteallık. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَا) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) ya âid mef'ûl zamiri mahzuf.

Cümleler:

(...جَاءَ الْبَشِيرُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَلْقَاهُ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ارْتَدَّ) cümlesi, (أَلْقَاهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ أَقُلْ) cümlesi, birinci (قَالَ) nin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(...إِنِّي أَعْلَمُ) cümlesi, ikinci (قَالَ) nin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(...أَعْلَمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لَا تَعْلَمُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 97

قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (أَبَا) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اسْتَغْفِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا) cârr-mecrur, (اسْتَغْفِرْ) e müteallık. (ذُنُوبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (خَاطِئِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَا أَبَانَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اسْتَغْفِرْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّا كُنَّا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(كُنَّا خَاطِئِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 98

قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أَبَا) ye râci. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (أَسْتَغْفِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أَسْتَغْفِرُ) ye müteallık. (رَبِّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha – kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْغَفُورُ الرَّحِيمُ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:
(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...أَسْتَغْفِرُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ الْغَفُورُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 99

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ آوَىٰ إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ وَقَالَ ادْخُلُوا
مِصْرَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ ﴿٩٩﴾

Îrâbı:
(فَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, mahallen mansub, (آوَى) ye müteallık. (دَخَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى يُوسُفَ) cârr-mecrur, (دَخَلُوا) ye müteallık. (آوَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفَ) e râci. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (آوَى) ye müteallık. (أَبَوَيْ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). Tenvinden ıvaz olan (ن) izâfet için mahzuf. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أَبَا) ye râci. (ادْخُلُوا) fi'li emr, (و) fâili. (مِصْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنْ) harfi şart, câzim. (شَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (اللَّهُ) lafzı celâl, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (آمِنِينَ), (ادْخُلُوا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:
(...دَخَلُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...آوَى) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...ادْخُلُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...شَاءَ اللَّهُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli delâlet ediyor.

Âyet: 100

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا ۖ وَقَالَ يَا أَبَتِ
هَٰذَا تَأْوِيلُ رُءْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا ۖ وَقَدْ
أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ

مِنْ بَعْدِ اَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِى وَبَيْنَ اِخْوَتِى ۚ اِنَّ رَبِّى
لَطِيفٌ لِمَا يَشَآءُ ۚ اِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (رَفَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُف) e râci. (أَبَوَيْ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). Tenvinden ıvaz olan (ن) izâfet için mahzuf. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى الْعَرْشِ) cârr-mecrur, (رَفَعَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (خَرُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (خَرُّوا) ya müteallık. (سُجَّداً), (خَرُّوا) nun fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُف) e râci. (يَا) harfi nidâ. (أَبَتِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mebni, mahallen merfu. (تَأْوِيلُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (رُؤْيَا) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. Mütekellim (يَ) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (رُؤْيَا) den hâl olan mahzufe müteallık. (قَدْ) harfi tahkık. (جَعَلَهَا) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü. (رَبِّ) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre ârıza–. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَقّاً) ikinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قَدْ) harfi tahkık. (أَحْسَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (بِي) cârr-mecrur, (أَحْسَنَ) ye müteallık. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (أَحْسَنَ) ye müteallık. (أَخْرَجَ), (أَحْسَنَ) gibi. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ السِّجْنِ) cârr-mecrur, (أَخْرَجَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (جَاءَ), (أَحْسَنَ) gibi. (بِكُم) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (مِنَ الْبَدْوِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (أَن) harfi masdar. (نَزَغَ) fi'li mâzı. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. (نَزَغَ) ya müteallık. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَن نَزَغَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(وَ) âtıfa. (بَيْنَ) geçenki gibi, ona ma'tuf. Nasb alâmeti fetha. (إِخْوَتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ) harfi te'kîd. (رَبِّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَطِيفٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِ) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (لَطِيفٌ) e müteallık. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ)

ye râci. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...رَفَعَ) cümlesi, geçen âyetteki (آوَى) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَرُّوا) cümlesi, (رَفَعَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(...يَا أَبَتِ) nidâ cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَذَا تَأْوِيلُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...جَعَلَهَا رَبِّي) cümlesi, (رُؤْيَايَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...أَحْسَنَ بِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...أَخْرَجَنِي) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...جَاءَ بِكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ) cümlesi, ta'lîl manasında isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ) cümlesi, isti'nâfiyye, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْعَلِيمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 101

رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ ۚ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿١٠١﴾

Îrâbı:

(رَبِّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur –aslı (يَا رَبِّي)–. (قَدْ) harfi tahkık. (آتَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ الْمُلْكِ) cârr-mecrur, (آتَيْتَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (عَلَّمْتَنِي), (آتَيْتَنِي) gibi. (مِن تَأْوِيلِ) cârr-mecrur, (عَلَّمْتَ) ye müteallık. (الْأَحَادِيثِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَاطِرَ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha –harfi nidâ mahzuf–. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَنْتَ) mübteda, mahallen merfu. (وَلِيِّ) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh. (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur, (وَلِيِّ) ye müteallık. Cerr

alâmeti mukadder kesre. (وَالآخِرَةِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تَوَفَّ) fi'li emr. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مُسْلِماً), (تَوَفَّنِي) nin mef'ûlünden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَلْحِقْنِي), (تَوَفَّنِي) gibi. (بِالصَّالِحِينَ) cârr-mecrur, (أَلْحِقْنِي) ye müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...رَبِّ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آتَيْتَنِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...عَلَّمْتَنِي) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ) nidâ cümlesi, ilk cümleden bedel. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْتَ وَلِيِّي) cümlesi, ikinci nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَوَفَّنِي) cümlesi, nidâ mesabesinde duâ. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْحِقْنِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 102

ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَآءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ اِلَيْكَ ۚ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ
اِذْ اَجْمَعُوٓا اَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿١٠٢﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مِنْ أَنْبَاءِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الْغَيْبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نُوحِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (نُوحِي) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كُنْتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَدَيْ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti (ي). Tenvinden ıvaz olan (ن) mahzuf (tesniyeye mülhak). (كُنْتَ) nin mahzuf haberine müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (كُنْتَ) nin mahzuf haberine müteallık. (أَجْمَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَمْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَمْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نُوحِيهِ) cümlesi, (ذٰلِكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...مَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَجْمَعُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(هُمْ يَمْكُرُونَ) cümlesi, (أَجْمَعُوا) nun fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(يَمْكُرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 103

وَمَآ اَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَكْثَرُ), (مَا) nın ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) îtirâzıyye. (لَوْ) harfi imtina'. (حَرَصْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (بِ) harfi cerr zâid. (مُؤْمِنِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...مَا أَكْثَرُ) cümlesi, geçen âyetteki (مَا كُنتَ لَدَيْهِمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...حَرَصْتَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(لَوْ) in cevâbı mahzuf, mâ kabli delâlet ediyor.

Âyet: 104

وَمَا تَسْئَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ ۚ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (تَسْأَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَجْرٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَجْرٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِنْ) nâfiye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (ذِكْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (ذِكْرٌ) e müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...مَا تَسْأَلُهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (مَا أَكْثَرُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 105

وَكَاَيِّنْ مِنْ اٰيَةٍ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا

وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (أَيِّنْ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. –Aslı (كَ) harfi cerr gibi, (أَيِّنْ) mecrur gibi isede bu bir terkibdir. Niceleri manasında sayıdan kinâyedir. Mübteda yerindedir–. (مِن آيَةٍ) cârr-mecrur, kinayeden temyîz olan mahzufe müteallık. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (آيَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (الأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَمُرُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (يَمُرُّونَ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَنْهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُعْرِضُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...كَأَيِّنْ مِن آيَةٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَمُرُّونَ) cümlesi, (كَأَيِّنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(هُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ) cümlesi, (يَمُرُّونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 106

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يُؤْمِنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَكْثَرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُ) ye müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (مُشْرِكُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...مَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ مُشْرِكُونَ) cümlesi, (أَكْثَرُهُمْ) ün (هُمْ) ünden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 107

أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٧﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâmiyye. (فَ) âtıfa. (أَمِنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَأْتِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَن تَأْتِيَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَمِنُوا) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(غَاشِيَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ عَذَابِ) cârr-mecrur, (غَاشِيَةٌ) e müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَوْ) harfi atf. (تَأْتِيَهُمُ) geçenki gibi, ona ma'tuf. (السَّاعَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَغْتَةً), (السَّاعَةُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

İkinci (أَن تَأْتِيَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde birincisine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...أَمِنُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, ikinci (تَأْتِيَهُمْ) ün (هُمْ) ünden hâl. Mahallen mansub.

(لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 108

قُلْ هٰذِهِ سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللّٰهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي ۖ وَسُبْحَانَ اللّٰهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٨﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (سَبِيلِ) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre ârıza–. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَدْعُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إلى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (أَدْعُوا) ye müteallık. (عَلَى بَصِيرَةٍ) cârr-mecrur, (أَدْعُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (أنا), (أَدْعُوا) nun fâilinin te'kîdi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (مَن) ismi mavsul, (أنا) ye ma'tuf, mahallen merfu. (اتَّبَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (سُبْحَانَ) mahzuf (أُسَبِّحُ) fi'linin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أنا) ismi, mahallen merfu. (مِنَ) harfi cerr zâid. (الْمُشْرِكِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَٰذِهِ سَبِيلِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّبَعَنِي) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...سُبْحَانَ "نُسَبِّحُ") cümlesi, makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 109

وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ اِلَّا رِجَالاً نُوحِى اِلَيْهِمْ مِنْ اَهْلِ الْقُرٰى ۗ اَفَلَمْ يَسِيرُوا فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۗ وَلَدَارُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا ۗ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (رِجَالاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُوحِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (إِلَيْهِم) cârr-mecrur, (نُوحِي) ye müteallık. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, (رِجَالاً) in mahzuf sıfatına müteallık. (الْقُرَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (أَ) istifhâmiyye. (فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَسِيرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَسِيرُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa, tâkibiyye. (يَنظُرُوا), (يَسِيرُوا) gibi, ona ma'tuf. (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin mukaddem haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةُ), (كَانَ) nin muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) harfi te'kîd. (دَارُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الآخِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) e müteallık. (اتَّقَوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) istifhâmiyye. (فَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (تَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا أَرْسَلْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...نُوحِي) cümlesi, (رِجَالاً) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...لَمْ يَسِيرُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf veya isti'nâfiyye, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَنظُرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ عَاقِبَةُ) cümlesi, (يَنظُرُوا) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.
(...دَارُ الآخِرَةِ خَيْرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّقَوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْقِلُونَ) cümlesi, (أَجَهِلْتُمْ) takdîrindeki mahzuf isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 110

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْئَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا ۙ فَنُجِّيَ مَن نَّشَاءُ ۖ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١١٠﴾

Îrâbı:

(حَتَّى) harfi ibtida. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (جَاءَ) ye müteallık. (اسْتَيْأَسَ) fi'li mâzı. (الرُّسُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (ظَنُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (قَدْ) harfi tahkık. (كُذِبُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (جَاءَ) fi'li mâzı. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَصْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنُّوا) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.
(فَ) âtıfa. (نُجِّيَ) fi'li mâzı, mechul. (مَنْ) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (نَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam) –(مَنْ) e âid olan mef'ûl zamîri mahzuf–. (وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâfiye. (يُرَدُّ) fi'li muzâri, mechul. (بَأْسُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَنِ الْقَوْمِ) cârr-mecrur, (بَأْسُ) ye müteallık. (الْمُجْرِمِينَ), (الْقَوْمِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...ظَنُّوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...قَدْ كُذِبُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...جَاءَهُمْ نَصْرُنَا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...نُجِّيَ مَنْ نَشَاءُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...نَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يُرَدُّ بَأْسُنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 111

لَقَدْ كَانَ فِى قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُولِى الْأَلْبَابِ ۗ مَا كَانَ
حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَٰكِن تَصْدِيقَ الَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ
كُلِّ شَىْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١١﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (فِي قَصَصِ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِبْرَةٌ), (كَانَ) nin muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِأُولِي) cârr-mecrur, (عِبْرَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. Cerr alâmeti (ي). (الْأَلْبَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, ismi mahzuf (القرآن) takdîrinde. (حَدِيثًا), (كَانَ) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُفْتَرَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (حَدِيثًا) e râci. (وَ) âtıfa. (لَٰكِن) harfi istidrâk. (تَصْدِيقَ), (حَدِيثًا) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). Tenvinden ıvaz olan (ن) izâfetten dolayı mahzuf. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَفْصِيلَ), (تَصْدِيقَ) ya ma'tuf. (كُلَّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (هُدًى وَرَحْمَةً), (تَصْدِيقَ) ya ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (رَحْمَةً) e müteallık. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...مَا كَانَ حَدِيثًا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُفْتَرَى) cümlesi, (حَدِيثًا) in sıfatı. Mahallen mansub.

(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

YÛSUF SÛRESİNİN SONU

RA'D SÛRESİ

13. Sûredir

43 Âyettir

Mekke'de veya Medine'de nâzil olduğu hakkında ihtilaflıdır.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

1 الٓمٓرٰ ۚ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ ۗ وَالَّذِىٓ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**الٓمٓرٰ**) hurufu mukattaa. Îrâbda yeri yok. (**تِلْكَ**) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (**آيَاتُ**) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (**الْكِتَابِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**وَ**) âtıfa. (**الَّذِي**) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (**أُنزِلَ**) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (**الَّذِي**) ye âid. (**إِلَيْكَ**) cârr-mecrur, (**أُنزِلَ**) ye müteallık. (**مِن رَّبِّكَ**) cârr-mecrur, (**أُنزِلَ**) ye müteallık. (**كَ**) muzâfun ileyh. (**الْحَقُّ**) ismi mavsulun haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (**وَ**) âtıfa. (**لَٰكِنَّ**) harfi istidrâk ve nasb. (**أَكْثَرَ**) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**النَّاسِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**لَا**) nâfiye. (**يُؤْمِنُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili.

Cümleler:

(...**تِلْكَ آيَاتُ**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**الَّذِي أُنزِلَ**) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...**أُنزِلَ إِلَيْكَ**) cümlesi, (**الَّذِي**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...**لَٰكِنَّ أَكْثَرَ**) cümlesi, (**الَّذِي أُنزِلَ**) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(**لَا يُؤْمِنُونَ**) cümlesi, (**لَٰكِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 2

اَللّٰهُ الَّذِى رَفَعَ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى

الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُسَمًّى ۚ
يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (رَفَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (السَّمَاوَاتِ) den hâl olan mahzufe müteallık. (عَمَدٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تَرَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ثُمَّ) harfi atf. (اسْتَوَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَلَى الْعَرْشِ) cârr-mecrur, (اسْتَوَى) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (سَخَّرَ), (اسْتَوَى) gibi. (الشَّمْسَ) mef'ûlü bih. (وَ) âtıfa. (الْقَمَرَ), (الشَّمْسَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (كُلٌّ) e râci. (لِأَجَلٍ) cârr-mecrur, (يَجْرِي) ye müteallık. (مُسَمًّى), (أَجَلٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (يُدَبِّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْأَمْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُفَصِّلُ), (يُدَبِّرُ) gibi. (الْآيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim.) (لَعَلَّكُم) harfi terâcci ve mahallen mansub olan ismi. (بِلِقَاءِ) cârr-mecrur, (تُوقِنُونَ) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تُوقِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اللّٰهُ الَّذِي رَفَعَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...رَفَعَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَرَوْنَهَا) cümlesi, (السَّمَاوَاتِ) den hâl. Mahallen mansub.
(...اسْتَوَى) ve (...سَخَّرَ) cümleleri, (رَفَعَ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(...كُلٌّ يَجْرِي) cümlesi, (سَخَّرَ) nın mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub.
(...يَجْرِي) cümlesi, (كُلٌّ) ün haberi. Mahallen merfu.
(...يُدَبِّرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُفَصِّلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَعَلَّكُم) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تُوقِنُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 3

وَهُوَ الَّذِى مَدَّ الْاَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِىَ وَاَنْهَارًا ۖ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ يُغْشِى الَّيْلَ النَّهَارَ ۖ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfular. (مَدَّ الأَرْضَ) fi'li mâzı ve mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ), (مَدَّ) gibi. (فِيهَا) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (رَوَاسِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَنْهَاراً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (الثَّمَرَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (جَعَلَ) geçenki gibi. (فِيهَا) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (زَوْجَيْنِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (اثْنَيْنِ), (زَوْجَيْنِ) nin sıfatı, onun gibi. (يُغْشِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (اللَّيْلَ) mef'ûlü bih, mansub. (النَّهَارَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي) harfi cerr. (ذَلِكَ) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim.) (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) in sıfatına müteallık. (يَتَفَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, geçen âyetteki (اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَدَّ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ) cümlesi, sıle cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...جَعَلَ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُغْشِي) cümlesi, (مَدَّ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَتَفَكَّرُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 4

وَفِى الْاَرْضِ قِطَعٌ مُتَجَاوِرَاتٌ وَجَنَّاتٌ مِنْ اَعْنَابٍ وَزَرْعٌ وَنَخِيلٌ

صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقٰى بِمَآءٍ وَاحِدٍ ۫ وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلٰى
بَعْضٍ فِى الْاُكُلِ ۭ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (قِطَعٌ) muahhar mübteda. (مُتَجَاوِرَاتٌ) sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (جَنَّاتٌ), (قِطَعٌ) a ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ أَعْنَابٍ) cârr-mecrur, (جَنَّاتٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (وَزَرْعٌ وَنَخِيلٌ), (قِطَعٌ) a ma'tuflar, onun gibiler. (صِنْوَانٌ), (نَخِيلٌ) ün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (غَيْرُ), (صِنْوَانٌ) e ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (صِنْوَانٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُسْقَى) fi'li muzâri, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir geçen kelimelere râci. (بِمَاءٍ) cârr-mecrur, (يُسْقَى) ya müteallık. (وَاحِدٍ), (مَاءٍ) in sıfatı, mecrur. (وَ) âtıfa. (نُفَضِّلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بَعْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى بَعْضٍ) cârr-mecrur, (نُفَضِّلُ) ye müteallık. (فِي الأُكُلِ) cârr-mecrur, mef'ûlden hâl olan mahzufe müteallık. (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...وَفِي الأَرْضِ قِطَعٌ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُسْقَى) cümlesi, zikredilen çeşitlilerin sıfatı. Mahallen merfu.

(...نُفَضِّلُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ فِي ذَلِكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعْقِلُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 5

وَاِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ ءَاِذَا كُنَّا تُرَابًا ءَاِنَّا لَفِىْ خَلْقٍ
جَدِيْدٍ ۭ اُولٰۗىِٕكَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ ۚ وَاُولٰۗىِٕكَ الْاَغْلٰلُ فِىْٓ
اَعْنَاقِهِمْ ۠ وَاُولٰۗىِٕكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَعْجَبْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (عَجَبٌ) mukaddem haber, merfu. (قَوْلُ)

muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâmiyye. (إذا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تُرَاباً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أ) istifhâmiyye. (إنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, (إنَّ) nin haberinde vâkı. (فِي خَلْقٍ) cârr-mecrur, (إنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (جَدِيدٍ), (خَلْقٍ) ın sıfatı, mecrur. (أولَئِكَ) ismi işâret, mübteda. (الَّذِينَ) ismi mavsul, haber, mahallen merfular. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِرَبِّ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الأَغْلاَلُ) ikinci mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي أَعْنَاقِ) cârr-mecrur, ikinci mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَالِدونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...إن تَعْجَبْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَجَبٌ قَوْلُهُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...كُنَّا تُرَاباً) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَئِنَّا لَفِي خَلْقٍ) cümlesi, (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Aynı zamanda makûlül'kavl mesabesinde. Mahallen mansub.

(...أولَئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...أولَئِكَ) cümlesi, (أولَئِكَ الَّذِينَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...الأَغْلاَلُ فِي أَعْنَاقِهِمْ) cümlesi, ikinci (أولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أولَئِكَ أَصْحَابُ) cümlesi, (أولَئِكَ الَّذِينَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ فِيهَا خَالِدونَ) cümlesi, ikinci (أولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu. Veya (أَصْحَابُ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 6

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ
الْمَثُلاَتُ ۗ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ ۖ وَإِنَّ
رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَسْتَعْجِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِالسَّيِّئَةِ) cârr-mecrur, (يَسْتَعْجِلُونَ) ye müteallık. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّيِّئَةِ) den hâl olan mahzufe müteallık. (الْحَسَنَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَتْ) fi'li mâzı. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (خَلَتْ) e müteallık. (هِمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْمَثُلَاتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (إِنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (ذُو), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (مَغْفِرَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (مَغْفِرَةٍ) e müteallık. (عَلَى ظُلْمِ) cârr-mecrur, (النَّاسِ) den hâl olan mahzufe veya (مَغْفِرَةٍ) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنَّ رَبَّكَ) geçenki gibi. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (شَدِيدُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعِقَابِ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cümleler:

(...يَسْتَعْجِلُونَكَ) cümlesi, geçen âyetteki (أُولَئِكَ الَّذِينَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(خَلَتْ مِن قَبْلِهِمُ الْمَثُلَاتُ) cümlesi, (يَسْتَعْجِلُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...إِنَّ رَبَّكَ لَذُو) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَآ أُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهِ ۗ اِنَّمَآ
اَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْلَا) harfi imtina'limtina'. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) ye müteallık. (آيَةٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (آيَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (مُنذِرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (قَوْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَادٍ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(...يَقُولُ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّ رَبَّكَ لَذُو) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

اَللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ اُنْثٰى وَمَا تَغِيضُ الْاَرْحَامُ وَمَا
تَزْدَادُ ۟ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللّٰهُ) ye râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَحْمِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُنثَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا تَغِيضُ الأَرْحَامُ), (مَا تَحْمِلُ كُلُّ) gibi. (وَ) âtıfa. (مَا) geçenki gibi. (تَزْدَادُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir farazi olan ziyâdeliklere râci. (وَ) âtıfa. (كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُسْتَقِرٌّ) takdîrindeki mahzuf habere müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِمِقْدَارٍ) cârr-mecrur, (كُلُّ) nün haberi olan (مُسْتَقِرٌّ) takdîrindeki kelimeye müteallık.

Cümleler:

(...اللّٰهُ يَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْلَمُ) cümlesi, (اللّٰهُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...تَحْمِلُ كُلُّ) cümlesi, birinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَغِيضُ الأَرْحَامُ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَزْدَادُ) cümlesi, üçüncü (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كُلُّ شَيْءٍ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مَا) lara âid olan fiillerin sonundaki mef'ûl zamirleri mahzuf.

Âyet: 9

عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(عَالِمُ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْغَيْبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الشَّهَادَةِ), (الْغَيْبِ) ye ma'tuf, mecrur, onun gibi. (الْكَبِيرُ) mahzuf (هُوَ) nin ikinci haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُتَعَالِ), (هُوَ) nin üçüncü haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Kelimenin sonundaki (ي) mahzuf, Cerr alâmeti kesre onun içindir.

Cümle:

(...عَالِمُ "هُوَ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

سَوَآءٌ مِنكُمْ مَنْ اَسَرَّ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ
بِالَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(سَوَاءٌ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنكُم) cârr-mecrur, (سَوَاءٌ) deki mukaddem zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (أَسَرَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الْقَوْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَنْ جَهَرَ), (مَنْ أَسَرَّ) gibi, ona ma'tuf. (بِهِ) cârr-mecrur, (جَهَرَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (مَنْ) geçenkiler gibi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مُسْتَخْفٍ) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –(ي) mahzuf–. (بِاللَّيْلِ) cârr-mecrur, (مُسْتَخْفٍ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (سَارِبٌ بِالنَّهَارِ), (مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ) gibi.

Cümleler:

(...سَوَاءٌ مِنكُم مَنْ أَسَرَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَسَرَّ) cümlesi, birinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...جَهَرَ بِهِ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ مُسْتَخْفٍ) cümlesi, üçüncü (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ ؕ
اِنَّ اللّٰهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوا مَا بِاَنْفُسِهِمْ ؕ وَاِذَآ اَرَادَ
اللّٰهُ بِقَوْمٍ سُوْٓءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ ۚ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُوْنِهِ مِنْ وَّالٍ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُعَقِّبَاتٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن بَيْنِ) cârr-mecrur, (مُعَقِّبَاتٌ) e müteallık. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). Tenvinden ıvaz olan (ن) izâfetten dolayı mahzuf. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِنْ خَلْفِ) cârr-mecrur, (مُعَقِّبَاتٌ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَحْفَظُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْ أَمْرِ) cârr-mecrur, (يَحْفَظُونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لاَ) nâfiye. (يُغَيِّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِقَوْمٍ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (حَتَّى) harfi ğaye ve cerr. (يُغَيِّرُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِأَنْفُسِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يُغَيِّرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُغَيِّرُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِذَا) şart ifâdeli (حين) anlamında zarf, mahallen mansub, (لاَ مَرَدَّ) ye müteallık. (أَرَادَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (بِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (سُوءاً) den hâl olan mahzufe müteallık. (سُوءاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (لاَ) nâfiye lilcins. (مَرَدَّ), (لاَ) nın ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لَهُ) cârr-mecrur, (لاَ) nın mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (وَالٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr zâid. (وَالٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...لَهُ مُعَقِّبَاتٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَحْفَظُونَهُ) cümlesi, (مُعَقِّبَاتٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...إِنَّ اللّٰهَ لاَ يُغَيِّرُ) cümlesi, ta'lîliyye veya beyâniyye. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يُغَيِّرُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَرَادَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لاَ مَرَدَّ لَهُ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَهُم ... مِن وَالٍ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

هُوَ الَّذِى يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (يُرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (كُم) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْبَرْقَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَوْفًا), (يُرِيكُم) ün mef'ûlü (كُم) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (طَمَعًا) (خَوْفًا) e ma'tuf, onun gibi. (وَ) âtıfa. (يُنْشِئُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (السَّحَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الثِّقَالَ), (السَّحَابَ) nin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُرِيكُم) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُنْشِئُ) cümlesi, sıle cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلٰٓئِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ ۚ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِى اللّٰهِ ۚ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يُسَبِّحُ) fi'li muzâri, merfu. (الرَّعْدُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِحَمْدِ) cârr-mecrur, (يُسَبِّحُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الْمَلَائِكَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ خِيفَةِ) cârr-mecrur, mahzuf (يُسَبِّحُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُرْسِلُ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir geçen âyetteki (الَّذِي) ye âid. (الصَّوَاعِقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (يُصِيبُ), (يُرْسِلُ) gibi. (بِهَا) cârr-mecrur, (يُصِيبُ) ye müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ), (يُرْسِلُ) gibi. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (مَنْ) e âid olan

zamir mahzuf. (يُجَادِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي اللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُجَادِلُونَ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (شَدِيدُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمِحَالِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يُسَبِّحُ الرَّعْدُ) cümlesi, geçen âyetteki (يُرِيكُم) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُصِيبُ) cümlesi, (يُرْسِلُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ يُجَادِلُونَ) cümlesi, (مَن) den hâl. Mahallen mansub.

(...يُجَادِلُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

(...هُوَ شَدِيدُ) cümlesi, lafzı celâlden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 14

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ ۖ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ ۚ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (دَعْوَةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (يَدْعُونَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَسْتَجِيبُونَ), (يَدْعُونَ) gibi. (لَهُم) cârr-mecrur, (يَسْتَجِيبُونَ) ye müteallık. (بِشَيْءٍ) cârr-mecrur, (يَسْتَجِيبُونَ) ye müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (كَبَاسِطِ) cârr-mecrur, (اسْتِجَابًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (كَفَّيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cer alâmeti (ي). Tenvinden ıvaz olan (ن) izâfetten dolayı mahzuf. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى الْمَاءِ) cârr-mecrur, (بَاسِطِ) ye müteallık. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يَبْلُغَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَا) fâil, merfu. Raf alâmeti (ا). (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يَبْلُغَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (بَاسِطِ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (هُوَ), (مَا) nın ismi, mahallen merfu. (بِ) zâide. (بَالِغِ), (مَا) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (هِ) muzâfun ileyh,

mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye, mühmele. (دُعَاءُ) mübteda, merfu. (الْكَافِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (فِي ضَلاَلٍ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...لَهُ دَعْوَةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...الَّذِينَ يَدْعُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يَسْتَجِيبُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...مَا هُوَ بِبَالِغِهِ) cümlesi, (فَا) den hâl. Mahallen mansub.

(...مَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

وَلِلّٰهِ يَسْجُدُ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا وَّكَرْهًا
وَظِلٰلُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ ﴿١٥﴾ ﴿سجدة﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, muzâri ve merfu olan (يَسْجُدُ) ye müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (مَنْ) in mahzuf sılesine müteallık. (وَالأَرْضِ), (السَّمَاوَاتِ) gibi, ona ma'tuf. (طَوْعاً), (مَنْ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَكَرْهاً), (طَوْعاً) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (ظِلاَلُ), (مَنْ) e ma'tuf, merfu. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْغُدُوِّ) cârr-mecrur, (يَسْجُدُ) ye müteallık. (وَالآصَالِ), (الْغُدُوِّ) gibi, ona ma'tuf.

Cümle:

(...يَسْجُدُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ قُلِ اللّٰهُ ؕ قُلْ اَفَاتَّخَذْتُمْ
مِّنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَآءَ لَا يَمْلِكُوْنَ لِاَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا ؕ قُلْ هَلْ
يَسْتَوِى الْاَعْمٰى وَالْبَصِيْرُ ۙ اَمْ هَلْ تَسْتَوِى الظُّلُمٰتُ وَالنُّوْرُ ۚ
اَمْ جَعَلُوْا لِلّٰهِ شُرَكَآءَ خَلَقُوْا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ ؕ

قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَن) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (رَبُّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالأرْضِ), (السَّمَاوَاتِ) gibi, ona ma'tuf. (قُلْ) geçenki gibi. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme –haberi mahzuf–. (قُلْ) geçenkiler gibi. (أ) istifhâmiyye. (فَ) âtıfa. (اتَّخَذْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (أَوْلِيَاءَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْلِيَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لاَ) nâfiye. (يَمْلِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (لِأَنفُسِ) cârr-mecrur, (يَمْلِكُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَفْعاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لاَ) nefyi te'kîd için. (ضَرّاً), (نَفْعاً) gibi, ona ma'tuf. (قُلْ) geçenkiler gibi. (هَلْ) harfi istifhâm. (يَسْتَوِي) fi'li muzâri, merfu. (الأعْمَى) fâil, merfu. Raf alâmetleri mukadder zammeler. (وَ) âtıfa. (الْبَصِيرُ), (الأعْمَى) ye ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَمْ) harfi idrâb. (هَلْ), (بَلْ) manasında harfi istifhâm. (تَسْتَوِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الظُّلُمَاتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَالنُّورُ), (الظُّلُمَاتُ) gibi, ona ma'tuf. (أَمْ) geçenki gibi. (جَعَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (جَعَلُوا) ye müteallık. (شُرَكَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَلَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (كَخَلْقِ) cârr-mecrur, mahzuf mef'ûlü bihin mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (تَشَابَهَ) fi'li mâzı. (الْخَلْقُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تَشَابَهَ) ye müteallık. (قُلْ) geçenkiler gibi. (اللّٰهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِقُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mebni, mahallen merfu. (الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَن رَبُّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

İkinci (...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Birinci (قُلْ) den sonra istifhâmın cevâbı niteliğindedir.

(..."اللّٰهُ رَبُّ السَّمَاوَاتِ") cümlesi, ikinci (قُلْ) ün makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Üçüncü (...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخَذْتُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لاَ يَمْلِكُونَ) cümlesi, (أَوْلِيَاءَ) nin sıfatı. Mahallen mansub.

Dördüncü (...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هَلْ يَسْتَوِي الأَعْمَى) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...خَلَقُوا) cümlesi, (شُرَكَاء) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...تَشَابَهَ الْخَلْقُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
Beşinci (...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اللّهُ خَالِقُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...هُوَ الْوَاحِدُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 17

أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ
زَبَدًا رَابِيًا ۚ وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ
أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلُهُ ۚ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ ۚ
فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً ۖ وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ
فِي الْأَرْضِ ۚ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ ۚ ﴿١٧﴾

Îrâbı:
(أَنْزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (أَنْزَلَ) ye müteallık. (مَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa, tâkibiyye. (سَالَتْ) fi'li mâzı müennes. (أَوْدِيَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِقَدَرِ) cârr-mecrur, (سَالَتْ) e müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (احْتَمَلَ) fi'li mâzı. (السَّيْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (زَبَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَابِياً) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مِنْ) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (يُوقِدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili –(مَا) ya âid olan mef'ûl zamîri mahzuf–. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (يُوقِدُونَ) ye müteallık. (فِي النَّارِ) cârr-mecrur, (عَلَيْهِ) deki zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (ابْتِغَاءَ) mef'ûlü leh, mansub. (حِلْيَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَوْ) harfi atf. (مَتَاعٍ), (حِلْيَةٍ) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (زَبَدٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِثْلُ), (زَبَدٌ) ün sıfatı, merfu. Raf alâmeti

zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (ضَرْبًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (يَضْرِبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهُ) lafzatullah, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحَقَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الْبَاطِلَ), (الْحَقَّ) gibi, ona ma'tuf. (فَ) âtıfa tefrîıyye. (أَمَّا) harfi şart, tafsîl. (الزَّبَدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (يَذْهَبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (هو), (زَبَدٌ) e râci. (جُفَاءً), (يَذْهَبُ) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَمَّا) geçenki gibi. (مَا) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يَنْفَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (يَمْكُثُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَمْكُثُ) ye müteallık. (كَذٰلِكَ) geçenki gibi. (يَضْرِبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهُ) lafzatullah, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الأَمْثَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أَنْزَلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَالَتْ أَوْدِيَةٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...احْتَمَلَ السَّيْلُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مِمَّا يُوقِدُونَ ... زَبَدٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُوقِدُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَضْرِبُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَذْهَبُ جُفَاءً) cümlesi, (الزَّبَدُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ) cümlesi, (أَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَنْفَعُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَمْكُثُ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.

İkinci (...يَضْرِبُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ
لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ ۚ أُولَٰئِكَ

لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ ۙ وَمَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (اسْتَجَابُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِرَبِّ) cârr-mecrur, (اسْتَجَابُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْحُسْنَى) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَسْتَجِيبُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (يَسْتَجِيبُوا) ye müteallık. (لَوْ) harfi imtina'. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَهُم) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مَا) ismi mavsul, (أَنَّ) nin muahhar ismi, mahallen mansub. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (جَمِيعاً), (مَا) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha –(مَا) ya âid olan zamir sıleyle birlikte mahzuf–.

(أَنَّ لَهُم) cümlesi, masdar te'vîlinde (ثبت) takdîrindeki fi'lin fâili. Mahallen merfu.

(وَ) âtıfa. (مِثْلَ) ismi mavsul, (مَا) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِثْلَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (افْتَدَوْا) fi'li mâzı müennes. Fâili, müstetir zamir (هي), (مَا فِي الأَرْضِ جَمِيعاً) a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (افْتَدَوْا) e müteallık. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (سُوءُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحِسَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَأْوَي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَهَنَّمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) hâliyye. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (الْمِهَادُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَجَابُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...الَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا) cümlesi, isti'nâfiyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْتَجِيبُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Mukadder (...ثبت "ملك الأرض") cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...افْتَدَوْا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أُولَئِكَ لَهُمْ سُوءُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(بِئْسَ الْمِهَادُ) cümlesi, (لَهُمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 19

اَفَمَنْ يَعْلَمُ اَنَّمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ
هُوَ اَعْمٰى ؕ اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm, inkâri. (فَـ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (هُوَ), (مَنْ) e âid. (أنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (مَا) ismi mavsul, (أنَّ) nin ismi, mebni, mahallen mansub. (أنزلَ) fi'li mâzı, mechul. (إليْكَ) cârr-mecrur, (أنزلَ) ye müteallık.

(أنَّمَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمُ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (أنزلَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الحَقُّ), (أنزلَ) nin nâibi fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَنْ) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أعْمَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إنَّمَا) edâtı hasr. (يَتَذَكَّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (أولُوا) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (الألْبَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(مَنْ يَعْلَمُ ... كَمَنْ هُوَ أعْمَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أنزلَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ أعْمَى) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إنَّمَا يَتَذَكَّرُ أولُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

اَلَّذِيْنَ يُوْفُوْنَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَلَا يَنْقُضُوْنَ الْمِيْثَاقَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, geçen âyetteki (أولُوا) nün sıfatı, mebni, mahallen merfu. (يُوفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِعَهْدِ) cârr-mecrur, (يُوفُونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (ينقُضُونَ), (يُوفُونَ) gibi. (المِيثَاقَ) mefûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:
(...يُوفُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَنقُضُونَ) cümlesi, sıle cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَآ أَمَرَ اللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوٓءَ الْحِسَابِ ﴿٢١﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ يَصِلُونَ) geçen âyetin başı gibi, ona ma'tuf. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَمَرَ) fi'li mâzı. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَمَرَ) ya müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُوصَلَ) fi'li muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. Nâibi fâili, müstetir zamir (هُوَ), (مَا) ya âid.

(أن يُوصَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (بِهِ) deki zamirden bedel. Mahallen mecrur.
(وَ) âtıfa. (يَخْشَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَخَافُونَ), (يَخْشَوْنَ) gibi. (سُوءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الحِسَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:
(...يَصِلُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَمَرَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَخْشَوْنَ) ve (...يَخَافُونَ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 22

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَوٰةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولَٰٓئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) geçen âyetin başı gibi, ona ma'tuf. (صَبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (ابْتِغَاءَ) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَجْهِ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَقَامُوا), (صَبَرُوا) gibi. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَنفَقُوا), (صَبَرُوا) gibi. (مِن) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أَنفَقُوا) ye müteallık. (رَزَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (هُمْ) mefûlü bih, mahallen mansub. (سِرًّا), (رَزَقْنَاهُمْ) ün mef'ûlünden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (عَلَانِيَةً), (سِرًّا) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (يَدْرَءُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالْحَسَنَةِ) cârr-mecrur, (يَدْرَءُونَ) ye müteallık. (السَّيِّئَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عُقْبَى) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الدَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...صَبَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَقَامُوا), (...أَنفَقُوا) ve (...يَدْرَءُونَ) cümleleri, ilk cüml eye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...رَزَقْنَاهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أُولَٰئِكَ لَهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ) cümlesi, (أُولَٰئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 23

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(جَنَّاتُ) geçen âyetteki (عُقْبَى) den bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَدْنٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَدْخُلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, (يَدْخُلُونَ) nin fâiline ma'tuf, mahallen merfu. (صَلَحَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنْ آبَاءِ) cârr-mecrur, (صَلَحَ) nın fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) harfi atf. (أَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ), (آبَائِهِمْ) gibiler, ona ma'tuflar. (وَ) isti'nâfiyye. (الْمَلَائِكَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَدْخُلُونَ) geçenki gibi. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (يَدْخُلُونَ) ye müteallık. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (يَدْخُلُونَ) ye müteallık. (بَابٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَدْخُلُونَهَا) cümlesi, (جَنَّاتُ) nün sıfatı. Mahallen merfu.

(...صَلَحَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...الْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْخُلُونَ) cümlesi, (الْمَلَائِكَةُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 24

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(سَلَامٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (صَبَرْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili.

(مَا صَبَرْتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (سَلَامٌ) ün haberi olan mahzufe müteallık.

(فَ) âtıfa. (نِعْمَ) fi'li mâzı, câmid. (عُقْبَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الدَّار) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...سَلَامٌ عَلَيْكُمْ) cümlesi, mukadder (يقولون) nin makûlül'kavli. Mahallen mansub. Mukadder kavl cümlesi de hâl. Mahallen mansub.

(...صَبَرْتُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(نِعْمَ عُقْبَى الدَّار) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 25

وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mebni, mahallen merfu. (يَنْقُضُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَهْدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (يَنْقُضُونَ) ye müteallık. (مِيثَاقِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَقْطَعُونَ), (يَنْقُضُونَ) gibi. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَمَرَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili.

(بِهِ) câr-mecrur, (أُمِرَ) ya müteallık –zamir (مَا) ya âid–. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُوصَلَ) fi'li muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid.

(أَنْ يُوصَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (بِهِ) deki zamirden bedel. Mahallen mecrur.

(وَ) âtıfa. (يُفْسِدُونَ), (يَنْقُضُونَ) gibi. (فِي الْأَرْضِ) câr-mecrur, (يُفْسِدُونَ) ye müteallık. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لَهُمُ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (اللَّعْنَةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (سُوءُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...الَّذِينَ يَنْقُضُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَنْقُضُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَقْطَعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَمَرَ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُفْسِدُونَ) cümlesi, (يَنْقُضُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...لَهُمُ اللَّعْنَةُ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لَهُمْ سُوءُ الدَّارِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 26

اَللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَآءُ وَيَقْدِرُ ۚ وَفَرِحُوا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا فِى الْاٰخِرَةِ اِلَّا مَتَاعٌ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَبْسُطُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الرِّزْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَنْ) câr-mecrur (يَبْسُطُ) ya müteallık. (يَشَاءُ), (يَبْسُطُ) gibi. (وَ) atıfa. (يَقْدِرُ), (يَبْسُطُ) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (فَرِحُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالْحَيَاةِ) câr-mecrur, (فَرِحُوا) ya müteallık. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (الْحَيَاةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدُّنْيَا) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (فِي الْآخِرَةِ) câr-mecrur, (مُسْتَقِيمَةَ) takdîrindeki mahzuf hâle müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مَتَاعٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...اللّٰهُ يَبْسُطُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَبْسُطُ الرِّزْقَ) cümlesi, (اللّٰهُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَقْدِرُ) cümlesi, (يَبْسُطُ الرِّزْقَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.
(...فَرِحُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَا الْحَيَاةُ ... إِلاَّ مَتَاعٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 27

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَآ أُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهِ ۚ قُلْ
إِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِى إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْلَا) harfi tahdîd. (أُنْزِلَ) fi'li mâzı, mechûl. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أُنْزِلَ) ye müteallık. (آيَةٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ رَبِّهِ) cârr-mecrur, (أُنْزِلَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُضِلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (يَهْدِي) ye müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنَابَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...يَقُولُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يُضِلُّ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَهْدِي) cümlesi, (يُضِلُّ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.
(...أَنَابَ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللّٰهِ ۗ اَلَا بِذِكْرِ اللّٰهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِينَ) ismi mavsul, geçen âyetin sonundaki (مَنْ) den bedel, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (تَطْمَئِنُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (قُلُوبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِذِكْرِ) cârr-mecrur, (تَطْمَئِنُّ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اَلَا) edâtı tenbih. (بِذِكْرِ) cârr-mecrur, ikinci (تَطْمَئِنُّ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تَطْمَئِنُّ) geçenki gibi. (الْقُلُوبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...آمَنُوا) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ) cümlesi, ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبٰى لَهُمْ وَحُسْنُ مَاٰبٍ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا), (آمَنُوا) gibi. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (طُوبٰى) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (حُسْنُ) mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَآبٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اَلَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...طُوبٰى لَهُمْ) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 30

كَذٰلِكَ اَرْسَلْنَاكَ فِى اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَآ اُمَمٌ لِّتَتْلُوَا عَلَيْهِمُ الَّذِى اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمٰنِ ۚ قُلْ هُوَ رَبِّى لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۖ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ مَتَابِ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf (اِرْسَالاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي أُمَّةٍ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَتْ) fi'li mâzı. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (خَلَتْ) e müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُمَمٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَتْلُوَا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (تَتْلُوَا) ye müteallık. (الَّذِي) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam).

(أَنْ تَتْلُوَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَرْسَلْنَا) ye müteallık.

(إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَكْفُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالرَّحْمَنِ) cârr-mecrur, (يَكْفُرُونَ) ye müteallık. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (رَبِّ) haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا) nâfiye lilcins. (إِلٰهَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna. (هُوَ) müstesna, mahallen mansub –Veya (لا) ile isminin mahallinden bedel, mahallen merfu. Veya (معبود) takdîrindeki (لا) nın haberinin müstetir zamirinden bedel, mahallen merfu–. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li mâzı ve fâili olan (تَوَكَّلْتُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَتَابِ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَاكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَدْ خَلَتْ) cümlesi, (أُمَّةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...أَوْحَيْنَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ يَكْفُرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...يَكْفُرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ رَبِّي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لا إِلَهَ إِلاَّ هُوَ) cümlesi, (هُوَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.
(...تَوَكَّلْتُ) cümlesi, (هُوَ) nin üçüncü haberi. Mahallen merfu.
(إِلَيْهِ مَتَابِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 31

وَلَوْ اَنَّ قُرْاٰنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ اَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْاَرْضُ اَوْ كُلِّمَ
بِهِ الْمَوْتٰى ؕ بَلْ لِلّٰهِ الْاَمْرُ جَمِيعًا ؕ اَفَلَمْ يَايْئَسِ الَّذِينَ اٰمَنُوا
اَنْ لَوْ يَشَآءُ اللّٰهُ لَهَدَى النَّاسَ جَمِيعًا ؕ وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ
كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ اَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ
حَتّٰى يَاْتِيَ وَعْدُ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina'. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (قُرْآناً) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سُيِّرَتْ) fi'li mâzı, mechul. (بِهِ) cârr-mecrur, (سُيِّرَتْ) e müteallık.

(أَنَّ قُرْآناً) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf (ثبت) fi'linin fâili. Mahallen merfu.

(الْجِبَالُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَوْ) âtıfa. (قُطِّعَتْ), (سُيِّرَتْ) gibi. (بِهِ) cârr-mecrur (قُطِّعَتْ) a müteallık. (الأَرْضُ) nâibi fâil. (أَوْ) âtıfa. (كُلِّمَ) fi'li mâzı, mechul. (بِهِ) cârr-mecrur, (كُلِّمَ) ye müteallık. (الْمَوْتَى) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (بَلْ) harfi idrâb. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الأَمْرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَمِيعاً), (الأَمْرُ) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَ) harfi istifhâm. (فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَيْأَسِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) muhaffefe, ismi mahzuf (أَنَّهُ) takdîrinde. (لَوْ) harfi imtina'. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ لَوْ يَشَاءُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَيْأَسِ) fi'linin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (هَدَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَمِيعاً), (النَّاسَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (لاَ) nâfiye. (يَزَالُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (يَزَالُ) nün ismi, mahallen merfu. (كَفَرُوا), (آمَنُوا) gibi. (تُصِيبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (صَنَعُوا), (آمَنُوا) gibi. (قَارِعَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(مَا صَنَعُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تُصِيبُ) ye müteallık.

(أَوْ) âtıfa. (تَحُلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (قَارِعَةٌ) e râci veya (أنت) Muhammed –bu daha uygun–. (قَرِيباً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَحُلُّ) ye müteallık. (مِن دَارِ) cârr-mecrur, (قَرِيباً) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَأْتِيَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَعْدُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أن يَأْتِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَحُلُّ) ye müteallık.

(إِنَّ اللّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لاَ) nâfiye. (يُخْلِفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْمِيعَادَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...تسيرُ الْجِبَالُ "ثبت") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, (لما آمنوا أو لكان هذا القرآن) takdîrinde.

(...سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...قُطِّعَتْ بِهِ الأَرْضُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...لِلّهِ الأَمْرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَيْأَسِ الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, (أغفلوا عن كون الأمر الله فلم يعلموا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَشَاءُ اللّهُ) cümlesi, muhaffef (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...هَدَى) cümlesi, ikinci (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يَزَالُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تُصِيبُهُم ... قَارِعَةٌ) cümlesi, (لاَ يَزَالُ) nün haberi. Mahallen mansub.

(...تَحُلُّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...إِنَّ اللّهَ لاَ يُخْلِفُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يُخْلِفُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 32

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قد) harfi tahkık. (اسْتُهْزِئَ) fi'li mâzı, mechul. (بِرُسُلٍ) cârr-mecrur, (اسْتُهْزِئَ) ye müteallık. Nâibi fâil. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (اسْتُهْزِئَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَمْلَيْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (أَمْلَيْتُ) ye müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (ثُمَّ) âtıfa. (أَخَذْتُهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عِقَابِ) ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh.

Cümleler:

(...اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَمْلَيْتُ) cümlesi, kasemin cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَذْتُهُمْ) ve (كَانَ عِقَابِ) cümleleri, (أَمْلَيْتُ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 33

أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ ۗ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ ۗ قُلْ سَمُّوهُمْ ۚ أَمْ تُنَبِّئُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ أَمْ بِظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ ۚ بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ وَصُدُّوا عَنِ السَّبِيلِ ۗ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm inkâri. (فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (هُوَ) mübteda, mebni, mahallen merfu. (قَائِمٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَىٰ كُلِّ) cârr-mecrur, (قَائِمٌ) e müteallık. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr

alâmeti kesre. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (كَسَبَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هِيَ), (نَفْسٍ) e râci.

(مَا كَسَبَتْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَآئِمٌ) e müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (جَعَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (شُرَكَاءَ) den hâl olan mahzuf müteallık. (شُرَكَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (سَمُّوهُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (أَمْ) harfi tesviye munkatıa. (تُنَبِّئُونَهُ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (بِ) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (تُنَبِّئُونَ) ye müteallık. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَعْلَمُ) nün mahzuf ikinci mef'ûlüne müteallık. (أَمْ) geçenki gibi. (بِظَاهِرٍ) cârr-mecrur, (تسمّونهم) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık. (مِنَ الْقَوْلِ) cârr-mecrur, (ظَاهِرٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (بَلْ) harfi idrâb. (زُيِّنَ) fi'li mâzı, mechul. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (زُيِّنَ) ye müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَكْرُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (صُدُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنِ السَّبِيلِ) cârr-mecrur, (صُدُّوا) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. (يُضْلِلِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَـ) cevâbda vâkı. (مَا) nâfiye. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (هَادٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...مَنْ هُوَ قَآئِمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ قَآئِمٌ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَمُّوهُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...تُنَبِّئُونَهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَعْلَمُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...بظاهرٍ "تسمّونهم") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...صُدُّوا) cümlesi, (زُيِّنَ لِلَّذِينَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُضْلِلِ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَهُ مِنْ هَادٍ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 34

لَهُمْ عَذَابٌ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَشَقُّ ۚ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(لَهُمْ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الْحَيَاةِ) câr-mecrur, (عَذَابٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (الدُّنْيَا) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (لَ) harfi te'kîd. (عَذَابُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْآخِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَشَقُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَهُم) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنَ اللّٰهِ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (وَاقٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(لَهُمْ عَذَابٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ...) ve (مَا لَهُم مِنَ اللّٰهِ مِن وَاقٍ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 35

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِى وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۖ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ ۖ اُكُلُهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا ۖ تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا ۗ وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(مَثَلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْجَنَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّتِي) ismi mavsul, (الْجَنَّةِ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (وُعِدَ) fi'li mâzı, mechul. (الْمُتَّقُونَ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) câr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُكُلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (دَائِمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (ظِلُّهَا), (أُكُلُهَا) gibi. (تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (عُقْبَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اتَّقَوا) fi'li

mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عُقْبَى) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْكَافِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (النَّارُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...مَثَلُ الْجَنَّةِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...وُعِدَ الْمُتَّقُونَ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أُكُلُهَا دَآئِمٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...تِلْكَ عُقْبَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّقَوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(عُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ) cümlesi, (تِلْكَ عُقْبَى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

وَالَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمِنَ
الْاَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ ۭ قُلْ اِنَّمَآ اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ اللّٰهَ
وَلَآ اُشْرِكَ بِهٖ ۭ اِلَيْهِ اَدْعُوْا وَاِلَيْهِ مَاٰبِ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (هُمُ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (الْكِتَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَفْرَحُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِ) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (يَفْرَحُونَ) ye müteallık. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ye âid. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مِنَ الأَحْزَابِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَن) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يُنكِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (بَعْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أُمِرْتُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَعْبُدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(...أَنْ أَعْبُدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أُمِرْتُ) nün mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (أُشْرِكَ), (أَعْبُدَ) ye ma'tuf, onun gibi. (بِهِ) cârr-mecrur, (أُشْرِكَ) ye müteallık.

(...أَنْ لا أُشْرِكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَدْعُوا) ya müteallık. (أَدْعُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (وَ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَآبِ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh.

Cümleler:

(...الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آتَيْنَاهُمُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَفْرَحُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أُنْزِلَ إِلَيْكَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مِنَ الأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُنْكِرُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أُمِرْتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَدْعُوا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(إِلَيْهِ مَآبِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

وَكَذَٰلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا ۚ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf (إنْزَالاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (أَنْزَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (حُكْمًا), (أَنْزَلْنَاهُ) nün mef'ûl zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَرَبِيًّا), (حُكْمًا) in sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (اتَّبَعْتَ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (أَهْوَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ الْعِلْمِ) cârr-mecrur, (مَا) ya âid olan zamîrin beyânı. (مَا) nâfiye. (لَكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid.

(وَلِيٍّ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لاَ) nefyi te'kîd için. (وَاقٍ), (وَلِيٍّ) e ma'tuf, onun gibi.

Cümleler:

(...أَنزَلْنَاهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِ اتَّبَعْتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِن وَلِيٍّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

Âyet: 38

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلاً مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً ۚ
وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلاَّ بِإِذْنِ اللّٰهِ ۗ
لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (رُسُلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (لَهُمْ) cârr-mecrur, (جَعَلْنَا) ye müteallık. (أَزْوَاجًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (ذُرِّيَّةً), (أَزْوَاجًا) e ma'tuf, onun gibi. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِرَسُولٍ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf mukaddem haberine müteallık. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يَأْتِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (رَسُولٍ) e râci. (بِآيَةٍ) cârr-mecrur, (يَأْتِيَ) ye müteallık.

(أَن يَأْتِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin ismi. Mahallen merfu.

(إِلاَّ) edâtı istisna. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, mahzuf müstesnâya müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَجَلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كِتَابٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا رُسُلاً) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَا) ve (...مَا كَانَ لِرَسُولٍ) cümleleri, kasemin cevâbına ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

يَمْحُوا اللّٰهُ مَا يَشَآءُ وَيُثْبِتُ ۚ وَعِنْدَهٗٓ اُمُّ الْكِتَابِ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(يَمْحُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci – (مَا) âid olan zamir mahzuf, (يَشَاؤُهُ) takdîrinde–. (وَ) âtıfa. (يُثْبِتُ), (يَشَاءُ) gibi. (وَ) âtıfa. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (أُمُّ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَمْحُوا اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُثْبِتُ) ve (عِنْدَهٗٓ أُمُّ الْكِتَابِ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 40

وَاِنْ مَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِىْ نَعِدُهُمْ اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (مَا) zâide. (نُرِيَنَّ) fi'li muzâri, fi'li şart, mebni, mahallen meczum. (نْ) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَعْضَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَعِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَوْ) harfi atf. (نَتَوَفَّيَنَّ), (نُرِيَنَّ) gibi, ona ma'tuf. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْبَلَاغُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْحِسَابُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...نُرِيَنَّكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (فذلك شافيك) takdîrinde.
(...نَعِدُهُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...نَتَوَفَّيَنَّكَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, (فلا لوم عليك) takdîrinde.
(...عَلَيْكَ الْبَلَاغُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(عَلَيْنَا الْحِسَابُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

أَوَ لَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا ۚ وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ ۚ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَوْا) fi'li muzârî, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نَأْتِي) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنَّا نَأْتِي) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَرَوْا) ın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.
(نَنقُصُ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْ أَطْرَافِ) cârr-mecrur, (نَنقُصُ) ya müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَحْكُمُ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَا) nâfiye lilcins. (مُعَقِّبَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لِحُكْمِهِ) cârr-mecrur, (لَا) nın haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (سَرِيعُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحِسَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لَمْ يَرَوْا) cümlesi, geçen âyetteki (نُرِيَنَّكَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...نَأْتِي) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...نَنقُصُهَا) cümlesi, (نَأْتِي) nin fâilinden veya mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub.
(...اللَّهُ يَحْكُمُ) cümlesi, ta'lîl hükmünde isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَحْكُمُ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...هُوَ سَرِيعُ) cümlesi, (اللَّهُ يَحْكُمُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلّٰهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا ۖ يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ ۗ وَسَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (مَكَرَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَكْرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَمِيعًا), (الْمَكْرُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) harfi masdar. (تَكْسِبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(مَا تَكْسِبُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

(نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (سَ) harfi tenfîs. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكُفَّارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِ) harfi cerr. (مَنْ) ismi istifhâm, mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عُقْبَى) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الدَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَكَرَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لِلّٰهِ الْمَكْرُ) cümlesi, (إن يمكروا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ) cümlesi, (يَعْلَمُ) nün mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

Âyet: 43

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا ۚ قُلْ كَفَىٰ بِاللّٰهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۙ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَسْتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُرْسَلاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَفَى) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr zâid. (اللّهِ) lafzı celâl, lafzan mecrur, mahallen merfu, (كَفَى) nin fâili. (شَهِيداً) temyîz veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَ) zarf, mansub. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, lafzı celâle ma'tuf, mahallen merfu. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِلْمُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَقُولُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَسْتَ مُرْسَلاً) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَى بِاللّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...عِنْدَهُ عِلْمُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

RA'D SÛRESİNİN SONU

İBRÂHÎM SÛRESİ

14. Sûredir

52 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓرٰ ۚ كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ
اِلَى النُّورِ بِاِذْنِ رَبِّهِمْ اِلٰى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿١﴾

Îrâbı:

(الٓر) geçen sûrelerde belirtildiği gibi bu hurufu mukattaanın Îrâbda yeri yok. (كِتَابٌ) mahzuf (هذا) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْزَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُخْرِجَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الظُّلُمَاتِ) cârr-mecrur, (تُخْرِجَ) ye müteallık.

(أن تُخْرِجَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَنْزَلْنَاهُ) ye müteallık.

(إِلَى النُّورِ) cârr-mecrur, (تُخْرِجَ) ye müteallık. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (ملتبسًا) takdîrindeki (تُخْرِجَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى صِرَاطِ), (إِلَى النُّورِ) gibi. (الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ) mahzuf muzâfun ileyh (اللّٰهِ) nin, sıfatları, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...كِتَابٌ "هذا") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْزَلْنَاهُ) cümlesi, (كِتَابٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 2

اَللّٰهِ الَّذِى لَهُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۗ وَوَيْلٌ
لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(اللّٰهِ) geçen âyetteki mahzuf muzâfun ileyh, (اللّٰهِ) nin bedeli izhâriyyesi, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul, mebni, muahhar mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (مَا) nin mahzuf sılesine müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الأَرْضِ), (مَا فِي السَّمَاوَاتِ) gibi. (وَ) âtıfa. (وَيْلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (وَيْلٌ) ün mahzuf haberine müteallık. (مِنْ عَذَابٍ) cârr-mecrur (وَيْلٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (شَدِيدٍ), (عَذَابٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(وَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ...) cümlesi, geçen âyetteki (كِتَابٌ "هذا") cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

اَلَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ
سَبِيلِ اللّٰهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا ۗ اُولٰٓئِكَ فِى ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يَسْتَحِبُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْحَيَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الدُّنْيَا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (عَلَى الآخِرَةِ) cârr-mecrur, (يَسْتَحِبُّونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَصُدُّونَ), (يَسْتَحِبُّونَ) gibi. (عَنْ سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يَصُدُّونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَبْغُونَ), (يَسْتَحِبُّونَ) gibi. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عِوَجاً) hâl veya mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (فِي ضَلاَلٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (بَعِيدٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْتَحِبُّونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَصُدُّونَ) ve (...يَبْغُونَهَا) cümleleri, sıle cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yeri yok.
(...أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 4

وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ اِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهٖ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ ۖ فَيُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ يَّشَآءُ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (مِن) harfi cerr zâid. (رَسُولٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بِلِسَانِ) cârr-mecrur, (رَسُولٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (قَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُبَيِّنَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (رَسُولٍ) e râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يُبَيِّنَ) ye müteallık.

(أَنْ يُبَيِّنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (يُضِلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَن) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ), (يُضِلُّ) gibi. (وَ) âtıfa. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَن يَشَاءُ) geçenki gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...مَا أَرْسَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُضِلُّ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَهْدِي) cümlesi, (يُضِلُّ اللّٰهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...يَشَاءُ) cümlesi, ikinci (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ الْعَزِيزُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِاٰيٰتِنَآ اَنْ اَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمٰتِ

اِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِاَيَّامِ اللّٰهِ ؕ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ
لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (مُوسَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (مُوسَى) dan hâl olan mahzufe müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) harfi tefsîr. (أَخْرِجْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (قَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ) cârr-mecrurlar, (أَخْرِجْ) e müteallıklar. (وَ) âtıfa. (ذَكِّرْ), (أَخْرِجْ) gibi. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِأَيَّامِ) cârr-mecrur, (ذَكِّرْ) e müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (لِكُلِّ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (صَبَّارٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (شَكُورٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَخْرِجْ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(...ذَكِّرْهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ اَنْجٰيكُمْ
مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ الْعَذَابِ وَيُذَبِّحُونَ اَبْنَٓاءَكُمْ
وَيَسْتَحْيُونَ نِسَٓاءَكُمْ ؕ وَفِى ذٰلِكُمْ بَلَآءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. (مُوسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لِقَوْمِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اذْكُرُوا) fi'li emr ve fâili. (نِعْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh,

mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (نِعْمَةَ) ye müteallık. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mebni, mahallen mansub, (نِعْمَةَ) ye müteallık. (أَنجَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْ آلِ) cârr-mecrur, (أَنجَى) ye müteallık. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (يَسُومُونَكُمْ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (سُوءَ) ikinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْعَذَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يُذَبِّحُونَ), (يَسُومُونَ) gibi. (أَبْنَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ), (وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ) gibi. (وَ) âtıfa. (فِي ذَٰلِكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (بَلَاءٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَّبِّ) cârr-mecrur, sıfat ve merfu olan (عَظِيمٌ) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...إِذْ قَالَ مُوسَىٰ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ مُوسَىٰ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...اذْكُرُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَنجَاكُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَسُومُونَكُمْ) cümlesi, (آلِ فِرْعَوْنَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...يُذَبِّحُونَ) ve (...يَسْتَحْيُونَ) cümleleri, (يَسُومُونَكُمْ) cümlesine ma'tuflar. Mahallen mansublar.

(...فِي ذَٰلِكُم بَلَاءٌ) cümlesi, (اذْكُرُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 7

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ
إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü bihi, mahallen mansub. (تَأَذَّنَ) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (شَكَرْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (لَ) kasemiyye. (أَزِيدَنَّ) fi'li muzâri, mebni, mahallen merfu. (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَفَرْتُمْ), (شَكَرْتُمْ) gibi. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (عَذَابِ), (إِنَّ) nin ismi, mansub. Nasb alâmeti

mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd veya kasemiyye. (شَدِيدٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...إِنْ شَكَرْتُمْ) cümlesi, mahzuf (قول) makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَزِيدَنَّكُمْ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

(...كَفَرْتُمْ) cümlesi, (إِنْ شَكَرْتُمْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ) cümlesi, ikinci kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

Âyet: 8

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنْ تَكْفُرُوا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (مُوسَى) fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَكْفُرُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَنْتُمْ), (تَكْفُرُوا) nün fâilinin te'kîdi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, fâile ma'tuf, mahallen merfu. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (مَنْ) in mahzuf sılesine müteallık. (جَمِيعاً), (مَنْ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (غَنِيٌّ حَمِيدٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالَ مُوسَى) cümlesi, 6. âyetteki (قَالَ مُوسَى) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...تَكْفُرُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Şartın cevâbı mahzuf, (فقد آذيتم أنفسكم) takdîrinde.

(...إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ) cümlesi, mahzuf ta'lîlin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ
وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ

بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَأْتِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَبَأُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَوْمِ) ismi mavsulden bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نُوحٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (عَادٍ), (نُوحٍ) e ma'tuf, onun gibi. (وَ) âtıfa. (ثَمُودَ), (نُوحٍ) e ma'tuf. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (نُوحٍ) e ma'tuf, mahallen mecrur. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَاءَتْهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (رُسُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, (رُسُلُهُم) den hâl olan mahzufe müteallık. (فَ) âtıfa. (رَدُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَيْدِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي أَفْوَاهِ) cârr-mecrur, (رَدُّوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَفَرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (كَفَرْنَا) ye müteallık. (أُرْسِلْتُم) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (أُرْسِلْتُم) e müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (فِي شَكٍّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (مِمَّا) cârr-mecrur, (شَكٍّ) e müteallık. (تَدْعُونَنَا) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur (تَدْعُونَ) ye müteallık. (مُرِيبٍ), (شَكٍّ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم) cümlesi, (نَبَأُ) nün tefsîri. Îrâbda yeri yok.

(...رَدُّوا أَيْدِيَهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا كَفَرْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كَفَرْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أُرْسِلْتُم بِهِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّا لَفِي شَكٍّ) cümlesi, (إِنَّا كَفَرْنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...تَدْعُونَنَا) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ
يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى ۖ
قَالُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا ۖ تُرِيدُونَ أَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا
كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(قَالَتْ) fi'li mâzı. (رُسُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَ) istifhâm inkâri. (فِي اللَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (شَكٌّ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَاطِرِ), (اللَّهِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالأَرْضِ), (السَّمَاوَاتِ) ye ma'tuf, onun gibi. (يَدْعُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَغْفِرَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكُم) cârr-mecrur, (يَغْفِرَ) ya müteallık.

(أَنْ يَغْفِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَدْعُوكُمْ) e müteallık. (مِن ذُنُوبِ) cârr-mecrur, (يَغْفِرَ) ya müteallık veya (شَيْئًا) takdîrindeki mef'ûlün mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُؤَخِّرَ), (يَغْفِرَ) gibi, ona ma'tuf. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى أَجَلٍ) cârr-mecrur, (يُؤَخِّرَ) ya müteallık. (مُسَمًّى), (أَجَلٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

(أَنْ يُؤَخِّرَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.
(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) nâfiye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (بَشَرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِثْلُ), (بَشَرٌ) ün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تُرِيدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (وَ) fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb.

(تَصُدُّوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (نا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَمَّا) cârr-mecrur, (تَصُدُّوا) ye müteallık.

(أن تَصُدُّونا) cümlesi, masdar te'vîlinde (تُرِيدُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَا) ya âid. (يَعْبُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (آبَاءُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ائْتُونَا) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (بِسُلْطَانٍ) cârr-mecrur, (ائْتُونَا) ye müteallık. (مُبِينٍ), (سُلْطَانٌ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالَتْ رُسُلُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَفِي اللَّهِ شَكٌّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَدْعُوكُمْ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...تُرِيدُونَ) cümlesi, (بَشَرٌ) ün ikinci sıfatı. Mahallen merfu.

(...كَانَ يَعْبُدُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْبُدُ آبَاؤُنَا) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...ائْتُونَا) cümlesi, (إِنْ كنتم رسلاً) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 11

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(قَالَتْ) fi'li mâzı. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قَالَتْ) e müteallık. (رُسُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi nefy. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بَشَرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِثْلُ), (بَشَرٌ) ün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (اللَّهَ) lafzı celâl, ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَمُنُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَلَى مَنْ) cârr-mecrur, (يَمُنُّ) ye müteallık. (يَشَاءُ), (يَمُنُّ)

gibi. (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, (يَشَاءُ) nün mahzuf mef'ûlünden hâl olan (كائنًا) takdîrindeki mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَنَا) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (نَأْتِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أن نَأْتِيَكُم) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(بِسُلْطَانٍ) cârr-mecrur, mef'ûl yerinde (نَأْتِيَ) ye müteallık. (إلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (نَأْتِيَكُم) ün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (اللّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (عَلَى اللّهِ) cârr-mecrur, (يَتَوَكَّلِ) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı. (يَتَوَكَّلِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (الْمُؤْمِنُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ نَحْنُ إِلاَّ بَشَرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَكِنَّ اللّهَ يَمُنُّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...يَمُنُّ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَا كَانَ) cümlesi, (...إِنْ نَحْنُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(يَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) cümlesi, (إن عزم المؤمنون علي أمر) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart cümlesi de (إِنْ نَحْنُ إِلاَّ بَشَرٌ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 12

وَمَا لَنَآ اَلاَّ نَتَوَكَّلَ عَلَى اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰينَا سُبُلَنَا ۭ وَلَنَصْبِرَنَّ
عَلٰى مَآ اٰذَيْتُمُونَا ۭ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لَنَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (لا) nâfiye. (نَتَوَكَّلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (عَلَى اللّهِ) cârr-mecrur, (نَتَوَكَّلَ) ye müteallık.

(أَلاَّ نَتَوَكَّلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muahhar mübteda. Mahallen merfu.

(وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (هَدَي) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (نَا) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (سُبُلَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (نَصْبِرَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن). (عَلَى) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur. Câr-mecrur, (نَصْبِرَنَّ) ye müteallık. (آذَيْتُمُونَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (عَلَى اللّٰهِ) câr-mecrur, (آذَيْتُمُوا) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı, câzime. (يَتَوَكَّلِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (الْمُتَوَكِّلُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...مَا لَنَا) cümlesi, geçen âyetteki (...إِنْ نَحْنُ إِلاَّ بَشَرٌ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...قَدْ هَدَانَا) cümlesi, (نَتَوَكَّلَ) nin fâilinden veya lafzı celâlden hâl. Mahallen mansub.

(...نَصْبِرَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...آذَيْتُمُونَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı.

Âyet: 13

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا ۖ فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِرُسُلِ) câr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (نُخْرِجَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْ أَرْضِ) câr-mecrur, (نُخْرِجَنَّ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) harfi atf. (لَ) kasemiyye. (تَعُودُنَّ) fi'li muzâri, mebni, fâili mahzuf (و), (ن) harfi te'kîd. (فِي مِلَّةِ) câr-mecrur, (تَعُودُنَّ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَوْحَى) fi'li mâzı. (إِلَيْهِمْ) câr-mecrur, (أَوْحَى) ya müteallık. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (نُهْلِكَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الظَّالِمِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...نُخْرِجَنَّكُم) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...تَعُودُنَّ) cümlesi, kasemin cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَوْحَى إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...نُهْلِكَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi ve cevâbı vahyin tefsîri.

Âyet: 14

وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي
وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٤﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (نُسْكِنَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الأَرْضَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (نُسْكِنَنَّ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لِمَنْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (خَافَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مَقَامِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (خَافَ) geçenki gibi. (وَعِيدِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:
(...نُسْكِنَنَّكُمُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi de geçen âyetteki mukadder kasem cümlesine ma'tuf.
(...ذٰلِكَ لِمَنْ خَافَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...خَافَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...خَافَ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اسْتَفْتَحُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (خَابَ) fi'li mâzı. (كُلُّ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَبَّارٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَنِيدٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اسْتَفْتَحُوا) cümlesi, 13. âyetteki (أَوْحَى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ) cümlesi, (فنصروا) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

مِنْ وَرَآئِهِ جَهَنَّمُ وَيُسْقَى مِنْ مَآءٍ صَدِيدٍ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(مِن وَرَآءِ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَهَنَّمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (يُسْقَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (جَبَّارٍ) a râci. (مِن مَاءٍ) câr-mecrur, (يُسْقَى) ya müteallık. (صَدِيدٍ), (مَاءٍ) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مِن وَرَآئِهِ جَهَنَّمُ) cümlesi, (كُلُّ) ün sıfatı. Mahallen merfu. Veya (جَبَّارٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...يُسْقَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 17

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ
وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ وَمِنْ وَرَآئِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(يَتَجَرَّعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (جَبَّارٍ) a râci. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَكَادُ) fi'li muzâri, fi'li takrib, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. İsmi, müstetir zamir (جَبَّارٍ) a râci. (يُسِيغُهُ), (يَتَجَرَّعُهُ) gibi. (وَ) âtıfa. (يَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْمَوْتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن كُلِّ) câr-mecrur, (يَأْتِي) ye müteallık. (مَكَانٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (هُوَ), (مَا) nin ismi, mebni, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (مَيِّتٍ), (مَا) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (وَ) âtıfa.

(مِن وَرَآءِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَذَابٌ غَلِيظٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَتَجَرَّعُهُ) cümlesi, (مَاءٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...لاَ يَكَادُ يُسِيغُهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...يُسِيغُهُ) cümlesi, (يَكَادُ) nün haberi. Mahallen mansub.

(...يَأْتِيهِ الْمَوْتُ) cümlesi, (لاَ يَكَادُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...مَا هُوَ بِمَيِّتٍ) cümlesi, (يَأْتِي) nin mef'ûlü (هِ) den hâl. Mahallen mansub.

(...مِن وَرَآئِهِ عَذَابٌ) cümlesi, (يَأْتِيهِ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 18

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ ۖ لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(مَثَلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِرَبِّ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ya müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَعْمَالُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَرَمَادٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (اشْتَدَّتْ) fi'li mâzı. (بِهِ) cârr-mecrur, (اشْتَدَّتْ) e müteallık. (الرِّيحُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي يَوْمٍ) cârr-mecrur, (اشْتَدَّتْ) e müteallık. (عَاصِفٍ), (يَوْمٍ) in sıfat, mecrur. (لاَ) nâfiye. (يَقْدِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (مِمَّا) cârr-mecrur, (لاَ) nın mahzuf sıfatına müteallık. (كَسَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى شَيْءٍ) cârr-mecrur, (كَسَبُوا) ye müteallık. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُوَ) zamîri fasl. (الضَّلَالُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْبَعِيدُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...مَثَلُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ) cümlesi, (رَمَادٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...لاَ يَقْدِرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...كَسَبُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...ذٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ۭ اِنْ يَّشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَيَاْتِ بِخَلْقٍ جَدِيْدٍ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (وَ) âtıfa. (الأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık.

(...أَنَّ اللّٰهَ خَلَقَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَرَ) nın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.
(إِنْ) harfi şart, câzim. (يَشَأْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (يُذْهِبْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (يَأْتِ) fi'li muzâri, cevâba ma'tuf, meczum. Cezm harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِخَلْقٍ) cârr-mecrur, (يَأْتِ) ye müteallık. (جَدِيدٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لَمْ تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...خَلَقَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَشَأْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُذْهِبْكُمْ) cümlesi, şartın (فـ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَأْتِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَمَا ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ بِعَزِيْزٍ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (ذٰلِكَ) ismi işâret, (مَا) nin ismi, mahallen merfu. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (عَزِيزٍ) e müteallık. (بِ) harfi cerr zâid. (عَزِيزٍ), (مَا) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümle:

(مَا ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ بِعَزِيزٍ) cümlesi, geçen âyetteki (يَشَأْ) cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

وَبَرَزُوا لِلّٰهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفٰٓؤُا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوٓا اِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ اَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ۭ قَالُوا لَوْ هَدٰىنَا اللّٰهُ لَهَدَيْنٰكُمْ ۭ سَوَاۗءٌ عَلَيْنَآ اَجَزِعْنَآ اَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَّحِيْصٍ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (بَرَزُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (بَرَزُوا) ye müteallık. (جَمِيعًا), (بَرَزُوا) nun fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (الضُّعَفٰٓاءُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (اسْتَكْبَرُوٓا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (تَبَعًا) a müteallık. (تَبَعًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (هَلْ) edâtı istifhâm. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (مُغْنُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (عَنَّا) cârr-mecrur, (مُغْنُونَ) ye müteallık. (مِنْ عَذَابِ) cârr-mecrur, (مُغْنُونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْ شَيْءٍ) cârr-mecrur, (مُغْنُونَ) ye müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْ) harfi imtina'. (هَدَانَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (اللّٰهُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (هَدَيْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (سَوَاءٌ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (هَدَيْنَا) ye müteallık. (أَ) harfi istifhâm, tesviye. (جَزِعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (أَمْ) harfi tesviye ve âtıfa. (صَبَرْنَا), (جَزِعْنَا) gibi. (مَا) nâfiye. (لَنَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (مَحِيصٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...بَرَزُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ الضُّعَفٰٓاءُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَكْبَرُوٓا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا كُنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...هَلْ أَنتُم مُّغْنُونَ) cümlesi, (إن جاءنا العذاب) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...لَوْ هَدَانَا اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...هَدَيْنَاكُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجَزِعْنَا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...جَزِعْنَا) cümlesi, (أ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...صَبَرْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(مَا لَنَا مِن مَّحِيصٍ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ
وَوَعَدتُّكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ ۖ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُم مِّن سُلْطَانٍ إِلَّا
أَن دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي ۖ فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنفُسَكُم ۖ
مَّا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنتُم بِمُصْرِخِيَّ ۖ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا
أَشْرَكْتُمُونِ مِن قَبْلُ ۗ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, mahallen mansub. cevâbına müteallık. (قُضِيَ) fi'li mâzı, mechul. (الأَمْرُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (وَعَدَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَعْدَ) mef'ûlü mutlak veya ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. (وَ) âtıfa. (وَعَدتُّكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (أَخْلَفْتُكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِي) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (عَلَيْكُم) cârr-mecrur, (سُلْطَانٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (سُلْطَانٍ), (كَانَ) nin muahhar ismi, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna. (أَن) harfi masdar. (دَعَوْتُكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü.
(أَن دَعَوْتُكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (اسْتَجَبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (لِي) cârr-mecrur, (اسْتَجَبْتُمْ) e müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَلُومُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لُومُوا) fi'li emr, (و) fâili. (أَنفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنَا) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid (مُصْرِخ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا أَنتُمْ بِمُصْرِخِيَّ), (مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ) gibi. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَفَرْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (أَشْرَكْتُمُ) fi'li mâzı ve fâili. (و) işba' için. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أَشْرَكْتُمُ) ye müteallık.

(مَا أَشْرَكْتُمُونِ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (كَفَرْتُ) ye müteallık.

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (الظَّالِمِينَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالَ الشَّيْطَانُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُضِيَ الأَمْرُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Şartın cevâbı mahzuf, (...قَالَ الشَّيْطَانُ) cümlesi ona delâlet ediyor.

Şart ve cevâbı, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...وَعَدَكُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...وَعَدتُّكُمْ) cümlesi, (إِنَّ اللَّهَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...أَخْلَفْتُكُمْ) cümlesi, (وَعَدَكُمْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(مَا كَانَ لِي عَلَيْكُم مِن سُلْطَانٍ) cümlesi, (إِنَّ اللَّهَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...اسْتَجَبْتُمْ) cümlesi, (دَعَوْتُكُمْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...لاَ تَلُومُونِي) cümlesi, (إِن أَردتم الْحَقّ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لُومُوا) cümlesi, (لاَ تَلُومُونِي) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

(...مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أَنتُمْ بِمُصْرِخِيَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي كَفَرْتُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرْتُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّ الظَّالِمِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 23

وَأُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ ۖ تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أُدْخِلَ) fi'li mâzı, mechul. (الَّذِينَ) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا), (آمَنُوا) gibi. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (جَنَّاتٍ) mef'ûlü bih veya fîh, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِدِينَ), (آمَنُوا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (أُدْخِلَ) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَحِيَّتُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِيهَا) cârr-mecrur, (تَحِيَّتُ) ye müteallık. (سَلَامٌ) ikinci mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi mahzuf, (عَلَيْكُمْ) takdîrinde.

Cümleler:

(...أُدْخِلَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) cümlesi, (جَنَّاتٍ) in sıfatı. Mahallen mansub.

(تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) den hâl. Mahallen mansub.

("سَلَامٌ عَلَيْكُمْ") cümlesi, (تَحِيَّتُهُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 24

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, mahallen mansub. (ضَرَبَ) fi'li mâzı. (اللّٰهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَثَلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَلِمَةً) mef'ûlden bedel, mansub. (طَيِّبَةً) sıfat, mansub. Nasb alâmetleri fethalar. (كَشَجَرَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf (هي) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (طَيِّبَةٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَصْلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثَابِتٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (فَرْعُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي السَّمَاءِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...لَمْ تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ضَرَبَ اللّٰهُ) cümlesi, (تَرَ) nın mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(...أَصْلُهَا ثَابِتٌ) cümlesi, (شَجَرَةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(فَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 25

تُؤْتِيٓ اُكُلَهَا كُلَّ حِينٍ بِاِذْنِ رَبِّهَا ۗ وَيَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(تُؤْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (شَجَرَةٍ) e râci. (أُكُلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كُلَّ) muzâfun ileyh olan (حِينٍ) nin muzâfı olduğu için onun hükmünü almıştır, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُؤْتِي) ye müteallık. (حِينٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (تُؤْتِي) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (يَضْرِبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهُ) fâil, merfu. (الأَمْثَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (يَضْرِبُ) ye müteallık. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve ismi. (يَتَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...تُؤْتِي) cümlesi, (شَجَرَةٍ) den hâl. Mahallen mansub.

(...يَضْرِبُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(يَتَذَكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 26

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ
الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَثَلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَلِمَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَبِيثَةٍ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَشَجَرَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (خَبِيثَةٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اجْتُثَّتْ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (هي), (شَجَرَةٍ) e râci. (مِن فَوْقِ) cârr-mecrur, (اجْتُثَّتْ) e müteallık. (الأَرْضِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) nâfiye. (لَهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (قَرَارٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(مَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اجْتُثَّتْ) cümlesi, (شَجَرَةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(مَا لَهَا مِن قَرَارٍ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(يُثَبِّتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالْقَوْلِ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (الثَّابِتِ) sıfat, mecrur. (فِي الْحَيَاةِ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (فِي الآخِرَةِ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يُضِلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الظَّالِمِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (يَفْعَلُ اللَّهُ), (يُضِلُّ اللَّهُ) gibi. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

Cümleler:

(...يُثَبِّتُ اللّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُضِلُّ اللّهُ) ve (...يَفْعَلُ اللّهُ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(يَشَاءُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ كُفْرًا وَاَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَى الَّذِينَ) câr-mecrur, (تَرَ) ya müteallık. (بَدَّلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (نِعْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُفْراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَحَلُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (قَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (دَارَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْبَوَارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لَمْ تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...بَدَّلُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَحَلُّوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(جَهَنَّمَ), (دَارَ الْبَوَارِ) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَصْلَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) hâliyye. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid, zemm için. (الْقَرَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...يَصْلَوْنَهَا) cümlesi, (جَهَنَّمَ) den hâl. Mahallen mansub.

(بِئْسَ الْقَرَارُ) cümlesi, (يَصْلَوْنَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 30

وَجَعَلُوا لِلّٰهِ اَنْدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهٖ ۭ قُلْ تَمَتَّعُوا فَاِنَّ مَصِيرَكُمْ اِلَى النَّارِ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَعَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (جَعَلُوا) ye müteallık. (أَندَاداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُضِلُّوا) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَن سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يُضِلُّوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن يُضِلُّوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَعَلُوا) ye müteallık.

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (تَمَتَّعُوا) fi'li emr ve fâili. (فَـ) ta'lîliyye. (إنَّ) harfi te'kîd. (مَصِيرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إلَى النَّارِ) cârr-mecrur, (إنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...جَعَلُوا) cümlesi, 28. âyetteki (بَدَّلُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَمَتَّعُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إنَّ مَصِيرَكُمْ إلَى النَّارِ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ اٰمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِعِبَادِ) cârr-mecrur, (قُلْ) e müteallık. (يَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يُقِيمُوا) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يُنفِقُوا), (يُقِيمُوا) gibi, ona ma'tuf. (مِمَّا) cârr-mecrur, (يُنفِقُوا) ye müteallık. (رَزَقْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (سِرّاً), (يُنفِقُوا) nun fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (عَلَانِيَةً) hâle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن قَبْلِ) cârr-

mecrur, (يُقِيمُوا) ye müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَأْتِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أن يَأْتِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لا) nâfiye. (بَيْعٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (خِلَالٌ) mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُقِيمُوا) cümlesi, (إن يؤمروا بإقامة الصلاة) takdîrindeki mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يُنفِقُوا) cümlesi, (يُقِيمُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...رَزَقْنَاهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لا بَيْعٌ فِيهِ) cümlesi, (يَوْمٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 32

اَللّٰهُ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ
مَآءً فَاَخْرَجَ بِهٖ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ ۚ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ
لِتَجْرِىَ فِى الْبَحْرِ بِاَمْرِهٖ ۚ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْاَنْهَارَ ۚ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (وَ) âtıfa. (الأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَنزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (أَنزَلَ) ye müteallık. (مَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَخْرَجَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَخْرَجَ) ye müteallık. (مِنَ الثَّمَرَاتِ) cârr-mecrur, (رِزْقًا) dan hâl olan mahzufe müteallık. (رِزْقًا) mef'ûlü bih veya (الثَّمَرَاتِ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (رِزْقًا) ın mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (سَخَّرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (سَخَّرَ) ya müteallık. (الْفُلْكَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (تَجْرِيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (هي), (الْفُلْكَ) ye râci. (فِي الْبَحْرِ) cârr-mecrur, (تَجْرِيَ) ye

müteallık. (بِأَمْرِ) cârr-mecrur, (تَجْرِيَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ تَجْرِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (سَخَّرَ) ya müteallık.

(وَ) âtıfa. (سَخَّرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (سَخَّرَ) ya müteallık. (الْأَنْهَارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...اللَّهُ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْزَلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَخْرَجَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...سَخَّرَ) cümlesi, (خَلَقَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...سَخَّرَ) cümlesi, (خَلَقَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَآئِبَيْنِ ۚ وَسَخَّرَ لَكُمُ
الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۚ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (سَخَّرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (سَخَّرَ) ya müteallık. (الشَّمْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الْقَمَرَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (دَآئِبَيْنِ), (الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (سَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) geçen cümle gibi.

Cümleler:

(...سَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ) ve (...سَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ) cümleleri, geçen âyetteki (خَلَقَ) veya (سَخَّرَ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 34

وَآتَيكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ ۖ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ
لَا تُحْصُوهَا ۗ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ۚ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (آتَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْ كُلِّ) cârr-mecrur, (آتَى) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul,

muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَأَلْتُمُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَعُدُّوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (نِعْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لاَ) nâfiye. (تُحْصُوا) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِنَّ الإِنسَانَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (ظَلُومٌ كَفَّارٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...آتَاكُم) cümlesi, geçen sıle cümlesinin ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...سَأَلْتُمُوهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَعُدُّوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ تُحْصُوهَا) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ الإِنسَانَ لَظَلُومٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

وَإِذْ قَالَ إِبْرٰهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا الْبَلَدَ اٰمِنًا وَاجْنُبْنِى وَبَنِىَّ اَنْ نَعْبُدَ الْاَصْنَامَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. (إِبْرَاهِيمُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) münâda, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –harfi nidâ mahzuf–. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh. (اجْعَلْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْبَلَدَ), (ذَا) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آمِنًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اجْنُبْ), (اجْعَلْ) gibi. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (بَنِيَّ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ي). Buna idğamlı, mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أن) harfi masdar ve nasb. (نَعْبُدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (الأَصْنَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَن نَّعْبُدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (عَن) ile mahallen mecrur. (اجْنُبْنِي) ye müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ إِبْرَاهِيمُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...رَبِّ "يَا") nidâ cümlesi ve cevâbı, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اجْعَلْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اجْنُبْنِي) cümlesi, nidâ cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ ۚ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي ۖ وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(رَبِّ) münâda, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –harfi nidâ mahzuf–. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh. (إِنَّهُنَّ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَضْلَلْنَ) fi'li mâzı ve fâili. (كَثِيرًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, (كَثِيرًا) ın mahzuf sıfatına müteallık. (فَ) âtıfa sebebiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (تَبِعَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِن) harfi cerr. (ن) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (عَصَى) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (غَفُورٌ رَحِيمٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...رَبِّ "يَا") cümlesi, îtirâzıyye, istirhâm için. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ) cümlesi, ictinâb talebi için ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَضْلَلْنَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...مَن تَبِعَنِي) cümlesi, (إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَبِعَنِي) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّهُ مِنِّي) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...مَنْ عَصَانِي) cümlesi, (مَن تَبِعَنِي) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّكَ غَفُورٌ) cümlesi, ikinci (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّكَ غَفُورٌ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 37

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ

الْمُحَرَّمِ ۙ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلٰوةَ فَاجْعَلْ اَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ
تَهْوِىٓ اِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(رَبَّ) münâda, mansub. Nasb alâmeti fetha –harfi nidâ mahzuf–. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إنّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أسْكَنتُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِن ذُرِّيَّةِ) cârr-mecrur, mahzuf mef'ûlün mahzuf sıfatına müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِوَادٍ) cârr-mecrur, (أسْكَنتُ) ye müteallık. (غَيْرِ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). (زَرْعٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (المُحَرَّمِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (رَبَّنَا) geçenki gibi. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يُقِيمُوا) fi'li muzâri, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أنْ يُقِيمُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أسْكَنتُ) ye müteallık.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اجْعَلْ) fi'li emr, duâ. Fâil müstetir zamir (أنت). (أفْئِدَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, (أفْئِدَةً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (تَهْوِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أفْئِدَةً) e râci. (إلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تَهْوِي) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (ارْزُقْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ الثَّمَرَاتِ) cârr-mecrur, (ارْزُقْ) a müteallık. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve ismi. (يَشْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...رَبَّنَا) nidâ cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...إنّي أسْكَنتُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أسْكَنتُ) cümlesi, (إنّ) nin haberi. Mahallen merfu.

İkinci (...رَبَّنَا) nidâ cümlesi, îtirâzıyye, duayı te'kîd için. Îrâbda yeri yok.

(...اجْعَلْ) cümlesi, (إن تكرمهم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...تَهْوِي) cümlesi, (اجْعَلْ) in ikinci mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(...ارْزُقْهُم) cümlesi, (اجْعَلْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

(لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يَشْكُرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 38

رَبَّنَآ اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِى وَمَا نُعْلِنُ ۗ وَمَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْ شَىْءٍ فِى الْاَرْضِ وَلَا فِى السَّمَآءِ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(رَبَّ) münâda, mansub. Nasb alâmeti fetha –harfi nidâ mahzuf–. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نُخْفِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (وَ) âtıfa. (مَا) geçenkine ma'tuf. (نُعْلِنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (يَخْفَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَخْفَى) ye müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ), (يَخْفَى) nin fâili, lafzan mecrur, mahallen merfu. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (شَيْءٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ) nefyi te'kîd için. (فِي السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (شَيْءٍ) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...رَبَّنَا) nidâ cümlesi, isti'nâf (التضرع) yi te'kîd için. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّكَ تَعْلَمُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَعْلَمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...نُخْفِي) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok. Âid mahzuf.

(...نُعْلِنُ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok. Âid mahzuf.

(مَا يَخْفَى عَلَى اللّٰهِ مِن شَيْءٍ) cümlesi, (رَبَّنَا) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 39

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى وَهَبَ لِى عَلَى الْكِبَرِ اِسْمٰعِيلَ وَاِسْحٰقَ ۗ اِنَّ رَبِّى لَسَمِيعُ الدُّعَآءِ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(اَلْحَمْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (وَهَبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لِي) cârr-mecrur, (وَهَبَ) ye müteallık. (عَلَى الْكِبَرِ) cârr-mecrur, (ي) den hâl. (إِسْمَاعِيلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa.

(إِسْحَاقَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (رَبِّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (سَمِيعُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدُّعَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...الْحَمْدُ لِلّٰهِ) cümlesi, (إِبْرَاهِيمَ) in duâsı mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...وَهَبَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلٰوةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي ۚ رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(رَبِّ) münâda, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –harfi nidâ mahzuf–. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اجْعَلْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نِ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مُقِيمَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الصَّلَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مِن ذُرِّيَّةِ) cârr-mecrur, birinci mef'ûle ma'tuf (بَعْضًا) takdîrindeki mahzufe müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَبَّ) münâda, mansub. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَقَبَّلْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (دُعَاءِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

Nidâ ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اجْعَلْنِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...رَبَّنَا) cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَقَبَّلْ دُعَاءِ) cümlesi, birinci nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(رَبَّ) münâda, mansub –harfi nidâ mahzuf–. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mercur. (اغْفِرْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, (اغْفِرْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لِوَالِدَيَّ) cârr-mecrur, (اغْفِرْ) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لِلْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (اغْفِرْ) e müteallık. (يَوْمَ) zarf,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَقُومُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحِسَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(رَبَّنَا اغْفِرْ لِي...) cümlesi, duâ mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(اغْفِرْ...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَقُومُ الْحِسَابُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 42

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ ۬ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تَحْسَبَنَّ) fi'li muzâri, mebni, mahallen meczum. (نْ) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اللَّهَ) lafzı celâl, birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (غَافِلًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَمَّا) cârr-mecrur, (غَافِلًا) e müteallık. (يَعْمَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الظَّالِمُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يُؤَخِّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لِيَوْمٍ) cârr-mecrur, (يُؤَخِّرُ) ye müteallık. (تَشْخَصُ), (يَعْمَلُ) gibi. (فِيهِ) cârr-mecrur, (تَشْخَصُ) ye müteallık. (الْأَبْصَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti (ا).

Cümleler:

(لَا تَحْسَبَنَّ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُؤَخِّرُهُمْ...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ) cümlesi, (يَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 43

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ ۖ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(مُهْطِعِينَ), (الْأَبْصَارُ) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مُقْنِعِي) ikinci hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (رُءُوس) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr almaeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَرْتَدُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf

alâmeti zamme. (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَرْتَدُّ) ye müteallık. (طَرْفُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَفْئِدَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَوَاءٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...لاَ يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ) cümlesi, (مُقْنِعِي) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(أَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 44

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا
رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ
أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَنْذِرِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْعَذَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) münâda, mansub. Nasb alâmeti fetha –harfi nidâ mahzuf–. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَخِّرْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَى أَجَلٍ) cârr-mecrur, (أَخِّرْ) a müteallık. (قَرِيبٍ), (أَجَلٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نُجِبْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن). (دَعْوَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نَتَّبِعِ الرُّسُلَ), (نُجِبْ دَعْوَةَ) gibi, ona ma'tuf. (أَ) harfi istifhâm, (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (أَقْسَمْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أَقْسَمْتُمْ) e müteallık. (مَا) nâfiye. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (زَوَالٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...أَنْذِرِ النَّاسَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَقُولُ الَّذِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَخِّرْنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...نُجِبْ) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...نَتَّبِعِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ تَكُونُوا) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
Mukadder kavl cümlesi, (يَقُولُ الَّذِينَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...أَقْسَمْتُم) cümlesi, (تَكُونُوا) nün haberi. Mahallen mansub.
(مَا لَكُم مِن زَوَالٍ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

وَسَكَنْتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (سَكَنْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فِي مَسَاكِنِ) câr-mecrur, (سَكَنْتُمْ) e müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (تَبَيَّنَ) fi'li mâzı, fâili mahzuf (حالهم) takdîrinde. (لَكُمْ) câr-mecrur, (تَبَيَّنَ) ye müteallık. (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, mahallen mansub. (فَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِمْ) câr-mecrur, (فَعَلْنَا) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (ضَرَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَكُمْ) câr-mecrur, (ضَرَبْنَا) ye müteallık. (الْأَمْثَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...سَكَنْتُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (أَقْسَمْتُم) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(..."الحال" تَبَيَّنَ لَكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...فَعَلْنَا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...ضَرَبْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللّٰهِ مَكْرُهُمْ ۙ وَاِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ
لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (مَكَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَكْرَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَكْرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اِنْ) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (مَكْرُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl veya cuhûd. (تَزُولَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (تَزُولَ) ye müteallık. (الْجِبَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ تَزُولَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...قَدْ مَكَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عِنْدَ اللّٰهِ مَكْرُهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ مَكْرُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 47

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ مُخْلِفَ وَعْدِهٖ رُسُلَهٗ ۗ اِنَّ اللّٰهَ
عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ۗ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa veya mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَحْسَبَنَّ) fi'li muzâri, mebni, mahallen meczum. (نَ) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اللّٰهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُخْلِفَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَعْدِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَعْدِ), (مُخْلِفَ) nin birinci mef'ûlü terkibi izâfi. (رُسُلَ) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (اللّٰهَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَزِيزٌ)

haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذُو) ikinci haberi, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (انْتِقَامٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لَا تَحْسَبَنَّ) cümlesi, (تنبه) takdîrindeki mukadder cümleye veya geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمٰوَاتُ وَبَرَزُوا لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (انْتِقَامٍ) a müteallık. (تُبَدَّلُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَرْضُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (غَيْرَ) mahzuf (أَرْضًا) takdîrindeki mef'ûlün sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْأَرْضِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (السَّمٰوَاتُ) nâibi fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (بَرَزُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (بَرَزُوا) ye müteallık. (الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ) lafzı celâlin sıfatları, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...تُبَدَّلُ الْأَرْضُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...بَرَزُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya (قَدْ) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 49

وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْمُجْرِمِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) zarf, muzâfun ileyh, tenvin mahzuf cümleden ıvaz, (تَرَى) ya müteallıklar. (مُقَرَّنِينَ), (الْمُجْرِمِينَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِي الْأَصْفَادِ) cârr-mecrur, (مُقَرَّنِينَ) ye müteallık.

Cümle:

(...تَرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطِرَانٍ وَتَغْشَىٰ وُجُوهَهُمُ النَّارُ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(سَرَابِيلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَطِرَانٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (تَغْشَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وُجُوهَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (النَّارُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(سَرَابِيلُهُم مِن قَطِرَانٍ...) cümlesi, geçen âyetteki (الْمُجْرِمِينَ) den hâl. Mahallen mansub.

(تَغْشَى وُجُوهَهُمُ النَّارُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 51

لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَجْزِيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ يَجْزِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (فعل) takdîrindeki fi'le müteallık.

(كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَسَبَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نَفْسٍ) e râci. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (سَرِيعُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحِسَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(كَسَبَتْ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

هٰذَا بَلَاغٌ لِّلنَّاسِ وَلِيُنْذَرُوا بِهٖ وَلِيَعْلَمُوٓا اَنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ وَّلِيَذَّكَّرَ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بَلَاغٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (بَلَاغٌ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُنْذَرُوا) fi'li muzâri, mechul, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) nâibi fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُنْذَرُوا) ya müteallık.

(أَنْ يُنْذَرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أنزل) takdîrindeki fi'le müteallık.

(وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَعْلَمُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَنَّمَا) edâtı hasr. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلٰهٌ وَاحِدٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَذَّكَّرَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (أولوا) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (الألباب) muzâfun ileyh, mecrur.

(أَنْ يُنْذَرُوا) ve (أَنْ يَذَّكَّرَ) cümleleri, masdar te'vîllerinde geçen (أَنْ يَعْلَمُوا) masdar cümlesine ma'tuflar. Onun gibiler.

(أَنَّمَا هُوَ إِلٰهٌ وَاحِدٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمُوا) nün iki mef'ûlü bihi yerinde. Mahallen mansub.

Cümle:

(هَذَا بَلَاغٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

İBRAHİM SÛRESİNİN SONU

ONÜÇÜNCÜ CÜZÜN SONU

ONDÖRDÜNCÜ CÜZÜN BAŞI

HİCR SÛRESİ

15. Sûredir

99 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

1 الٓرٰ ۚ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْاٰنٍ مُبِينٍ ﴿١﴾

Îrâbı:

(الٓرٰ) hurufu mukattaa. Îrâbda yeri yok. (تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (آيَاتُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (قُرْآنٍ), (الْكِتَابِ) ye ma'tuf, onun gibi. (مُبِينٍ), (قُرْآنٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

İsim cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(رُبَ) harfi cerr. (مَا) zâide kaffe. –Yani (مَا) nın gelmesi (رُبَ) nin cerr amelini kesmek, isim ve fiil cümlelerinin başına gelmesini sağlamaktır. Aksi halde (رُبَ) nekîre isimlerden başkasının başına gelemez. Bu âyeti kerimede görüldüğü gibi, (مَا) nın gelmesiyle (رُبَمَا) fiil cümlesinin başına gelmiştir. (رُبَ) şeddeli ve şeddesiz olabilir. Nitekim bâzı kıraatlerde şeddetli okunmuş, burada ise şeddesizdir–. (يَوَدُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْ) harfi imtina' veya masdâriyye. (كَانُوا) fi'li mâzı ve ismi. (مُسْلِمِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

(لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَوَدُّ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...يَوَدُّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(ذَرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَأْكُلُوا) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (يَتَمَتَّعُوا), (يَأْكُلُوا) gibi. (وَ) âtıfa. (يُلْهِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هِمِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الأَمَلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...ذَرْهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَأْكُلُوا) cümlesi, (إن تتركهم) takdîrindeki mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَتَمَتَّعُوا) ve (...يُلْهِهِمُ الأَمَلُ) cümleleri, (يَأْكُلُوا) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(سَوْفَ يَعْلَمُونَ) cümlesi, (إن يشغلهم أمر الدنيا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 4

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (أَهْلَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ) harfi cerr zâid, istiğrâk için. (قَرْيَةٍ) mef'ûlü bih, lazfan mecrur, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (وَ) hâliyye. (لَهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كِتَابٌ مَعْلُومٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmeti zammeler.

Cümleler:

(...أَهْلَكْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَهَا كِتَابٌ) cümlesi, (قَرْيَةٍ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 5

مَا تَسْبِقُ مِنْ اُمَّةٍ اَجَلَهَا وَمَا يَسْتَاْخِرُونَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (تَسْبِقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ) harfi cerr zâid istiğrâk için. (اُمَّةٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (أَجَلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَسْتَاْخِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا تَسْبِقُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا يَسْتَاْخِرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

وَقَالُوا يَآ اَيُّهَا الَّذِى نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ اِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِي) ismi mavsul, münâdanın sıfatı veya bedel, mahallen merfu. (نُزِّلَ) fi'li mâzı, mechûl. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (نُزِّلَ) ye müteallık. (الذِّكْرُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مَجْنُونٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

لَوْ مَا تَاْتِينَا بِالْمَلٰٓئِكَةِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(لَوْ مَا) edâtı arz. (تَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِالْمَلَائِكَةِ) cârr-mecrur, (تَأْتِي) ye müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (مِنَ الصَّادِقِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:
(...**تَأْتِينَا**) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(**كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli delâlet ediyor.

Âyet: 8

مَا نُنَزِّلُ الْمَلٰٓئِكَةَ اِلاَّ بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوٓا اِذًا مُنْظَرِينَ ﴿٨﴾

Îrâbı:
(**مَا**) nâfiye. (**نُنَزِّلُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (**نحن**). (**الْمَلَائِكَةَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**إِلاَّ**) edâtı istisna ve hasr. (**بِالْحَقِّ**) cârr-mecrur, (**نُنَزِّلُ**) ye müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**مَا**) nâfiye. (**كَانُوا**) fi'li mâzı ve ismi. (**إِذاً**) harfi cevâb. (**مُنظَرِينَ**) haberi, mansub. Nasb alâmeti (**ي**).

Cümleler:
(...**مَا نُنَزِّلُ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**مَا كَانُوا إِذاً مُنظَرِينَ**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَاِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٩﴾

Îrâbı:
(**إِنَّا**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**نَحْنُ**) mübteda, mahallen merfu. (**نَزَّلْنَا**) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (**الذِّكْرَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**وَ**) âtıfa. (**إِنَّا**) geçenki gibi. (**لَهُ**) cârr-mecrur, (**إِنَّ**) nin haberi ve merfu olan (**حَافِظُونَ**) ye müteallık. (**لَ**) harfi te'kîd.

Cümleler:
(...**إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**نَحْنُ نَزَّلْنَا**...) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.
(...**نَزَّلْنَا**) cümlesi, (**نَحْنُ**) nün haberi. Mahallen merfu.
(**إِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ**) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِى شِيَعِ الْاَوَّلِينَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي شِيَعِ) cârr-mecrur, mahzuf (رسلاً) takdîrindeki mef'ûlün mahzuf sıfatına müteallık. (الأَوَّلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümle:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن) harfi cerr zâid. (رَسُولٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (كَانُوا) fi'li mazı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَسْتَهْزِئُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا يَأْتِيهِم مِن رَسُولٍ) cümlesi, geçen âyetteki (أَرْسَلْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ) cümlesi, (يَأْتِيهِم) in mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub.

(يَسْتَهْزِئُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 12

كَذَٰلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf (سلوكًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (نَسْلُكُهُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, (نَسْلُكُ) ye müteallık. (الْمُجْرِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...نَسْلُكُهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (بِهِ) câr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَتْ) fi'li mâzı. (سُنَّةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَوَّلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...لَا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya (نَسْلُكُهُ) nün tefsîri. Îrâbda yeri yok.

(خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina'. (فَتَحْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (عَلَيْهِمْ) câr-mecrur, (فَتَحْنَا) ye müteallık. (بَابًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ السَّمَاءِ) câr-mecrur, (بَابًا) in mahzuf sıfatına müteallık. (فَ) âtıfa. (ظَلُّوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهِ) câr-mecrur, (يَعْرُجُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...فَتَحْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(ظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَعْرُجُونَ) cümlesi, (ظَلُّوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 15

لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(لَ) harfi te'kîd, geçen âyetteki (لَوْ) in cevâbında vâkı. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (سُكِّرَتْ) fi'li mâzı, mechul. (أَبْصَارُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَلْ) harfi idrâb. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (قَوْمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَسْحُورُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و). (نَ) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...**قَالُوا**) cümlesi, (**لَوْ**) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...**سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...**نَحْنُ قَوْمٌ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(**وَ**) isti'nâfiyye. (**لَ**) kasemiyye. (**قَدْ**) harfi tahkık. (**جَعَلْنَا**) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (**فِي السَّمَاءِ**) cârr-mecrur, (**جَعَلْنَا**) ye müteallık. (**بُرُوجًا**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**وَ**) âtıfa. (**زَيَّنَّاهَا**) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (**لِلنَّاظِرِينَ**) cârr-mecrur, (**زَيَّنَّا**) ye müteallık.

Cümleler:

(...**جَعَلْنَا**) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...**زَيَّنَّاهَا**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**حَفِظْنَاهَا**) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (**مِنْ كُلِّ**) cârr-mecrur, (**حَفِظْنَا**) ye müteallık. (**شَيْطَانٍ رَجِيمٍ**) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...**حَفِظْنَاهَا**) cümlesi, geçen âyetteki (**جَعَلْنَا**) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُبِينٌ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(**إِلَّا**) edâtı istisna. (**مَنِ**) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (**اسْتَرَقَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**مَنِ**) e âid. (**السَّمْعَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**فَ**) âtıfa. (**أَتْبَعَ**) fi'li mâzı. (**هُ**) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**شِهَابٌ مُبِينٌ**) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...اسْتَرَقَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَتْبَعَهُ شِهَابٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الأَرْضَ) mahzuf bir fi'lin iştigal üzere mef'ûlü. Onu (مددنا) fi'li tefsîr ediyor. (مَدَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (أَلْقَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (فِيهَا) cârr-mecrur, (أَلْقَيْنَا) ye müteallık. (رَوَاسِيَ) mef'ûlü bih, mansub. (وَ) âtıfa. (أَنْبَتْنَا فِيهَا), (أَلْقَيْنَا فِيهَا) gibi. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, mahzuf (أنواعًا) takdîrindeki mef'ûlün mahzuf sıfatına müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. (مَوْزُونٍ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...الأَرْضَ "مَدَدْنَا") cümlesi, 16. âyetteki (جَعَلْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

("مَدَدْنَاهَا "المذكورة) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْقَيْنَا) ve (...أَنْبَتْنَا) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 20

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (جَعَلْنَا) ye müteallık. (فِيهَا) cârr-mecrur, (جَعَلْنَا) ye müteallık. (مَعَايِشَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (لَسْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid ve ismi. (لَهُ) cârr-mecrur, (لَسْتُمْ) e müteallık. (بِ) harfi cerr zâid. (رَازِقِينَ), (لَسْتُمْ) ün haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...جَعَلْنَا لَكُمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) nâfiye. (مِنْ) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ) mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf mukaddem habere müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَزَائِنُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (نُنَزِّلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekelim muazzam). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بِقَدَرٍ) cârr-mecrur, (نُنَزِّلُ) ye müteallık. (مَعْلُومٍ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...إِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ) cümlesi, (شَيْءٍ) in haberi. Mahallen merfu.

(...نُنَزِّلُهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

وَأَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (الرِّيَاحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَوَاقِحَ), (الرِّيَاحَ) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَنْزَلْنَا), (أَرْسَلْنَا) gibi. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (مَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَسْقَيْنَاكُمُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنْتُمْ) ismi, mahallen merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, (خَازِنِينَ) ye müteallık. (بِ) harfi cerr zâid. (خَازِنِينَ), (مَا) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْزَلْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَسْقَيْنَاكُمُوهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا أَنتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ) cümlesi, (أَسْقَيْنَاكُم) deki hitab zamirinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 23

وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (نُحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (وَ) âtıfa. (نُمِيتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (وَ) âtıfa. (نَحْنُ) geçenki gibi. (الْوَارِثُونَ) ikinci (نَحْنُ) ün haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...إِنَّا لَنَحْنُ) cümlesi, geçen âyetteki (أَسْقَيْنَاكُمُوهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَحْنُ نُحْيِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...نُحْيِي) cümlesi, (نَحْنُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...نُمِيتُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(نَحْنُ الْوَارِثُونَ) cümlesi, (نَحْنُ نُحْيِي) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 24

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (عَلِمْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekelim muazzam). (الْمُسْتَقْدِمِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (الْمُسْتَقْدِمِينَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ) geçen cümle gibi.

Cümleler:

(...قَدْ عَلِمْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّا لَنَحْنُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...قَدْ عَلِمْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, geçen kasem cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ ۖ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (رَبَّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يَحْشُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) ye râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (حَكِيمٌ عَلِيمٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ رَبَّكَ هُوَ) cümlesi, geçen âyetteki mukadder kasem cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ يَحْشُرُهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَحْشُرُهُمْ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّهُ حَكِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (الْإِنْسَانَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن صَلْصَالٍ) cârr-mecrur, (خَلَقْنَا) ye müteallık. (مِنْ حَمَإٍ) cârr-mecrur, (صَلْصَالٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (مَسْنُونٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...خَلَقْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُومِ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْجَانَّ) mahzuf bir fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (خَلَقْنَا) ye

müteallık. (مِن نَارٍ) cârr-mecrur, (خَلَقْنَا) ye müteallık. (السَّمُومِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...خَلَقْنَا "الْجَانَّ") cümlesi, geçen âyetteki (خَلَقْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقْنَاهُ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ إِنِّى خَالِقٌۢ بَشَرًا مِّن صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلْمَلَائِكَةِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (خَالِقٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَشَراً) ismi, fâilin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ صَلْصَالٍ) cârr-mecrur, (خَالِقٌ) a müteallık. (مِنْ حَمَإٍ) cârr-mecrur, (صَلْصَالٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (مَسْنُونٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالَ رَبُّكَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...إِنِّي خَالِقٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 29

فَإِذَا سَوَّيْتُهُۥ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِى فَقَعُوا۟ لَهُۥ سَٰجِدِينَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (سَوَّيْتُهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (نَفَخْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (نَفَخْتُ) ye müteallık. (مِن رُوحِ) cârr-mecrur, (نَفَخْتُ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (قَعُوا) fi'li emr, (و) fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (قَعُوا) ya müteallık. (سَاجِدِينَ), (قَعُوا) nun fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...سَوَّيْتُهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...نَفَخْتُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...قَعُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

فَسَجَدَ الْمَلٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ اَجْمَعُونَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (سَجَدَ) fi'li mâzı. (الْمَلَآئِكَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلُّ) te'kîd, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَجْمَعُونَ) ikinci te'kîd, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(...سَجَدَ الْمَلَآئِكَةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

اِلَّآ اِبْلِيسَ ۖ اَبٰٓى اَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (إِبْلِيسَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَبَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْلِيس) e râci. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (إِبْلِيس) e râci. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık. (السَّاجِدِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

(أَنْ يَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَبَى) nin mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

Cümle:

(...أَبَى) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

قَالَ يٰٓاِبْلِيسُ مَا لَكَ اَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (يَا) harfi nidâ. (إِبْلِيسُ) münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (مَا) ismi istifhâm, tevbîhî, mübteda, mahallen merfu. (لَكَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (لَا) nâfiye. (تَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti

fetha. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık. (السَّاجِدِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

(أَلاَّ تَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (فِي) ile mahallen mecrur. (مالك في) takdîrindeki mahzuf hâle müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا لَكَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

قَالَ لَمْ أَكُنْ لِأَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إبْلِيس) e râci. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (أَكُنْ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (أنا). (لِ) harfi cuhûd. (أَسْجُدَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا).(لِبَشَرٍ) cârr-mecrur, (أَسْجُدَ) ye müteallık.

(أَنْ أَسْجُدَ) cümle, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَكُنْ) ün mahzuf haberine müteallık.

(خَلَقْتَهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنْ صَلْصَالٍ) cârr-mecrur, (خَلَقْتَ) ye müteallık. (مِنْ حَمَإٍ) cârr-mecrur, (صَلْصَالٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (مَسْنُونٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ أَكُنْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...خَلَقْتَهُ) cümlesi, (بَشَرٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 34

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اخْرُجْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِنْهَا) cârr-mecrur, (اخْرُجْ) a

müteallık. (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (رَجِيمٌ) haberi, merfu.Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اخْرُجْ) cümlesi, (إن لم ترض السجود) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِنَّكَ رَجِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (اللَّعْنَةَ) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَى يَوْمِ) cârr-mecrur, (اللَّعْنَةَ) ye müteallık. (الدِّينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...إِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّكَ رَجِيمٌ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إبْلِيس) e râci. (رَبِّ) münâda, muzâf, mahallen mansub –harfi nidâ mahzuf–. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَنْظِرْ) fi'li emr, duâ. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَى يَوْمِ) cârr-mecrur, (أَنْظِرْ) e müteallık. (يُبْعَثُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâil.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَنْظِرْنِي) cümlesi, (إن طردتني ولعنتني) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يُبْعَثُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 37

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِنَ الْمُنْظَرِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ) cümlesi, (إن اردت الإنظار) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart cümlesi de makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 38

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(إِلَى يَوْمِ) cârr-mecrur, (الْمُنْظَرِينَ) ye müteallık. (الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 39

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ
وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(قَالَ رَبِّ) 36. âyetin başı gibi. (بِ) harfi cerr kasemiyye veya sebebiyye. (مَا) masdariyye. (أَغْوَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(مَا أَغْوَيْتَنِي) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أقسم) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık.

(ل) kasemiyye. (أُزَيِّنَنَّ) fi'li muzâri, mebni, mahallen merfu. (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَهُمْ فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrurlar, (أُزَيِّنَنَّ) ye müteallıklar. (وَ) âtıfa. (ل) kasemiyye. (أُغْوِيَنَّ), (أُزَيِّنَنَّ) gibi. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَجْمَعِينَ) mef'ûlün te'kîdi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Kasem cümlesi ve cevâbı, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَأُغْوِيَنَّهُمْ) cümlesi, kasemin cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (عِبَادَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْهُمُ) cârr-mecrur, (عِبَادَ) nin sıfatı ve mansub olan (الْمُخْلَصِينَ) ye müteallık.

Âyet: 41

قَالَ هٰذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (صِرَاطٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيَّ) cârr-mecrur, (صِرَاطٌ) ün mahzuf birinci sıfatına müteallık. (مُسْتَقِيمٌ) ikinci sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هَذَا صِرَاطٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 42

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (عِبَادِي) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin muahhar ismi ve merfu olan (سُلْطَانٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna. (مَنِ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (اتَّبَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir

(مَنِ) e âid. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ الْغَاوِينَ) cârr-mecrur, (اتَّبَعَ) ya müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ) cümlesi, geçen kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 43

وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّ جَهَنَّمَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مَوْعِدُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَجْمَعِينَ) tevkîd, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...إِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّ عِبَادِي) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(لَهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (سَبْعَةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَبْوَابٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (بَابٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, muahhar mübteda ve merfu olan (جُزْءٌ) ün mahzuf hâline müteallık. (مَقْسُومٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ) cümlesi, (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ) cümlesi, (سَبْعَةُ أَبْوَابٍ) in sıfatı. Mahallen merfu.

(الرابط) mukadder (لِكُلِّ بَابٍ مِنْهَا). Bu cümlenin isti'nâf olması da câizdir.

Âyet: 45

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd. (الْمُتَّقِينَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِي جَنَّاتٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (عُيُونٍ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

اُدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ اٰمِنِينَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(ادْخُلُوهَا) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (بِسَلَامٍ) cârr-mecrur, (ادْخُلُوا) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (آمِنِينَ) ikinci hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...ادْخُلُوهَا) cümlesi, (تقول لهم الملائكة) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Âyet: 47

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ اِخْوَانًا عَلٰى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَزَعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mebni, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي صُدُورِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ غِلٍّ) cârr-mecrur, mukadder sıleden (مَا) ya âid olandan hâle müteallık. (اِخْوَانًا), (صُدُورِهِمْ) in (هِمْ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلٰى سُرُرٍ) cârr-mecrur, (اِخْوَانًا) nin mahzuf sıfatına müteallık. (مُتَقَابِلِينَ), (اِخْوَانًا) nin ikinci sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümle:

(...نَزَعْنَا) cümlesi, 45. âyetteki isti'nâfiyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(لاَ) nâfiye. (يَمَسُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يَمَسُّ) ye müteallık. (نَصَبٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (هُم) ismi, mahallen merfu. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (مَا) nın haberi ve mahallen mansub olan (مُخْرَجِينَ) ye müteallık. (بِ) harfi cerr zâid.

Cümleler:

(لاَ يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ) cümlesi, (مُتَقَابِلِينَ) nin zamirinden hâl. Mahallen mansub.

(مَا هُم مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 49

نَبِّئْ عِبَادِيٓ أَنِّيٓ أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(نَبِّئْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عِبَادِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أنا) mübteda, mahallen merfu. (الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(أَنِّي) cümlesi, masdar te'vîlinde (نَبِّئْ) fi'linin iki ve üçüncü mef'ûlleri yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...نَبِّئْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أنا الغفور) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 50

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (عَذَابِي) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَذَابُ الْأَلِيمُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(...أَنَّ عَذَابِي) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Cümle:

(...هُوَ الْعَذَابُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 51

وَنَبِّئْهُمْ عَنْ ضَيْفِ اِبْرٰهِيمَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَبِّئْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَنْ ضَيْفِ) cârr-mecrur, (نَبِّئْ) e müteallık. (اِبْرٰهِيمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif).

Cümle:

(...نَبِّئْهُمْ) cümlesi, 49. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

اِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا ۖ قَالَ اِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(اِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, geçen âyetteki (ضَيْفِ) ye müteallık. (دَخَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (دَخَلُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سَلَاماً) mahzuf (نسلّم) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اِبْرٰهِيم) e râci. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (وَجِلُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...دَخَلُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(سَلَاماً "نسلّم") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 53

قَالُوا لَا تَوْجَلْ اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَا) nâhiye, câzime. (تَوْجَلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نُبَشِّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِغُلَامٍ) cârr-mecrur, (نُبَشِّرُ) ye müteallık. (عَلِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَوْجَلْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّا نُبَشِّرُكَ) cümlesi, isti'nâfiyye, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...نُبَشِّرُكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 54

قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي عَلَىٰ أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فَبِمَ تُبَشِّرُونَ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيم) e râci. (أ) istifhâm, teaccübî. (بَشَّرْتُمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَى) harfi cerr. (أن) harfi masdar. (مَسَّ) fi'li mâzı. (ن) harfi vikâye. (يَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْكِبَرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أن مَسَّنِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mütekellim zamîrinden hâl olan mahzufe müteallık.

(فَ) âtıfa. (بِمَ) cârr-mecrur, (تُبَشِّرُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...أَبَشَّرْتُمُونِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(تُبَشِّرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 55

قَالُوا بَشَّرْنَاكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْقَانِطِينَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَشَّرْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (بَشَّرْنَا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَكُنْ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الْقَانِطِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...بَشَّرْنَاكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَا تَكُنْ) cümlesi, (تنبيه) takdîrindeki isti'nâf, ta'lîl cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 56

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ اِلاَّ الضَّآلُّونَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إبْرَاهِيم) e râci. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi istifhâm, nefy mânâsında mübteda, mahallen merfu. (يَقْنَطُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِن رَحْمَةِ) cârr-mecrur, (يَقْنَطُ) ya müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (الضَّآلُّونَ) fâilden bedel, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَن يَقْنَطُ) cümlesi, (قال لا أقنط) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...يَقْنَطُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 57

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ اَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إبْرَاهِيم) e râci. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (خَطْبُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub –harfi nidâ mahzuf–. (هَا) harfi tenbih. (الْمُرْسَلُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا خَطْبُكُمْ) cümlesi, (إن لسبب غير البشارة) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Şart ve cevâb cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أيُّهَا الْمُرْسَلُونَ) cümlesi, îtirâzı, tezîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

قَالُوا اِنَّا اُرْسِلْنَا اِلٰى قَوْمٍ مُجْرِمِينَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أُرْسِلْنَا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (إِلَى قَوْمٍ) cârr-mecrur, (أُرْسِلْنَا) ye müteallık. (مُجْرِمِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا أُرْسِلْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أُرْسِلْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 59

إِلَّآ ءَالَ لُوطٍ ۖ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (آلَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لُوطٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مُنَجُّوا) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَجْمَعِينَ) tevkîd, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 60

إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ قَدَّرْنَآ ۙ إِنَّهَا لَمِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (امْرَأَةَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَدَّرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّهَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مِنَ الْغَابِرِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...قَدَّرْنَا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ) cümlesi, mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

Âyet: 61

فَلَمَّا جَآءَ ءَالَ لُوطٍ ٱلْمُرْسَلُونَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(فَ) istiʾnâfiyye. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifadeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَ) fiʾli mâzı. (آلَ) mefʿûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لُوطٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْمُرْسَلُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 62

قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fiʾli mâzı. Fâili, müstetir zamir (لُوط) a râci. (إِنَّكُمْ) harfi teʾkîd ve mahallen mansub olan ismi. (قَوْمٌ مُنْكَرُونَ) haberi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, geçen âyetteki (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّكُمْ قَوْمٌ) cümlesi, makûlülʾkavl. Mahallen mansub.

Âyet: 63

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fiʾli mâzı ve fâili. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (جِئْنَاكَ) fiʾli mâzı, fâili ve mefʿûlü. (بِمَا) cârr-mecrur, (جِئْنَاكَ) ye müteallık. (كَانُوا) fiʾli mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهِ) cârr-mecrur, (يَمْتَرُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, istiʾnâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Mahzuf makûlülʾkavl cümlesi, (لسنا بمنكرين) takdîrinde.

(...جِئْنَاكَ) cümlesi, istiʾnâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَمْتَرُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 64

وَاَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَاِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَتَيْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf (ملتبسين) veya (ملتبسا) takdîrindeki hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (صَادِقُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...أَتَيْنَاكَ) cümlesi, geçen âyetteki (جِئْنَاكَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا لَصَادِقُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 65

فَاَسْرِ بِاَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ الَّيْلِ وَاتَّبِعْ اَدْبَارَهُمْ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ اَحَدٌ وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَسْرِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ) cârr-mecrurlar, (أَسْرِ) ye müteallıklar. (مِنَ اللَّيْلِ) cârr-mecrur, (قِطْعٍ) ın mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (اتَّبِعْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَدْبَارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (يَلْتَفِتْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (أَحَدٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (أَحَدٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (امْضُوا) fi'li emr, (و) fâili. (حَيْثُ) zarfı mekân, zamme üzere mebni, mahallen mansub, (امْضُوا) ya müteallık. (تُؤْمَرُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...أَسْرِ) cümlesi, mukadder (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبِعْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...امْضُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تُؤْمَرُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 66

وَقَضَيْنَآ إِلَيْهِ ذٰلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هٰٓؤُلَآءِ مَقْطُوعٌ مُصْبِحِينَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَضَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْهِ) câr-mecrur, (قَضَيْنَا) ye müteallık. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْأَمْرَ) bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنَّ دَابِرَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَقْطُوعٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُصْبِحِينَ), (مَقْطُوعٌ) daki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(أَنَّ دَابِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (الْأَمْرَ) den bedel. Mahallen mansub.

Cümle:

(...قَضَيْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 67

وَجَآءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (جَاءَ) fi'li mâzı. (أَهْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَدِينَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَسْتَبْشِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...جَاءَ أَهْلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَسْتَبْشِرُونَ) cümlesi, (أَهْلُ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 68

قَالَ إِنَّ هٰٓؤُلَآءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُونِ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (لُوط) a râci. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (أولاء), (إِنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (ضَيْفِي) haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَفْضَحُونِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ هَؤُلاءِ ضَيْفِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لاَ تَفْضَحُونِ) cümlesi, (إن كنتم تكرموني) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
Mukadder şart cümlesi de kavl mesabesinde isti'nâf.

Âyet: 69

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلاَ تُخْزُونِ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (اتَّقُوا) fi'li emr, (و) fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تُخْزُونِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:
(اتَّقُوا اللَّهَ) cümlesi, geçen âyetteki (لاَ تَفْضَحُونِ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.
(لاَ تُخْزُونِ) cümlesi, geçen âyetteki (لاَ تَفْضَحُونِ) cümlesine veya geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 70

قَالُوا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:
(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) harfi istifhâm. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (نَنْهَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن). (عَنِ الْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (نَنْهَ) ye müteallık.

Cümleler:
(قَالُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ نَنْهَكَ...) cümlesi, (ألم ننذرك) takdîrindeki mukadder makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 71

قَالَ هَؤُلاَءِ بَنَاتِي إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (لُوطٌ) a râci. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) mübteda, mahallen merfu. (بَنَاتِي) haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecurr. (إن) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (فَاعِلِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَؤُلاء بَنَاتِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كُنتُمْ فَاعِلِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (فتزوّجوهنّ) takdîrinde.

Âyet: 72

لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(لَ) harfi ibtidâ. (عَمْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Haberi vucûben mahzuf (قسمي) takdîrinde. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (فِي سَكْرَةِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَعْمَهُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(..."لَعَمْرُكَ "قسمي) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَهُونَ) cümlesi, (سَكْرَتِهِمْ) deki zamirinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 73

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَخَذَتْ) fi'li mâzı. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الصَّيْحَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُشْرِقِينَ), (أَخَذَتْهُم) mef'ûl zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ) cümlesi, (فأبوا الانصياع) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Mukadder (فأبوا الانصياع) cümlesi de 71. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 74

فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَالِيَ) birinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَافِلَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَمْطَرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَمْطَرْنَا) ye müteallık. (حِجَارَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن سِجِّيلٍ) cârr-mecrur, (حِجَارَةً) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:

(...جَعَلْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 75

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd. (فِي ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لِّلْمُتَوَسِّمِينَ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 76

وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلٍ مُّقِيمٍ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّهَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (بِسَبِيلٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (مُّقِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

Bu âyetin cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 77

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَةً), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِّلْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (آيَةً) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:

Bu âyetin cümlesi, birinci te'kîd eden isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 78

وَإِن كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa veya hâliyye. (إِنْ) harfi te'kîd, muhaffefe. İsmi, zamîri şân mahzuf (إِنَّهُ) takdîrinde. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (أَصْحَابُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَيْكَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَ) harfi te'kîd. (ظَالِمِينَ), (إِنَّ) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...إِنَّهُ" كَانَ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ أَصْحَابُ) cümlesi, muhaffefe (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 79

فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (انتَقَمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (انتَقَمْنَا) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّهُمَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (بِإِمَامٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...انتَقَمْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 80

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كَذَّبَ) fi'li mâzı. (أَصْحَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحِجْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْمُرْسَلِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(كَذَّبَ أَصْحَابُ...) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 81

وَاٰتَيْنَاهُمْ اٰيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آيَاتِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَنْهَا) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (مُعْرِضِينَ) ye müteallık.

Cümleler:

(آتَيْنَاهُمْ...) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 82

وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا اٰمِنِينَ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَنْحِتُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِنَ الْجِبَالِ) cârr-mecrur, (يَنْحِتُونَ) ye müteallık. (بُيُوتًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آمِنِينَ), (يَنْحِتُونَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(كَانُوا...) cümlesi, geçen âyetteki (كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَنْحِتُونَ...) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 83

فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَخَذَتْ) fi'li mâzı. (هُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الصَّيْحَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُصْبِحِينَ), (أَخَذَتْهُم) ün mef'ûl zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...أَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ) cümlesi, (فبغوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 84

فَمَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَغْنَى) fi'li mâzı. (عَنْهُم) câr-mecrur, (أَغْنَى) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَكْسِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَغْنَى عَنْهُم مَا كَانُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَكْسِبُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub. (يَكْسِبُونَهُ) takdîrinde.

Âyet: 85

وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ ۗ
وَاِنَّ السَّاعَةَ لَاٰتِيَةٌ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (وَ) âtıfa. (الأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بِالْحَقِّ) câr-mecrur, mahzuf (ملتبسًا) takdîrindeki hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنَّ السَّاعَةَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (آتِيَةً), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اصْفَحْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الصَّفْحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْجَمِيلَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(مَا خَلَقْنَا ... إِلاَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ السَّاعَةَ لآتِيَةٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اصْفَحِ) cümlesi, (إِن أُوذِيتَ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 86

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلاَّقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (رَبَّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْخَلاَّقُ الْعَلِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ رَبَّكَ) cümlesi, geçen emrin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْخَلاَّقُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 87

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (آتَيْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (سَبْعًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الْمَثَانِي) cârr-mecrur, (سَبْعًا) ın mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (الْقُرْآنَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْعَظِيمَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...آتَيْنَاكَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 88

لاَ تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلاَ تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(لاَ) nâhiye, câzime. (تَمُدَّنَّ) fi'li muzâri, mebni, mahallen meczum. (نَ) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَيْنَيْ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (كَ)

muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى مَا) cârr-mecrur, (تَمُدَّنَّ) ye müteallık. (مَتَّعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (مَتَّعْنَا) ye müteallık. (أَزْوَاجاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَزْوَاجاً) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَحْزَنْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تَحْزَنْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (اخْفِضْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (جَنَاحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (جَنَاحَ) ya müteallık.

Cümleler:

(...لاَ تَمُدَّنَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَتَّعْنَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ تَحْزَنْ) ve (...اخْفِضْ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 89

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (النَّذِيرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُبِينُ) ikinci haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَنَا النَّذِيرُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 90

كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(كَمَا) cârr-mecrur, mahzuf (انزالاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ) cârr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık.

Cümle:

(...أَنْزَلْنَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 91

اَلَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْاٰنَ عِضِينَ ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِينَ) ismi mavsul, (الْمُقْتَسِمِينَ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (جَعَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْقُرْآنَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عِضِينَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi' müzekkere mülhak).

Cümle:

(...جَعَلُوا) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 92

فَوَرَبِّكَ لَنَسْئَلَنَّهُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (وَ) harfi kasem, harfi cerr. (رَبِّ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, mahzuf (أُقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecurr. (لَ) kasemiyye. (نَسْئَلَنَّ) fi'li muzâri, mebni, mahallen merfu. (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَجْمَعِينَ) tevkîd veya mef'ûlden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...وَرَبِّكَ "أُقسم") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَسْئَلَنَّهُمْ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 93

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(عَمَّا) cârr-mecrur, (نَسْئَلَنَّ) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 94

فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (اصْدَعْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِمَا) câr-mecrur, (اصْدَعْ) a müteallık. (تُؤْمَرُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (أَعْرِضْ), (اصْدَعْ) gibi. (عَنِ الْمُشْرِكِينَ) câr-mecrur, (أَعْرِضْ) a müteallık. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...اصْدَعْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تُؤْمَرُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْرِضْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 95

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَفَيْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (الْمُسْتَهْزِئِينَ) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...إِنَّا كَفَيْنَاكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَيْنَاكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 96

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, (الْمُسْتَهْزِئِينَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (يَجْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf ikinci mef'ûlü bihe müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلَٰهًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آخَرَ) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) isti'nâfiyye. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يَعْلَمُونَ), (يَجْعَلُونَ) gibi.

Cümleler:

(...يَجْعَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 97

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (نَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (أَنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَضِيقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (صَدْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنَّكَ يَضِيقُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (نَعْلَمُ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا يَقُولُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَضِيقُ) ya müteallık.

Cümleler:

(...نَعْلَمُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَضِيقُ صَدْرُكَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 98

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَبِّحْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِحَمْدِ) cârr-mecrur, (سَبِّحْ) ın fâilinden hâl olan mahzuf (ملتبسًا) e müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كُنْ) fi'li emr, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنَ السَّاجِدِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...سَبِّحْ) cümlesi, (إن ضاق صدرك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(كُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 99

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٩٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اعْبُدْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتَّى) harfi ğaye ve cerr. (يَأْتِيَ) fi'li muzâri, mansub. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْيَقِينُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(حَتَّى يَأْتِيَكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (اعْبُدْ) e müteallık.

Cümle:

(...اعْبُدْ) cümlesi, geçen âyetteki (كُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

HİCR SÛRESİNİN SONU

NAHL SÛRESİ

16. Sûredir

128 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

1 ٓ ث ح ط

أَتَىٰٓ أَمْرُ اللّٰهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ ۚ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ
عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**أَتَى**) fi'li mâzı. (**أَمْرُ**) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**اللّٰهِ**) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**فَـ**) mukadder şartın cevâbında vâkı. (**لَا**) nâhiye, câzime. (**تَسْتَعْجِلُوا**) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (**نْ**) un hazfi. (**و**) fâili. (**هُ**) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**سُبْحَانَ**), (**سَبِّحُوا**) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**هُ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**تَعَالَى**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (**عَمَّا**) cârr-mecrur, (**تَعَالَى**) ye müteallık. (**يُشْرِكُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**نَ**) un sübûtu. (**و**) fâili.

Cümleler:

(...**أَتَى أَمْرُ اللّٰهِ**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**لَا تَسْتَعْجِلُوهُ**) cümlesi, (**إن طلبتم الأمر**) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...**سُبْحَانَهُ** "**سَبِّحُوا**") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**تَعَالَى**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

يُنَزِّلُ الْمَلَٰٓئِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَآءُ مِنْ
عِبَادِهِٓ أَنْ أَنذِرُوٓا أَنَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَاتَّقُونِ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(يُنَزِّلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْمَلآئِكَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالرُّوحِ) cârr-mecrur, (الْمَلآئِكَةَ) den hâl olan (مصحوبة) takdîrindeki mahzufe müteallık. (مِنْ أَمْرِ) cârr-mecrur, (يُنَزِّلُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى) harfi cerr. (مَنْ) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (يُنَزِّلُ) ye müteallık. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, (مَنْ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) harfi tefsîr. (أَنْذِرُوا) fi'li emr, (و) fâili. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لاَ) nâfiye lilcins. (إِلَهَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لاَ) nın haberi mahzuf, (موجود) takdîrinde. (إِلاَّ) edâtı istisna. (أَنَا) mahzuf haberden veya (لاَ إِلَهَ) nin mahallinden bedel, mahallen merfu. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اتَّقُونِ) fi'li emr, (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(...أَنَّهُ لاَ إِلَهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (بِ) ile mahallen mecrur. (أَنْذِرُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(...يُنَزِّلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْذِرُوا) cümlesi, geçen kısmın tefsîri. Îrâbda yeri yok.

(لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنَا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(اتَّقُونِ) cümlesi, mukadder (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ؕ تَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (وَ) âtıfa. (الأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) nın fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (تَعَالَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَمَّا) cârr-mecrur, (تَعَالَى) ya müteallık. (يُشْرِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...خَلَقَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَعَالَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُشْرِكُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الإِنسَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن نُطفَةٍ) cârr-mecrur (خَلَقَ) ya müteallık. (فَ) âtıfa. (إِذَا) fücêiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَصِيمٌ) haberi, merfu. (مُبِينٌ) sıfat, merfu. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...خَلَقَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ خَصِيمٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا ۚ لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الأَنْعَامَ) mahzuf (خَلَقَ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَلَقَ) ma kablini tefsîr eden fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (فِيهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (دِفْءٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَنَافِعُ) mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (تَأْكُلُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...الأَنْعَامَ "خَلَقَ") cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَهَا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...فِيهَا دِفْءٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(مِنْهَا تَأْكُلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَكُمْ فِيهَا) câr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (جَمَالٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (حِينَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَمَالٌ) e müteallık. (تُرِيحُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (حِينَ تَسْرَحُونَ), (حِينَ تُرِيحُونَ) gibi.

Cümleler:

(...لَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ) cümlesi, geçen âyetteki (فِيهَا دِفْءٌ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تُرِيحُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(تَسْرَحُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 7

وَتَحْمِلُ اَثْقَالَكُمْ اِلٰى بَلَدٍ لَمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ اِلَّا بِشِقِّ
الْاَنْفُسِ ۭ اِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوْفٌ رَحِيمٌ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَحْمِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الأنعام) ye râci. (أَثْقَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى بَلَدٍ) câr-mecrur, (تَحْمِلُ) ye müteallık. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (بَالِغِي) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بِشِقِّ) câr-mecrur, (بَالِغِي) ye müteallık. (الأنفس) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (رَبَّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (رَءُوفٌ رَحِيمٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...تَحْمِلُ) cümlesi, 5. âyetteki (فِيهَا دِفْءٌ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ) cümlesi, (بَلَدٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً ۭ وَيَخْلُقُ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ) bunlar, 5. âyetteki (الْأَنْعَامَ) ye ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (تَرْكَبُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ تَرْكَبُوهَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mukadder (خَلَقَ) fi'line müteallık.

(وَ) âtıfa. (زِينَةً) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَخْلُقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَا) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...الْخَيْلَ "خَلَقَ") cümlesi, 5. âyetteki (الْأَنْعَامَ "خَلَقَ") cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَخْلُقُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ ۚ وَلَوْ شَاءَ
لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (قَصْدُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّبِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) îtirâzıyye. (مِنْهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (جَائِرٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (شَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (هَدَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَجْمَعِينَ) tevkîd, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...عَلَى اللَّهِ قَصْدُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مِنْهَا جَائِرٌ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...شَاءَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هَدَاكُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 10

هُوَ الَّذِى اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (أَنْزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (أَنْزَلَ) ye müteallık. (مَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (مَاءً) den hâl olan mahzufe müteallık. (شَرَابٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مِنْهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (شَجَرٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيهِ) cârr-mecrur, (تُسِيمُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْزَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَكُم مِنْهُ شَرَابٌ) cümlesi, (مَاءً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(تُسِيمُونَ) cümlesi, (شَجَرٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 11

يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْاَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۗ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(يُنْبِتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُم بِهِ) cârr-mecrurlar, (يُنْبِتُ) ye müteallıklar. (الزَّرْعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالأَعْنَابَ), (الزَّرْعَ) ya ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (انواعا) takdîrindeki mef'ûllere ma'tuf, kelimenin mahzuf sıfatına müteallık. (الثَّمَرَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَةً), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (يَتَفَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يُنْبِتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَةً) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يَتَفَكَّرُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 12

وَسَخَّرَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۙ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ وَالنُّجُومُ
مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ ۗ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۙ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (سَخَّرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (سَخَّرَ) ya müteallık. (اللَّيْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ), (وَالْقَمَرَ) ye ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (النُّجُومُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُسَخَّرَاتٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِأَمْرِ) cârr-mecrur, (مُسَخَّرَاتٌ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذٰلِكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (يَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...سَخَّرَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...النُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يَعْقِلُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 13

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ۚ إِنَّ فِي ذٰلِكَ
لَآيَةً لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mahzuf (سَخَّرَ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (ذَرَأَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُمْ فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrurlar, (ذَرَأَ) ye müteallıklar. (مُخْتَلِفًا), (ذَرَأَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb

alâmeti fetha. (أَلْوَانُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ) 11. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...سَخَّرَ مَا") cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ذَرَأَ لَكُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يَذَّكَّرُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 14

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا
وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا ۖ وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاخِرَ
فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (سَخَّرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْبَحْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَأْكُلُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (تَأْكُلُوا) ye müteallık.

(أَنْ تَأْكُلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (سَخَّرَ) ye müteallık. (لَحْمًا) mef'ûlü bih. (طَرِيًّا) sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (تَسْتَخْرِجُوا) (تَأْكُلُوا) gibi, ona ma'tuf. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (تَسْتَخْرِجُوا) ye müteallık. (حِلْيَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَلْبَسُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) îtirâzıyye. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْفُلْكَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَوَاخِرَ), (الْفُلْكَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِيهِ) cârr-mecrur, (مَوَاخِرَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (لِتَبْتَغُوا), (لِتَأْكُلُوا) gibi, ona ma'tuf. (مِن فَضْلِ) cârr-mecrur, (تَبْتَغُوا) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَن تَسْتَخْرِجُوا) ve (أَن تَبْتَغُوا) cümleleri, masdar te'vîllerinde (أَن تَأْكُلُوا) masdar cümlesine ma'tuflar. Onun gibiler.

(وَ) âtıfa. (لَعَلَّكُمْ) harfi terâcci ve mahallen mansub olan ismi. (تَشْكُرُونَ), (تَلْبَسُونَ) gibi.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...سَخَّرَ الْبَحْرَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَلْبَسُونَهَا) cümlesi, (حِلْيَةً) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...تَرَى الْفُلْكَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَشْكُرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 15

وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَلْقَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (أَلْقَى) ya müteallık. (رَوَاسِيَ) mahzuf (جبالاً) takdîrindeki mef'ûlü bihin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَمِيدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (رَوَاسِيَ) ye râci. (بِكُمْ) cârr-mecrur, (تَمِيدَ) ye müteallık.

(أَنْ تَمِيدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü lieclih. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (أَنْهَاراً) mef'ûle ma'tuf, mansub. (وَسُبُلاً) de ma'tuf, mansub. Nasb alâmetleri fethalar. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تَهْتَدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَلْقَى) cümlesi, geçen âyetteki (سَخَّرَ الْبَحْرَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَهْتَدُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 16

وَعَلَامَاتٍ ۚ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (عَلَامَاتٍ) geçen âyetteki (رَوَاسِيَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (وَ) isti'nâfiyye. (بِالنَّجْمِ) cârr-mecrur, (عَلَامَاتٍ) e müteallık.

(هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَهْتَدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(هُمْ يَهْتَدُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَهْتَدُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 17

أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ ۗ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يَخْلُقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (كَمَنْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لَا) nâfiye. (يَخْلُقُ) geçenki gibi. (أ) istifhâm inkâri. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(مَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَخْلُقُ...) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَخْلُقُ...) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَذَكَّرُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا ۗ إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَعُدُّوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (نِعْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (تُحْصُوا) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (غَفُورٌ رَحِيمٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(إِنْ تَعُدُّوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا تُحْصُوهَا...) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تُسِرُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (مَا تُعْلِنُونَ), (مَا تُسِرُّونَ) gibi.

Cümleler:

(...اللَّهُ يَعْلَمُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...تُسِرُّونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تُعْلِنُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا
وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (يَدْعُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يَخْلُقُونَ), (يَدْعُونَ) gibi. (شَيْئًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُخْلَقُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâil.

Cümleler:

(...الَّذِينَ يَدْعُونَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(هُمْ يُخْلَقُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) den hâl. Mahallen mansub.

(يُخْلَقُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 21

أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ ۖ وَمَا يَشْعُرُونَ ۙ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(أَمْوَاتٌ) geçen âyetteki mübteda, (هُمْ) ün ikinci haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (غَيْرُ) sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَحْيَاءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَيَّانَ) ismi istifhâm, zarfı zaman, mebni, mahallen mansub, (يُبْعَثُونَ) ye müteallık. (يُبْعَثُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (يُخْلَقُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(يُبْعَثُونَ) cümlesi, (يَشْعُرُونَ) nin mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

Âyet: 22

إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۚ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكِرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(إِلَٰهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَٰهٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَاحِدٌ) sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالْآخِرَةِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (قُلُوبُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُنكِرَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مُسْتَكْبِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قُلُوبُهُم مُنكِرَةٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(هُم مُسْتَكْبِرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 23

لَا جَرَمَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۚ اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(لاَ) nâfiye lilcins. (جَرَمَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (أنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

(أنَّ اللّٰهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (مِن) ile mahallen mecrur. (لاَ) nın mahzuf haberine müteallık.

(مَا) ismi mef'ûl, mahallen mansub. (يُسِرُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (مَا يُعْلِنُونَ), (مَا يُسِرُّونَ) gibi. (إنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لاَ) nâfiye. (يُحِبُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْمُسْتَكْبِرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...لاَ جَرَمَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, (أنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يُسِرُّونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُعْلِنُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إنَّهُ لاَ يُحِبُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يُحِبُّ) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 24

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَآ اَنْزَلَ رَبُّكُمْ ۙ قَالُوٓا اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifadeli, mahallen mansub, (قَالُوا) ye müteallık. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (لَهُم) câr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (ذَا) ismi işâret, haber, mahallen merfu. (أنْزَلَ) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أسَاطِيرُ) mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الأوَّلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...مَاذَا أَنزَلَ) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.
(...أَنزَلَ رَبُّكُمْ) cümlesi, sorunun cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَسَاطِيرُ "المنزل") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 25

لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۙ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ
يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَحْمِلُوا) fi'li muzâri, gizli (أَن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَوْزَارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَامِلَةً), (أَوْزَارَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb fetha. (يَحْمِلُوا) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مِنْ أَوْزَارِ) cârr-mecrur, (يَحْمِلُوا) ye müteallık.

(أَن يَحْمِلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَالُوا) ye müteallık.

(الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُضِلُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (عِلْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَلَا) harfi tenbih. (سَاءَ) fi'li mâzı. (مَا) ismi mavsul. (يَزِرُونَ), (يُضِلُّونَ) gibi.

Cümleler:

(...يُضِلُّونَهُم) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(سَاءَ مَا يَزِرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَزِرُونَ) cümlesi, (مَا) nin sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 26

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُم مِّنَ الْقَوَاعِدِ
فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِن فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ
حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkık. (مَكَرَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (مِن قَبْلِ) câr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَتَى) fi'li mâzı. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بُنْيَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْقَوَاعِدِ) câr-mecrur, (أَتَى) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (خَرَّ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِمُ) câr-mecrur, (خَرَّ) ya müteallık. (السَّقْفُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن فَوْقِ) câr-mecrur, (السَّقْفُ) dan hâl olan mahzufe müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَتَى) fi'li mâzı. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْعَذَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ حَيْثُ) câr-mecrur, (أَتَى) ye müteallık. (لَا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَكَرَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَتَى اللّٰهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(خَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ...) ve (أَتَاهُمُ الْعَذَابُ...) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 27

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ اَيْنَ شُرَكَآئِيَ الَّذِينَ
كُنْتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ ۚ قَالَ الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ اِنَّ
الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوٓءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُخْزِيهِمْ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُخْزِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (هِمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَيْنَ) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (شُرَكَآءِ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تُشَاقُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِيهِمْ) câr-mecrur, (تُشَاقُّونَ) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) fâil, mahallen merfu. (أُوتُوا) fi'li mâzı, mechul. (الْعِلْمَ) nâibi fâil, mef'ûlü bih,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ) harfi te'kîd. (الْخِزْيَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْيَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْخِزْيَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (السُّوءَ), (إِنَّ) nin ismine ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى الْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...يُخْزِيهِمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَقُولُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَيْنَ شُرَكَائِيَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...كُنتُمْ تُشَاقُّونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تُشَاقُّونَ فِيهِمْ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.
(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...أُوتُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ الْخِزْيَ ... عَلَى الْكَافِرِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 28

الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ فَأَلْقَوُا السَّلَمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِن سُوءٍ بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, (الْكَافِرِينَ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (تَتَوَفَّى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْمَلَائِكَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ظَالِمِي), (تَتَوَفَّاهُم) ün (هُم) ünden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (أَنفُس) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (أَلْقَوُا) fi'li mâzı ve fâili. (السَّلَمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nâfiye. (كُنَّا) fi'li mâzı ve ismi. (نَعْمَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مِن سُوءٍ) cârr-mecrur, mahzuf (شيئًا) takdîrindeki mef'ûlün mahzuf sıfatına müteallık. (بَلَى) harfi cevâb. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَلِيمٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَلْقَوُا السَّلَمَ) cümlesi, isti'nâfiyye veya geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...مَا كُنَّا نَعْمَلُ) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...نَعْمَلُ مِن سُوءٍ) cümlesi, (كُنَّا) nin haberi. Mahallen mansub.
(...إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 29

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ فَلَبِئْسَ
مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (ادْخُلُوا) fi'li emr, (و) fâili. (أَبْوَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَهَنَّمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (خَالِدِينَ), (ادْخُلُوا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (لَ) harfi te'kîd. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid zemm için. (مَثْوَى) fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْمُتَكَبِّرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...ادْخُلُوا) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...لَبِئْسَ مَثْوَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ ۖ قَالُوا خَيْرًا ۗ لِّلَّذِينَ
أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۚ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ ۚ
وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (اتَّقَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (ذَا) ismi işâret, haber, mahallen merfu. (أَنزَلَ) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (خَيْرًا) mahzuf (أَنزَلَ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَحْسَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي) harfi

cerr. (هَا) harfi tenbih, (ذِهِ) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أَحْسَنُوا) ye müteallık. (الدُّنْيَا), (ذِهِ) bedel, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (حَسَنَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَ) harfi ibtidâ. (دَارُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْآخِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَ) harfi te'kîd. (نِعْمَ) fi'li mâzı, câmid, medh için. (دَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُتَّقِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّقَوْا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْزَلَ رَبُّكُمْ) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْزَلَ "خَيْرًا") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا ... حَسَنَةٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَحْسَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ) cümlesi, geçen (لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ
فِيهَا مَا يَشَاءُونَ ۚ كَذَٰلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(جَنَّاتُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَدْنٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَدْخُلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُمْ فِيهَا) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَشَاءُونَ), (يَدْخُلُونَ) gibi. (كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf (جزاءً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (يَجْزِي), (تَجْرِي) gibi. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُتَّقِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...جَنَّاتُ "هِيَ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْخُلُونَهَا) cümlesi, (جَنَّاتُ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الأَنْهَارُ) cümlesi, (يَدْخُلُونَهَا) nin gâib zamirinden hâl. Mahallen mansub.
(لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَآؤُونَ) cümlesi, (يَدْخُلُونَهَا) nin fâilinden veya mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub.
(...يَشَآؤُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَجْزِي اللّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

اَلَّذِينَ تَتَوَفّٰيهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ طَيِّبِينَ ۙ يَقُولُونَ سَلَامٌ
عَلَيْكُمُ ۙ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, (الْمُتَّقِينَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (تَتَوَفَّي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْمَلَآئِكَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (طَيِّبِينَ), (تَتَوَفَّاهُم) ün mef'ûlünden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (سَلَامٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْكُم) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (ادْخُلُوا) fi'li emr ve fâili. (الْجَنَّةَ) mef'ûlü bih veya fîh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِمَا) cârr-mecrur, (ادْخُلُوا) ye müteallık. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ), (يَقُولُونَ) gibi.

Cümleler:

(...تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَآئِكَةُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَقُولُونَ) cümlesi, (الْمَلَآئِكَةُ) den hâl. Mahallen mansub.
(سَلَامٌ عَلَيْكُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...ادْخُلُوا الْجَنَّةَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 33

هَلْ يَنظُرُونَ اِلَّآ اَنْ تَاْتِيَهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ اَوْ يَاْتِيَ اَمْرُ رَبِّكَ ۭ
كَذٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۭ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ وَلٰكِنْ

كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(هَلْ) harfi istifhâm nefy manasında. (يَنظُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَأْتِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْمَلاَئِكَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَوْ) âtıfa. (يَأْتِيَ), (تَأْتِيَ) gibi, ona ma'tuf. (أَمْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ تَأْتِيَهُمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَنظُرُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(أَنْ يَأْتِيَ أَمْرُ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(كَذَلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf (فعلاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (فَعَلَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (ظَلَمَ) fi'li mâzı. (هُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَكِن) harfi istidrâk. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أَنفُسَ) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَظْلِمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) nun sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(هَلْ يَنظُرُونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(فَعَلَ الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا ظَلَمَهُمُ اللّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَظْلِمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 34

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَصَابَ) fi'li mâzı. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (سَيِّئَاتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) harfi masdar. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(مَا عَمِلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(وَ) âtıfa. (حَاقَ) fi'li mâzı. (بِهِم) cârr-mecrur, (حَاقَ) ya müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَسْتَهْزِئُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...أَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ) cümlesi, geçen âyetteki (مَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...حَاقَ بِهِم مَا كَانُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَسْتَهْزِئُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 35

وَقَالَ الَّذِينَ اَشْرَكُوا لَوْ شَاۤءَ اللّٰهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ
نَحْنُ وَلَاۤ اٰبَاۤؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ ؕ كَذٰلِكَ فَعَلَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ اِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (أَشْرَكُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْ) harfi imtina'. (شَاءَ) fi'li mâzı. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) nâfiye. (عَبَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (شَيْءٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (نَحْنُ), (عَبَدْنَا) nın fâili, (نَا) nin tevkidi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (آبَاءُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (حَرَّمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ) geçenki gibi. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (فعلاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (فَعَلَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) isti'nâfiyye. (هَلْ) edâtı istifhâm nefy anlamında (عَلَى الرُّسُلِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَشْرَكُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَوْ شَاءَ اللّٰهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا عَبَدْنَا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...حَرَّمْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...فَعَلَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلاَّ الْبَلاَغُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِى كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولاً اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ۖ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللّٰهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ ۚ فَسِيرُوا فِى الْاَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (بَعَثْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي كُلِّ) cârr-mecrur, (بَعَثْنَا) ye müteallık. (أُمَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (رَسُولاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنِ) harfi tefsîr. (اعْبُدُوا) fi'li emr ve fâili. (اللّٰهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اجْتَنِبُوا) fi'li emr ve fâili. (الطَّاغُوتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa tefrîıyye. (مِنْهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (هَدَى) fi'li mâzı. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مِنْهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (حَقَّتْ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (حَقَّتْ) e müteallık. (الضَّلَالَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سِيرُوا) fi'li emr ve fâili. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (سِيرُوا) ya müteallık. (فَ) âtıfa. (انْظُرُوا) fi'li emr ve fâili. (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُكَذِّبِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...بَعَثْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اعْبُدُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(...اجْتَنِبُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...مِنْهُم مَنْ هَدَى اللّٰهُ) cümlesi, (فكان أقساما) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هَدَى اللّٰهُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مِنْهُم مَنْ حَقَّتْ) cümlesi, geçen (مِنْهُم مَنْ هَدَى اللّٰهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلالَةُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...سِيرُوا) cümlesi, (إن أردتم البرهان واليقين) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...انظُرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.
(...كَانَ عَاقِبَةُ) cümlesi, (انظُرُوا) nün mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

Âyet: 37

اِنْ تَحْرِصْ عَلٰى هُدٰيهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ لاَ يَهْدِى مَنْ يُضِلُّ
وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(إن) harfi şart, câzim. (تَحْرِصْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (عَلَى هُدَي) cârr-mecrur, (تَحْرِصْ) a müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) ta'lîliyye. (إنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لاَ) nâfiye. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُضِلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَنْ) e âid olan zamir mahzuf. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (نَاصِرِينَ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...تَحْرِصْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إنَّ اللّٰهَ لاَ يَهْدِي) cümlesi, mukadder şartın cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ يَهْدِي) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يُضِلُّ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا لَهُم مِن نَاصِرِينَ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

وَاَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ ۙ لاَ يَبْعَثُ اللّٰهُ مَنْ يَمُوتُ ۙ
بَلٰى وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يَعْلَمُونَ ۙ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَقْسَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (أَقْسَمُوا) ye müteallık. (جَهْدَ) mef'ûlü mutlak fi'lin masdarına vekil. (أَيْمَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (يَبْعَثُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهُ) lafzatullah, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَن) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَمُوتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَلَى) harfi cevâb. (وَعْداً) mahzuf (وَعد) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (وَعْداً) e müteallık. (حَقّاً) mahzuf (حَقّ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (أَكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لاَ) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَقْسَمُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يَبْعَثُ اللّٰهُ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَمُوتُ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(وَعْداً "وَعد") ve (حَقّاً "حَقّ") cümleleri, îtirâzi nev'înden. Îrâbda yerleri yok.

(...لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ) cümlesi, mukadder (يبعثهم) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 39

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا
أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُبَيِّنَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُمُ) cârr-mecrur (يُبَيِّنَ) ye müteallık. (الَّذِي) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ يُبَيِّنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يبعثهم) takdîrindeki fi'le müteallık.

(يَخْتَلِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (يَخْتَلِفُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لِيَعْلَمَ), (لِيُبَيِّنَ) gibi, ona ma'tuf.

(أَنْ يَعْلَمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (كَاذِبِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمُ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...يَخْتَلِقُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 40

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (قَوْلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِشَيْءٍ) cârr-mecrur, (قَوْلُ) ye müteallık. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. (أَرَدْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (نَقُولَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لَهُ) cârr-mecrur, (نَقُولَ) ye müteallık.

(أَنْ نَقُولَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (قَوْلُنَا) nin haberi. Mahallen merfu.

(كُنْ) fi'li emr, tam. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) isti'nâfiyye. (يَكُونُ) fi'li muzâri, tam, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (شَيْءٍ) e râci.

Cümleler:

(قَوْلُنَا ... أن نقول) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَدْنَاهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...كُنْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَكُونُ) cümlesi, mahzuf mübteda (هو) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 41

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (هَاجَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي اللَّهِ مِن بَعْدِ) cârr-mecrurlar, (هَاجَرُوا) ye müteallıklar. (مَا) harfi masdar. (ظُلِمُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili.

(مَا ظُلِمُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (نُبَوِّئَنَّ) fi'li muzâri, mebni, mahallen merfu. (نْ) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur, (نُبَوِّئَنَّ) ye müteallık. (حَسَنَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَ) harfi te'kîd ibtidâi. (أَجْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الآخِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَكْبَرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَوْ) harfi imtina'. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...الَّذِينَ هَاجَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَاجَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(نُبَوِّئَنَّهُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(أَجْرُ الآخِرَةِ أَكْبَرُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا يَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf.

Âyet: 42

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, mahzuf (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın haberi, mahallen merfu. (صَبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَلَىٰ رَبِّ) cârr-mecrur, (صَبَرُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَتَوَكَّلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...الَّذِينَ "هُمْ") cümlesi, isti'nâfiyye, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...صَبَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَتَوَكَّلُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ اِلاَّ رِجَالاً نُوحِى اِلَيْهِمْ فَسْئَلُوا اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (رِجَالاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُوحِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (نُوحِي) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اسْأَلُوا) fi'li emr, (و) fâili. (أَهْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الذِّكْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (لاَ) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نُوحِي) cümlesi, (رِجَالاً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...اسْأَلُوا) cümlesi, (إن كنتم لا تعلمون إرسالنا الرجال أنبياء) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(إِنْ كُنْتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(لاَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli delâlet ediyor.

Âyet: 44

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ ۗ وَاَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ اِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, geçen âyetteki (نُوحِي) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الزُّبُرِ) mâ kabline ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (الذِّكْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُبَيِّنَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (تُبَيِّنَ) ye müteallık.

(أَن تُبَيِّنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَنزَلْنَا) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نُزِّلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (نُزِّلَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَعَلَّهُمْ) harfi terâcci ve mahallen mansub olan ismi. (يَتَفَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَنزَلْنَا إِلَيْكَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نُزِّلَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ) cümlesi, (فسيمعون ذلك) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَتَفَكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 45

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ
الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm tevbîhi. (فَ) isti'nâfiyye. (أَمِنَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (مَكَرُوا) fi'li mâzı ve fâil. (السَّيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (أَن) harfi masdar. (يَخْسِفَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهِم) cârr-mecrur, (يَخْسِفَ) ye müteallık. (الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَن يَخْسِفَ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَمِنَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(أَوْ) âtıfa. (يَأْتِيَ), (يَخْسِفَ) gibi, ona ma'tuf. (هُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْعَذَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَن يَأْتِيَهُمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(مِنْ) harfi cerr. (حَيْثُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (يَأْتِيَ) ye müteallık. (لَا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَمِنَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَكَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 46

اَوْ يَاْخُذَهُمْ فِى تَقَلُّبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(أَوْ) harfi atf. (يَأْخُذَ) geçen âyetteki (يَخْسِفَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي تَقَلُّبِ) cârr-mecrur, (هُمْ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) ta'lîliyye. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (هُمْ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (مُعْجِزِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

(أن يَأْخُذَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أن يَخْسِفَ اللّهُ) masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümle:

(مَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 47

اَوْ يَاْخُذَهُمْ عَلٰى تَخَوُّفٍ ؕ فَاِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقَلُّبِ) geçen âyetteki (أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَى تَخَوُّفٍ) gibi, ona ma'tuf. (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (رَؤُوفٌ رَحِيمٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(أن يَأْخُذَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أن يَأْخُذَهُمْ) masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümle:

(إِنَّ رَبَّكُمْ لرؤُوفٌ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

اَوَ لَمْ يَرَوْا اِلٰى مَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ شَىْءٍ يَتَفَيَّؤُا ظِلٰلُهٗ
عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَآئِلِ سُجَّدًا لِلّٰهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm tevbîhi. (وَ) isti'nâfiyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِلَى مَا) cârr-mecrur, (يَرَوْا) a müteallık. (خَلَقَ) fi'li mâzı. (اللّهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن شَيْءٍ) cârr-

mecrur, (مَا) ya âid olan mahzuf zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (يَتَفَيَّأُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (ظِلَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَنِ الْيَمِينِ) cârr-mecrur, (يَتَفَيَّأُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الشَّمَآئِلِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (سُجَّداً), (ظِلَالُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (سُجَّداً) e müteallık. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (دَاخِرُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...يَرَوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَتَفَيَّأُ ظِلَالُهُ) cümlesi, (شَيْءٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(هُمْ دَاخِرُونَ) cümlesi, (يَرَوْا) ın fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 49

وَلِلّٰهِ يَسْجُدُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ مِنْ دَآبَّةٍ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٩﴾ ﴿سجدة﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَسْجُدُ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الأَرْضِ), (مَا فِي السَّمَاوَاتِ) gibi. (مِن دَآبَّةٍ) cârr-mecrur, mahzuf temyîze müteallık. (وَ) âtıfa. (الْمَلآئِكَةُ) fâil, (مَا) ya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لاَ) nâfiye. (يَسْتَكْبِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لاَ يَسْتَكْبِرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لاَ يَسْتَكْبِرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 50

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(يَخَافُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن فَوْقِ) cârr-

mecrur, (يَخَافُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَفْعَلُونَ), (يَخَافُونَ) gibi. (مَا) ismi mavsul, mef'ûl, mahallen mansub. (يُؤْمَرُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâil.

Cümle:

(...يَخَافُونَ) cümlesi, (يَسْتَكْبِرُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 51

وَقَالَ اللّٰهُ لَا تَتَّخِذُوٓا اِلٰهَيْنِ اثْنَيْنِ ۚ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَاحِدٌ ۚ
فَاِيَّايَ فَارْهَبُونِ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (اللّٰهُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَا) nâhiye. (تَتَّخِذُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (اِلٰهَيْنِ اثْنَيْنِ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri (ي) lar. İkinci mef'ûl mahzuf, (معبودين) takdîrinde. (اِنَّمَا) edâtı hasr. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (اِلٰهٌ وَاحِدٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اِيَّايَ) zamir, mahzuf fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (فَ) zâide fasîha. (ارْهَبُوا) fi'li emr, (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَالَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَتَّخِذُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...هُوَ اِلٰهٌ وَاحِدٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(..."ارْهَبُوا" اِيَّايَ) cümlesi, (إن نالكم الخوف) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

("ارْهَبُونِ" المذكورة) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

وَلَهُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا ۗ
اَفَغَيْرَ اللّٰهِ تَتَّقُونَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye

müteallık. (وَ) âtıfa. (الأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الدِّينُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَاصِباً) mahzuf haberdeki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أ) istifhâm inkârî. (فَ) âtıfa. (غَيْرَ) mukaddem mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تَتَّقُونَ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, geçen âyetteki (هُوَ إِلٰهٌ وَاحِدٌ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَهُ الدِّينُ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَتَّقُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 53

وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ
فَإِلَيْهِ تَجْئَرُونَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (بِكُم) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (مِن نِعْمَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf temyîze müteallık. (فَ) haberde vâkı. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (مَسَّ) fi'li mâzı. (كُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الضُّرُّ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تَجْأَرُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(مَا بِكُم مِن نِعْمَةٍ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَسَّكُمُ الضُّرُّ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(تَجْأَرُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

ثُمَّ إِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ
يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (كَشَفَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الضُّرَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَنْكُمْ) cârr-mecrur, (كَشَفَ) ye müteallık. (إِذَا) fücêiyye. (فَرِيقٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْكُم) cârr-mecrur, (فَرِيقٌ) un mahzuf sıfatına müteallık. (بِرَبِّهِمْ) cârr-mecrur (يُشْرِكُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُشْرِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...كَشَفَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...فَرِيقٌ مِنْكُم) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يُشْرِكُونَ) cümlesi, (فَرِيقٌ) un haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 55

لِيَكْفُرُوا بِمَآ اٰتَيْنَاهُمْ ۭ فَتَمَتَّعُوا ۣ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr veya âkıbe. (يَكْفُرُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (يَكْفُرُوا) ya müteallık.

(أَنْ يَكْفُرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Geçen âyetteki (يُشْرِكُونَ) ye müteallık.

(آتَيْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) isti'nâfiyye. (تَمَتَّعُوا) fi'li emr ve fâili. (فَ) ta'lîliyye. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...آتَيْنَاهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَمَتَّعُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(سَوْفَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 56

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِّمَّا رَزَقْنَاهُمْ ۭ تَاللّٰهِ لَتُسْـَٔلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُونَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَجْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لِمَا) câr-mecrur, (يَجْعَلُونَ) ye müteallık. (لاَ) nâfiye. (يَعْلَمُونَ), (يَجْعَلُونَ) gibi. (نَصِيباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِمَّا) câr-mecrur, (نَصِيباً) in mahzuf sıfatına müteallık. (رَزَقْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (تَاللّهِ) câr-mecrur, mahzuf (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (لَ) harfi kasem. (تُسْأَلُنَّ) fi'li muzâri, mechul, merfu, te'kîd (ن) u bitiştiği için nâibi fâil olan (و) ile Raf alâmeti olan (ن) un hazfi üzere mebni. (عَمَّا) câr-mecrur, (تُسْأَلُنَّ) ye müteallık. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَفْتَرُونَ), (يَجْعَلُونَ) gibi.

Cümleler:

(...يَجْعَلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يَعْلَمُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...رَزَقْنَاهُمْ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تُسْأَلُنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كُنْتُمْ تَفْتَرُونَ) cümlesi, üçüncü (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَفْتَرُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 57

وَيَجْعَلُونَ لِلّٰهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ ۙ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَجْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لِلّٰهِ) câr-mecrur, (يَجْعَلُونَ) ye müteallık. (الْبَنَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (سُبْحَانَ) mahzuf (نسبّح) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَهُم) câr-mecrur, (يَجْعَلُونَ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bihe ma'tuf, mahallen mansub. (يَشْتَهُونَ), (يَجْعَلُونَ) gibi.

Cümleler:

(...يَجْعَلُونَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(سُبْحَانَهُ "نسبّح") cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَشْتَهُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنْثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (ظَلَّ) ye müteallık. (بُشِّرَ) fi'li mâzı, mechul. (أَحَدُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالأُنثَى) cârr-mecrur, (بُشِّرَ) ya müteallık. (ظَلَّ) fi'li mâzı, nâkıs. (وَجْهُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُسْوَدّاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (كَظِيمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...بُشِّرَ أَحَدُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدّاً) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ كَظِيمٌ) cümlesi, (أَحَدُ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 59

يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِن سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ ۚ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ
هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ ۗ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(يَتَوَارَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أَحَدُ) ye râci. (مِنَ الْقَوْمِ مِن سُوءِ) cârr-mecrurlar, (يَتَوَارَى) ya müteallıklar. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بُشِّرَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (أَحَدُ) ye râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (بُشِّرَ) ya müteallık. (أَ) harfi istifhâm. (يُمْسِكُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أَحَدُ) ye râci. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَىٰ هُونٍ) cârr-mecrur, mef'ûl zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (أَمْ) harfi atf. (يَدُسُّهُ), (يُمْسِكُهُ) gibi. (فِي التُّرَابِ) cârr-mecrur, (يَدُسُّ) ye müteallık. (أَلَا) edâtı tenbih. (سَاءَ) fi'li mâzı. (مَا) masdariyye. (يَحْكُمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

(مَا يَحْكُمُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (سَاءَ) nin fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...يَتَوَارَى) cümlesi, (كَظِيمٌ) ün zamîrinden hâl. Mahallen mansub.

(...بُشِّرَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُمْسِكُهُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَدُسُّهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 60

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ ۚ وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى ۭ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۚ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (بِالْآخِرَةِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (مَثَلُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّوْءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَثَلُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَعْلَى) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(لِلَّذِينَ ... مَثَلُ السَّوْءِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا يُؤْمِنُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لِلّٰهِ الْمَثَلُ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ الْعَزِيزُ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللّٰهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَآبَّةٍ وَّلٰكِنْ يُّؤَخِّرُهُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ فَاِذَا جَاۗءَ اَجَلُهُمْ لَا يَسْتَاْخِرُوْنَ سَاعَةً وَّلَا يَسْتَقْدِمُوْنَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (يُؤَاخِذُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِظُلْمِ) cârr-mecrur, (يُؤَاخِذُ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (تَرَكَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنْ) harfi cerr zâid. (دَآبَّةٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrâk. (يُؤَخِّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَى أَجَلٍ) cârr-mecrur, (يُؤَخِّرُ) ye müteallık. (مُسَمًّى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (فَ) âtıfa. (إِذَا)

gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (أَجَلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (يَسْتَأْخِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (سَاعَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لاَ يَسْتَقْدِمُونَ), (لاَ يَسْتَأْخِرُونَ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(...يُؤَاخِذُ اللّهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا تَرَكَ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤَخِّرُهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَ أَجَلُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لاَ يَسْتَأْخِرُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يَسْتَقْدِمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 62

وَيَجْعَلُونَ لِلّٰهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ اَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ اَنَّ لَهُمُ الْحُسْنٰى ۜ لاَ جَرَمَ اَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَاَنَّهُمْ مُفْرَطُونَ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَجْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (يَجْعَلُونَ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَكْرَهُونَ), (يَجْعَلُونَ) gibi. (وَ) âtıfa. (تَصِفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَلْسِنَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْكَذِبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (الْحُسْنَى), (أَنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

(أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَى) cümlesi, masdar te'vîlinde (الْكَذِبَ) den bedel. Mahallen mansub.

(لاَ) nâfiye lilcins. (جَرَمَ), (لاَ) nın ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (أَنَّ لَهُمُ) geçenki gibi. (النَّارَ), (أَنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنَّ لَهُمُ النَّارَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (فِي) ile mahallen mecrur. (لاَ) nın mahzuf haberine müteallık.

(وَ) âtıfa. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُفْرَطُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

(أَنَّهُمْ مُفْرَطُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen (أَنَّ لَهُمُ النَّارَ) masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...يَجْعَلُونَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَكْرَهُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَا جَرَمَ أَنَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

تَاللّٰهِ لَقَدْ اَرْسَلْنَآ اِلٰٓى اُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ
اَعْمَالَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(تَا) harfi kasem ve cerr. (اللّٰهِ) lafzı celâl, mecrur. Cârr-mecrur, mahzuf (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى أُمَمٍ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أُمَمٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (زَيَّنَ) fi'li mâzı. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (زَيَّنَ) ye müteallık. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَعْمَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (وَلِيُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْيَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَلِيُّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...تَاللّٰهِ) kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ وَلِيُّهُمُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 64

وَمَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ اِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِى اخْتَلَفُوا
فِيهِ ۙ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُبَيِّنَ) fi'li muzâri, gizli (أَن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُمُ) cârr-mecrur (تُبَيِّنَ) ye müteallık. (الَّذِي) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَن تُبَيِّنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (اخْتَلَفُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (اخْتَلَفُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (هُدًى) mahzuf (أَنْزَلْنَا) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü lehi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (رَحْمَةً), (هُدًى) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (رَحْمَةً) e müteallık. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَنْزَلْنَا) cümlesi, geçen âyetteki kasemin cevâbı cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اخْتَلَفُوا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 65

وَاللّٰهُ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَآ ؕ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (أَنْزَلَ) ye müteallık. (مَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَحْيَا) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَحْيَا) ye müteallık. (الأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf mukaddem haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَةً), (إِنَّ) nin ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (يَسْمَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اللّٰهُ أَنْزَلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنزَلَ) cümlesi, (اللّٰهُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...أَحْيَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(يَسْمَعُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 66

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ
مِن بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ) cârr-mecrurlar, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallıklar. (لَ) harfi te'kîd. (عِبْرَةً), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُسْقِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِمَّا) cârr-mecrur, (نُسْقِي) ye müteallık. (فِي بُطُونِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن بَيْنِ) cârr-mecrur, (نُسْقِي) ye müteallık. (فَرْثٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (دَمٍ), (فَرْثٍ) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَبَنًا خَالِصًا) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (سَآئِغًا) ikinci sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلشَّارِبِينَ) cârr-mecrur, (سَآئِغًا) a müteallık.

Cümleler:
(إِنَّ لَكُمْ ... لَعِبْرَةً) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...نُسْقِيكُم) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 67

وَمِن ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا
وَرِزْقًا حَسَنًا ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (مِن ثَمَرَاتِ) cârr-mecrur, (تستفيدون) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık. (النَّخِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الأَعْنَابِ), (النَّخِيلِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تَتَّخِذُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (تَتَّخِذُونَ) ye müteallık. (سَكَراً) mef'ûlü bih,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (رِزْقاً حَسَناً) mef'ûle ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ) 65. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...مِن ثَمَرَاتِ) cümlesi, 65. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَتَّخِذُونَ) cümlesi, mukadder mübteda (ثَمَر) nin sıfatı. Mahallen merfu.

(...إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَةً) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يَعْقِلُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 68

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَوْحَى) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى النَّحْلِ) cârr-mecrur, (أَوْحَى) ya müteallık. (أَنِ) harfi tefsîr. (اتَّخِذِي) fi'li emr ve fâili. (مِنَ الْجِبَالِ) cârr-mecrur, (اتَّخِذِي) ye müteallık. (بُيُوتاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مِنَ الشَّجَرِ) cârr-mecrur, (اتَّخِذِي) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مِمَّا) cârr-mecrur, (اتَّخِذِي) ye müteallık. (يَعْرِشُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَوْحَى رَبُّكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخِذِي) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعْرِشُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

ثُمَّ كُلِي مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلاً ۚ يَخْرُجُ مِن بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِّلنَّاسِ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (كُلِي) fi'li emr ve fâili. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (كُلِي) ye müteallık. (الثَّمَرَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (اسْلُكِي) fi'li emr ve fâili.

(سُبُلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذُلُلاً), (اسْلُكِي) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَخْرُجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن بُطُونِ) cârr-mecrur, (يَخْرُجُ) ya müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَرَابٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُخْتَلِفٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَلْوَانُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِيهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (شِفَاءٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (شِفَاءٌ) e müteallık. (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ) 65. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...كُلِي) cümlesi, geçen âyetteki (اتَّخِذِي) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اسْلُكِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَخْرُجُ ... شَرَابٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...فِيهِ شِفَاءٌ) cümlesi, (شَرَابٌ) ün ikinci sıfatı. Mahallen merfu.

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يَتَفَكَّرُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 70

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّىٰكُمْ وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ثُمَّ) harfi atf. (يَتَوَفَّى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (مِنكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يُرَدُّ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (إِلَىٰ أَرْذَلِ) cârr-mecrur, (يُرَدُّ) ye müteallık. (الْعُمُرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cer alâmeti kesre. (لِ) harfi cerr. (كَيْ) harfi masdar ve nasb. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَعْلَمَ) ye müteallık.

(كَيْ لَا يَعْلَمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُرَدُّ) ye müteallık.

(عِلْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَلِيمٌ قَدِيرٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...اللّٰهُ خَلَقَكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَكُمْ) cümlesi, (اللّٰهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...يَتَوَفَّاكُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مِنكُم مَن يُرَدُّ) cümlesi, (..منكم من يبقي.) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُرَدُّ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 71

وَاللّٰهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ فِى الرِّزْقِ ۚ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَآدِّى رِزْقِهِمْ عَلٰى مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَآءٌ ۗ اَفَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ يَجْحَدُونَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَضَّلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بَعْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلٰى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ) cârr-mecrurlar, (فُضِّلَ) ye müteallıklar. (فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (مَا) nın ismi, mahallen merfu. (فُضِّلُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (بِ) harfi cerr zâid. (رَآدِّي), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (رِزْقِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلٰى مَا) cârr-mecrur, (رَآدِّي) ye müteallık. (مَلَكَتْ) fi'li mâzı. (أَيْمَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (سَوَاءٌ) e veya mahzuf hâle müteallık. (أ) istifhâm inkâri tevbîhi. (فَ) âtıfa. (بِنِعْمَةِ) cârr-mecrur, (سَوَاءٌ) e müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَجْحَدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اللّٰهُ فَضَّلَ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا الَّذِينَ فُضِّلُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...فُضِّلُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ فِيهِ سَوَاءٌ) cümlesi, geçen (مَا الَّذِينَ فُضِّلُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَجْحَدُونَ) cümlesi, (يشركون به) takdîrindeki mukadder isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 72

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ۚ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِ) cârr-mecrurlar, (جَعَلَ) ye müteallıklar. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَزْوَاجًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ), (جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ) gibi. (بَنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (حَفَدَةً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (رَزَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ الطَّيِّبَاتِ) cârr-mecrur, (رَزَقَ) ya müteallık. (أَ) istifhâm inkârî tevbîhi. (فَ) âtıfa. (بِالْبَاطِلِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (بِنِعْمَتِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَكْفُرُونَ), (يُؤْمِنُونَ) gibi.

Cümleler:

(...اللَّهُ جَعَلَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلَ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.
İkinci (...جَعَلَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...رَزَقَكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (...أيكفرون بالله) takdîrindeki mukadder isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ يَكْفُرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَكْفُرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 73

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (يَعْبُدُونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَا) nâfiye. (يَمْلِكُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يَمْلِكُ) ye müteallık. (رِزْقًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (رِزْقًا) a veya mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (شَيْئًا) mef'ûlden bedel veya mef'ûlün mâmûlu, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَسْتَطِيعُونَ), (يَعْبُدُونَ) gibi. Mef'ûlü mahzuf.

Cümleler:

(...يَعْبُدُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (يَكْفُرُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.
(...لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَسْتَطِيعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 74

فَلَا تَضْرِبُوا لِلّٰهِ الْاَمْثَالَ ۚ اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تَضْرِبُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (تَضْرِبُوا) ye müteallık. (الْأَمْثَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لَا تَضْرِبُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْلَمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(أَنتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, ta'lîliyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, (أَنتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 75

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلاً عَبْدًا مَمْلُوكًا لاَ يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا ۖ هَلْ يَسْتَوُونَ ۖ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ۚ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:
(ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلاً) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَبْداً مَمْلُوكاً) bedel ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لاَ) nâfiye. (يَقْدِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى شَيْءٍ) cârr-mecrur, (يَقْدِرُ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (مَنْ) bedele ma'tuf, mahallen mansub. (رَزَقْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü (مِنَّا) cârr-mecrur, (رَزَقْنَا) ye müteallık. (رِزْقاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَسَناً) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يُنفِقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (يُنفِقُ) ye müteallık. (سِرّاً وَجَهْراً), (يُنفِقُ) nun fâilden hâl ve ona ma'tuf, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (هَلْ) edâtı istifhâm. (يَسْتَوُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (اَلْحَمْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (بَلْ) harfi ibtidâ, istidrâk anlamında. (أَكْثَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (يَعْلَمُونَ), (يَسْتَوُونَ) gibi.

Cümleler:
(...ضَرَبَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ) cümlesi, (عَبْداً) in ikinci sıfatı. Mahallen mansub.
(...رَزَقْنَاهُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ يُنفِقُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُنفِقُ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(هَلْ يَسْتَوُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَكْثَرُهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يَعْلَمُونَ) cümlesi, (أَكْثَرُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 76

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ اَحَدُهُمَآ اَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ وَّهُوَ كَلٌّ عَلٰى مَوْلٰىهُ ۙ اَيْنَمَا يُوَجِّهْهُ لَا يَاْتِ بِخَيْرٍ ۗ هَلْ يَسْتَوِيْ هُوَ ۙ وَمَنْ يَّاْمُرُ بِالْعَدْلِ ۙ وَهُوَ عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا) geçen âyetin başı gibi. (رَجُلَيْنِ) mef'ûlden bedel, mansub. Nasb alâmeti (ي). (أَحَدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَبْكَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَا) nâfiye. (يَقْدِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أَحَدُ) ye râci. (عَلَى شَيْءٍ) cârr-mecrur, (يَقْدِرُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (كَلٌّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى مَوْلٰى) cârr-mecrur, (كَلٌّ) e müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَيْنَمَا) ismi şart, câzim, zarfı mekân, mahallen mansub, (يَاْتِ) ye müteallık. (يُوَجِّهْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, (مَوْلٰى) ye râci. (لَا) nâfiye. (يَاْتِ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أَحَدُ) ye râci. (بِخَيْرٍ) cârr-mecrur, (يَاْتِ) ye müteallık. (هَلْ) edâtı istifhâm. (يَسْتَوِيْ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أَحَدُ) ye râci. (هُوَ) fâilin tevkîdi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, fâile ma'tuf, mahallen merfu. (يَاْمُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِالْعَدْلِ) cârr-mecrur, (يَاْمُرُ) ye müteallık. (وَ) hâliyye veya âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَى صِرَاطٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مُسْتَقِيْمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...ضَرَبَ اللّٰهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ) cümlesi, (أَحَدُهُمَا) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...هُوَ كَلٌّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...يُوَجِّهْهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَاْتِ بِخَيْرٍ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...هَلْ يَسْتَوِيْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَاْمُرُ بِالْعَدْلِ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ عَلٰى صِرَاطٍ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya (مَن) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 77

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ وَمَآ اَمْرُ السَّاعَةِ اِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ اَقْرَبُ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (غَيْبُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَمْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّاعَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (كَلَمْحِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الْبَصَرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَوْ) harfi atf. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَقْرَبُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لِلّٰهِ غَيْبُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أَمْرُ ... إِلاَّ كَلَمْحِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ أَقْرَبُ) cümlesi, (أَمْرُ السَّاعَةِ) nin mukadder haberine ma'tuf. Mahallen merfu.

(إِنَّ اللّٰهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 78

وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِّنْۢ بُطُوْنِ اُمَّهٰتِكُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ شَيْـــًٔا ۙ وَّجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ ۙ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَخْرَجَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن بُطُونِ) cârr-mecrur, (أَخْرَجَ) ye müteallık. (أُمَّهَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye

müteallık. (السَّمْعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الأَبْصَارَ وَالأَفْئِدَةَ) mef'ûle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تَشْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اللّٰهُ أَخْرَجَكُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَخْرَجَكُم) cümlesi, (اللّٰهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...لاَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, (أَخْرَجَكُم) ün mef'ûlden hâl. Mahallen mansub.

(...جَعَلَ) cümlesi, geçen (أَخْرَجَكُم) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(تَشْكُرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 79

اَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِى جَوِّ السَّمَآءِ ؕ مَا
يُمْسِكُهُنَّ اِلاَّ اللّٰهُ ؕ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) nun hazfi. (و) fâili. (إِلَى الطَّيْرِ) cârr-mecrur, (يَرَوْا) a müteallık. (مُسَخَّرَاتٍ), (الطَّيْرِ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (فِي جَوِّ) cârr-mecrur, (مُسَخَّرَاتٍ) e müteallık. (السَّمَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) nâfiye. (يُمْسِكُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَلِكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ) (إِنَّ) nin ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لَمْ يَرَوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلاَّ اللّٰهُ) cümlesi, (الطَّيْرِ) den ikinci hâl. Mahallen mansub.

(...إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 80

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ
الْاَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ اِقَامَتِكُمْ ۙ وَمِنْ
اَصْوَافِهَا وَاَوْبَارِهَا وَاَشْعَارِهَآ اَثَاثًا وَمَتَاعًا اِلٰى حِينٍ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اللّٰهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُمْ مِنْ بُيُوتِ) cârr-mecrurlar, (جَعَلَ) ye müteallıklar. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَكَنًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ), (جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِ) gibi. (الْأَنْعَامِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بُيُوتًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَسْتَخِفُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen manusb. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَسْتَخِفُّونَ) ye müteallık. (ظَعْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَوْمَ إِقَامَتِكُمْ), (يَوْمَ ظَعْنِكُمْ) gibi. (وَ) âtıfa. (مِنْ أَصْوَافِهَا) cârr-mecrur, (جَعَلَ) müteallık. (وَ) âtıfa. (أَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا), (أَصْوَافِهَا) ye ma'tuflar, mecrurlar. (هَا) ler muzâfun ileyhler, mahallen mecrurlar. (أَثَاثًا وَمَتَاعًا), (بُيُوتًا) e ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (إِلَى حِينٍ) cârr-mecrur, (مَتَاعًا) a müteallık.

Cümleler:

(...اللّٰهُ جَعَلَ) cümlesi, 78. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ) cümlesi, (اللّٰهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

İkinci (...جَعَلَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَسْتَخِفُّونَهَا) cümlesi, (بُيُوتًا) in sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 81

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ
اَكْنَانًا وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمْ
بَاْسَكُمْ ۭ كَذٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اللّٰهُ جَعَلَ لَكُم مِمَّا) geçen âyetin başı gibi. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (ظِلَالاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ لَكُم مِمَّا), (لَكُم مِنَ الْجِبَالِ) gibi. (أَكْنَاناً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ لَكُمْ) geçenki gibi. (سَرَابِيلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَقِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (سَرَابِيلَ) ye râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْحَرَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (سَرَابِيلَ تَقِيكُم) geçenki gibi. (بَأْسَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَذَلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf (إتمامًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (يُتِمُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (نِعْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يُتِمُّ) ye müteallık. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تُسْلِمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...اللّٰهُ جَعَلَ لَكُم) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ لَكُم) cümlesi, (اللّٰهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...خَلَقَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...جَعَلَ لَكُم) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Üçüncü (...جَعَلَ لَكُم) cümlesi, ilk veya geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَقِيكُم) cümlesi, (سَرَابِيلَ) nin sıfatı. Mahallen mansub.

İkinci (...تَقِيكُم) cümlesi, ikinci (سَرَابِيلَ) nin sıfatı. Mahallen mansub.

(...يُتِمُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(تُسْلِمُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 82

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَوَلَّوْا) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum, (وَ) fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْبَلَاغُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُبِينُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...تَوَلَّوْا) cümlesi, geçen âyetteki (يُتِمُّ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...عَلَيْكَ الْبَلاَغُ) cümlesi, (...إن تولّوا) takdîrindeki mukadder cevâbın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 83

يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللّٰهِ ثُمَّ يُنكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(يَعْرِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (نِعْمَتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثُمَّ) âtıfa. (يُنكِرُونَ), (يَعْرِفُونَ) gibi. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) hâliyye. (أَكْثَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْكَافِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...يَعْرِفُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُنكِرُونَهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ) cümlesi, (يُنكِرُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 84

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لاَ يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلاَ هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَبْعَثُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (نَبْعَثُ) ye müteallık. (أُمَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (شَهِيداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (يُؤْذَنُ) fi'li muzâri, merfu, mechul. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, nâibi fâil yerinde, (يُؤْذَنُ) ye müteallık. (في الاعذار) gibi izin hakkındaki konu mahzuf. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُسْتَعْتَبُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...نَبْعَثُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لاَ يُؤْذَنُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ) cümlesi, (لاَ يُؤْذَنُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(يُسْتَعْتَبُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 85

وَإِذَا رَأَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَأَى) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْعَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (لَا) nâfiye. (يُخَفَّفُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (الْعَذَابَ) ye râci. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (يُخَفَّفُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُنظَرُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(رَأَى الَّذِينَ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(ظَلَمُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَا يُخَفَّفُ...) cümlesi, mahzuf (هو) nin haberi. Mahallen merfu.

İsim cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ يُنظَرُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُنظَرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 86

وَإِذَا رَأَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَؤُلَاءِ شُرَكَاؤُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ ۖ فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ ۖ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (قَالُوا) ye müteallık. (رَأَى) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (أَشْرَكُوا) fi'li mâzı ve fâili. (شُرَكَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) münâda, mansub – harfi nidâ

mahzuf–. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (شُرَكَآءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (نَدْعُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (نَدْعُوا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَلْقَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (أَلْقَوْا) a müteallık. (الْقَوْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (كَاذِبُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...رَأَى الَّذِينَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَشْرَكُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...هَؤُلَاءِ شُرَكَآؤُنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كُنَّا نَدْعُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْقَوْا) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 87

وَأَلْقَوْا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذِ السَّلَمَ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَلْقَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (أَلْقَوْا) a müteallık. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (السَّلَمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (ضَلَّ) fi'li mâzı. (عَنْهُم) cârr-mecrur, (ضَلَّ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَفْتَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(أَلْقَوْا ... السَّلَمَ) cümlesi, geçen âyetteki (أَلْقَوْا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ضَلَّ عَنْهُم مَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا يَفْتَرُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَفْتَرُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 88

اَلَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (صَدُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْ سَبِيلِ) cârr-mecrur, (صَدُّوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (زِدْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَذَابًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَوْقَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَذَابًا) in mahzuf sıfatına müteallık. (الْعَذَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِ) harfi cerr sebebbiyye. (مَا) masdariyye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يُفْسِدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا كَانُوا يُفْسِدُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (زِدْنَاهُمْ) e müteallık.

Cümleler:

(اَلَّذِينَ كَفَرُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَفَرُوا...) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(صَدُّوا...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(زِدْنَاهُمْ...) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يُفْسِدُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 89

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ ۚ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَبْعَثُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (فِي كُلِّ) cârr-mecrur, (نَبْعَثُ) ye müteallık. (أُمَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (شَهِيدًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (شَهِيدًا) e müteallık. (مِنْ أَنْفُسِ) cârr-mecrur, (شَهِيدًا) in mahzuf sıfatına müteallık. (هِمْ)

muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (جِئْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِكَ) cârr-mecrur, (جِئْنَا) ye müteallık. (شَهِيداً) hitab zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih. (أُولاءِ) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (شَهِيداً) e müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (نَزَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (نَزَّلْنَا) ye müteallık. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تِبْيَاناً) mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, (تِبْيَاناً) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (هُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى), (تِبْيَاناً) e ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri biri açık, diğer ikisi mukadder fetha. (لِلْمُسْلِمِينَ) cârr-mecrur, (بُشْرَى) ya müteallık.

Cümleler:

(...نَبْعَثُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...جِئْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...نَزَّلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 90

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ ۚ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَأْمُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِالْعَدْلِ) cârr-mecrur, (يَأْمُرُ) ye müteallık. (وَالإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ), (الْعَدْلِ) ye ma'tuflar, onun gibiler. (ذِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). (الْقُرْبَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (يَنْهَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَنِ الْفَحْشَاءِ) cârr-mecrur, (يَنْهَى) ye müteallık. (وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ), (الْفَحْشَاءِ) ye ma'tuflar, onun gibiler. (يَعِظُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْمُرُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَنْهَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...يَعِظُكُمْ) cümlesi, (يَأْمُرُ) ve (يَنْهَى) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(تَذَكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 91

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللّٰهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ
تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللّٰهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا ۚ إِنَّ اللّٰهَ
يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَوْفُوا) fi'li emr, (و) fâili. (بِعَهْدِ) cârr-mecrur, (أَوْفُوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (عَاهَدْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَنْقُضُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) nun hazfi. (و) fâili. (الْأَيْمَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَنْقُضُوا) ye müteallık. (تَوْكِيدِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جَعَلْتُمُ) fi'li mâzı ve fâili. (اللّٰهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (جَعَلْتُمُ) e müteallık. (كَفِيلًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَفْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَوْفُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...عَاهَدْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(إِذَا) nin cevâbı mahzuf, zikredilen delâlet ediyor.
(...لَا تَنْقُضُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلْتُمُ) cümlesi, (تَنْقُضُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...إِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ) cümlesi, ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْلَمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَفْعَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 92

وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا ۚ تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ ۚ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ ۚ وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (الَّتِي) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (نَقَضَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّتِي) ye râci. (غَزْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (نَقَضَتْ) a müteallık. (قُوَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَنكَاثًا), (غَزْلَهَا) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَتَّخِذُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَيْمَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (دَخَلًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (دَخَلًا) e müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُمَّةٌ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (أَرْبَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِنْ أُمَّةٍ) cârr-mecrur, (أَرْبَى) ye müteallık.

(أن تَكُونَ أُمَّةٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ل) ile mahallen mecrur. (تَتَّخِذُونَ) ye müteallık.

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَبْلُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَبْلُوا) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (يُبَيِّنَنَّ) fi'li muzâri, mebni, mahallen merfu. (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يُبَيِّنَنَّ) ye müteallık. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تَخْتَلِفُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لَا تَكُونُوا...) cümlesi, geçen âyetteki (لَا تَنقُضُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَقَضَتْ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَتَّخِذُونَ) cümlesi, (تَكُونُوا) nün (أنتم) takdîrindeki zamirinden hâl. Mahallen mansub.
(...هِيَ أَرْبَى) cümlesi, (تَكُونَ) nin haberi. Mahallen mansub.
(...يَبْلُوكُمُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 93

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِن يُضِلُّ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ ۚ وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina'. (شَاءَ) fi'li mâzı. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vakı. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أُمَّةً وَاحِدَةً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (لٰكِن) harfi istidrâk. (يُضِلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَن) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ), (يُضِلُّ) gibi. (مَن) âid olan zamir mahzuf, (يَشَاؤُهُ) takdîrinde. (وَ) âtıfa. (يَهْدِي مَن يَشَاءُ), (يُضِلُّ مَن يَشَاءُ) gibi. (وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (تُسْأَلُنَّ) fi'li muzâri, mebni, mechul, (نَ) harfi te'kîd. (عَمَّا) cârr-mecrur, (تُسْأَلُنَّ) ye müteallık. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...شَاءَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَجَعَلَكُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يُضِلُّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَن) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَهْدِي) cümlesi, (يُضِلُّ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...يَشَاءُ) cümlesi, ikinci (مَن) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تُسْأَلُنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 94

وَلَا تَتَّخِذُوٓا اَيْمَانَكُمْ دَخَلاً بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا السُّوٓءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ۚ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لاَ) nâhiye. (تَتَّخِذُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un sübûtu. (و) fâili. (أَيْمَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (دَخَلاً) ikinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) sebebiyye. (تَزِلَّ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَدَمٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ تَزِلَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen mukadder masdara ma'tuf. Mahallen merfu. (...لا تكن منكم) takdîrinde.

(بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُبُوتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَذُوقُوا) fi'li muzâri, (تَزِلَّ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (السُّوءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ تَذُوقُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (صَدَدْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (عَن سَبِيلِ) cârr-mecrur, (صَدَدْتُمْ) e müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(مَا صَدَدْتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَذُوقُوا) ye müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ عَظِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...لاَ تَتَّخِذُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَكُمْ عَذَابٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 95

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيلاً ۚ اِنَّمَا عِنْدَ اللّٰهِ

هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَشْتَرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِعَهْدِ) cârr-mecrur, (تَشْتَرُوا) ya müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثَمَناً قَلِيلاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (مَا) ismi mavsul, (إِنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لاَ تَشْتَرُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّمَا عِنْدَ اللّٰهِ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 96

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ بَاقٍ ۗ وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(مَا) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَنْفَدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) ye âid. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَاقٍ) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (نَجْزِيَنَّ) fi'li muzâri, mebni, mahallen merfu, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (صَبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَجْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِأَحْسَنِ) cârr-mecrur, (نَجْزِيَنَّ) ye müteallık. (مَا)

ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ) cümlesi, geçenin ta'lîli hükmünde. Îrâbda yeri yok.

(...يَنْفَدُ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.

(مَا عِنْدَ اللّٰهِ بَاقٍ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَنَجْزِيَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...صَبَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 97

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيٰوةً طَيِّبَةً ۚ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (عَمِلَ) fi'li mâzı, mahallen meczum, fi'li şart. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (صَالِحاً) mahzuf (عملاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن ذَكَرٍ) cârr-mecrur, temyîz (صَالِحاً) a müteallık. (أَوْ) harfi atf. (أُنثى), (ذَكَرٍ) a ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مُؤْمِنٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (لَ) kasemiyye. (نُحْيِيَنَّ) fi'li muzâri, mebni. (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حَيَاةً طَيِّبَةً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (نَجْزِيَنَّ), (نُحْيِيَنَّ) gibi. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَجْرَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِأَحْسَنِ) cârr-mecrur, (نَجْزِيَنَّ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَنْ عَمِلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلَ صَالِحاً) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...هُوَ مُؤْمِنٌ) cümlesi, (مَنْ) den hâl. Mahallen mansub.

(...نُحْيِيَنَّهُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Kasem ve cevâbı cümlesi, (نحن) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi. İsim cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...نَجْزِيَنَّهُمْ) cümlesi, (نُحْيِيَنَّهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 98

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (قَرَأْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (الْقُرْآنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (اسْتَعِذْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ) cârr-mecrurlar, (اسْتَعِذْ) e müteallıklar. (الرَّجِيمِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَرَأْتَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...اسْتَعِذْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 99

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٩٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (سُلْطَانٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, (سُلْطَانٌ) e müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَلَى رَبِّ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَتَوَكَّلُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ) cümlesi, talebin cevâbı olan mahzufün ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(...لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَتَوَكَّلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok..

Âyet: 100

إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُم بِهِ
مُشْرِكُونَ ﴿١٠٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (سُلْطَانُ) mübteda, merfu. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (يَتَوَلَّوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, geçenkine ma'tuf, mahallen mecrur. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (بِهِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُشْرِكُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يَتَوَلَّوْنَهُ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُم بِهِ مُشْرِكُونَ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 101

وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَّكَانَ آيَةٍ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ
قَالُوا إِنَّمَا أَنتَ مُفْتَرٍ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (بَدَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (آيَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَكَانَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آيَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) îtirâzıyye veya hâliyye. (اللَّهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (يُنَزِّلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (مُفْتَرٍ) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (أَكْثَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(بَدَّلْنَا...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(اللَّهُ أَعْلَمُ...) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُنَزِّلُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَنتَ مُفْتَرٍ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (أَكْثَرُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 102

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ
اٰمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٢﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَزَّلَ) fi'li mâzı. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رُوحُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْقُدُسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (نَزَّلَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُثَبِّتَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

(أن يُثَبِّتَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نَزَّلَ) ye müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَهُدًى وَبُشْرٰى), (لِيُثَبِّتَ) nin mahalline ma'tuflar, mef'ûlü lehler, mansublar. Nasb alâmetleri mukadder fethalar. (لِلْمُسْلِمِينَ) cârr-mecrur, (بُشْرٰى) ya müteallık.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...نَزَّلَهُ رُوحُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 103

وَلَقَدْ نَعْلَمُ اَنَّهُمْ يَقُولُونَ اِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ ۗ لِسَانُ الَّذِى
يُلْحِدُونَ اِلَيْهِ اَعْجَمِىٌّ وَهٰذَا لِسَانٌ عَرَبِىٌّ مُبِينٌ ﴿١٠٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (نَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (أَنَّهُمْ) harfi

te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (نَعْلَمُ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (يُعَلِّمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَشَرٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِسَانُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُلْحِدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (يُلْحِدُونَ) ye müteallık. (أَعْجَمِيٌّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لِسَانٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَرَبِيٌّ مُبِينٌ) sıfatlar, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...نَعْلَمُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُونَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لِسَانُ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُلْحِدُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هَذَا لِسَانٌ) cümlesi, (لِسَانُ الَّذِي) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 104

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللَّهُ) lafzı celâl, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 105

إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٠٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَفْتَرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْكَذِبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْكَاذِبُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا يُؤْمِنُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أولئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 106

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَٰكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim. (كَفَرَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِاللَّهِ مِن بَعْدِ) cârr-mecrurlar, (كَفَرَ) ya müteallıklar. (إِيمَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna. (مَنْ) ismi mavsul, müstesna munkatıa, mahallen mansub. (أُكْرِهَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) hâliyye. (قَلْبُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُطْمَئِنٌّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالْإِيمَانِ) cârr-mecrur, (مُطْمَئِنٌّ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَٰكِنْ) harfi istidrâk. (هُمْ) takdîrindeki mübteda, mahzuf. (مَنْ) ismi şart, câzim,

mübteda, mahallen merfu. Haberi ile birlikte mahzuf mübtedanın haberi. (شَرَحَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (بِالْكُفْرِ) cârr-mecrur, (شَرَحَ) ya müteallık. (صَدْراً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) cevâbda vâkı. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (غَضَبٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (غَضَبٌ) e veya mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ عَظِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...مَنْ كَفَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

Şartın cevâbı mahzuf, (فهو مؤاخذ) veya (فلهم عذاب شديد) takdîrinde.

(...أُكْرِهَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ) cümlesi, (مَنْ) den hâl. Mahallen mansub.

(مَنْ شَرَحَ ... عَلَيْهِمْ غَضَبٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...شَرَحَ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَلَيْهِمْ غَضَبٌ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 107

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ ۙ
وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٠٧﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّهُمُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (اسْتَحَبُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْحَيَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الدُّنْيَا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (عَلَى الآخِرَةِ) cârr-mecrur, (اسْتَحَبُّوا) ye müteallık.

(أَنَّهُمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf habere müteallık.

(وَ) âtıfa. (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لاَ) nâfiye. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْقَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْكَافِرِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(أَنَّ اللّٰهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ بِأَنَّهُمُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَحَبُّوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَا يَهْدِي) cümlesi, ikinci (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 108

أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ ۚ وَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٠٨﴾

Îrâbı:

(أُولٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الَّذِينَ) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (طَبَعَ) fi'li mâzı. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلٰى قُلُوبِ) cârr-mecrur, (طَبَعَ) ya müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (سَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ), (قُلُوبِهِمْ) e ma'tuflar, onun gibiler. (وَ) âtıfa. (أُولٰئِكَ) mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْغَافِلُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...أُولٰئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, (الْقَوْمَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...طَبَعَ اللّٰهُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أُولٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 109

لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٩﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye lilcins. (جَرَمَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (فِي الْآخِرَةِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (الْخَاسِرُونَ) ye müteallık. (هُمُ) mübteda, mahallen merfu.

(أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (فِي) ile mahallen mecrur. (لَا) nın mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...لَا جَرَمَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(هُمُ الْخَاسِرُونَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 110

ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوٓا ۙ اِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٠﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (رَبَّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (هَاجَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (هَاجَرُوا) ye müteallık. (مَا) harfi masdar (فُتِنُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili.

(مَا فُتِنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(ثُمَّ) âtıfa. (جَاهَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (صَبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (رَبَّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberlerine müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (غَفُورٌ رَحِيمٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هَاجَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَاهَدُوا) ve (...صَبَرُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...إِنَّ رَبَّكَ ... لَغَفُورٌ) cümlesi, isti'nâfiyye ilk cümleyi te'kîd için. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 111

يَوْمَ تَاْتِى كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١١١﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَحِيمٌ) e müteallık. (تَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُلُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تُجَادِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نَفْسٍ) e râci. (عَن نَفْسٍ) cârr-mecrur, (تُجَادِلُ) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تُوَفَّى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُلُّ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti

zamme. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) harfi masdar. (عَمِلَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نَفْسٍ) e râci.

(مَا عَمِلَتْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf (جزاءً) takdîrindeki mef'ûlün muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

(وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لاَ) nâfiye. (يُظْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَوْمَ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَأْتِي كُلُّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...تُجَادِلُ) cümlesi, (كُلُّ نَفْسٍ) in sıfatı. Mahallen merfu. Veya (نَفْسٍ) den hâl. Mahallen mansub.

(تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ) cümlesi, (تَأْتِي) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(هُمْ لاَ يُظْلَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لاَ يُظْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 112

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلاً قَرْيَةً كَانَتْ اٰمِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَاْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِاَنْعُمِ اللّٰهِ فَاَذَاقَهَا اللّٰهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (ضَرَبَ) fi'li mâzı. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَثَلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَرْيَةً) bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (قَرْيَةً) e râci. (آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (يَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رِزْقُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَغَداً), (قَرْيَةً) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (يَأْتِي) ye müteallık. (مَكَانٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (كَفَرَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (قَرْيَةً) e râci. (بِأَنْعُمِ) cârr-mecrur, (كَفَرَتْ) e müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (أَذَاقَ) fi'li mâzı. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللّٰهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِبَاسَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْجُوعِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْخَوْفِ), (الْجُوعِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِ) harfi

cerr sebebiyye. (مَا) masdariyye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَصْنَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَذَاقَ) ya müteallık.

Cümleler:

(...ضَرَبَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَتْ آمِنَةً) cümlesi, (قَرْيَةً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(يَأْتِيهَا رِزْقُهَا) cümlesi, (كَانَتْ) in üçüncü haberi. Mahallen mansub.

(...كَفَرَتْ) cümlesi, (كَانَتْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...أَذَاقَهَا اللّٰهُ) cümlesi, (كَفَرَتْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(يَصْنَعُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 113

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رَسُولٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (رَسُولٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (فَ) âtıfa. (كَذَّبُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (أَخَذَهُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْعَذَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (ظَالِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كَذَّبُوهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَذَهُمُ الْعَذَابُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ ظَالِمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 114

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١١٤﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مِمَّا) cârr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (رَزَقَ) fi'li mâzı. (كُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللّٰهُ) lafzı celâl, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (حَلاَلاً طَيِّباً) mukadder ikinci mef'ûlden hâller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (اشْكُرُوا) fi'li emr ve fâili. (نِعْمَتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (إِيَّاهُ) mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...كُلُوا) cümlesi, (إن أتاكم رزق الله) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(رَزَقَكُمُ اللّٰهُ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اشْكُرُوا...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli delâlet ediyor.

(تَعْبُدُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 115

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا
أُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهِ ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ
اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (حَرَّمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَلَيْكُمُ) cârr-mecrur, (حَرَّمَ) ye müteallık. (الْمَيْتَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الدَّمَ وَلَحْمَ) mef'ûle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (الْخِنْزِيرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (أُهِلَّ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid (لِغَيْرِ) cârr-mecrur, (أُهِلَّ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre (بِهِ) cârr-mecrur, (أُهِلَّ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (مَنِ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (اضْطُرَّ) fi'li mâzı, mechul, fi'li şart, mahallen meczum. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنِ) e âid. (غَيْرَ), (مَنِ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَاغٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لاَ) nefyi

te'kîd için. (عَادٍ), (بَاغٍ) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) cevâbda vâkı veya ta'lîliyye. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (غَفُورٌ رَحِيمٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّمَا حَرَّمَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أُهِلَّ لِغَيْرِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَنِ اضْطُرَّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اضْطُرَّ) cümlesi, (مَنِ) in haberi. Mahallen merfu.

(إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ) cümlesi, (فلا إثم عليه) takdîrindeki mukadder cevâbın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 116

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هٰذَا حَلَالٌ وَهٰذَا حَرَامٌ لِتَفْتَرُوا عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ ۖ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ۖ ﴿١١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تَقُولُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لِمَا) cârr-mecrur, (تَقُولُوا) ye müteallık. (تَصِفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَلْسِنَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْكَذِبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (حَلَالٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (هَذَا) mübteda, mahallen merfu. (حَرَامٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَفْتَرُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (تَفْتَرُوا) ya müteallık. (الْكَذِبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ تَفْتَرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَصِفُ) ye müteallık.

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَفْتَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَفْتَرُونَ) ye müteallık. (الْكَذِبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَا) nâfiye. (يُفْلِحُونَ), (يَفْتَرُونَ) gibi.

Cümleler:

(...لَا تَقُولُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هَٰذَا حَلَالٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...هَٰذَا حَرَامٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَفْتَرُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَا يُفْلِحُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 117

مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٧﴾

Îrâbı:

(مَتَاعٌ), (ذٰلك) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَلِيلٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...مَتَاعٌ "ذٰلك") cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 118

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (عَلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, (حَرَّمْنَا) ye müteallık. (هَادُوا) fi'li mâzı ve fâili. (حَرَّمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَصَصْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (قَصَصْنَا) ye müteallık. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (قَصَصْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (مَا) nâfiye. (ظَلَمْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (لَٰكِن) harfi istidrâk. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أَنفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَظْلِمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...هَادُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...حَرَّمْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَصَصْنَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...مَا ظَلَمْنَاهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 119

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٩﴾

Îrâbı:
(ثُمَّ) âtıfa. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (رَبَّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (السُّوءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِجَهَالَةٍ) cârr-mecrur, (عَمِلُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (ثُمَّ) harfi atf. (تَابُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (تَابُوا) ye müteallık. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَصْلَحُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّ رَبَّكَ) geçenki gibi. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberlerine müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (غَفُورٌ رَحِيمٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:
(...إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ) cümlesi, geçen âyetteki (حَرَّمْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَابُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَصْلَحُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ رَبَّكَ ... لَغَفُورٌ) cümlesi, isti'nâfiyye, öncekinin te'kîdi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 120

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٠﴾

Îrâbı:
(إِنَّ إِبْرَاهِيمَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (إِبْرَاهِيمَ) e râci. (أُمَّةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَانِتًا) ikinci

haber, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (قَانِتاً) e müteallık. (حَنِيفاً) üçüncü haber, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti mahzuf (نْ) da sükûn. İsmi, müstetir zamir (إِبْرَاهِيمَ) e râci. (مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, (يَكُ) nün mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ أُمَّةً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَمْ يَكُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 121

شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ ۚ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٢١﴾

Îrâbı:

(شَاكِراً) geçen âyetteki (كَانَ) nin dördüncü haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِأَنْعُمِ) cârr-mecrur, (شَاكِراً) a müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اجْتَبَاهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (هَدَاهُ), (اجْتَبَاهُ) gibi. (إِلَىٰ صِرَاطٍ) cârr-mecrur, (هَدَى) ye müteallık. (مُسْتَقِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اجْتَبَاهُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...هَدَاهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 122

وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۖ وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (آتَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur, (آتَيْنَا) ye müteallık. (حَسَنَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (فِي الْآخِرَةِ) cârr-mecrur, (حَسَنَةً) e müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (مِنَ الصَّالِحِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...آتَيْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 123

ثُمَّ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ اَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ اِبْرٰهِيمَ حَنِيفًا ۭ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٣﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ) câr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (أن) harfi tefsîr. (اتَّبِعْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِلَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِبْرَاهِيمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (حَنِيفاً), (إِبْرَاهِيمَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (إِبْرَاهِيمَ) e râci. (مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...أَوْحَيْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبِعْ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cümlesi, (حَنِيفاً) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 124

اِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ ۭ وَاِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٢٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (جُعِلَ) fi'li mâzı, mechul. (السَّبْتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, (جُعِلَ) ye müteallık. (اخْتَلَفُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (اخْتَلَفُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (رَبَّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (يَحْكُمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) ye râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَحْكُمُ) ye müteallık. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَحْكُمُ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِيمَا) cârr-mecrur, (يَحْكُمُ) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَخْتَلِفُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...جُعِلَ السَّبْتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اخْتَلَفُوا فِيهِ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَحْكُمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 125

ادْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُم بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٥﴾

Îrâbı:

(ادْعُ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَى سَبِيلِ) cârr-mecrur, (ادْعُ) ya müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْحِكْمَةِ) cârr-mecrur, (ادْعُ) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (الْمَوْعِظَةِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْحَسَنَةِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (جَادِلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِالَّتِي) cârr-mecrur, (جَادِلْ) e müteallık. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (أَحْسَنُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (رَبَّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَن) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (ضَلَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (عَن سَبِيلِ) cârr-mecrur, (ضَلَّ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (هُوَ أَعْلَمُ) geçenki gibi. (بِالْمُهْتَدِينَ) cârr-mecrur, ikinci (أَعْلَمُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...ادْعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَادِلْهُم) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...هِيَ أَحْسَنُ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ رَبَّكَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ أَعْلَمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...ضَلَّ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...هُوَ أَعْلَمُ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 126

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ ۖ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ ﴿١٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (عَاقَبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâil, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) cevâbda vâkı. (عَاقِبُوا) fi'li emr ve fâili. (بِمِثْلِ) cârr-mecrur, (عَاقِبُوا) ya müteallık. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عُوقِبْتُمْ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (عُوقِبْتُمْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (صَبَرْتُمْ), (عَاقَبْتُمْ) gibi. (لَ) kasemiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلصَّابِرِينَ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...إِنْ عَاقَبْتُمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...عَاقِبُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...عُوقِبْتُمْ بِهِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ صَبَرْتُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı delâlet ediyor.

Âyet: 127

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اصْبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (صَبْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَحْزَنْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تَحْزَنْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَكُ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti mahzuf (ن) da sükûn. İsmi, müstetir zamir (أنت). (فِي ضَيْقٍ) cârr-mecrur, (تَكُ) nün mahzuf haberine müteallık.

(مِمَّا) cârr-mecrur, (ضَيْق) a müteallık. (يَمْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اصْبِرْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا صَبْرُكَ إِلاَّ بِاللّهِ) cümlesi, (اصْبِرْ) den hâl. Mahallen mansub.

(...لاَ تَحْزَنْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ تَكُ فِي ضَيْقٍ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَمْكُرُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 128

إِنَّ اللّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَواْ وَّالَّذِينَ هُم مُّحْسِنُونَ ﴿١٢٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اتَّقَوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) geçenkine ma'tuf, onun gibi. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مُحْسِنُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...إِنَّ اللّهَ) cümlesi, isti'nâf ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّقَوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(الَّذِينَ هُم مُّحْسِنُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

NAHL SÛRESİNİN SONU

ONDÖRDÜNCÜ CÜZÜN SONU

ONBEŞİNCİ CÜZÜN BAŞI

İSRÂ SÛRESİ

17. Sûredir

110 veya 111 âyettir

Mekke'de nâzil olmuştur.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

سُبْحَانَ الَّذِى اَسْرٰى بِعَبْدِه لَيْلاً مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اِلَى
الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا الَّذِى بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ اٰيَاتِنَا ؕ
اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾

Îrâbı:

(سُبْحَانَ), (نسبّح) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أسْرَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (بِعَبْدِ) cârr-mecrur, (أسْرَى) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَيْلاً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أسْرَى) ya müteallık. (مِنَ الْمَسْجِدِ) cârr-mecrur, (أسْرَى) ya müteallık. (الْحَرَامِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إلَى الْمَسْجِدِ) cârr-mecrur, (أسْرَى) ya müteallık. (الأقْصَى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (الَّذِي) ismi mavsul, ikinci sıfat, mahallen mecrur. (بَارَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (حَوْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نُرِيَ) fi'li muzâri, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, (نُرِيَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أنْ نُرِيَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecurr. (أسْرَى) ya müteallık. (إنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(سُبْحَانَ... "نسبّح") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَسْرَى) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...بَارَكْنَا) cümlesi, ikinci (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ السَّمِيعُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 2

وَاٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِى اِسْرَائِيلَ
اَلاَّ تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِى وَكِيلاً ﴿٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (مُوسَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (الْكِتَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا), (آتَيْنَا) gibi. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (هُدًى) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (لِبَنِي) cârr-mecrur, (هُدًى) e müteallık. (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (أَنْ) harfi tefsîr. (لاَ) nâhiye. (تَتَّخِذُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (تَتَّخِذُوا) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَكِيلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...آتَيْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلْنَاهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَتَّخِذُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ اِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ﴿٣﴾

Îrâbı:

(ذُرِّيَّةَ), (وَكِيلاً) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَنْ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَمَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَمَلْنَا) ye müteallık. (نُوحٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (نُوحٍ) a râci. (عَبْداً شَكُوراً) haber ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...حَمَلْنَا) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ كَانَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ عَبْداً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 4

وَقَضَيْنَآ إِلَىٰ بَنِىٓ إِسْرَٰٓئِيلَ فِى ٱلْكِتَٰبِ لَتُفْسِدُنَّ فِى ٱلْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَضَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (إِلَى بَنِي) câr-mecrur, (قَضَيْنَا) ye müteallık. (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (فِي الْكِتَابِ) câr-mecrur, (قَضَيْنَا) ye müteallık. (لَ) kasemiyye. (تُفْسِدُنَّ) fi'li muzâri, te'kîd (ن) u bitiştiği için mebni. (فِي الأَرْضِ) câr-mecrur, (تُفْسِدُنَّ) ye müteallık. (مَرَّتَيْنِ) mahzuf (افادين) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı veya tevkîdi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (لَتَعْلُنَّ), (لَتُفْسِدُنَّ) gibi. (عُلُوّاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَبِيراً) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَضَيْنَا) cümlesi, 2. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تُفْسِدُنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...تَعْلُنَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

فَإِذَا جَآءَ وَعْدُ أُولَىٰهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَّنَآ أُو۟لِى بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا۟ خِلَٰلَ ٱلدِّيَارِ ۚ وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا ﴿٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (بَعَثْنَا) ye müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (وَعْدُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُولِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَعَثْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (عَلَيْكُمْ) câr-mecrur, (بَعَثْنَا) ye müteallık. (عِبَاداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَنَا) câr-mecrur, (عِبَاداً) in mahzuf sıfatına veya mahzuf mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (أُولِي) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi' müzekkere mülhak). (بَأْسٍ) muzâfun ileyh. (شَدِيدٍ) sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (فَ) âtıfa. (جَاسُوا) fi'li mâzı,

(و) fâili. (خِلَالَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَاسُوا) ye müteallık. (الدِّيَارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa veya îtirâzıye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (وَعْدُ) ye râci. (وَعْداً مَفْعُولاً) haber ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...جَاءَ وَعْدُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...بَعَثْنَا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...جَاسُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ وَعْداً) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Veya (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 6

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا ﴿٦﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (رَدَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (لَكُمُ) cârr-mecrur, (رَدَدْنَا) ye müteallık. (الْكَرَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (رَدَدْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَمْدَدْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِأَمْوَالٍ) cârr-mecrur, (أَمْدَدْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (بَنِينَ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أَكْثَرَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَفِيراً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...رَدَدْنَا), (...أَمْدَدْنَاكُمْ) ve (...جَعَلْنَاكُمْ) cümleleri, geçen âyetteki (بَعَثْنَا) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 7

إِنْ أَحْسَنتُمْ أَحْسَنتُمْ لِأَنفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا ۚ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا ﴿٧﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi şart, câzim. (أَحْسَنتُمْ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (أَحْسَنتُمْ) geçenki gibi, şartın cevâbı. (لِأَنفُسِ) cârr-mecrur, ikinci (أَحْسَنتُمْ) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنْ أَسَأْتُمْ), (إِنْ أَحْسَنتُمْ) gibi. (فَ) cevâbda vâkı. (لَهَا) cârr-mecrur, mahzuf mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (إِسَاءتكُمْ) takdîrinde. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (وَعْدُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الآخِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَسُوؤُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (وا) fâili. (وُجُوهَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يَسُوؤُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (بَعَثْنَا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbına müteallık.

(وَ) âtıfa. (لِيَدْخُلُوا), (لِيَسُوؤُوا) gibi, ona ma'tuf. (الْمَسْجِدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) masdariyye. (دَخَلُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü.

(مَا دَخَلُوهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (إِذَا) nin (فخربوه) takdîrindeki mukadder cevâbına müteallık.

(أَوَّلَ) mef'ulü fîh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَرَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لِيُتَبِّرُوا), (لِيَسُوؤُوا) gibi, ona ma'tuf.

(أَنْ يَدْخُلُوا) ve (أَنْ يُتَبِّرُوا) cümleleri, masdar te'vîllerinde geçen (أَنْ يَسُوؤُوا) masdar cümlesine ma'tuflar. Onun gibiler.

(مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَوْا) fi'li mâzı, (و) fâili. (تَتْبِيراً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنْ أَحْسَنتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...أَحْسَنتُمْ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَسَأْتُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(..."إِسَاءتكُمْ لَهَا") cümlesi, ikinci şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَ وَعْدُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِذَا) nin cevâbı mahzuf, 5. âyetteki (إِذَا) nin cevâbı delâlet ediyor.

Âyet: 8

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ ۚ وَإِنْ عُدتُمْ عُدْنَا ۘ وَجَعَلْنَا

جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ﴿٨﴾

Îrâbı:

(عَسَى) fi'li mâzı, nâkıs. (رَبُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَرْحَمَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أنْ يَرْحَمَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin haberi. Mahallen mansub.

(وَ) isti'nâfiyye. (إنْ) harfi şart, câzim. (عُدتُّمْ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (عُدْنَا) fi'li mâzı ve fâili, şartın cevâbı, mahallen meczum. (وَ) isti'nâfiyye. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (جَهَنَّمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (حَصِيراً) a müteallık.

Cümleler:

(...إنْ عُدتُّمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عُدْنَا) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

إِنَّ هٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ﴿٩﴾

Îrâbı:

(إنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (إنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (الْقُرْآنَ), (ذَا) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الْقُرْآن) a râci. (لِلَّتِي) cârr-mecrur, (يَهْدِي) ye müteallık. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (أَقْوَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (يُبَشِّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْقُرْآن) a râci. (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (أنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَجْراً), (أنَّ) nin ismi, mansub. (كَبِيراً), (أَجْراً) ın sıfatı, mansub. Nasb alâmetleri fethalar.

(أنَّ لَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (يُبَشِّرُ) ya müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَهْدِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...هِيَ أَقْوَمُ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُبَشِّرُ) cümlesi, (يَهْدِي) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...يَعْمَلُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (أَنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالْآخِرَةِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (أَعْتَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَعْتَدْنَا) ye müteallık. (عَذَابًا أَلِيمًا) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَنَّ الَّذِينَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...لَا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْتَدْنَا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 11

وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ ۖ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَدْعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (و) lafzan olduğu gibi, hattan da hazfolunmuştur. (الْإِنْسَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالشَّرِّ) cârr-mecrur, (يَدْعُ) ye müteallık. (دُعَاءَ) mansubun binez'il hâfız –aslı (كَدُعَاءِ) dir–. Cârr-mecrur, (دُعَاءً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْخَيْرِ) cârr-mecrur, (دُعَاءَ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (الْإِنْسَانُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَجُولًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَدْعُ الْإِنْسَانُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ الإِنسَانُ عَجُولاً) cümlesi, isti'nâf ta'lîl ifâdeli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

وَجَعَلْنَا الَّيْلَ وَالنَّهَارَ اٰيَتَيْنِ فَمَحَوْنَآ اٰيَةَ الَّيْلِ وَجَعَلْنَآ
اٰيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِتَبْتَغُوا فَضْلاً مِنْ رَبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ
السِّنِينَ وَالْحِسَابَ ۚ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلاً ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّيْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (النَّهَارَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آيَتَيْنِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فَ) âtıfa. (مَحَوْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (آيَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّيْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا آيَةَ), (جَعَلْنَا اللَّيْلَ) gibi. (النَّهَارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُبْصِرَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَبْتَغُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فَضْلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ تَبْتَغُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. İkinci (جَعَلْنَا) ye müteallık.

(مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (تَبْتَغُوا) ya müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لِتَعْلَمُوا عَدَدَ), (لِتَبْتَغُوا فَضْلاً) gibi, ona ma'tuf.

(أَنْ تَعْلَمُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(السِّنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (الْحِسَابَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (كُلَّ) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَصَّلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (تَفْصِيلاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...جَعَلْنَا اللَّيْلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَحَوْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...جَعَلْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...فَصَّلْنَا "كُلَّ شَيْءٍ") cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...فَصَّلْنَاهُ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

وَكُلَّ اِنْسَانٍ اَلْزَمْنَاهُ طَآئِرَهُ فِى عُنُقِهٖ ؕ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ كِتَابًا يَّلْقٰىهُ مَنْشُوْرًا ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كُلَّ) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنسَانٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَلْزَمْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (طَآئِرَ) ikinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي عُنُقِ) cârr-mecrur, (طَآئِرَ) nın mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نُخْرِجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَهُ) cârr-mecrur, (نُخْرِجُ) ye müteallık. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُخْرِجُ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. (كِتَاباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَلْقِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (إِنسَانٍ) e râci. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مَنْشُوراً) gâib zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...وَكُلَّ إِنسَانٍ "أَلْزَمْنَا") cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْزَمْنَاهُ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...نُخْرِجُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَلْقَاهُ) cümlesi, (كِتَاباً) in sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 14

اِقْرَاْ كِتٰبَكَ ؕ كَفٰى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيْبًا ؕ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(اِقْرَاْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَفَى) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr zâid. (نَفْسِ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (كَ) muzâun ileyh, mahallen mecrur. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَفَى) ye müteallık. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, temyîz ve mansub olan (حَسِيباً) e müteallık.

Cümleler:

(...اِقْرَاْ) cümlesi, (نُخْرِجُ) nün fâilinden hâl olan mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...كَفَى بِنَفْسِكَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

مَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا يَهْتَدِى لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۗ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰى ۗ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِيْنَ حَتّٰى نَبْعَثَ رَسُوْلًا ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(**مَنِ**) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (**اهْتَدَى**) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (**مَنِ**) e âid. (**فَـ**) cevâbda vâkı. (**إِنَّمَا**) edâtı hasr. (**يَهْتَدِي**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (**مَنِ**) e âid. (**لِنَفْسِ**) cârr-mecrur, (**يَهْتَدِي**) ye müteallık. (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**مَنِ اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِ**), (**مَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا**) gibi. (**وَ**) âtıfa. (**لَا**) nâfiye. (**تَزِرُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (**وَازِرَةٌ**) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**وِزْرَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**أُخْرَى**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (**وَ**) âtıfa. (**مَا**) nâfiye. (**كُنَّا**) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (**مُعَذِّبِينَ**) haberi, mansub. Nasb alâmeti (**ي**). (**حَتَّى**) harfi ğâye ve cerr. (**نَبْعَثَ**) fi'li muzâri, gizli (**أَنْ**) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (**نحن**) (mütekellim muazzam). (**رَسُولًا**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(**أَنْ نَبْعَثَ**) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (**مُعَذِّبِينَ**) ye müteallık.

Cümleler:

(**مَنِ اهْتَدَى**...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(**اهْتَدَى**...) cümlesi, (**مَنِ**) in haberi. Mahallen merfu.

(**يَهْتَدِي**...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(**مَنْ ضَلَّ**...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(**ضَلَّ**...) cümlesi, (**مَنْ**) in haberi. Mahallen merfu.

(**يَضِلُّ**...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(**لَا تَزِرُ وَازِرَةٌ**...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(**مَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ**...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

وَاِذَآ اَرَدْنَآ اَنْ نُّهْلِكَ قَرْيَةً اَمَرْنَا مُتْرَفِيْهَا فَفَسَقُوْا فِيْهَا

فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (أَمَرْنَا) ye müteallık. (أَرَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (نُهْلِكَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (قَرْيَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ نُهْلِكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَرَدْنَا) nin mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(أَمَرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مُتْرَفِيهَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). Tenvinden ıvaz olan (ن) izâfet için hazfolundu. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (فَسَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (فَسَقُوا) ya müteallık. (فَ) âtıfa. (حَقَّ) fi'li mâzı. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (حَقَّ) ya müteallık. (الْقَوْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (دَمَّرْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (تَدْمِيرًا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أَرَدْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَمَرْنَا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...فَسَقُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(حَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...دَمَّرْنَاهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ ۗ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَمْ), (عدد) den kinâye, haberiyye, mebni, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (أَهْلَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ الْقُرُونِ مِن بَعْدِ) cârr-mecrurlar, (أَهْلَكْنَا) ye müteallıklar. (نُوحٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (كَفَىٰ) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr, zâid. (رَبِّ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِذُنُوبِ) cârr-mecrur, temyîz ve mansub olan (خَبِيرًا بَصِيرًا) a müteallık. (عِبَادِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:
(...أَهْلَكْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَى بِرَبِّكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ
ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَيهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا ﴿١٨﴾

Îrâbı:
(مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (يُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الْعَاجِلَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَجَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ فِيهَا) cârr-mecrurlar, (عَجَّلْنَا) ye müteallıklar. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لِمَنْ) cârr-mecrur, (نَشَاءُ) ye müteallık. (نُرِيدُ), (نَشَاءُ) gibi. (ثُمَّ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (جَعَلْنَا) ye müteallık. (جَهَنَّمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَصْلَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مَذْمُوماً مَدْحُوراً) fâilden hâller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:
(...مَنْ كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ يُرِيدُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...يُرِيدُ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.
(...عَجَّلْنَا) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...نَشَاءُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...نُرِيدُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلْنَا) cümlesi, (عَجَّلْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَصْلَاهَا) cümlesi, (لَهُ) deki zamirden veya (جَهَنَّمَ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 19

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَى لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ
كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (أَرَادَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الآخِرَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (سَعَى) fi'li mâzı, şarta ma'tuf, mahallen meczum. (لَهَا) cârr-mecrur, (سَعَى) ya müteallık. (سَعْيَ) mef'ûlü bih veya mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مُؤْمِنٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (سَعْيُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَشْكُوراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...مَنْ أَرَادَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَادَ الآخِرَةَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...سَعَى لَهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...هُوَ مُؤْمِنٌ) cümlesi, (سَعَى) nın fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...أُولَئِكَ كَانَ سَعْيُهُم) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(كَانَ سَعْيُهُم مَشْكُوراً) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 20

كُلاًّ نُمِدُّ هَؤُلاَءِ وَهَؤُلاَءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ ۚ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(كُلاًّ) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُمِدُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret, (كُلاًّ) den bedel, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (هَؤُلاء) geçenki gibi. (مِنْ عَطاء) cârr-mecrur, (نُمِدُّ) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nakıs. (عَطاء) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَحْظُوراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...نُمِدُّ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...مَا كَانَ عَطاء رَبِّكَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub

Âyet: 21

اُنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ ۭ وَلَلْاٰخِرَةُ اَكْبَرُ دَرَجٰتٍ وَّاَكْبَرُ تَفْضِيْلًا ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(انظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, âmili (فَضَّلْنَا), mahallen mansub. (فَضَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَعْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى بَعْضٍ) cârr-mecrur, (بَعْضَ) ya müteallık. (وَ) hâliyye. (لَ) harfi te'kîd ibtidâi. (الآخِرَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَكْبَرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (دَرَجَاتٍ) temyîz, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (وَ) âtıfa. (أَكْبَرُ) geçenkine ma'tuf, onun gibi. (تَفْضِيلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...انظُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...فَضَّلْنَا) cümlesi, (انظُرْ) un mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(...الآخِرَةُ أَكْبَرُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 22

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُوْمًا مَّخْذُوْلًا ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(لاَ) nâhiye, câzime. (تَجْعَلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf olan ikinci mef'ûlü bihe müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلٰهاً آخَرَ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) sebebiyye. (تَقْعُدَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَذْمُوماً مَخْذُولاً), (تَقْعُدَ) nin fâilinden hâller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَنْ تَقْعُدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen nehyin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Cümle:

(...لاَ تَجْعَلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

وَقَضٰى رَبُّكَ اَلَّا تَعْبُدُوْٓا اِلَّآ اِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا ۭ

اِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ اَحَدُهُمَآ اَوْ كِلٰهُمَا فَلَا تَقُلْ لَّهُمَآ اُفٍّ وَّلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيْمًا ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَضَى) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (لاَ) nâfiye. (تَعْبُدُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili.

(أَلاَّ تَعْبُدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (قَضَى) nın mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (إِيَّاهُ) zamir, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (بِالْوَالِدَيْنِ) cârr-mecrur, mahzuf (أحسنوا) takdîrindeki fi'le müteallık. (إِحْسَاناً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنْ) harfi şart, câzim. (مَا) zâide. (يَبْلُغَنَّ) fi'li muzâri, te'kîd (نَّ) u geldiği için mebni, fi'li şart, mahallen meczum. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَبْلُغَنَّ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْكِبَرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَحَدُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) harfi atf. (كِلاَ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (ا). (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَقُلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُمَا) cârr-mecrur, (تَقُلْ) e müteallık. (أُفٍّ) ismi fiil, fi'li muzâri, (أتضجّر) anlamında. Fâili, müstetir zamir (أنا). (وَ) âtıfa. (لاَ تَنْهَرْ), (لاَ تَقُلْ) gibi. (هُمَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُمَا) cârr-mecrur, (قُلْ) e müteallık. (قَوْلاً) mef'ûlü bih –mef'ûlü mutlak değil–. (كَرِيماً) sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قَضَى رَبُّكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِمَّا يَبْلُغَنَّ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ تَقُلْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(لاَ تَنْهَرْهُمَا) ve (...قُلْ) cümleleri, (لاَ تَقُلْ) cümlesine ma'tuflar. Mahallen meczumlar.

Âyet: 24

وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِى صَغِيرًا ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اخْفِضْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُمَا) cârr-mecrur, (اخْفِضْ) a müteallık. (جَنَاحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الذُّلِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنَ الرَّحْمَةِ) cârr-mecrur, (اخْفِضْ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (قُلْ), (اخْفِضْ) gibi. (رَبِّ) münâda, mansub –harfi nidâ mahzuf–. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ارْحَمْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُمَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) masdariyye. (رَبَّيَا) fi'li mâzı, (ا) fâili. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (صَغِيراً), mef'ûlü bih (ي) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(مَا رَبَّيَانِي) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ارْحَمْ) a müteallık.

Cümleler:

(...اخْفِضْ) ve (...قُلْ) cümleleri, geçen âyetteki (لاَ تَقُلْ) cümlesine ma'tuflar. Mahallen meczumlar.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...ارْحَمْهُمَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا فِى نُفُوسِكُمْ ۖ اِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ
فَاِنَّهُ كَانَ لِلْاَوَّابِينَ غَفُورًا ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (فِي نُفُوسِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (صَالِحِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (لِلْأَوَّابِينَ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (غَفُوراً) a müteallık.

Cümleler:

(...رَبُّكُمْ أَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ كَانَ) cümlesi, mukadder cevâbın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُوراً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 26

وَاٰتِ ذَا الْقُرْبٰى حَقَّهٗ وَالْمِسْكِيْنَ وَابْنَ السَّبِيْلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيْرًا ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (آتِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ذَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (الْقُرْبَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (حَقَّ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الْمِسْكِينَ وَابْنَ), (ذَا) ye ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (السَّبِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تُبَذِّرْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (تَبْذِيراً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...آتِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تُبَذِّرْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

اِنَّ الْمُبَذِّرِيْنَ كَانُوْٓا اِخْوَانَ الشَّيٰطِيْنِ ۭ وَكَانَ الشَّيْطٰنُ لِرَبِّهٖ كَفُوْرًا ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (الْمُبَذِّرِينَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (كَانُوا) fi'li mâzı, nakıs ve ismi. (إِخْوَانَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الشَّيَاطِينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (الشَّيْطَانُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِرَبِّ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (كَفُوراً) a müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا إِخْوَانَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...كَانَ الشَّيْطَانُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

وَإِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلاً مَيْسُورًا ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (مَا) zâide. (تُعْرِضَنَّ) fi'li muzâri, mebni, fi'li şart, mahallen meczum. (نَ) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنْهُمُ) cârr-mecrur, (تُعْرِضَنَّ) ye müteallık. (ابْتِغَاءَ) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَحْمَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (تَرْجُوا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَرْجُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) cevâbda vâkı. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قُلْ) e müteallık. (قَوْلاً مَيْسُوراً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...تُعْرِضَنَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَرْجُوهَا) cümlesi, (رَحْمَةٍ) in ikinci sıfatı. Mahallen mecrur.

(...قُلْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 29

وَلاَ تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَى عُنُقِكَ وَلاَ تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَجْعَلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَغْلُولَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَى عُنُقِ) cârr-mecrur, (مَغْلُولَةً) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ تَبْسُطْهَا), (لاَ تَجْعَلْ يَدَ) gibi. (كُلَّ) fi'lin masdarına muzâf olduğu için masdarın hükmünü almıştır. Mef'ûlü mutlak olarak mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْبَسْطِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) sebebiyye. (تَقْعُدَ) fi'li muzâri, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَلُوماً مَحْسُوراً), (تَقْعُدَ) nin fâilinden hâller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أنْ تَقْعُدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen neyhyin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Cümleler:

(...لاَ تَجْعَلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ تَبْسُطْهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd. (رَبَّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَبْسُطُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) ye râci. (الرِّزْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (يَبْسُطُ) ya müteallık. (يَشَاءُ), (يَبْسُطُ) gibi. (وَ) âtıfa. (يَقْدِرُ), (يَبْسُطُ) gibi. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (رَبَّ) ye râci. (بِعِبَادِهِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberleri ve mansub olan (خَبِيراً بَصِيراً) a müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَبْسُطُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ تَبْسُطْهَا) cümlesi, (يَبْسُطُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ بِعِبَادِهِ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 31

وَلاَ تَقْتُلُوا أَوْلاَدَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلاَقٍ ۖ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ ۚ إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْأً كَبِيرًا ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَقْتُلُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un sübûtu. (و) fâili. (أَوْلاَدَ) mef'ûlü bih, mansub. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَشْيَةَ) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِمْلاَقٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (نَرْزُقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هُمْ)

mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (إِيَّاكُم) mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (قَتْلَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (قَتْلَ) ye râci. (خِطْءاً كَبِيراً) haberi ve ismi, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...لاَ تَقْتُلُوا) cümlesi, 29. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَرْزُقُهُمْ) cümlesi, (نَحْنُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ خِطْءاً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 32

وَلاَ تَقْرَبُوا الزِّنَى اِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً ۟ وَسَاءَ سَبِيلاً ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَقْرَبُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الزِّنَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (الزِّنَى) ye râci. (فَاحِشَةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (سَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الزِّنَى) ye râci. (سَبِيلاً) temyîz, mansub.

Cümleler:

(...لاَ تَقْرَبُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ كَانَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ فَاحِشَةً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 33

وَلاَ تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِى حَرَّمَ اللّٰهُ اِلاَّ بِالْحَقِّ ۟ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِ سُلْطَانًا فَلاَ يُسْرِفْ فِى الْقَتْلِ ۟ اِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَقْتُلُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (النَّفْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (حَرَّمَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلاَّ) edâtı istisna ve

hasr. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (حَرَّمَ) ye müteallık. (وَ) îtirâzıyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (قُتِلَ) fi'li mâzı, mechul, fi'li şart, mahallen meczum. Nâibi fâil, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مَظْلُوماً), (قُتِلَ) nin nâibi fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) cevâbda vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِوَلِيِّهِ) cârr-mecrur, (جَعَلْنَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سُلْطَاناً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لاَ) nâhiye, câzime. (يُسْرِفْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (وَلِيِّهِ) ye râci. (فِي الْقَتْلِ) cârr-mecrur, (يُسْرِفْ) e müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (وَلِيِّهِ) ye râci. (مَنْصُوراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...لاَ تَقْتُلُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...حَرَّمَ اللّهُ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَن قُتِلَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُتِلَ مَظْلُوماً) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...قَدْ جَعَلْنَا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لاَ يُسْرِفْ) cümlesi, (إِن أَرَادَ الْقِصَاصَ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...إِنَّهُ كَانَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ مَنْصُوراً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 34

وَلاَ تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلاَّ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى يَبْلُغَ
أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْؤُلاً ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَقْرَبُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (مَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْيَتِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (بِالَّتِي) cârr-mecrur, (تَقْرَبُوا) ye müteallık. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (أَحْسَنُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَبْلُغَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (الْيَتِيمِ) ye râci. (أَشُدَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يَبْلُغَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَقْرَبُوا) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (أَوْفُوا) fi'li emr, (و) fâili. (بِالْعَهْدِ) cârr-mecrur, (أَوْفُوا) ye müteallık. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (الْعَهْدَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (الْعَهْدَ) ye râci. (مَسْئُولاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...لاَ تَقْتُلُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هِيَ أَحْسَنُ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْفُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ مَسْئُولاً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 35

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ۚ
ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَوْفُوا) fi'li emr, (و) fâili. (الْكَيْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. (كِلْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (زِنُوا) fi'li emr, (و) fâili. (بِالْقِسْطَاسِ) cârr-mecrur, (زِنُوا) ye müteallık. (الْمُسْتَقِيمِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (أَحْسَنُ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (تَأْوِيلًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أَوْفُوا الْكَيْلَ) cümlesi, geçen âyetteki (أَوْفُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كِلْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(زِنُوا بِالْقِسْطَاسِ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ذَٰلِكَ خَيْرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۚ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ
وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَقْفُ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Bu kelime (وقف) den değil, (يقفو) den (قفا) gibi. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَكَ) cârr-mecrur, mahzuf mukaddem habere müteallık. (بِهِ) cârr-mecrur, muahhar ismi ve merfu olan (عِلْمٌ) e müteallık. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ) ismi ve ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُولَئِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (كُلُّ) ye râci. (عَنْهُ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (مَسْؤُولاً) e müteallık.

Cümleler:

(...لاَ تَقْفُ) cümlesi, geçen âyetteki (...زِنُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ السَّمْعَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كُلُّ أُولَئِكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(كَانَ عَنْهُ مَسْؤُولاً) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 37

وَلاَ تَمْشِ فِى الْاَرْضِ مَرَحًا ۚ اِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْاَرْضَ
وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولاً ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَمْشِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (تَمْشِ) ye müteallık. (مَرَحاً), (تَمْشِ) nin fâilinden hâl, mansub Nasb alâmeti fetha. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تَخْرِقَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَن تَبْلُغَ الْجِبَالَ), (لَن تَخْرِقَ الأَرْضَ) gibi. (طُولاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...لاَ تَمْشِ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَن تَخْرِقَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَن تَبْلُغَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 38

كُلُّ ذٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (سَيِّئُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَكْرُوهاً) e müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَكْرُوهاً), (كَانَ) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...كُلُّ ذٰلِكَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ سَيِّئُهُ ... مَكْرُوهاً) cümlesi, (كُلُّ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 39

ذٰلِكَ مِمَّآ اَوْحٰٓى اِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ ۭ وَلَا تَجْعَلْ
مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتُلْقٰى فِىْ جَهَنَّمَ مَلُوْمًا مَّدْحُوْرًا ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مِمَّا) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (أَوْحَى) fi'li mâzı. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur (أَوْحَى) ya müteallık. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْحِكْمَةِ) cârr-mecrur, (أَوْحَى) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye. (تَجْعَلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf ikinci mef'ûlü bihe müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلٰهاً) mef'ûlü bih, mansub. (آخَرَ) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) sebebiyye. (تُلْقَى) fi'li muzâri, mechul, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Nâibi Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي جَهَنَّمَ) cârr-mecrur, (تُلْقَى) ya müteallık. (مَلُوماً مَدْحُوراً), (تُلْقَى) nın nâibi fâilinden hâller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَنْ تُلْقَى) cümlesi masdar te'vîlinde geçen nehyin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ مِمَّا أَوْحَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ تَجْعَلْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

اَفَاَصْفٰيكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَنِيْنَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ اِنَاثًا ۭ اِنَّكُمْ لَتَقُوْلُوْنَ قَوْلًا عَظِيْمًا ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (فَ) isti'nâfiyye. (أَصْفَى) fi'li mâzı. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْبَنِيْنَ) cârr-mecrur, (أَصْفَى) ye müteallık. (وَ) hâliyye veya âtıfa. (اتَّخَذَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (مِنَ الْمَلَآئِكَةِ) cârr-mecrur, (اتَّخَذَ) ye müteallık. (إِنَاثًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (تَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (قَوْلًا عَظِيمًا) mef'ûlü bih veya mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...أَفَأَصْفَاكُمْ رَبُّكُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخَذَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...تَقُولُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 41

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِيَذَّكَّرُوْا ۭ وَمَا يَزِيْدُهُمْ اِلَّا نُفُوْرًا ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (صَرَّفْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (فِي) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (صَرَّفْنَا) ye müteallık. (الْقُرْآنِ), (ذَا) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَذَّكَّرُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أَنْ يَذَّكَّرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (صَرَّفْنَا) ye müteallık.

(وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (يَزِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (التصريف) e râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (نُفُوراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَدْ صَرَّفْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...مَا يَزِيدُهُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَابْتَغَوْا إِلَى ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَوْ) harfi imtinâ. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آلِهَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَمَا) cârr-mecrur, mahzuf (قولاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِذاً) harfi cevâb. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (ابْتَغَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى) harfi cerr. (ذِي) mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). Cârr-mecrur, (ابْتَغَوْا) a müteallık. (الْعَرْشِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (سَبِيلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَقُولُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...ابْتَغَوْا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(سُبْحَانَ), (نسبّح) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَعَالَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَمَّا) cârr-mecrur, (تَعَالَى) ye müteallık. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عُلُوّاً كَبِيراً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...سُبْحَانَهُ "نسبّح") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَعَالَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَقُولُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ۟ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ وَلٰكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ ۟ اِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(تُسَبِّحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, (تُسَبِّحُ) ya müteallık. (السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, fâile ma'tuf, mahallen merfu. (فِيهِنَّ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنْ) nâfiye. (مِنْ) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ) mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (يُسَبِّحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (شَيْءٍ) e râci. (بِحَمْدِ) cârr-mecrur, (يُسَبِّحُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrâk. (لَا) nâfiye. (تَفْقَهُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (تَسْبِيحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir Allâh'a râci. (حَلِيماً غَفُوراً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ) cümlesi, ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.
(...إِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ) cümlesi, (شَيْءٍ) in haberi. Mahallen merfu.
(...لَا تَفْقَهُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...إِنَّهُ كَانَ حَلِيماً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ حَلِيماً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 45

وَاِذَا قَرَاْتَ الْقُرْاٰنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

بِالْاٰخِرَةِ حِجَابًا مَّسْتُورًا ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (قَرَأْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (الْقُرْآنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَعَلْنَا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَ) geçenki gibi, ona ma'tuf. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâil. (بِالْآخِرَةِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (حِجَابًا مَّسْتُورًا) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قَرَأْتَ الْقُرْآنَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...جَعَلْنَا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

وَجَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَّفْقَهُوهُ وَفِىٓ اٰذَانِهِمْ وَقْرًا ۖ وَاِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِى الْقُرْاٰنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلٰٓى اَدْبَارِهِمْ نُفُورًا ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (عَلَى قُلُوبِ) cârr-mecrur, (جَعَلْنَا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَكِنَّةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يَفْقَهُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَن يَفْقَهُوهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (خشية) takdîrindeki mahzuf mef'ûlün muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

(وَ) âtıfa. (فِي آذَانِ) cârr-mecrur, (يَفْقَهُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَقْرًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (ذَكَرْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الْقُرْآنِ) cârr-mecrur, (ذَكَرْتَ) ye müteallık. (وَحْدَ), (رَبَّ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَلَّوْا) fi'li

mâzı ve fâili. (عَلَى أَدْبَارِ) cârr-mecrur, (وَلَّوْا) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نُفُوراً), (وَلَّوْا) ile mâna yakınlığına binâen mef'ûlü mutlak veya (وَلَّوْا) in fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ) cümlesi, geçen âyetteki (جَعَلْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ذَكَرْتَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...وَلَّوْا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 47

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ
هُمْ نَجْوَى إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا
رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (أَعْلَمُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (يَسْتَمِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَسْتَمِعُونَ) ye müteallık. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (أَعْلَمُ) ye müteallık. (يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ), (يَسْتَمِعُونَ بِهِ) gibi. (إِذْ) geçenki gibi, ona ma'tuf. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (نَجْوَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِذْ) zarf, mahallen mansub. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الظَّالِمُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (إِنْ) nâfiye. (تَتَّبِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (رَجُلًا مَسْحُورًا) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...نَحْنُ أَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْتَمِعُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...يَسْتَمِعُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...هُمْ نَجْوَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَقُولُ الظَّالِمُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...تَتَّبِعُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 48

اُنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْاَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا
يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلاً ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(انظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, âmili (ضَرَبُوا), mahallen mansub. (ضَرَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَكَ) cârr-mecrur, (ضَرَبُوا) ye müteallık. (الأمْثَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (ضَلُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa, sebebiyye. (لاَ) nâfiye. (يَسْتَطِيعونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (سَبِيلاً) mef'ûlü bih, mansub Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...انظُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ضَرَبُوا) cümlesi, (انظُرْ) ün mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(...ضَلُّوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...لاَ يَسْتَطِيعونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 49

وَقَالُوٓا ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا ءَاِنَّا لَمَبْعُوثُونَ
خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) istifhâm inkârî. (إذا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عِظاماً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (رُفاتاً) habere ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أ) istifhâm inkârî. (إنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مَبْعُوثُونَ), (إنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (خَلْقاً), (إنَّا) nin isminden hâl, mansub. (جَدِيداً) sıfatı, mansub. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Mukadder (انبعثُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كُنَّا عِظاماً) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لَمَبْعُوثُونَ إِنَّا) cümlesi, isti'nâf makûlül'kavlin müekkidi veya makûlül'kavlin tefsîri. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

قُلْ كُونُوا حِجَارَةً اَوْ حَدِيدًا ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كُونُوا) fi'li emr, nâkıs ve ismi. (حِجَارَةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) âtıfa. (حَدِيداً) habere ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...كُونُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 51

اَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِى صُدُورِكُمْ ۚ فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُنَا ۖ
قُلِ الَّذِى فَطَرَكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ فَسَيُنْغِضُونَ اِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ
وَيَقُولُونَ مَتٰى هُوَ ۖ قُلْ عَسٰى اَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(أَوْ) âtıfa. (خَلْقاً), (حَدِيداً) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِمَّا) cârr-mecrur, (خَلْقاً) ın mahzuf sıfatına müteallık. (يَكْبُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (فِي صُدُورِ) cârr-mecrur, (يَكْبُرُ) ya müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَـ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَ) harfi tenfîs. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (يُعِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الَّذِي) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. Haberi mahzuf, (يُعِيدُكُمْ) takdîrinde. (فَطَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَوَّلَ) ikinci mef'ûl, nâibun anizzarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَرَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَسَيُنْغِضُونَ), (فَسَيَقُولُونَ) gibi. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (يُنْغِضُونَ) ye müteallık. (رُؤُوسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa.

(يَقُولُونَ) geçenki gibi. (مَتَى) ismi istifhâm, zarfı zaman, mahallen mansub, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُوَ) muahhar mübteda, mahallen merfu. (قُلْ) geçenki gibi. (عَسَى) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir mukadder (بعث) ye râci. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir mukadder (بعث) ye râci. (قريباً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أن يَكُونَ قريباً) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin haberi. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...يَكْبُرُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُونَ) cümlesi, (إن قلت أنّ الروح) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...مَن يُعِيدُنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يُعِيدُنَا) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(فطركُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُنْغِضُونَ) cümlesi, (إن قلت لهم ذلك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يَقُولُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(...مَتَى هُوَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...عَسَى أن يَكُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 52

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ إِنْ لَبِثْتُمْ
إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, (قريباً) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَدْعُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) âtıfa. (تَسْتَجِيبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِحَمْدِ) cârr-mecrur, (تَسْتَجِيبُونَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَظُنُّونَ), (تَسْتَجِيبُونَ) gibi. (إِنْ) nâfiye. (لَبِثْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (قَلِيلًا), (وقتًا) takdîrindeki mef'ûlü fîhin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَدْعُوكُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...تَسْتَجِيبُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...تَظُنُّونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...لَبِثْتُمْ) cümlesi, (تَظُنُّونَ) iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Âyet: 53

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنزَغُ بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِعِبَادِ) cârr-mecrur, (قُلْ) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَقُولُوا) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الَّتِي) ismi mavsul, mahzuf (الكلمة) takdîrindeki mef'ûlün sıfatı, mahallen mansub. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (أَحْسَنُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (الشَّيْطَانَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَنزَغُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الشَّيْطَانَ) a râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَنزَغُ) ya müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ الشَّيْطَانَ) geçenki gibi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (الشَّيْطَانَ) a râci. (لِلْإِنسَانِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (عَدُوًّا) e müteallık. (مُبِينًا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُوا) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok. (إن تطلب منهم) takdîrinde.

Mukadder (قُلْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub. (ما تريد قوله) takdîrinde.

(...هِيَ أَحْسَنُ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنزَغُ) cümlesi, (يَقُولُوا) nun ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...يَنزَغُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ) cümlesi, (يَنزَغُ) nun ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ لِلْإِنسَانِ) cümlesi, ikinci (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 54

رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِكُمْ ؕ اِنْ يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ اَوْ اِنْ يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ ؕ
وَمَآ اَرْسَلْنٰكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِكُمْ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَشَأْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (يَرْحَمْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَوْ) âtıfa. (إِنْ يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ), (إِنْ يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ) gibi. (وَ) îtirâzıye. (مَا) nâfiye. (أَرْسَلْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (وَكِيلًا), (أَرْسَلْنَا) nin mef'ûlünden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...رَبُّكُمْ أَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنْ يَشَأْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...يَرْحَمْكُمْ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...إِنْ يَشَأْ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُعَذِّبْكُمْ) cümlesi, ikinci şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...مَا أَرْسَلْنَاكَ) cümlesi, îtirâzıyye veya ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 55

وَرَبُّكَ اَعْلَمُ بِمَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا
بَعْضَ النَّبِيّٖنَ عَلٰى بَعْضٍ وَّاٰتَيْنَا دَاوٗدَ زَبُوْرًا ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَنْ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (فَضَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (بَعْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّبِيِّينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَى بَعْضٍ) cârr-mecrur, (فَضَّلْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili

(mütekellim muazzam). (دَاوُودَ زَبُوراً) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...رَبُّكَ أَعْلَمُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَدْ فَضَّلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آتَيْنَا) cümlesi, (قَدْ فَضَّلْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 56

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ادْعُوا) fi'li emr ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (زَعَمْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (الَّذِينَ) nin mahzuf hâline müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâfiye. (يَمْلِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (كَشْفَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الضُّرِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَنْكُمْ) cârr-mecrur, (كَشْفَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (تَحْوِيلًا) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ادْعُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...زَعَمْتُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَمْلِكُونَ) cümlesi, (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

İsim cümlesi, (إن دعوتموهم فهم لا يملكون) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 57

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ ۚ إِنَّ عَذَابَ

رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (يَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (يَبْتَغُونَ), (يَدْعُونَ) gibi. (إِلَى رَبِّ) cârr-mecrur, (يَبْتَغُونَ) ye müteallık. (هِمِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْوَسِيلَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَيُّ) ismi istifhâm, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme –buna ismi mavsul da denilmiştir–. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَقْرَبُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (يَرْجُونَ), (يَدْعُونَ) gibi. (رَحْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَخَافُونَ عَذَابَهُ), (يَرْجُونَ رَحْمَتَهُ) gibi. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (عَذَابَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (مَحْذُورًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أُولَئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَبْتَغُونَ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَقْرَبُ "هو") cümlesi, (أَيُّ) nün sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَرْجُونَ) ve (...يَخَافُونَ) cümleleri, (يَبْتَغُونَ) cümlesine ma'tuflar. Mahallen merfular.

(...إِنَّ عَذَابَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ مَحْذُورًا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 58

وَإِنْ مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا ۚ كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) nâfiye. (مِنْ) harfi cerr zâid. (قَرْيَةٍ) mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (مُهْلِكُوا) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَبْلَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُهْلِكُوا) ye müteallık. (يَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti

kesre. (أَوْ) âtıfa. (مُعَذِّبُوهَا), (مُهْلِكُوهَا) gibi, ona ma'tuf. (عَذَاباً شَدِيداً), (مُعَذَّبُوا) nun mef'ûlü mutlakı ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (ذٰلِكَ) ismi işâret, (كَانَ) nin ismi, mahallen merfu. (فِي الْكِتَابِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (مَسْطُوراً) ya müteallık.

Cümleler:

(...إِنْ مِنْ قَرْيَةٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَحْنُ مُهْلِكُوهَا) cümlesi, (قَرْيَةٍ) in haberi. Mahallen merfu.

(كَانَ ذٰلِكَ ... مَسْطُوراً) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 59

وَمَا مَنَعَنَآ اَنْ نُرْسِلَ بِالْاٰيَاتِ اِلَّآ اَنْ كَذَّبَ بِهَا الْاَوَّلُونَ ۭ وَاٰتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا بِهَا ۭ وَمَا نُرْسِلُ بِالْاٰيَاتِ اِلَّا تَخْوِيفًا ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (مَنَعَنَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (نُرْسِلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بِالْآيَاتِ) cârr-mecrur, (نُرْسِلَ) ye müteallık.

(أَنْ نُرْسِلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (مِنْ) ile mahallen mecrur. (مَنَعَنَا) ye müteallık.

(إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (أَنْ) harfi masdar (كَذَّبَ) fi'li mâzı. (بِهَا) cârr-mecrur, (كَذَّبَ) ye müteallık. (الْأَوَّلُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

(أَنْ كَذَّبَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (مَنَعَ) nın fâili. Mahallen merfu.

(وَ) hâliyye. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (ثَمُودَ النَّاقَةَ) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (مُبْصِرَةً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (ظَلَمُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (نُرْسِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بِالْآيَاتِ) cârr-mecrur, (نُرْسِلُ) ye müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (تَخْوِيفاً) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...مَا مَنَعَنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آتَيْنَا) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Veya (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

(...ظَلَمُوا بِهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(...مَا نُرْسِلُ بِالآيَاتِ إِلاَّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 60

وَاِذْ قُلْنَا لَكَ اِنَّ رَبَّكَ اَحَاطَ بِالنَّاسِ ۟ وَمَا جَعَلْنَا الرُّءْيَا
الَّتِى اَرَيْنَاكَ اِلاَّ فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِى
الْقُرْاٰنِ ۟ وَنُخَوِّفُهُمْ ۙ فَمَا يَزِيدُهُمْ اِلاَّ طُغْيَانًا كَبِيرًا ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) ismi zarf, (اذكر) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَكَ) cârr-mecrur, (قُلْنَا) ye müteallık. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (رَبَّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحَاطَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) ye râci. (بِالنَّاسِ) cârr-mecrur, (أَحَاطَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الرُّؤْيَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (أَرَيْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (فِتْنَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (فِتْنَةً) e müteallık. (وَ) âtıfa. (الشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ), (الرُّؤْيَا) ye ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فِي الْقُرْآنِ) cârr-mecrur, (الْمَلْعُونَةَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (نُخَوِّفُهُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَزِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, fi'lin masdarı (التخويف) e râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (طُغْيَاناً كَبِيراً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قُلْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...إِنَّ رَبَّكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَحَاطَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...مَا جَعَلْنَا) cümlesi, (اذكر) takdîrindeki isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَرَيْنَاكَ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...نُخَوِّفُهُمْ) cümlesi, geçen isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...مَا يَزِيدُهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوٓا اِلَّآ اِبْلِيسَ ۖ قَالَ ءَاَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ) geçen âyetin başı gibi. (اسْجُدُوا) fi'li emr ve fâili (لِاٰدَمَ) cârr-mecrur, (اسْجُدُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (سَجَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اِلَّا) edâtı istisna. (اِبْلِيسَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اِبْلِيس) e râci. (أ) harfi istifhâm. (أَسْجُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لِمَنْ) cârr-mecrur, (أَسْجُدُ) ye müteallık. (خَلَقْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (طِيناً) mansubun bi nezil hâfız (harfi cerrin hazfi ile mansub olmuştur) –aslı (مِنْ طِين) idi (مِنْ) hazfoldu–. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...اسْجُدُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...سَجَدُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَأَسْجُدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...خَلَقْتَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 62

قَالَ اَرَاَيْتَكَ هٰذَا الَّذِى كَرَّمْتَ عَلَىَّ لَئِنْ اَخَّرْتَنِ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَاَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهٗٓ اِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. (أ) harfi istifhâm. (رَأَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub –En'âm Sûresinin 40. âyetinde belirtildiği gibi ihtilâflardan bu tercih edilmiştir–. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الَّذِي) ismi mavsul, (ذَا) den bedel, mahallen mansub. (كَرَّمْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيَّ) cârr-mecrur, (كَرَّمْتَ) ye müteallık. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَخَّرْتَ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَى يَوْمِ) cârr-mecrur, (أَخَّرْتَ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَ) kasemiyye. (أَحْتَنِكَنَّ) fi'li

muzâri, mebni. (نْ) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنا). (ذُرِّيَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إلاَّ) edâtı istisna. (قَلِيلاً) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَأَيْتَكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كَرَّمْتَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَّرْتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَحْتَنِكَنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı delâlet ediyor.

Âyet: 63

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاؤُكُمْ جَزَاءً مَوْفُورًا ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (اذْهَبْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (تَبِعَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (تَبِعَ) ya müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (إنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (جَهَنَّمَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَزَآءُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَزَاءً مَوْفُوراً) mef'ûlü mutlak veya temyîz ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...اذْهَبْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَنْ تَبِعَكَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَبِعَكَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...إنَّ جَهَنَّمَ جَزَآؤُكُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 64

وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعِدْهُمْ

وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ اِلاَّ غُرُورًا ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اسْتَفْزِزْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَنِ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اسْتَطَعْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (اسْتَطَعْتَ) ye müteallık. (بِصَوْتِ) cârr-mecrur, (اسْتَفْزِزْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَجْلِبْ), (اسْتَفْزِزْ) gibi. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (أَجْلِبْ) e müteallık. (بِخَيْلِ) cârr-mecrur, (أَجْلِبْ) in fâilinden hâl olan (ملتبسا) takdîrindeki mahzufe müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَجِلِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (شَارِكْ), (اسْتَفْزِزْ) gibi. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي الأَمْوَالِ) cârr-mecrur, (شَارِكْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (الأَوْلاَدِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (عِدْ), (اسْتَفْزِزْ) gibi. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (يَعِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (اِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (غُرُورًا) mahzuf (وعدًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...اسْتَفْزِزْ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَطَعْتَ) cümlesi, (مَنِ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَجْلِبْ), (...شَارِكْهُمْ) ve (...عِدْهُمْ) cümleleri, (اسْتَفْزِزْ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 65

اِنَّ عِبَادِى لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ ۚ وَكَفَى بِرَبِّكَ وَكِيلاً ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(اِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (عِبَادِي) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَكَ عَلَيْهِمْ) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (سُلْطَانٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (كَفَى) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr zâid. (رَبِّ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَكِيلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...اِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(كَفَى بِرَبِّكَ وَكِيلاً) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 66

رَبُّكُمُ الَّذِي يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ۚ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (يُزْجِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (لَكُمُ) cârr-mecrur (يُزْجِي) ye müteallık. (الْفُلْكَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْبَحْرِ) cârr-mecrur, (يُزْجِي) ye müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَبْتَغُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِن فَضْلِ) cârr-mecrur, (تَبْتَغُوا) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ تَبْتَغُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُزْجِي) ye müteallık.
(إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (بِكُمْ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (رَحِيماً) e müteallık.

Cümleler:

(رَبُّكُمُ الَّذِي...) cümlesi, geçen âyetin sonunun ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ...) cümlesi, (يُزْجِي) nin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ بِكُمْ رَحِيماً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 67

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِيَّاهُ ۖ فَلَمَّا نَجَّاكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ ۚ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (ضَلَّ) ye müteallık. (مَسَّ) fi'li mâzı. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الضُّرُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الْبَحْرِ) cârr-mecrur, (مَسَّ) ye müteallık. (ضَلَّ) fi'li mâzı.

(مَن) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (تَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَّا) edâtı istisna. (إِيَّاهُ) müstesna, mahallen mansub. (فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. (أَعْرَضْتُمْ) e müteallık. (نَجَّاكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (إِلَى الْبَرِّ) cârr-mecrur, (نَجَّى) ye müteallık. (أَعْرَضْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (الإِنْسَانُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَفُوراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...مَسَّكُمُ الضُّرُّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...ضَلَّ مَن تَدْعُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَدْعُونَ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَجَّاكُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَعْرَضْتُمْ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ الإِنْسَانُ كَفُوراً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 68

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm tevbîhi. (فَ) isti'nâfiyye. (أَمِنْتُمْ) fi'li mâzı ve fâil. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يَخْسِفَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِكُمْ) cârr-mecrur, (يَخْسِفَ) ye müteallık.

(أَن يَخْسِفَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

(جَانِبَ) mef'ûlü bih veya zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْبَرِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَوْ) âtıfa. (يُرْسِلَ), (يَخْسِفَ) ye ma'tuf, onun gibi. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يُرْسِلَ) ye müteallık. (حَاصِباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَن يُرْسِلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(ثُمَّ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَجِدُوا) fi'li muzâri, (يُرْسِلَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (وَكِيلاً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَن تَجِدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümle:
(...أَمِنتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

أَمْ أَمِنتُمْ أَنْ يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَىٰ فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِنَ الرِّيحِ فَيُغْرِقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ﴿٦٩﴾

Îrâbı:
(أَمْ) istifhâm ve (بَلْ) anlamında harfi tavsiye. (أَمِنتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُعِيدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِيهِ) cârr-mecrur, (يُعِيدَ) ye müteallık.

(أَن يُعِيدَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَمِنتُمْ) ün mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(تَارَةً), (اعادة) nin nâibi, mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُخْرَىٰ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (فَ) âtıfa. (يُرْسِلَ), (يُعِيدَ) ye ma'tuf, onun gibi. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يُرْسِلَ) ye müteallık.

(أَن يُرْسِلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(قَاصِفًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الرِّيحِ) cârr-mecrur, (قَاصِفًا) e müteallık. (فَ) âtıfa. (يُغْرِقَ), (يُرْسِلَ) ye ma'tuf, onun gibi. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَن يُغْرِقَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(بِ) harfi cerr sebebiyye. (مَا) masdariyye. (كَفَرْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili.

(مَا كَفَرْتُمْ) cümle, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُغْرِقَ) ya müteallık.

(ثُمَّ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَجِدُوا) geçen fi'le ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâil. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (عَلَيْنَا بِهِ) cârr-mecrurlar, (تَبِيعًا) a müteallıklar. (تَبِيعًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَن لَا تَجِدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen (مَا كَفَرْتُمْ) masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümle:
(...أَمِنتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye ve geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 70

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِيٓ اٰدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِى الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلٰى كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلاً ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كَرَّمْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (بَنِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (آدَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (حَمَلْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي الْبَرِّ) cârr-mecrur, (هُمْ) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (الْبَحْرِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (رَزَقْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنَ الطَّيِّبَاتِ) cârr-mecrur, (رَزَقْنَا) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (فَضَّلْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَلَى كَثِيرٍ) cârr-mecrur, (فَضَّلْنَا) ye müteallık. (مِمَّنْ) cârr-mecrur, (كَثِيرٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (تَفْضِيلاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...كَرَّمْنَا) cümlesi, mukkader kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...حَمَلْنَاهُمْ), (...رَزَقْنَاهُم) ve (...فَضَّلْنَاهُمْ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...خَلَقْنَا) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 71

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ اُنَاسٍۭ بِاِمَامِهِمْ ۚ فَمَنْ اُوتِىَ كِتَابَهُۥ بِيَمِينِهِۦ فَاُولٰٓئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلاً ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ), (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü bihi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَدْعُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُنَاسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِإِمَامِ) cârr-mecrur, (نَدْعُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (أُوتِيَ) fi'li mâzı, mechul, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (كِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِيَمِينِ) cârr-mecrur, (أُوتِيَ) ye müteallık. (هِ)

muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يُقْرَؤُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (كِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (يُظْلَمُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâil. (فَتِيلاً) mahzuf (ظلماً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَوْمَ نَدْعُوا "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَدْعُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...مَنْ أُوتِيَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُوتِيَ كِتَابَهُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(أُولَئِكَ يُقْرَؤُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يُقْرَؤُونَ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لاَ يُظْلَمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 72

وَمَنْ كَانَ فِي هٰذِهٖٓ اَعْمٰى فَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ اَعْمٰى
وَاَضَلُّ سَبِيلاً ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فِي) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, haber ve mukadder fetha ile mansub olan (أَعْمَى) ya müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (فِي الآخِرَةِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (أَعْمَى) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (أَضَلُّ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (سَبِيلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...مَنْ كَانَ) cümlesi, geçen âyetteki (مَنْ أُوتِيَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...هُوَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 73

وَاِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِيٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ

عَلَيْنَا غَيْرَهُ ۖ وَإِذًا لَاتَّخَذُوكَ خَلِيلًا ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) muhaffefe. İsmi, zamîri şân mahzuf, (إِنَّهُ) takdîrinde. (كَادُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَ) fârika. (يَفْتِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَنِ الَّذِي) cârr-mecrur, (يَفْتِنُونَ) ye müteallık. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâil. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (لَ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَفْتَرِيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (تَفْتَرِيَ) ye müteallık. (غَيْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ تَفْتَرِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَفْتِنُونَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (إِذاً) harfi cevâb. (لَ) harfi te'kîd. (اتَّخَذُوكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (خَلِيلاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنَّهُ كَادُوا") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَادُوا) cümlesi, (إِنْ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَفْتِنُونَكَ) cümlesi, (كَادُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

(...أَوْحَيْنَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخَذُوكَ) cümlesi, (لو فعلت ذلك) takdîrindeki şartın cevâbı. Îrâbda yeri yok. Şart cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 74

وَلَوْلَآ اَنْ ثَبَّتْنَاكَ لَقَدْ كِدْتَ تَرْكَنُ اِلَيْهِمْ شَيْـًٔا قَلِيلًا ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْلاَ) harfi imtina'limtinâ. (أَنْ) harfi masdar (ثَبَّتْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü.

(أَنْ ثَبَّتْنَاكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu. Haberi vücuben mahzuf, (موجود) takdîrinde.

(لَ) harfi te'kîd, (لَوْلاَ) nin cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (كِدتَّ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَرْكَنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تَرْكَنُ) ye müteallık. (شَيْئاً) mahzuf (ركونا) takdîrinde mef'ûlü mutlaktan bedel, mansub. (قَلِيلاً) sıfatı, mansub. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...لَوْلاَ تثبيتنا إيّاك) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كِدتَّ تَرْكَنُ) cümlesi, (لَوْلاَ) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...تَرْكَنُ) cümlesi, (كِدتَّ) nin haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 75

إِذًا لَأَذَقْنَاكَ ضِعْفَ الْحَيٰوةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(إِذاً) harfi cevâb. (لَ) harfi te'kîd. (أَذَقْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (ضِعْفَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَيَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (ضِعْفَ) misline ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمَمَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثُمَّ) harfi atf. (لاَ) nâfiye. (تَجِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَكَ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, birinci mef'ûl ve mansub olan (نَصِيراً) a müteallık.

Cümleler:

(...أَذَقْنَاكَ) cümlesi, mukadder (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تَجِدُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 76

وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّونَكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَإِذًا لَا يَلْبَثُونَ خِلَافَكَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِن كَادُوا لَيَسْتَفِزُّونَكَ) 73. âyetin başı gibi. (مِنَ الأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَسْتَفِزُّونَ) ye müteallık. (لَ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُخْرِجوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (وَ) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (يُخْرِجوا) ye müteallık.

(أَنْ يُخْرِجوكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَسْتَفِزُّونَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (إِذاً) harfi cevâb. (لاَ) nâfiye. (يَلْبَثُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (خِلاَفَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَلْبَثُونَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (قَلِيلاً) mahzuf (زمناً) takdîrindeki zarfı zamanın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنَّهُ" كَادُوا") cümlesi, 73. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَادُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَسْتَفِزُّونَكَ) cümlesi, (كَادُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

(...يَلْبَثُونَ) cümlesi, (لو أخرجوك) takdîrindeki şartın cevâbı. Îrâbda yeri yok. Mukadder şart cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 77

سُنَّةَ مَنْ قَدْ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(سُنَّةَ) mahzuf (سننا ذلك) fi'linin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَنْ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (قَبْلَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن رُسُلِ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَجِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِسُنَّةِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَحْوِيلًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَدْ أَرْسَلْنَا) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَجِدُ) cümlesi, mukadder (سننا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 78

اَقِمِ الصَّلٰوةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ اِلٰى غَسَقِ الَّيْلِ وَقُرْاٰنَ الْفَجْرِ ۖ اِنَّ قُرْاٰنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(أَقِمِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِدُلُوكِ) cârr-mecrur, (أَقِمِ) e müteallık. (الشَّمْسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلَى غَسَقِ) cârr-mecrur, (أَقِمِ) e müteallık. (اللَّيْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (قُرْآنَ), (الصَّلَاةَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْفَجْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(إِنَّ قُرْآنَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (الْفَجْرِ) geçenki gibi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (قُرْآنَ) e râci. (مَشْهُوداً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أَقِمِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ مَشْهُوداً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 79

وَمِنَ الَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ ۖ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنَ اللَّيْلِ) câr-mecrur, (اسهر) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık. (فَ) âtıfa. (تَهَجَّدْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِهِ) câr-mecrur, (تَهَجَّدْ) e müteallık. (نَافِلَةً) mahzuf teheccüd namazından hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكَ) câr-mecrur, (تَهَجَّدْ) e müteallık. (عَسَى) fi'li mâzı, tam. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَبْعَثَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَقَاماً) mef'ûlü bih, mansub. (مَحْمُوداً) sıfatı, mansub. Nasb alâmetleri fethalar.

(أن يَبْعَثَكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...مِنَ اللَّيْلِ "اسهر") cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَهَجَّدْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(عَسَى أن يَبْعَثَكَ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîl. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 80

وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (رَبِّ) münâda, muzâf, mansub – harfi nidâ mahzuf–. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı,

muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَدْخِلْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مُدْخَلَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (صِدْقٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ), (أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ) gibi. (وَ) âtıfa. (اجْعَلْ), (أَدْخِلْ) gibi. (لِي مِن لَدُنْ) cârr-mecrurlar, mahzuf ikinci mef'ûlü bihe müteallıklar. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سُلْطَاناً نَصِيراً) birinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, geçen âyetteki (تَهَجَّدْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَدْخِلْنِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَخْرِجْنِي) ve (...اجْعَلْ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 81

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ ۚ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (جَاءَ الْحَقُّ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (زَهَقَ الْبَاطِلُ) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّ الْبَاطِلَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (الْبَاطِلَ) ye râci. (زَهُوقًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَ الْحَقُّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...زَهَقَ الْبَاطِلُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ زَهُوقًا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 82

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ۙ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (نُنَزِّلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (مِنَ الْقُرْآنِ) cârr-mecrur, (نُنَزِّلُ) ye müteallık. (مَا)

ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (شِفَاء) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (رَحْمَةٌ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (رَحْمَةٌ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (يَزِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْقُرْآنِ) a râci. (الظَّالِمِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (خَسَاراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...تُنَزِّلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ شِفَاء) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يَزِيدُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 83

وَإِذَآ أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَا بِجَانِبِهِ ۖ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَئُوسًا ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (أَعْرَضَ) ya müteallık. (أَنْعَمْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (عَلَى الإِنسَانِ) cârr-mecrur (أَنْعَمْنَا) ye müteallık. (أَعْرَضَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الإِنسَانِ) ye râci. (وَ) âtıfa. (نَأَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الإِنسَانِ) ye râci. (بِجَانِبِ) cârr-mecrur, (نَأَى) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِذَا) geçenki gibi. (مَسَّ) fi'li mâzı. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الشَّرُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (الإِنسَانِ) ye râci. (يَئُوساً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أَنْعَمْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَعْرَضَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...نَأَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَسَّهُ الشَّرُّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(كَانَ يَئُوساً) cümlesi, ikinci (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 84

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ ۖ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ

أَهْدٰى سَبِيلاً ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْمَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (كُلٌّ) e râci. (عَلٰى شَاكِلَتِهِ) cârr-mecrur, (يَعْمَلُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَنْ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَهْدٰى) haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (سَبِيلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كُلٌّ يَعْمَلُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَعْمَلُ) cümlesi, (كُلٌّ) ün haberi. Mahallen merfu.

(...رَبُّكُمْ أَعْلَمُ) cümlesi, (كُلٌّ يَعْمَلُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 85

وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ ۖ قُلِ الرُّوحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّى وَمَآ
اُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ اِلَّا قَلِيلاً ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَسْأَلُونَكَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (عَنِ الرُّوحِ) cârr-mecrur, (يَسْأَلُونَ) ye müteallık. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الرُّوحُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ أَمْرِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أُوتِيتُم) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (مِنَ الْعِلْمِ) cârr-mecrur, (أُوتِيتُم) e müteallık. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (قَلِيلاً) mahzuf mef'ûlü bihin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَسْأَلُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أُوتِيتُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 86

وَلَئِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (شِئْنَا) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (لَ) kasemiyye. (نَذْهَبَنَّ) fi'li muzâri, mebni. (نَ) harfi te'kîd. Fâil, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بِالَّذِي) cârr-mecrur, (نَذْهَبَنَّ) ye müteallık. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَجِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَكَ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (بِهِ عَلَيْنَا) cârr-mecrurlar, birinci mef'ûl ve mansub olan (وَكِيلًا) e müteallıklar.

Cümleler:

(...شِئْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye veya geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَذْهَبَنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı delâlet ediyor.

(...أَوْحَيْنَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَجِدُ) cümlesi, (نَذْهَبَنَّ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 87

إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ ۚ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (رَحْمَةً) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (رَحْمَةً) e veya mahzuf sıfatına müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ) harfi te'kîd. (فَضْلَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (فَضْلَ) ye râci. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (كَبِيرًا) a müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 88

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلٰٓى اَنْ يَّاْتُوا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لَا يَاْتُوْنَ بِمِثْلِهٖ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيْرًا ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (اجْتَمَعَتِ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (الْإِنْسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (الْجِنُّ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلٰى) harfi cerr. (أَنْ) harfi masdar. (يَاْتُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِمِثْلِ) cârr-mecrur, (يَاْتُوا) ye müteallık.

(أَنْ يَاْتُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (اجْتَمَعَتِ) e müteallık.

(هٰذَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْقُرْآنِ), (ذَا) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يَاْتُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِمِثْلِ) cârr-mecrur, (يَاْتُونَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtina'. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (بَعْضُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِبَعْضٍ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (ظَهِيرًا) a müteallık.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَا يَاْتُونَ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı delâlet ediyor.

(...كَانَ بَعْضُهُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 89

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِى هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ۖ فَاَبٰٓى اَكْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُوْرًا ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (صَرَّفْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (لِلنَّاسِ فِي هٰذَا) cârr-mecrurlar, (صَرَّفْنَا) ye müteallıklar. (الْقُرْآنِ), (ذَا) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (صَرَّفْنَا)

nin mahzuf (عبرة) takdîrindeki mef'ûlüne müteallık. (مثل) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ف) âtıfa. (أبى) fi'li mâzı. (أكثرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (النّاس) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إلاّ) edâtı istisna ve hasr. (كُفُوراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...صَرَّفْنا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أبَى أكْثرُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 90

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْاَرْضِ يَنْبُوعًا ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَنْ) harfi nefy ve te'kîd ve nasb. (نُؤْمِنَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لَكَ) cârr-mecrur, (نُؤْمِنَ) ye müteallık. (حَتّٰى) harfi ğâye ve cerr. (تَفْجُرَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنا مِنَ الأرْض) cârr-mecrurlar, (تَفْجُرَ) ya müteallıklar. (يَنْبُوعاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أن تَفْجُرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نُؤْمِنَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye veya geçen âyetteki (أبَى أكْثرُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَن نُؤْمِنَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 91

اَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْاَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(أوْ) âtıfa. (تَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, (تَفْجُرَ) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (جَنَّةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن نَخِيلٍ) cârr-mecrur, (جَنَّةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık.

(أن تَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أن تَفْجُرَ) masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) âtıfa. (عِنَبٍ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (تُفَجِّرَ) fi'li muzâri, (تَكُونَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الأَنْهَارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خِلَالَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَفْجِيراً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَن تُفَجِّرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 92

أَوْ تُسْقِطَ السَّمَآءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا أَوْ تَأْتِيَ بِاللَّهِ وَالْمَلَٰٓئِكَةِ قَبِيلًا ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(أَوْ) âtıfa. (تُسْقِطَ) fi'li muzâri, (تُفَجِّرَ) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (السَّمَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَن تُسْقِطَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَن تُفَجِّرَ) masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(كَمَا) cârr-mecrur, mahzuf (اسقاطا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (زَعَمْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (زَعَمْتَ) ye müteallık. (كِسَفاً), (السَّمَاءَ) den hâl olan mahzuf muzâf (ذات) nin îrâbını almıştır –aslı (ذاتَ كِسَفٍ) dir–, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) âtıfa. (تَأْتِيَ), (تُسْقِطَ) ya ma'tuf, onun gibi. (بِاللّهِ) cârr-mecrur, (تَأْتِيَ) ye müteallık.

(أَن تَأْتِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) âtıfa. (الْمَلآئِكَةِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قبيلاً), (اللّهِ وَالْمَلآئِكَةِ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...زَعَمْتَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 93

أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّن زُخْرُفٍ أَوْ تَرْقَىٰ فِي السَّمَآءِ ۖ وَلَن نُّؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتَّىٰ تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَٰبًا نَّقْرَؤُهُۥ ۗ

قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(أَوْ) âtıfa. (يَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, (تَأْتِيَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (بَيْتٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن زُخْرُفٍ) cârr-mecrur, (بَيْتٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık.

(أَن يَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَن تَأْتِيَ) masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(أَوْ) âtıfa. (تَرْقَى) fi'li muzâri, (يَكُونَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (تَرْقَى) ya müteallık.

(أَن تَرْقَى) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) âtıfa. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (نُؤْمِنَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لِرُقِيِّكَ) cârr-mecrur, (نُؤْمِنَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (تُنَزِّلَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت).

(أَن تُنَزِّلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نُؤْمِنَ) ye müteallık. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (تُنَزِّلَ) ye müteallık. (كِتَابًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَقْرَءُهُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (سُبْحَانَ), (أسبّح) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَلْ) edâtı istifhâm nefy. (كُنتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بَشَرًا رَسُولًا) haberi ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmeti fethalar.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(سُبْحَانَ "أسبّح") cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَلْ كُنتُ إِلَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 94

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (مَنَعَ) fi'li mâzı. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُؤْمِنُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نْ) un sübûtu. (وا) fâili.

(أَنْ يُؤْمِنُوا) cümle, masdar te'vîlinde (مَنَعَ) nın ikinci mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (يُؤْمِنُوا) ye müteallık. (جَاءَهُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْهُدَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) harfi istifhâm. (بَعَثَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (بَشَراً رَسُولاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَنْ قَالُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (مَنَعَ) nın fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...مَنَعَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَهُمُ الْهُدَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَبَعَثَ اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 95

قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَوْ) harfi imtina'. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَلاَئِكَةٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَمْشُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وا) fâili. (مُطْمَئِنِّينَ), (مَلاَئِكَةٌ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (نَزَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِم مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrurlar, (نَزَّلْنَا) ye müteallıklar. (مَلَكاً رَسُولاً) mef'ûlü bih ve sıfatı veya hâl, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ فِي الأَرْضِ مَلاَئِكَةٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَمْشُونَ) cümlesi, (مَلاَئِكَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...نَزَّلْنَا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 96

قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ ۖ اِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهٖ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَفٰى) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr zâid. (اللّٰهِ) lafzı celâl, fâil, lafzan mecrur mahallen merfu. (شَهِيداً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْنِي) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (شَهِيداً) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَهِيداً) e müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِعِبَادِ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin haberleri ve mansub olan (خَبِيراً بَصِيراً) a müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...كَفٰى بِاللّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّهُ كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيراً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 97

وَمَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۚ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُونِهٖ ۖ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَلٰى وُجُوهِهِمْ عُمْيًا وَبُكْمًا وَصُمًّا ۖ مَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ ۖ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (يَهْدِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cerr alâmeti harfi illetin hazfi. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْمُهْتَدِ) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Harfi illet tahfifen hazf olunmuştur. (وَ) âtıfa. (مَنْ) geçenki gibi. (يُضْلِلْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâil, müstetir zamir Allâh'a râci. (فَ) cevâbda vâkı. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تَجِدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili,

müstetir zamir (أنت). (لَهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (أَوْلِيَاء) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (أَوْلِيَاء) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (نَحْشُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَحْشُرُ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. (عَلَى وُجُوهِ) cârr-mecrur, (هُمْ) zamîrinden hâl olan (ماشين) takdîrindeki mahzufe müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عُمْيًا) ikinci hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (بُكْمًا وَصُمًّا) hâle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (مَأْوَي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَهَنَّمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلَّمَا) zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. Nasb alâmeti fetha. Cevâbına müteallık. (خَبَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir cehennemin alevine râci. (زِدْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (هُمْ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (سَعِيرًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَهْدِ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْمُهْتَدِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يُضْلِلْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَن تَجِدَ) cümlesi, ikinci şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...نَحْشُرُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...خَبَتْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...زِدْنَاهُمْ) cümlesi, (كُلَّمَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 98

ذَٰلِكَ جَزَآؤُهُم بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِـَٔايَاتِنَا وَقَالُوٓا ءَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا ءَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (جَزَآءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِ) harfi cerr sebebiyye. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ya müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنَّهُمْ كَفَرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَزَآءُ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَ) istifhâm teaccübi, inkârî. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عِظَاماً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (رُفَاتاً) habere ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَ) harfi istifhâm. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مَبْعُوثُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (خَلْقاً), (إِنَّا) nin isminden hâl veya mef'ûlü mutlak da denilmiştir. (جَدِيداً) sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...ذَٰلِكَ جَزَآؤُهُم) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...قَالُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(إِذَا) nin şartı ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كُنَّا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ) cümlesi, (أَئِذَا كُنَّا عِظَاماً) takdîrindeki mukadder cevâbın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 99

أَوَ لَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا رَيْبَ فِيهِ ۖ فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ﴿٩٩﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm. (وَ) isti'nâfiyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub.

(أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَرَوْا) ın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَادِرٌ), (أَنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَىٰ) harfi cerr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَخْلُقَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb

alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِثْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَن يَخْلُقَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَادِرٌ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (أَجَلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لاَ) nâfiye lilcins. (رَيْبَ) ismi, mahallen mansub. (فِيهِ) cârr-mecrur, (لاَ) nın mahzuf haberine müteallık. (فَ) âtıfa. (أَبَى) fi'li mâzı. (الظَّالِمُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (كُفُوراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...لَمْ يَرَوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لاَ رَيْبَ) cümlesi, (أَجَلاً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...أَبَى الظَّالِمُونَ) cümlesi, (جَعَلَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 100

قُلْ لَوْ أَنتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَآئِنَ رَحْمَةِ رَبِّيٓ إِذًا لَّأَمْسَكْتُمْ
خَشْيَةَ ٱلْإِنفَاقِ ۚ وَكَانَ ٱلْإِنسَٰنُ قَتُورًا ﴿١٠٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَوْ) harfi imtina'. (أَنتُمْ), (لَوْ) den sonra mukadder fi'lin fâili, mahallen merfu. (تَمْلِكُونَ) fi'li muzâri, mukadder fi'lin tefsîri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (خَزَآئِنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَحْمَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذاً) harfi cevâb. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (أَمْسَكْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (خَشْيَةَ) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الإِنفاقِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (الإِنسَانُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَتُوراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Mukadder (تَمْلِكُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub

(...تَمْلِكُونَ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَمْسَكْتُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ الإِنسَانُ قَتُوراً) cümlesi, kendisinde ta'lîl manası bulunan isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 101

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَسْئَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا مُوسَى مَسْحُوراً ﴿١٠١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (مُوسَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (تِسْعَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آيَاتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَيِّنَاتٍ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اسْأَلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بَنِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (آتَيْنَا) ye müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (لَهُ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (فِرْعَوْنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (أَظُنُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda, müfred, mukadder zamme üzere mebni. (مَسْحُوراً) ikinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...آتَيْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اسْأَلْ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şart ve cevâb cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...إِنِّي لَأَظُنُّكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَظُنُّكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَا مُوسَى) nidâ cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 102

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَآ اَنْزَلَ هٰٓؤُلَآءِ اِلَّا رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ بَصَآئِرَ ۚ وَاِنِّىْ لَاَظُنُّكَ يٰا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا ﴿١٠٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (عَلِمْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (أَنْزَلَ) fi'li mâzı. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَصَآئِرَ) geçen sözün mefhûmunden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا فِرْعَونُ مَثْبُوراً) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...عَلِمْتَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا أَنْزَلَ) cümlesi, (عَلِمْتَ) nin mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(...إِنِّي لَأَظُنُّكَ) cümlesi, makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...أَظُنُّكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَا فِرْعَونُ) nidâ cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 103

فَاَرَادَ اَنْ يَسْتَفِزَّهُمْ مِنَ الْاَرْضِ فَاَغْرَقْنٰهُ وَمَنْ مَعَهٗ جَمِيعًا ﴿١٠٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَرَادَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَون) e râci. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَسْتَفِزَّ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَون) e râci. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ الأَرْض) cârr-mecrur, (يَسْتَفِزَّ) ye müteallık.

(أَن يَسْتَفِزَّهُم) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (أَغْرَقْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (مَن) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye

müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَمِيعاً) (وَمَنْ مَعَهُ) den hâl, mansub.

Cümleler:

(...أَرَادَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَغْرَقْنَاهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 104

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ فَإِذَا جَآءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ﴿١٠٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ بَعْدِ) câr-mecrur, (قُلْنَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِبَنِي) câr-mecrur, (قُلْنَا) ye müteallık. (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (اسْكُنُوا) fi'li emr ve fâili. (الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. (جِئْنَا) ye müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (وَعْدُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْآخِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (جِئْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِكُمْ) câr-mecrur, (جِئْنَا) ye müteallık. (لَفِيفاً), (كُمْ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (أَغْرَقْنَاهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اسْكُنُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...جَاءَ وَعْدُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...جِئْنَا بِكُمْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 105

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ ۗ وَمَآ أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٠٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (بِالْحَقِّ) câr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye veya mef'ûlden hâl olan mahzufe müteallık. (أَنْزَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (بِالْحَقِّ) câr-mecrur, (نَزَلَ) ye müteallık. (نَزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (قُرْآن) e râci. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye.

(أَرْسَلْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (مُبَشِّراً), (كَ) den hâl, mansub. (وَ) âtıfa. (نَذِيراً), (مُبَشِّراً) a ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أَنْزَلْنَاهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَزَلَ) ve (...أَرْسَلْنَاكَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 106

وَقُرْاٰنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَاَهُ عَلَى النَّاسِ عَلٰى مُكْثٍ
وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلاً ﴿١٠٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قُرْآناً) mahzuf (أَنْزَلْنَا) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü. (فَرَقْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَقْرَأَ) fi'li muzâri, gizli (أَن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَن تَقْرَأَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (فَرَقْنَا) ye müteallık. (عَلَى النَّاسِ) cârr-mecrur, (تَقْرَأَ) ye müteallık. (عَلَى مُكْثٍ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) hâliyye. (نَزَّلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (تَنْزِيلاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُرْآناً "فَرَقْنَا") cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...فَرَقْنَاهُ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَزَّلْنَاهُ) cümlesi, (قَدْ) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 107

قُلْ اٰمِنُوا بِهٖٓ اَوْ لَا تُؤْمِنُوا ۭ اِنَّ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ مِنْ
قَبْلِهٖٓ اِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ يَخِرُّوْنَ لِلْاَذْقَانِ سُجَّدًا ﴿١٠٧﴾ ﴿سجدة﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (آمِنُوا) fi'li emr ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (آمِنُوا) ye müteallık. (أَوْ) âtıfa. (لاَ) nâhiye. (تُؤْمِنُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أُوتُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (الْعِلْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أُوتُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (يَخِرُّونَ) ye

müteallık. (يُتْلَى) fi'li muzâri, mechul. Nâibi Fâili, müstetir zamir (قُرْآن) e râci. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يُتْلَى) ye müteallık. (يَخِرُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لِلأذْقَان) cârr-mecrur, (يَخِرُّونَ) ye müteallık. (سُجَّداً), (يَخِرُّونَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمِنُوا بِهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لاَ تُؤْمِنُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...أُوتُوا الْعِلْمَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Şart ve cevâbı cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يُتْلَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَخِرُّونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 108

وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَآ إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولاً ﴿١٠٨﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa veya hâliyye. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (سُبْحَانَ) mahzuf (نسبّح) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إن) muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân (إِنَّهُ) takdîrinde. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (وَعْدُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّنَا) geçenki gibi. (لَ) harfi te'kîd ve fârika. (مَفْعُولاً) haber, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (يَخِرُّونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya (يَخِرُّونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...سُبْحَانَ "نسبّح") cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ وَعْدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 109

وَيَخِرُّونَ لِلأذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعاً ﴿١٠٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَخِرُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لِلأذْقَانِ) cârr-mecrur, (يَخِرُّونَ) ye müteallık. (يَبْكُونَ), (يَخِرُّونَ) gibi. (وَ) hâliyye. (يَزِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (قُرْآن) e râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (خُشُوعاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَخِرُّونَ) cümlesi, 107. âyetteki (يَخِرُّونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَبْكُونَ) cümlesi, (يَخِرُّونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...يَزِيدُهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 110

قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَ ؕ اَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ
الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى ۚ وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا
وَابْتَغِ بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١١٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ادْعُوا) fi'li emr ve fâili. (اللّٰهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أو) âtıfa. (ادْعُوا الرَّحْمٰنَ), (ادْعُوا اللّٰهَ) gibi. (أيّاً) ismi şart, câzim, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) zâide. (تَدْعُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الأسْمَاء) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحُسْنَى) sıfatı, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَجْهَرْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِصَلاَةِ) cârr-mecrur, (تَجْهَرْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ تُخَافِتْ بِهَا), (لاَ تَجْهَرْ بِصَلاَةِ) gibi. (وَ) âtıfa. (ابْتَغِ), (قُلْ) gibi. (بَيْنَ) zarf, mansub, mef'ûlü bih ve mansub olan (سَبِيلاً) e müteallık. Nasb alâmeti fetha. (ذٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ادْعُوا اللّٰهَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...ادْعُوا الرَّحْمٰنَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...تَدْعُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُ الأسْمَاء) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لاَ تَجْهَرْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تُخَافِتْ) ve (...ابْتَغِ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 111

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِىٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا ﴿١١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْحَمْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَتَّخِذْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَلَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُنْ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (شَرِيكٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الْمُلْكِ) cârr-mecrur, (شَرِيكٌ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ), (لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ) gibi. (وَ) âtıfa. (كَبِّرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَكْبِيراً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...الْحَمْدُ لِلّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أوتُوا يَتَّخِذْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ) ve (...لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(...كَبِّرْهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İSRÂ SÛRESİNİN SONU

KEHF SÛRESİ

18. Sûredir

110 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى اَنْزَلَ عَلٰى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ﴿١﴾

Îrâbı:

(**اَلْحَمْدُ**) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**لِلّٰهِ**) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (**الَّذِي**) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (**أَنْزَلَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (**عَلَى عَبْدِ**) cârr-mecrur, (**أَنْزَلَ**) ye müteallık. (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**الْكِتَابَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**وَ**) âtıfa. (**لَمْ**) harfi nefy ve cezm ve kalb. (**يَجْعَلْ**) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (**لَهُ**) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (**عِوَجًا**) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...**اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**أَنْزَلَ**) cümlesi, (**الَّذِي**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...**لَمْ يَجْعَلْ**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

قَيِّمًا لِيُنْذِرَ بَاْسًا شَدِيدًا مِنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ اَنَّ لَهُمْ اَجْرًا حَسَنًا ﴿٢﴾

Îrâbı:

(قَيِّماً), (جعله) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يُنذِرَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (عَبْدِ) ye râci. (بَأساً شَدِيداً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. Birinci mef'ûl mahzuf, (الكافرين) takdîrinde. (مِن لَدُنْ) cârr-mecrur, (يُنذِرَ) ya müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن يُنذِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أنزَلَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يُبَشِّرَ), (يُنذِرَ) ya ma'tuf, onun gibi. (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub.

(أن يُبَشِّرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (أَجْراً), (أَنَّ) nin muahhar ismi, mansub. (حَسَناً), (أَجْراً) ın sıfatı, mansub. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَنَّ لَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (يُبَشِّرَ) ye müteallık.

Cümle:

(...يَعْمَلُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

مَاكِثِينَ فِيهِ أَبَدًا ﴿٣﴾

Îrâbı:

(مَاكِثِينَ), (لَهُمْ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهِ) cârr-mecrur, (مَاكِثِينَ) ye müteallık. (أَبَداً) zarfı zaman, mansub, (مَاكِثِينَ) ye müteallık.

Âyet: 4

وَيُنذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يُنذِرَ) 2. âyetteki (يُنذِرَ) ya ma'tuf, onun gibi. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اتَّخَذَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَلَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أن يُنذِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde 2. âyetteki (أن يُنذِرَ) masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:
(...**قَالُوا**) cümlesi, (**الَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(**اتَّخَذَ اللَّهُ**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 5

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ ۖ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ
أَفْوَاهِهِمْ ۚ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ﴿٥﴾

Îrâbı:
(**مَا**) nâfiye. (**لَهُم**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**بِهِ**) cârr-mecrur, (**هُم**) den hâl olan mahzufe müteallık. (**مِنْ**) harfi cerr zâid. (**عِلْمٍ**) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (**وَ**) âtıfa. (**لا**) nefyi te'kîd için. (**لِآبَاءِ**) cârr-mecrur, (**هُم**) den hâl olan mahzufe müteallık. (**هِمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**كَبُرَتْ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**هي**), mahzuf (**مقالة**) takdîrindeki kelimeye râci. (**كَلِمَةً**) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**تَخْرُجُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, mahzuf (**مقالة**) e râci. (**مِنْ أفواهِ**) cârr-mecrur, (**تَخْرُجُ**) ya müteallık. (**هِمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**إن**) nâfiye. (**يَقُولُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**إلاَّ**) edâtı istisna ve hasr. (**كَذِباً**) mahzuf (**قولاً**) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.
Cümleler:
(...**مَا لَهُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ**) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...**كَبُرَتْ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...**تَخْرُجُ**) cümlesi, (**كَلِمَةً**) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...**يَقُولُونَ**) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلَىٰ آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهَٰذَا
الْحَدِيثِ أَسَفًا ﴿٦﴾

Îrâbı:
(**فَ**) isti'nâfiyye. (**لَعَلَّكَ**) harfi teracci ile mahallen mansub olan ismi. (**بَاخِعٌ**) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (**نَفْسَ**) haberin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**كَ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**عَلَى آثار**) cârr-mecrur, (**بَاخِعٌ**) e müteallık.

(هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُؤْمِنُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِ) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mahallen mecrur. (الْحَدِيثِ), (ذَا) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَسَفًا) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...لَعَلَّكَ بَاخِعٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يُؤْمِنُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (لَعَلَّكَ بَاخِعٌ) sözü delâlet ediyor.

Âyet: 7

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ﴿٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَى الأَرْضِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (زِينَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهَا) cârr-mecrur, (زِينَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نَبْلُوَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ نَبْلُوَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَعَلْنَا) ye müteallık.

(أَيُّ) ismi istifhâm, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحْسَنُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَمَلًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنَّا جَعَلْنَا) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَا مَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَيُّهُمْ أَحْسَنُ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya (البلاء) ün tefsîri. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (جَاعِلُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (صَعِيداً جُرُزاً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...إِنَّا لَجَاعِلُونَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا ﴿٩﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) ve (أ) anlamında. (حَسِبْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّ) harfi te'kîd. (أَصْحَابَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْكَهْفِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَسِبْتَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (الرَّقِيمِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, (عَجَباً) den hâl olan mahzuf müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَجَباً), (كَانُوا) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...حَسِبْتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 10

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (عَجَباً) e müteallık. (أَوَى) fi'li mâzı. (الْفِتْيَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَى الْكَهْفِ) cârr-mecrur, (أَوَى) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) münâda, mansub –harfi nidâ mahzuf–. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آتِ) fi'li emr

duâ. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِن لَدُن) cârr-mecrur, (رَحْمَةً) den hâl olan mahzufe müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَحْمَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (هَيِّئْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا مِنْ أَمْرِنَا) cârr-mecrurlar, (هَيِّئْ) e müteallıklar. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَشَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أَوَى الْفِتْيَةُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...آتِنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

فَضَرَبْنَا عَلَىٰ آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ﴿١١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (ضَرَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى آذَانِ) cârr-mecrur, (ضَرَبْنَا) ye müteallık. Mef'ûlü mahzuf (حِجَاباً) takdîrinde. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الْكَهْفِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle veya (ضَرَبْنَا) ye müteallık. (سِنِينَ) zarfı zaman, mansub, (ضَرَبْنَا) ye müteallık. Nasb alâmeti (ي) (cemi' müzekkere mülhak). (عَدَداً) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...ضَرَبْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (قَالُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (بَعَثْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نَعْلَمَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam).

(أَنْ نَعْلَمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (بَعَثْنَا) ye müteallık.

(أَيُّ) ismi istifhâm, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحِزْبَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (أَحْصَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْحِزْبَيْنِ) ye râci.

(لِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (لَبِثُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَمَداً) mef'ûlü bih veya zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(مَا لَبِثُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَحْصَى) ya müteallık.

Cümleler:

(...بَعَثْنَاهُمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَى) cümlesi, (نَعْلَمَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(...أَحْصَى) cümlesi, (أَيُّ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 13

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُمْ بِالْحَقِّ ۚ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آمَنُوا
بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (نَقُصُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (نَقُصُّ) ya müteallık. (نَبَأَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (فِتْيَةٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِرَبِّ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (زِدْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (هُدًى) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümleler:

(...نَحْنُ نَقُصُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَقُصُّ) cümlesi, (نَحْنُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (فِتْيَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...زِدْنَاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 14

وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُوَ مِنْ دُونِهِ إِلَٰهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذًا شَطَطًا ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (رَبَطْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى قُلُوبِ) cârr-mecrur, (رَبَطْنَا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (رَبَطْنَا) ye müteallık. (قَامُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَبُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ona ma'tuf, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (لَنْ) harfi nefy ve te'kîd ve nasb. (نَدْعُوَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (إِلَٰهاً) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَٰهاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِذاً) harfi cevâb. (شَطَطاً) mahzuf (قَولاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...رَبَطْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (آمَنُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...قَامُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...رَبُّنَا رَبُّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَن نَدْعُوَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِذاً شَطَطاً) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 15

هَٰؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ آلِهَةً ۖ لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِم
بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ ۖ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (قَوْمُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اتَّخَذُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (اتَّخَذُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آلِهَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَوْلَا) harfi tahdîd. (يَأْتُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (سُلْطَانٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (بِسُلْطَانٍ) cârr-mecrur, (يَأْتُونَ) ye müteallık. (بَيِّنٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أَظْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّنِ) cârr-mecrur, (أَظْلَمُ) ye müteallık. (افْتَرَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَلَى اللَّهِ)

câr-mecrur, (افْتَرَى) ya müteallık. (كَذِباً) mahzuf (افتراء) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. –Burada iftirânın doğrusuda mı olur? Şeklinde hatıra gelebilir. (كَذِباً), (افْتَرَى) te'kîden sıfat olarak gelmiş olacağı hatırlanmalıdır–.

Cümleler:

(...هَؤُلاءِ قَوْمُنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخَذُوا) cümlesi, (هَؤُلاءِ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَوْلا يَأْتُونَ عَلَيْهِم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ أَظْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...افْتَرَى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

وَإِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلاَّ اللَّهَ فَأْوُوا إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِرْفَقًا ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf, mahallen mansub. (اعْتَزَلْتُمُوهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (يَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâil. (إِلاَّ) edâtı istisna. (اللَّهَ) lafzatullâh, müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أْوُوا) fi'li emr, (و) fâili. (إِلَى الْكَهْفِ) câr-mecrur, (أْوُوا) ye müteallık. (يَنْشُرْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُمْ) câr-mecrur, (يَنْشُرْ) e müteallık. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن رَحمة) câr-mecrur, (يَنْشُرْ) e müteallık. (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) âtıfa. (يُهَيِّئْ لَكُم), (يَنْشُرْ لَكُمْ) e ma'tuf, onun gibi. (مِنْ أَمْرِ) câr-mecrur, (يُهَيِّئْ) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِرْفَقاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...اعْتَزَلْتُمُوهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَعْبُدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أْوُوا) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum. (إن اعتزلتم الكافرين) takdîrinde.

(...يَنْشُرْ) cümlesi, (إن تأووا يَنْشُرْ) takdîrindeki cümlenin (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يُهَيِّئْ لَكُم) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

وَتَرَى الشَّمْسَ اِذَا طَلَعَتْ تَزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ
وَاِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِى فَجْوَةٍ مِنْهُ ۟
ذٰلِكَ مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ ۟ مَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۚ وَمَنْ
يُضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الشَّمْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (طَلَعَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الشَّمْسَ) e râci. (تَزَاوَرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الشَّمْسَ) e râci. (عَنْ كَهْفِ) cârr-mecrur, (تَزَاوَرُ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذَاتَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَزَاوَرُ) ye müteallık. (الْيَمِينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (إِذَا) zarf, mahallen mansub. (غَرَبَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الشَّمْسَ) e râci. (تَقْرِضُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الشَّمْسَ) e râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ذَاتَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الشِّمَالِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِي فَجْوَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (فَجْوَةٍ) e müteallık. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مِنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَنْ) ismi şârt, câzim, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (يَهْدِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (اللَّهُ) lafzı celâl, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْمُهْتَدِ) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Harfi illetin hazfi, hafiflik için. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, geçen (مَنْ) e ma'tuf, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (يُضْلِلْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فَ) cevâbda vâkı. (لَنْ) harfi nefy ve te'kîd ve nasb. (تَجِدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (وَلِيًّا مُرْشِدًا) birinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...تَرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...طَلَعَتْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...تَزَاوَرُ) cümlesi, (تَرَى) nın fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...غَرَبَتْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...تَقْرِضُهُمْ) cümlesi, (تَرَى) nın fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...هُمْ فِي فَجْوَةٍ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَهْدِ اللَّهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ الْمُهْتَدِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...يُضْلِلْ) cümlesi, (يَهْدِ اللَّهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَن تَجِدَ) cümlesi, ikinci şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 18

وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا وَهُمْ رُقُودٌ ۚ وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ
الشِّمَالِ ۖ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ ۚ لَوِ اطَّلَعْتَ
عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَحْسَبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَيْقَاظًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (رُقُودٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (نُقَلِّبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ذَاتَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْيَمِينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (ذَاتَ الشِّمَالِ), (ذَاتَ الْيَمِينِ) gibi. (وَ) âtıfa. (كَلْبُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَاسِطٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذِرَاعَيْ), (بَاسِطٌ) ün mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti (ي). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْوَصِيدِ) cârr-mecrur, (بَاسِطٌ) e müteallık. (لَوِ) harfi imtina. (اطَّلَعْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (اطَّلَعْتَ) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd, (لَوِ) in cevâbında vâkı. (وَلَّيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (وَلَّيْتَ) ye müteallık. (فِرَارًا), (وَلَّيْتَ) nin fâilinden hâl veya mef'ûlü leh, mansub Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَ) harfi te'kîd, cevâba ma'tuf. (مُلِئْتَ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (مُلِئْتَ) ye müteallık. (رُعْبًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...تَحْسَبُهُمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ رُقُودٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...نُقَلِّبُهُمْ) ve (...كَلْبُهُم بَاسِطٌ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...اطَّلَعْتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...وَلَّيْتَ) cümlesi, (لَو) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

وَكَذٰلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَآءَلُوا بَيْنَهُمْ ۭ قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ ۭ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۭ قَالُوا رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ فَابْعَثُوٓا اَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هٰذِهٖٓ اِلَى الْمَدِيْنَةِ فَلْيَنْظُرْ اَيُّهَآ اَزْكٰى طَعَامًا فَلْيَاْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِّنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ اَحَدًا ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَذٰلِكَ) câr-mecrur, mahzuf (بَعْثًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (بَعَثْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يَتَسَاءَلُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَتَسَاءَلُوا) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يَتَسَاءَلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (بَعَثْنَا) ye müteallık.

(قَالَ) fi'li mâzı. (قَائِلٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُمْ) câr-mecrur, (قَائِلٌ) e müteallık. (كَمْ) ismi istifhâm, mahallen mansub, zarf hükmünde, temyîzi mahzuf (يَوْمًا) takdîrinde. (لَبِثْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَبِثْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (يَوْمًا) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَبِثْنَا) ye müteallık. (أَوْ) âtıfa. (بَعْضَ) zarfa ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (لَبِثْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili.

(مَا لَبِثْتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَعْلَمُ) ye müteallık.

(فَ) âtıfa. (ابْعَثُوا) fi'li emr ve fâili. (أَحَدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِوَرِقِ) cârr-mecrur, (أَحَدَ) nin mahzuf hâline müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, bedel, mahallen mecrur. (إِلَى الْمَدِينَةِ) cârr-mecrur, (ابْعَثُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (لْ) emir lâmı. (يَنْظُرْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أَحَدَ) ye râci. (أَيُّ) ismi istifhâm, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَزْكَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (طَعَاماً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (لْ) emir lâmı. (يَأْتِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أَحَدَ) ye râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِرِزْقٍ) cârr-mecrur, (يَأْتِ) ye müteallık. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (رِزْقٍ) ın mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لْ) emir lâmı. (يَتَلَطَّفْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أَحَدَ) ye râci. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (يُشْعِرَنَّ) fi'li muzâri, mebni, meczum, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أَحَدَ) ye râci. (بِكُمْ) cârr-mecrur, (يُشْعِرَنَّ) ye müteallık. (أَحَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...بَعَثْنَاهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ قَائِلٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...كَمْ لَبِثْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...لَبِثْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

İkinci (...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَبُّكُمْ أَعْلَمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...ابْعَثُوا) cümlesi, (اهتموا بأمر طعامكم) takdîrindeki mukadder isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لْيَنْظُرْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَزْكَى "هو") cümlesi, (أَيُّهَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لْيَأْتِكُم) ve (...لْيَتَلَطَّفْ) cümleleri, (لْيَنْظُرْ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...يُشْعِرَنَّ) cümlesi, (لْيَتَلَطَّفْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي
مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذًا أَبَدًا ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إن) harfi şart, câzim. (يَظْهَرُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يَظْهَرُوا) ya müteallık. (يَرْجُمُوا) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أو) âtıfa. (يُعِيدُوكُمْ), (يَرْجُمُوكُمْ) e ma'tuf, onun gibi. (فِي مِلَّةِ) cârr-mecrur, (يُعِيدُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) âtıfa. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تُفْلِحُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِذاً) harfi cevâb. (أَبَداً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُفْلِحُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...إن يَظْهَرُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَرْجُمُوكُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يُعِيدُوكُمْ) ve (...لَن تُفْلِحُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 21

وَكَذٰلِكَ اَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوٓا اَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَاَنَّ
السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا ۚ اِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ اَمْرَهُمْ فَقَالُوا
ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا ۖ رَبُّهُمْ اَعْلَمُ بِهِمْ ۗ قَالَ الَّذِينَ
غَلَبُوا عَلٰٓى اَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf (اعثارا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (أَعْثَرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَعْثَرْنَا) ye müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَعْلَمُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَنَّ) harfi te'kîd. (وَعْدَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَقٌّ), (أَنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ يَعْلَمُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَعْثَرْنَا) ye müteallık.

(أَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (أَنَّ السَّاعَةَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لا) nâfiye lilcins. (رَيْبَ) ismi, mahallen mansub. (فِيهَا) cârr-mecrur, (لا) nin mahzuf haberine müteallık.

(أَنَّ السَّاعَةَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen (أَنَّ وَعْدَ) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (أَعْثَرْنَا) ye veya (يَعْلَمُوا) ye müteallık. (يَتَنَازَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَمْرَهُمْ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَمْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (ابْنُوا) fi'li emr ve fâili. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (ابْنُوا) ye müteallık. (بُنْيَاناً) mef'ûlü bih veya mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâili, mahallen merfu. (غَلَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى أَمْرِ) cârr-mecrur, (غَلَبُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (نَتَّخِذَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن). (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (نَتَّخِذَنَّ) ye müteallık. (مَسْجِداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أَعْثَرْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا رَيْبَ فِيهَا) cümlesi, ikinci (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَتَنَازَعُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...ابْنُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...رَبُّهُمْ أَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...غَلَبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَتَّخِذَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 22

سَيَقُولُونَ ثَلٰثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ ۚ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ
كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ ۚ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ ۚ قُلْ

رَبِّيْٓ اَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ اِلَّا قَلِيْلٌ ۫ فَلَا تُمَارِ فِيْهِمْ
اِلَّا مِرَآءً ظَاهِرًا ۪ وَّلَا تَسْتَفْتِ فِيْهِمْ مِّنْهُمْ اَحَدًا ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfîs. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (ثَلَاثَةٌ) mahzuf (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَابِعُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَلْبُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ), (يَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ) gibi. (رَجْماً), (يَقُولُونَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْغَيْبِ) cârr-mecrur, (رَجْماً) e müteallık. (وَ) âtıfa. (يَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ), (يَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ) gibi, (وَ) zâide veya âtıfa. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (رَبِّي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِعِدَّتِ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) mef'ûlü bih mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (قَلِيلٌ), (نَاسٌ) takdîrindeki fâilin sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تُمَارِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (فِيهِمْ) cârr-mecrur, (تُمَارِ) ye müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مِرَاءً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ظَاهِراً) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ), (لَا تُمَارِ فِيهِمْ) gibi. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (تَسْتَفْتِ) ye müteallık. (أَحَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ثَلَاثَةٌ "هُمْ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ) cümlesi, (ثَلَاثَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
İkinci (...يَقُولُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...خَمْسَةٌ "هُمْ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ) cümlesi, (خَمْسَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
Üçüncü (...يَقُولُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...سَبْعَةٌ "هُمْ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...ثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ) cümlesi, (سَبْعَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَبِّي أَعْلَمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَعْلَمُهُمْ إِلاَّ قَلِيلٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...لا تُمَارِ) cümlesi, (إن حدّثت عنهم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...لا تَسْتَفْتِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 23

وَلاَ تَقُولَنَّ لِشَاىْءٍ اِنّى فَاعِلٌ ذٰلِكَ غَدًا ﴿٢٣﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَقُولَنَّ) fi'li muzâri, mebni, mahallen meczum. (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِشَيْءٍ) cârr-mecrur, (تَقُولَنَّ) ye müteallık. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (فَاعِلٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذٰلِكَ) ismi işâret, (فَاعِلٌ) ün mef'ûlü, mahallen mansub. (غداً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَاعِلٌ) e müteallık.

Cümleler:
(...لا تَقُولَنَّ) cümlesi, geçen âyetteki (لا تُمَارِ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.
(...إِنِّي فَاعِلٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 24

اِلاَّ اَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ وَاذْكُرْ رَبَّكَ اِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسٰى
اَنْ يَهْدِيَنِ رَبِّى لِاَقْرَبَ مِنْ هٰذَا رَشَدًا ﴿٢٤﴾

Îrâbı:
(إِلاَّ) edâtı istisna. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَشَاءَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.
(أن يَشَاءَ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna. Mahallen mansub.
(وَ) âtıfa. (اذْكُر) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذَا) zarfı mücerred, mahallen mansub, (اذْكُر) ye müteallık. (نَسِيتَ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَسَى) fi'li mâzı, tâm. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَهْدِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رَبِّي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَن يَهْدِيَنِ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin fâili. Mahallen merfu. (لِأَقْرَبَ) cârr-mecrur, (يَهْدِيَ) ye müteallık. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (مِنْ) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أَقْرَبَ) ye müteallık. (رَشَداً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...اذْكُر) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen meczum.

(...نُسِيتَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قُلْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(...عَسَى أَن يَهْدِيَنِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 25

وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تِسْعًا ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَبِثُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي كَهْفِ) cârr-mecrur, (لَبِثُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثَلَاثَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَبِثُوا) ye müteallık. (مِئَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (سِنِينَ) atfı beyân, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi' müzekkere mülhak). (وَ) âtıfa. (ازْدَادُوا) fi'li mâzı ve fâili. (تِسْعًا) temyîz veya mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...لَبِثُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ازْدَادُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا ۖ لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ ۚ مَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اللَّهُ أَعْلَمُ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (لَبِثُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(مَا لَبِثُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَعْلَمُ) ye müteallık.

(لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (غَيْبُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (أَبْصِرْ) emr vezninde mâzı ifâdeli fi'li teaccüb. (بِ) harfi cerr, zâid. (هِ) fâil yerinde. (وَ) âtıfa. (أَسْمِعْ), (أَبْصِرْ) gibi. (مَا) nâfiye. (لَهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (وَلِيٍّ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr zâid. (وَلِيٍّ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يُشْرِكُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فِي حُكْمِ) cârr-mecrur, (يُشْرِكُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ أَعْلَمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَبْصِرْ بِهِ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(..."بِهِ" أَسْمِعْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا لَهُم مِن دُونِهِ مِن وَلِيٍّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يُشْرِكُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

وَاتْلُ مَآ أُوحِيَ اِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ ۖ لَا مُبَدِّلَ
لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اتْلُ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أُوحِيَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أُوحِيَ) ye müteallık. (مِن كِتَابِ) cârr-mecrur, nâibi fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye lilcins. (مُبَدِّلَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لِكَلِمَاتِ) cârr-mecrur, (لَا) nın mahzuf haberine müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَن) harfi nefy ve te'kîd ve nasb. (تَجِدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (تَجِدَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُلْتَحَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...اتْلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أوحِيَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ) cümlesi, (مِن كِتَابِ) den hâl. Mahallen mansub.

(...لَن تَجِدَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 28

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ ۚ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوٰيهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اصْبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَفْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اصْبِرْ) a müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْغَدَاةِ) cârr-mecrur, (يَدْعُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْعَشِيِّ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُرِيدُونَ وَجْهَهُ), (يَدْعُونَ رَبَّهُم) gibi. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَعْدُ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (عَيْنَا) fâil, merfu. Raf alâmeti (ا). (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (تَعْدُ) ye müteallık. (تُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (زِينَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَيَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تُطِعْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَغْفَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (قَلْبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَن ذِكْرِ) cârr-mecrur, (أَغْفَلْنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اتَّبَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (هَوَي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (أَمْرُ) ismi, merfu.

Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فُرُطاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...اصْبِرْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُرِيدُونَ) cümlesi, (يَدْعُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...لا تَعْدُ عَيْنَاكَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تُرِيدُ) cümlesi, (عَيْنَاكَ) nin hıtâb zamirinden hâl. Mahallen mansub.

(...لا تُطِعْ) cümlesi, (لا تَعْدُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَغْفَلْنَا) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبَعَ هَوَاهُ) ve (كَانَ أَمْرُهُ فُرُطاً) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 29

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيَكْفُرْ ۚ
إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا ۙ أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا ۚ وَإِنْ
يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ ۚ بِئْسَ
الشَّرَابُ ۖ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْحَقُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (شَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فَ) cevâbda vâkı. (لْ) emir lâmı. (يُؤْمِنْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (مَن شَاء فَلْيَكْفُرْ), (مَن شَاء فَلْيُؤْمِن) gibi. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَعْتَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, (أَعْتَدْنَا) ye müteallık. (نَاراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَحَاطَ) fi'li mâzı. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (أَحَاطَ) ya müteallık. (سُرَادِقُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِن) harfi şart, câzim. (يَسْتَغِيثُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (يُغَاثُوا) fi'li muzâri, mechul, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) nâibi fâili. (بِمَاءٍ) cârr-mecrur, (يُغَاثُوا) ye müteallık. (كَالْمُهْلِ) cârr-

mecrur, (مَاءٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (يَشْوِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَاءٍ) e râci. (الْوُجُوهَ) mef'ûlü bih, mansub. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (الشَّرَابُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (سَاءَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نَاراً) a râci. (مُرْتَفَقاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...الْحَقُّ مِن رَبِّكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَن شَاءَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...شَاءَ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...يُؤْمِن) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

İkinci (...مَن شَاءَ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...شَاءَ) cümlesi, ikinci (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...يَكْفُرْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...إِنَّا أَعْتَدْنَا) cümlesi, isti'nâf beyânî veya geçenin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْتَدْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا) cümlesi, (نَاراً) ın sıfatı. Mahallen mansub.

(...إِن يَسْتَغِيثُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...يُغَاثُوا) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَشْوِي) cümlesi, (مَاءٍ) in ikinci sıfatı. Mahallen mecrur.

(...بِئْسَ الشَّرَابُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(سَاءَتْ مُرْتَفَقاً) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ
أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلاً ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لا) nâfiye. (نُضِيعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (أَجْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَنْ) ismi

mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحْسَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَمَلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا لا نُضِيعُ) cümlesi, birinci (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لا نُضِيعُ) cümlesi, ikinci (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(أَحْسَنَ عَمَلاً) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

أُولَٰئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِّن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ ۚ نِعْمَ الثَّوَابُ ۚ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (جَنَّاتُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَدْنٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُحَلَّوْنَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâil. (فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ) cârr-mecrurlar, (يُحَلَّوْنَ) ye müteallıklar. (مِن ذَهَبٍ) cârr-mecrur, (أَسَاوِرَ) nın mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (يَلْبَسُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (ثِيَاباً خُضْراً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (مِن سُنْدُسٍ) cârr-mecrur, (ثِيَاباً) in mahzuf ikinci sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (إِسْتَبْرَقٍ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُتَّكِئِينَ), (يَلْبَسُونَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ) cârr-mecrurlar, (مُتَّكِئِينَ) ye müteallıklar. (نِعْمَ) fi'li mâzı, câmid. (الثَّوَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (حَسُنَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (جَنَّاتُ) ye râci. (مُرْتَفَقاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:
(...أُولَئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُمْ جَنَّاتُ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَجْرِي ... الْأَنْهَارُ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.
(...يُحَلَّوْنَ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin üçüncü haberi. Mahallen merfu.
(...يَلْبَسُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...نِعْمَ الثَّوَابُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(حَسُنَتْ مُرْتَفَقًا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا رَجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا ﴿٣٢﴾

Îrâbı:
(وَ) isti'nâfiyye. (اضْرِبْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُم) câr-mecrur, (اضْرِبْ) e müteallık. (مَثَلًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَجُلَيْنِ) bedel, mansub. Nasb alâmeti (ي). (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِأَحَدِ) câr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَنَّتَيْنِ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مِنْ أَعْنَابٍ) câr-mecrur, (جَنَّتَيْنِ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (حَفَفْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (هُمَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِنَخْلٍ) câr-mecrur, (حَفَفْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (زَرْعًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:
(...اضْرِبْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلْنَا) cümlesi, (رَجُلَيْنِ) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(...حَفَفْنَاهُمَا) cümlesi, (رَجُلَيْنِ) den (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.
İkinci (...جَعَلْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 33

كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْ أُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِنْهُ شَيْئًا ۙ وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا نَهَرًا ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(كِلْتَا) mübteda, merfu. Raf alâmeti zâhir isme muzâf olduğu için mukadder zamme. (الْجَنَّتَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (آتَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (كِلْتَا) ye râci. (أُكُلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَظْلِمْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (كِلْتَا) ye râci. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (تَظْلِمْ) e müteallık. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (فَجَّرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (خِلَالَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَجَّرْنَا) ye müteallık. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَهَراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...آتَتْ) cümlesi, (كِلْتَا) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَمْ تَظْلِمْ) ve (...فَجَّرْنَا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen merfular.

Âyet: 34

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ ۚ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَنَا أَكْثَرُ
مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (ثَمَرٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (ثَمَرٌ) e râci. (لِصَاحِبِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يُحَاوِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أَحَد) ye râci. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (أَكْثَرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْكَ) cârr-mecrur, (أَكْثَرُ) ye müteallık. (مَالاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَعَزُّ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَفَراً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...كَانَ لَهُ ثَمَرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ يُحَاوِرُهُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...يُحَاوِرُهُ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَنَا أَكْثَرُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 35

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهٖ ۚ قَالَ مَآ اَظُنُّ
اَنْ تَبِيْدَ هٰذِهٖٓ اَبَدًا ۙ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (دَخَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أحَد) ye râci. (جَنَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (ظَالِمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِنَفْسِ) cârr-mecrur, (ظَالِمٌ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أحَد) ye râci. (مَا) nâfiye. (أظُنُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أن) harfi masdar ve nasb. (تَبِيدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, fâil, mahallen merfu. (أبَداً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَبِيدَ) ye müteallık.

(أن تَبِيدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أظُنُّ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...دَخَلَ جَنَّتَهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ ظَالِمٌ) cümlesi, (دَخَلَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أظُنُّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 36

وَمَآ اَظُنُّ السَّاعَةَ قَآئِمَةً ۙ وَّلَئِنْ رُّدِدْتُّ اِلٰى رَبِّىْ
لَاَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنْقَلَبًا ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أظُنُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (السَّاعَةَ قَائِمَةً) birinci ve ikinci mef'ûlü bihler, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (إن) harfi şart, câzim. (رُدِدتُّ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (إلى رَبِّي) cârr-mecrur, (رُدِدتُّ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (أجِدَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنا). (خَيْراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (خَيْراً) a müteallık. (مُنقلباً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...مَا أَظُنُّ السَّاعَةَ) cümlesi, geçen âyetteki (مَا أَظُنُّ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...رُدِدتُّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(أَجِدَنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı delâlet ediyor.

Âyet: 37

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّيكَ رَجُلًا ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. (لَهُ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (صَاحِبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يُحَاوِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (صَاحِبُ) ye râci. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَ) harfi istifhâm. (كَفَرْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (بِالَّذِي) cârr-mecrur, (كَفَرْتَ) ye müteallık. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن تُرَابٍ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ye müteallık. (ثُمَّ) harfi atf. (مِن نُطفَةٍ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (سَوَّي) fi'li mâzı. Fâil, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رَجُلًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ يُحَاوِرُهُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...يُحَاوِرُهُ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...كَفَرْتَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...خَلَقَكَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...سَوَّاكَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

لَٰكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(لَٰكِن) harfi istidrâk. (نَا) aslı, (أَنَا) hemze hazfolundu harekesi kendinden önceki (ن) a verildi, (ن) lar birbirine idğam edildi. (لَٰكِنَّا) oldu. Bu (أَنَا) mübteda, mahallen

merfu. (هُوَ) ikinci mübteda, mahallen merfu. (اللَّهُ) lafzı celâl, bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّي) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (أُشْرِكُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِرَبِّي) cârr-mecrur, (أُشْرِكُ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...لَكِنْ أَنَا هُوَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ اللَّهُ رَبِّي) cümlesi, (أنا) nin haberi. Mahallen merfu.

(...اللَّهُ رَبِّي) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لا أُشْرِكُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 39

وَلَوْلَآ اِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَآءَ اللّٰهُ ۙ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ ۚ اِنْ تَرَنِ اَنَا اَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَّوَلَدًا ۚ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْلا) harfi tahdîd tevbîhi. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (قُلْتَ) ye müteallık. (دَخَلْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (جَنَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mahzuf mübtedanın haberi, mahallen merfu. (شَاءَ) fi'li mâzı. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لا) nâfiye lilcins. (قُوَّةَ) ismi, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (لا) nın mahzuf haberine müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَرَ) fi'li muzâri, mechul, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (نِ) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. Nâibi fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنَا) zamîri fasl. (أَقَلَّ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْكَ) cârr-mecrur, (أَقَلَّ) ye müteallık. (مَالاً) temyîz, mansub. (وَ) âtıfa. (وَلَداً) temyîze ma'tuf, mansub. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...دَخَلْتَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قُلْتَ) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا شَاءَ اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(لَوْلا) nin cevâbı mahzuf, (كان أو وقع) takdîrinde.

(لا قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ تَرَنِ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok. Cevâbı gelecek.

Âyet: 40

فَعَسَىٰ رَبِّيٓ اَنْ يُؤْتِيَنِ خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَآءِ فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(فَ) cevâbda vâkı. (عَسَى) fi'li mâzı, câmid, nâkıs. (رَبِّي) ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُؤْتِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (خَيْراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أن يُؤْتِيَن) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin haberi. Mahallen mansub. (مِن جَنَّةِ) cârr-mecrur, (خَيْراً) a müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُرْسِلَ) fi'li muzâri, (يُؤْتِيَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (يُرْسِلَ) ye müteallık.

(أن يُرْسِلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(حُسْبَاناً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (حُسْبَاناً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (فَ) sebebiyye. (تُصْبِحَ) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (أن) ile mansub. İsmi, müstetir zamir (جَنَّة) e râci. (صَعِيداً زَلَقاً) haberi ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أن تُصْبِحَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرْسِلَ) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Cümle:

(عَسَى رَبِّي...) cümlesi, (إن ترَنِ) şartının cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 41

اَوْ يُصْبِحَ مَآؤُهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(أوْ) harfi atf. (يُصْبِحَ) geçen âyetteki (تُصْبِحَ) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَاءُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (غَوْراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (لَن) harfi nefy ve te'kîd ve nasb. (تَسْتَطِيعَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُ) cârr-mecrur, temyîz ve mansub olan (طَلَباً) e müteallık.

Cümleler:

(يُصْبِحَ...) cümlesi, geçen âyetteki (أن تُصْبِحَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَن تَسْتَطِيعَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلَىٰ مَا أَنفَقَ فِيهَا
وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُشْرِكْ
بِرَبِّي أَحَدًا ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أُحِيطَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (ثَمَر) nin delâletiyle servetin tümüne râci. (بِثَمَرِ) cârr-mecrur, (أُحِيطَ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَصْبَحَ) fi'li mâzı, nakıs. İsmi, müstetir zamir, servet sâhibi olan (أَحَداً) e râci. (يُقَلِّبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, servet sâhibi olan (أَحَداً) e râci. (كَفَّيْ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alamleti (ي). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى مَا) cârr-mecrur, (يُقَلِّبُ) ye müteallık. (أَنفَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, servet sâhibine râci. (فِيهَا) cârr-mecrur, (أَنفَقَ) ya müteallık. (وَ) hâliyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (خَاوِيَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى عُرُوشِ) cârr-mecrur, (خَاوِيَةٌ) e müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, servet sâhibine râci. (يَا) harfi nidâ tenbîhi. (لَيْتَ) harfi temenni ve nasb. (نَ) harfi vikâye. (ي) ismi, mahallen mansub. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (أُشْرِكْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِرَبِّي) cârr-mecrur, (أُشْرِكْ) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحَداً) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...أُحِيطَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَصْبَحَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُقَلِّبُ) cümlesi, (أَصْبَحَ) nın sıfatı. Mahallen mansub.
(...أَنفَقَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هِيَ خَاوِيَةٌ) cümlesi, (فِيهَا) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.
(...يَقُولُ) cümlesi, (يُقَلِّبُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...لَيْتَنِي لَمْ أُشْرِكْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لَمْ أُشْرِكْ) cümlesi, (لَيْتَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 43

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِئَةٌ يَنصُرُونَهُ مِن دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَكُنْ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (فِئَةٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَنصُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (يَنصُرُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, servet sâhibine râci. (مُنتَصِراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...لَمْ تَكُن لَهُ فِئَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَنصُرُونَهُ) cümlesi, (فِئَةٌ) ün haberi. Mahallen merfu.

(مَا كَانَ مُنتَصِراً) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَخَيْرٌ عُقْبًا ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(هُنَالِكَ) ismi işâret lil mekânil beîd, mübteda, mahallen merfu. (الْوَلَايَةُ) ikinci mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الْحَقِّ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (ثَوَاباً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (خَيْرٌ عُقْباً), (خَيْرٌ ثَوَاباً) gibi.

Cümleler:

(...هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ خَيْرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ

فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيَاحُ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُقْتَدِرًا ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اضْرِبْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُم) câr-mecrur, (اضْرِبْ) e müteallık. (مَثَلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَيَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (كَمَاءٍ) câr-mecrur, mahzuf (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (أَنزَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنَ السَّمَاءِ) câr-mecrur, (أَنزَلْنَا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (اخْتَلَطَ) fi'li mâzı. (بِهِ) câr-mecrur, (اخْتَلَطَ) ya müteallık. (نَبَاتُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَرْضِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (أَصْبَحَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (نَبَاتُ) ye râci. (هَشِيمًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَذْرُوهُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (الرِّيَاحُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَلَىٰ كُلِّ) câr-mecrur, haber ve mansub olan (مُقْتَدِرًا) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اضْرِبْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنزَلْنَاهُ) cümlesi, (مَاءً) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...اخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...أَصْبَحَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...تَذْرُوهُ الرِّيَاحُ) cümlesi, (هَشِيمًا) in sıfatı. Mahallen mansub.

(كَانَ اللَّهُ ... مُقْتَدِرًا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

اَلْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۖ وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(الْمَالُ وَالْبَنُونَ) mübteda ve ma'tuf, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (زِينَةُ) haber, merfu. Raf alâmet zamme. (الْحَيَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الدُّنْيَا) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ) mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (خَيْرٌ) haberi,

merfu. Raf alâmeti zamme. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَيْرٌ) a müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثَوَاباً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (خَيْرٌ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَمَلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...وَالْبَاقِيَاتُ ... خَيْرٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 47

وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً ۙ وَحَشَرْنَاهُمْ
فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَوْمَ), (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُسَيِّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْجِبَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَارِزَةً) mef'ûlden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (حَشَرْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (نُغَادِرْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (نُغَادِرْ) e müteallık. (أَحَداً) mef'ûlü bih, mansub.

Cümleler:

(...يَوْمَ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نُسَيِّرُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...تَرَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(حَشَرْنَاهُمْ) cümlesi, (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

(...نُغَادِرْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 48

وَعُرِضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا ۖ لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ
أَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (عُرِضُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (عَلَى رَبِّ) câr-mecrur, (عُرِضُوا) ya müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (صَفّاً), (عُرِضُوا) nun nâibi fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) mukadder kasemin cevâbına vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (جِئْتُمُونَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) masdariyye. (خَلَقْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü.

(مَا خَلَقْنَاكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf (بعثًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık.

(أَوَّلَ) mahzuf (خلقًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَرَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَلْ) harfi idrâb, intikâli. (زَعَمْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi te'kîd muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân (أَنَّهُ) takdîrinde. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (نَجْعَلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَكُمْ) câr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مَوْعِداً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أن لن نجعل) cümlesi, masdar te'vîlinde (زَعَمْتُمْ) ün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...عُرِضُوا) cümlesi, geçen âyetteki (نُسَيِّرُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...جِئْتُمُونَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...زَعَمْتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَنْ نَجْعَلَ) cümlesi, muhaffef (أَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 49

وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ
وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَالِ هٰذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً
وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصٰهَا ۚ وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا ۗ
وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (وُضِعَ) fi'li mâzı, mechul. (الْكِتَابُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْمُجْرِمِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مُشْفِقِينَ),

(الْمُجْرِمِينَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مِمَّا) cârr-mecrur, (مُشْفِقِينَ) ye müteallık. (فِيهِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (يَا) harfi nidâ ve tehassür. (وَيْلَةَ) münâda, mütehassir, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لِ) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mahallen mecrur. (الْكِتَابِ), (ذَا) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يُغَادِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْكِتَابِ) ye râci. (صَغِيرَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (كَبِيرَةً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (أَحْصَا) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْكِتَابِ) ye râci. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) hâliyye. (وَجَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (حَاضِراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâfiye. (يَظْلِمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...وُضِعَ الْكِتَابُ) cümlesi, geçen âyetteki (زَعَمْتُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَرَى الْمُجْرِمِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَقُولُونَ) cümlesi, hâl olan (مُشْفِقِينَ) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...يَا وَيْلَتَنَا) tehassür cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...مَا لِهَذَا الْكِتَابِ) cümlesi, tehassürün cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يُغَادِرُ) cümlesi, (الْكِتَابِ) den hâl. Mahallen mansub.
(...أَحْصَاهَا) cümlesi, (صَغِيرَةً وَ كَبِيرَةً) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...وَجَدُوا) cümlesi, (يَقُولُونَ) nin fâilinden (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.
(...عَمِلُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يَظْلِمُ رَبُّكَ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟ لِـَٔادَمَ فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ ۖ كَانَ
مِنَ ٱلْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِۦٓ ۖ أَفَتَتَّخِذُونَهُۥ وَذُرِّيَّتَهُۥٓ أَوْلِيَآءَ مِن
دُونِى وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌۢ ۖ بِئْسَ لِلظَّٰلِمِينَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلْمَلَائِكَةِ) câr-mecrur, (قُلْنَا) ye müteallık. (اسْجُدُوا) fi'li emr ve fâili. (لِآدَمَ) câr-mecrur, (اسْجُدُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (سَجَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَّا) edâtı istisna. (إِبْلِيسَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (إِبْلِيس) e râci. (مِنَ الْجِنِّ) câr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (فَ) âtıfa. (فَسَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْلِيس) e râci. (عَنْ أَمْرِ) câr-mecrur, (فَسَقَ) ya müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm tevbîhi inkâri. (فَ) isti'nâfiyye. (تَتَّخِذُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (ذُرِّيَّةَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْلِيَاءَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن دُونِي) câr-mecrur, (أَوْلِيَاءَ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen nmecrur. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَكُمْ) câr-mecrur, haber ve merfu olan (عَدُوٌّ) e müteallık. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid, zemm için. Zemme mahsus olan mahzuf (هُوَ) takdîrinde zamir (إِبْلِيس) e râci. (لِلظَّالِمِينَ) câr-mecrur, temyîz ve mansub olan (بَدَلاً) e müteallık.

Cümleler:

(...إِذْ قُلْنَا "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...اسْجُدُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...سَجَدُوا) cümlesi, (قُلْنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...كَانَ مِنَ الْجِنِّ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...فَسَقَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَتَّخِذُونَهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

مَآ اَشْهَدْتُهُمْ خَلْقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَا خَلْقَ اَنْفُسِهِمْ ۖ
وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّيْنَ عَضُدًا ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (أَشْهَدتُّهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (خَلْقَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tuf, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (خَلْقَ) ikinci mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنفُسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كُنتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُتَّخِذَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمُضِلِّينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (عَضُداً), (مُتَّخِذَ) nin ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. Birinci mef'ûl, (الْمُضِلِّينَ) muzâfun ileyh olarak geçti.

Cümleler:

(...مَا أَشْهَدتُّهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا كُنتُ مُتَّخِذَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَائِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ
فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم مَّوْبِقًا ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَوْمَ), (اذكر) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (نَادُوا) fi'li emr, (و) fâili. (شُرَكَائِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (يَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (زَعَمْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa. (دَعَوْا) fi'li mâzı, (و) fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَسْتَجِيبُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur (يَسْتَجِيبُوا) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مَوْبِقًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَوْمَ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...نَادُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...زَعَمْتُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...دَعَوْهُمْ) cümlesi, (يَقُولُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...لَمْ يَسْتَجِيبُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...جَعَلْنَا) cümlesi, (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 53

وَرَاَ الْمُجْرِمُونَ النَّارَ فَظَنُّوٓا اَنَّهُمْ مُوَاقِعُوهَا وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (رَأى) fi'li mâzı. (الْمُجْرِمُونَ) fâili, merfu. Raf alâmeti (و). (النَّارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (ظَنُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّهُم) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُوَاقِعُوا) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنَّهُم مُوَاقِعُوهَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنُّوا) nun iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَجِدُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَنْهَا) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مَصْرِفًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...رَأى الْمُجْرِمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ظَنُّوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَجِدُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِى هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ۭ وَكَانَ الْاِنْسَانُ اَكْثَرَ شَىْءٍ جَدَلًا ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (صَرَّفْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (صَرَّفْنَا) ye müteallık. (الْقُرْآنِ), (ذَا) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِلنَّاسِ مِن كُلِّ) cârr-mecrurlar, (صَرَّفْنَا) ye müteallıklar. (مَثَلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (الْاِنْسَانُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَكْثَرَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, merur. Cerr alâmeti kesre. (جَدَلًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...صَرَّفْنا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ الْإِنسَانُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 55

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ
إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (مَنَعَ) fi'li mâzı. (النَّاسَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُؤْمِنُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أن يُؤْمِنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde ikinci mef'ûlü bih. Mahallen mansub. (إذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (مَنَعَ) ye müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْهُدَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (يَسْتَغْفِرُوا) fi'li muzâri, (يُؤْمِنُوا) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن يَسْتَغْفِرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَأْتِيَ) fi'li muzâri, mansub. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (سُنَّةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَوَّلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

(أن تَأْتِيَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (مَنَعَ) nın fâili. Mahallen merfu.

(أو) harfi atf. (يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ), (تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ) ye ma'tuf, onun gibi. (قُبُلًا), (الْعَذَابُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

İkinci (أن تَأْتِيَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...مَنَعَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَهُمُ الْهُدَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 56

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ اِلاَّ مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ ۚ وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا اٰيَاتِي وَمَا اُنْذِرُوا هُزُوًا ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (نُرْسِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْمُرْسَلِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ), (الْمُرْسَلِينَ) den hâl ve ma'tuf, mansublar. Nasb alâmetleri (ي) lar. (وَ) isti'nâfiyye. (يُجَادِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالْبَاطِلِ) cârr-mecrur, (الَّذِينَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُدْحِضُوا) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُدْحِضُوا) ya müteallık. (الْحَقَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أن يُدْحِضُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُجَادِلُ) ye müteallık.

(وَ) hâliyye. (اتَّخَذُوا) fi'li mâzı ve fâili. (آيَاتِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (أُنذِرُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (هُزُواً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...مَا نُرْسِلُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُجَادِلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخَذُوا) cümlesi, (قَدْ) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

(...أُنذِرُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 57

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِاٰيَاتِ رَبِّهِ فَاَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ ۭ اِنَّا جَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَفْقَهُوهُ

وَفِيٓ اٰذَانِهِمْ وَقْرًا وَّاِنْ تَدْعُهُمْ اِلَى الْهُدٰى فَلَنْ
يَّهْتَدُوْٓا اِذًا اَبَدًا ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أَظْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّنْ) cârr-mecrur, (أَظْلَمُ) ye müteallık. (ذُكِّرَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (ذُكِّرَ) ya müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَعْرَضَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَنْهَا) cârr-mecrur, (أَعْرَضَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (نَسِيَ), (أَعْرَضَ) gibi, ona ma'tuf. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَدَّمَتْ) fi'li mâzı. (يَدَا) fâili, merfu. Raf alâmeti (ا). (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى قُلُوبِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَكِنَّةً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَفْقَهُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ يَفْقَهُوهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü lieclih. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (فِي آذَانِهِمْ), (عَلَى قُلُوبِهِمْ) gibi, ona ma'tuf. (وَقْراً), (أَكِنَّةً) e ma'tuf, mansub – Bunlar, mahzuf bir (جَعَلْنَا) fi'linin ma'mulleri olabilir–. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَدْعُ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَى الْهُدَى) cârr-mecrur, (تَدْعُ) ye müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَهْتَدُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِذاً) harfi cevâb. (أَبَداً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَهْتَدُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(...مَنْ أَظْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ذُكِّرَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْرَضَ) ve (...نَسِيَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...قَدَّمَتْ يَدَاهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا جَعَلْنَا) cümlesi, geçenin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...تَدْعُهُمْ) cümlesi, (إِنَّا جَعَلْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَنْ يَهْتَدُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 58

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ ۖ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا لَعَجَّلَ لَهُمُ
الْعَذَابَ ۚ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْئِلًا ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْغَفُورُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذُو) ikinci haber, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (الرَّحْمَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَوْ) harfi imtinâ. (يُؤَاخِذُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُؤَاخِذُ) ye müteallık. (كَسَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (عَجَّلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (عَجَّلَ) ye müteallık. (الْعَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَلْ) harfi idrâb. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَوْعِدٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَجِدُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَوْئِلًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...رَبُّكَ الْغَفُورُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُؤَاخِذُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَسَبُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...عَجَّلَ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُمْ مَوْعِدٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَنْ يَجِدُوا) cümlesi, (مَوْعِدٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 59

وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا
لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الْقُرَى) bedel, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أَهْلَكْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, şartın cevâbı olan mahzuf

(أَهْلَكْنَاهُمْ) takdîrindeki fi'le müteallık. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِمَهْلِكِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَوْعِداً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...تِلْكَ الْقُرَى أَهْلَكْنَاهُمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَهْلَكْنَاهُمْ) cümlesi, (تِلْكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...ظَلَمُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...جَعَلْنَا) cümlesi, (أَهْلَكْنَاهُمْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 60

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِفَتٰيهُ لَآ اَبْرَحُ حَتّٰٓى اَبْلُغَ مَجْمَعَ
الْبَحْرَيْنِ اَوْ اَمْضِىَ حُقُبًا ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. (مُوسَى) fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لِفَتَى) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا) nâfiye. (أَبْرَحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (أَبْلُغَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا).

(أَنْ أَبْلُغَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَبْرَحُ) ye müteallık. (مَجْمَعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْبَحْرَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (أَوْ) âtıfa. (أَمْضِيَ), (أَبْلُغَ) ya ma'tuf, onun gibi. (حُقُباً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَمْضِيَ) ye müteallık.

(أَنْ أَمْضِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...قَالَ مُوسَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لا أَبْرَحُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 61

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ
فِى الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) mânasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (نَسِيَا) ye müteallık. (بَلَغَا) fi'li mâzı, (ا) fâili. (مَجْمَعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَسِيَا) fi'li mâzı ve fâili. (حُوتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (اتَّخَذَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (حُوتَ) ye râci. (سَبِيلَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الْبَحْرِ) cârr-mecrur, (اتَّخَذَ) ye müteallık. (سَرَبًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...بَلَغَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...نَسِيَا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخَذَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 62

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتٰيهُ اٰتِنَا غَدَآءَنَا ۖ لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هٰذَا نَصَبًا ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) mânasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (قَالَ) ye müteallık. (جَاوَزَا) fi'li mâzı, (ا) fâili. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ye râci. (لِفَتَى) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آتِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (غَدَاء) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (لَقِينَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن سَفَر) cârr-mecrur, (لَقِينَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, bedel, mahallen mecrur. (نَصَبًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha – buna: "temyîz" diyen de olmuştur–.

Cümleler:

(...جَاوَزَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...آتِنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَقِينَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem ve cevâbı cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

قَالَ اَرَاَيْتَ اِذْ اَوَيْنَآ اِلَى الصَّخْرَةِ فَاِنِّى نَسِيتُ الْحُوتَ ۚ وَمَآ اَنْسَانِيهُ اِلَّا الشَّيْطَانُ اَنْ اَذْكُرَهُ ۚ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِى الْبَحْرِ ۖ عَجَبًا ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فَتَى) ye râci. (أ) istifhâm teaccübi. (رَأَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (أَوَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى الصَّخْرَةِ) cârr-mecrur, (أَوَيْنَا) ye müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نَسِيتُ) fi'li mâzı ve fâili. (الْحُوتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) îtirâzıyye. (مَا) nâfiye. (أَنسَانِيهُ) fi'li mâzı. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (هُ) ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَذْكُرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ أَذْكُرَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَنسَانِيهُ) nin ikinci mef'ûlü (هُ) den bedeli iştimâl. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (اتَّخَذَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْحُوتَ) ye râci. (سَبِيلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الْبَحْرِ) cârr-mecrur, (اتَّخَذَ) ye müteallık. (عَجَبًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَأَيْتَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَوَيْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...إِنِّي نَسِيتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَسِيتُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...مَا أَنسَانِيهُ إِلَّا الشَّيْطَانُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخَذَ) cümlesi, (إِنِّي نَسِيتُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 64

قَالَ ذَٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ ۖ فَارْتَدَّا عَلَىٰٓ اٰثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مَا) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (نَبْغِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mahzuf harfi illet üzerinde mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (فَ) âtıfa. (ارْتَدَّا) fi'li mâzı, (ا) fâili. (عَلَى آثَارِ) cârr-mecrur, (ارْتَدَّا) ye müteallık. (هِمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَصَصاً) mahzuf (يقصص) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ذٰلِكَ مَا كُنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كُنَّا نَبْغِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَبْغِ) cümlesi, (كُنَّا) nin haberi. Mahallen mansub.

(...ارْتَدَّا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 65

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَآ اٰتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (وَجَدَا) fi'li mâzı, (ا) fâili. (عَبْداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, (عَبْداً) in mahzuf sıfatına müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آتَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (رَحْمَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, (آتَيْنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عَلَّمْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن لدُن) cârr-mecrur, (عَلَّمْنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِلْماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...وَجَدَا) cümlesi, geçen âyetteki (ارْتَدَّا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آتَيْنَاهُ) cümlesi, (عَبْداً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...عَلَّمْنَاهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 66

قَالَ لَهُ مُوسٰى هَلْ اَتَّبِعُكَ عَلٰٓى اَنْ تُعَلِّمَنِ مِمَّا

عُلِّمْتَ رُشْدًا ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. (لَهُ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (مُوسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هَلْ) edâtı istifhâm. (أَتَّبِعُكَ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَى) harfi cerr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تُعَلِّمَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نْ) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِمَّا) cârr-mecrur, (عُلِّمْتَ) ye müteallık. (عُلِّمْتَ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (رُشْدًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ تُعَلِّمَنِ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf hâle müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ لَهُ مُوسَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَلْ أَتَّبِعُكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...عُلِّمْتَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 67

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (عَبْدًا) e râci. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تَسْتَطِيعَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَعِيَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (تَسْتَطِيعَ) nın fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (صَبْرًا) temyîz veya mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...تَسْتَطِيعَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 68

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَيْفَ) ismi istifhâm, mahallen mansub. (تَصْبِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَى مَا) cârr-mecrur, (تَصْبِرُ) ya müteallık. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تُحِطْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِهِ) cârr-mecrur, (تُحِطْ) e müteallık. (خُبْراً) temyîz veya (تُحِطْ) ile mânâ yakınlığı olduğu için mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...تَصْبِرُ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...تُحِطْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

قَالَ سَتَجِدُنِيٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ صَابِرًا وَلَآ أَعْصِى لَكَ أَمْرًا ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (سَ) harfi tenfîs. (تَجِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نِ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِنْ) harfi şart, câzim. (شَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (صَابِراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (أَعْصِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكَ) cârr-mecrur, (أَعْصِي) ye müteallık. (أَمْراً) temyîz veya mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...سَتَجِدُنِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...شَاءَ اللَّهُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, makûlül'kavl cümlesi delâlet ediyor.

(...أَعْصِي) cümlesi, ikinci mef'ûl (صَابِراً) a ma'tuf. Mahallen mansub

Âyet: 70

قَالَ فَإِنِ ٱتَّبَعْتَنِى فَلَا تَسْـَٔلْنِى عَن شَىْءٍ حَتَّىٰٓ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (عَبْداً) e râci. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (إِنْ) harfi şart, câzim. (اتَّبَعْتَ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (نِ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) cevâbda vâkı. (لا) nâhiye, câzime. (تَسْأَلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (نِ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَنْ شَيْءٍ) cârr-mecrur, (تَسْأَلْ) e müteallık. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (أُحْدِثَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكَ) cârr-mecrur, (أُحْدِثَ) ye müteallık. (مِنْهُ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (ذِكْراً) a müteallık.

(أَنْ أُحْدِثَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَسْأَلْ) e müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِ اتَّبَعْتَنِي) cümlesi, (إن عزمت علي الصبر) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لا تَسْأَلْنِي) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 71

فَانْطَلَقَا ۖ حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا ۖ قَالَ
أَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا ۚ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (انطلقا) fi'li mâzı, (ا) fâili. (حَتَّى) ibtidâiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (خَرَقَهَا) ye müteallık. (رَكِبَا) fi'li mâzı, (ا) fâili. (فِي السَّفِينَةِ) cârr-mecrur, (رَكِبَا) ye müteallık. (خَرَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (عَبْداً) e râci. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (أ) istifhâm teaccübi. (خَرَقْتَهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُغْرِقَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ تُغْرِقَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (خَرَقْتَهَا) ye müteallık.

(أَهْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جِئْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (شَيْئاً إِمْراً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...انطلقا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَكِبَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...خَرَقَهَا) cümlesi, (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...خَرَقْتَهَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...جِئْتَ شَيْئاً) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 72

قَالَ اَلَمْ اَقُلْ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (عَبْداً) e râci. (أ) istifhâm inkârî. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (أَقُلْ) fi'li muzârî, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْراً) 67. âyetteki gibi.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ أَقُلْ) cümlesi, (قَالَ) fi'linin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(...إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ) cümlesi, (أَقُلْ) fi'linin makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...تَسْتَطِيعَ) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 73

قَالَ لاَ تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلاَ تُرْهِقْنِي مِنْ اَمْرِي عُسْرًا ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (لا) nâhiye. (تُؤَاخِذْ) fi'li muzârî, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِمَا) cârr-mecrur, (تُؤَاخِذْ) e müteallık. (نَسِيتُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لا تُرْهِقْنِي), (لا تُؤَاخِذْنِي) gibi. (مِنْ أَمْرِ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (عُسْراً) a müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...لا تُؤَاخِذْنِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...نَسِيتُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لا تُرْهِقْنِي) cümlesi, (لا تُؤَاخِذْنِي) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 74

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(فَانطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا) 71. âyetin başı gibi. (غُلَاماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) takibiyye âtıfa. (قَتَلَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (عَبْداً) e râci. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (أَ) istifhâmiyye. (قَتَلْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (نَفْساً زَكِيَّةً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (قَتَلْتَ) ye müteallık. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جِئْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (شَيْئاً نُكْراً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...انطلقا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لقيا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قال) cümlesi, (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أقتلت) cümlesi, (قال) nin mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(...جئت شيئاً) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

ONBEŞİNCİ CÜZÜN SONU

ONALTINCI CÜZÜN BAŞI

Âyet: 75

قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكَ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ أَلَمْ أَقُلْ ... إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِي صَبْراً) 72. âyet gibi. (كَ) cârr-mecrur, (أَقُلْ) e müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ أَقُلْ) cümlesi, (قَالَ) fi'linin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ) cümlesi, (أَقُلْ) fi'linin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...تَسْتَطِيعَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 76

قَالَ اِنْ سَاَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِيْ قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّيْ عُذْرًا ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (إِن) harfi şart, câzim. (سَأَلْتُ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَن شَيْءٍ) cârr-mecrur, (سَأَلْتُ) ye müteallık. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (لا) nâhiye, câzime. (تُصَاحِبْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَدْ) harfi tahkık. (بَلَغْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (مِن لَدُن) cârr-mecrur, mef'ûl ve mansub olan (عُذْراً) dan hâl olan mahzufe müteallık. (ن) harfi vikâye. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَأَلْتُكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لا تُصَاحِبْنِي) cümlesi, şartın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...بَلَغْتَ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 77

فَانْطَلَقَا حَتّٰى اِذَآ اَتَيَآ اَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَآ اَهْلَهَا فَاَبَوْا
اَنْ يُّضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُّرِيدُ اَنْ يَّنْقَضَّ
فَاَقَامَهُ ۖ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ اَجْرًا ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (انطلقا) fi'li mâzı ve fâili. (حَتّٰى) harfi ibtidâ. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أَتَيَا) fi'li mâzı ve fâili. (أَهْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَرْيَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اسْتَطْعَمَا) fi'li mâzı ve fâili. (أَهْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَبَوْا) fi'li mâzı, (و) fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُضَيِّفُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُمَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَبَوْا) in mef'ûlü. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (وَجَدَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (وَجَدَا) ye müteallık. (جِدَاراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (جِدَاراً) a râci. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَنْقَضَّ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (جِدَاراً) a râci.

(أَنْ يَنْقَضَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (أَقَامَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûl. Fâili, müstetir zamir (عَبْداً) e –Hızır'a– râci. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (لَوْ) harfi imtina. (شِئْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (اتَّخَذْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (أَجْراً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...انطلقا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَتَيَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...اسْتَطْعَمَا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَبَوْا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...وَجَدَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُرِيدُ) cümlesi, (جِدَاراً) ın sıfatı. Mahallen mansub.

(...أَقَامَهُ) cümlesi, (وَجَدَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...شِئْتَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اتَّخَذْتَ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 78

قَالَ هٰذَا فِرَاقُ بَيْنِى وَبَيْنِكَ ۚ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (عَبْداً) e râci. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (فِرَاقُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَيْنِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَ), (بَيْنِي) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَ) harfi tenfîs. (أُنَبِّئُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِتَأْوِيلِ) cârr-mecrur, (أُنَبِّئُ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَسْتَطِعْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, temyîz veya mef'ûl ve mansub olan (صَبْراً) a müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...هَذَا فِرَاقُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...سَأُنَبِّئُكَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...تَسْتَطِعْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 79

اَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِى الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ اَنْ اَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (السَّفِينَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (السَّفِينَةُ) ye râci. (لِمَسَاكِينَ) cârr-mecrur, (كَانَتْ) in mahzuf haberine müteallık. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي الْبَحْرِ) cârr-mecrur, (يَعْمَلُونَ) ye

müteallık. (فَ) âtıfa. (أَرَدتُّ) fi'li mâzı ve fâili. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (أعِيبَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أنْ أعِيبَهَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (أرَدتُّ) nün mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(وَ) hâliyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (وَرَاءَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَلِكٌ) muahhar ismi, merfu. (يَأخُذُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَلِكٌ) e râci. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَفِينَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (غَصْباً), (يَأخُذُ) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...السَّفِينَةُ فَكَانَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَتْ لِمَسَاكِينَ) cümlesi, mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

(...يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَسَاكِينَ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

(...أرَدتُّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(كَانَ وَرَاءهُم مَلِكٌ) cümlesi, (قَد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

(...يَأخُذُ) cümlesi, (مَلِكٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 80

وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا
طُغْيَانًا وَكُفْرًا ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أمَّا) harfi şart ve tafsîl. (الْغُلَامُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ), (أمَّا) nin cevâbında vâkı. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (أبَوَا) ismi, merfu. Raf alâmeti (و). (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُؤْمِنَيْنِ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فَ) âtıfa. (خَشِينَا) fi'li mâzı ve fâili. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (يُرْهِقَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (الْغُلَامُ) ye râci. (هُمَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (طُغْيَاناً) hâl veya mef'ûlü leh, mansub. (وَ) âtıfa. (كُفْراً) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أنْ يُرْهِقَهُمَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (خَشِينَا) nin mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...الْغُلَامُ فَكَانَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ) cümlesi, (الْغُلَامُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...خَشِينَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 81

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَرَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُبْدِلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَيْرًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ يُبْدِلَهُمَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَرَدْنَا) nin mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(مِنْهُ) cârr-mecrur, (خَيْرًا) a müteallık. (زَكَاةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَقْرَبَ) ikinci mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رُحْمًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...أَرَدْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (خَشِينَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 82

وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا ۚ فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا ۖ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ ۚ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ۚ ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (الْجِدَارُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (الْجِدَارُ) ya râci. (لِغُلَامَيْنِ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (يَتِيمَيْنِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (فِي الْمَدِينَةِ) cârr-mecrur, (يَتِيمَيْنِ) nin mahzuf ikinci sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (تَحْتَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَانَ) nin mahzuf mukaddem haberine müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَنْزٌ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُمَا) cârr-mecrur, (كَنْزٌ)

ün mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (أَبُو) ismi, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (صَالِحاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَرَادَ) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَبْلُغَا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (ا) fâili. (أَشُدَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يَبْلُغَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَرَادَ) nin mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (يَسْتَخْرِجَا), (يَبْلُغَا) ya ma'tuf, onun gibi. (كَنْزَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَحْمَةً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (رَحْمَةً) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يَسْتَخْرِجَا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (فَعَلْتُهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَنْ أَمْرِ) cârr-mecrur, (فَعَلْتُ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (تَأْوِيلُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَسْطِع) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, temyîz veya mef'ûl ve mansub olan (صَبْراً) a müteallık.

Cümleler:

(...الْجِدَارُ فَكَانَ) cümlesi, 80. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ لِغُلَامَيْنِ) cümlesi, (الْجِدَارُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...كَانَ تَحْتَهُ كَنزٌ), (...كَانَ أَبُوهُمَا صَالِحاً) ve (...أَرَادَ رَبُّكَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen merfular.

(...مَا فَعَلْتُهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ تَسْطِع) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 83

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنْ ذِى الْقَرْنَيْنِ ۖ قُلْ سَاَتْلُوا عَلَيْكُمْ
مِنْهُ ذِكْرًا ۖ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَسْأَلُونَكَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (عَنْ ذِي) câr-mecrur, (يَسْأَلُونَ) ye müteallık. (الْقَرْنَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (سَ) harfi tenfîs. (أَتْلُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَيْكُم) câr-mecrur, (أَتْلُوا) ye müteallık. (مِنْهُ) câr-mecrur, mef'ûl ve mansub olan (ذِكْراً) a müteallık.

Cümleler:

(...يَسْأَلُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...سَأَتْلُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 84

إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مَكَّنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ فِي الْأَرْضِ) câr-mecrurlar, (مَكَّنَّا) ye müteallıklar. (وَ) âtıfa. (آتَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن كُلِّ) câr-mecrur, (آتَيْنَا) ye müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (سَبَباً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنَّا مَكَّنَّا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَكَّنَّا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...آتَيْنَاهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 85

فَأَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَتْبَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (ذِي الْقَرْنَيْنِ) ye râci. (سَبَباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...أَتْبَعَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 86

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ

وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا ۗ قُلْنَا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ إِمَّا أَنْ تُعَذِّبَ وَإِمَّا أَنْ تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(حَتَّى) harfi ibtidâ. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (بَلَغَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (ذِي الْقَرْنَيْنِ) e râci. (مَغْرِبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الشَّمْسِ) muzâfun ileyh, mecrur. (وَجَدَ), (بَلَغَ) gibi. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَغْرُبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الشَّمْسِ) e râci. (فِي عَيْنٍ) cârr-mecrur, (تَغْرُبُ) ye müteallık. (حَمِئَةٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (وَجَدَ) geçenki gibi. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَجَدَ) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَوْمًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (ذَا) münâda, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (الْقَرْنَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (إِمَّا) harfi tahyîr. (أن) harfi masdar ve nasb. (تُعَذِّبَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (إِمَّا) harfi tahyîr. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَتَّخِذَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِيهِمْ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (حُسْنًا) birinci mef'ûl, mansub Nasb alâmeti fetha.

(أن تُعَذِّبَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu. Haberi mahzuf (إمّا تعذيبك واقع بهم) takdîrinde.

(أن تَتَّخِذَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu. Haberi mahzuf (اتّخذك حسنًا فيهم واقع بهم) takdîrinde.

Cümleler:

(...بَلَغَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...وَجَدَهَا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَغْرُبُ) cümlesi, mef'ûlden hâl. Mahallen mansub.

İkinci (...وَجَدَ) cümlesi, (وَجَدَهَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

("...واقع"...تعذيبك) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

("...واقع"...اتّخذك) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 87

قَالَ اَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهٗ ثُمَّ يُرَدُّ اِلٰى رَبِّهٖ فَيُعَذِّبُهٗ عَذَابًا نُّكْرًا ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (ذَا الْقَرْنَيْنِ) e râci. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (ظَلَمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (نُعَذِّبُهُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن). (ثُمَّ) harfi atf. (يُرَدُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (إِلَى رَبِّ) cârr-mecrur, (يُرَدُّ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (يُعَذِّبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَذَاباً نُكْراً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ ظَلَمَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...ظَلَمَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...سَوْفَ نُعَذِّبُهُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...يُرَدُّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...يُعَذِّبُهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 88

وَاَمَّا مَنْ اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهٗ جَزَآءَ ۨ الْحُسْنٰى ۚ وَسَنَقُوْلُ لَهٗ مِنْ اَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (عَمِلَ), (آمَنَ) gibi. (صَالِحاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (جَزَاءَ) hâl veya temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحُسْنَى) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (سَ) harfi tenfîs. (نَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme.

Fâili, müstetir zamir (نحن). (لَهُ مِنْ أَمْرِ) cârr-mecrurlar, (نَقُولُ) ye müteallıklar. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُسْراً) mahzuf mef'ûlü bihin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...مَنْ آمَنَ) cümlesi, geçen âyetteki (مَنْ ظَلَمَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...آمَنَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَهُ جَزَاءَ الْحُسْنَى) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...سَنَقُولُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 89

ثُمَّ اَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (أَتْبَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (ذو القرنين) e râci. (سَبَباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...أَتْبَعَ) cümlesi, 85. âyetteki (أَتْبَعَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 90

حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلٰى قَوْمٍ لَمْ نَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًا ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(حَتَّى إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَى قَوْمٍ) 86. âyetin başı gibi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (نَجْعَلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لَهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, birinci mef'ûl ve mansub olan (سِتْراً) ın mahzuf sıfatına müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...بَلَغَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...وَجَدَهَا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَطْلُعُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...نَجْعَلْ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 91

كَذٰلِكَ ۖ وَقَدْ اَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَحَطْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَحَطْنَا) ye müteallık. (لَدَيْ) zarf, mansub. Nasb alâmeti (ي). Mahzuf sıleye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خُبْرًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...كَذٰلِكَ "الأمر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَحَطْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 92

ثُمَّ اَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (أَتْبَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (ذو القرنين) e râci. (سَبَبًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...أَتْبَعَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 93

حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا ۙ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(حَتَّى) harfi ibtida. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (بَلَغَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (ذو القرنين) e râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّدَّيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (وَجَدَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (ذو القرنين) e râci. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (وَجَدَ) ye müteallık. (هِمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَوْمًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لا) nâfiye. (يَكَادُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) ismi. (يَفْقَهُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (قَوْلًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...بَلَغَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...وَجَدَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَكَادُونَ) cümlesi, (قَوْماً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...يَفْقَهُونَ) cümlesi, (يَكَادُونَ) nin haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 94

قَالُوا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ اِنَّ يَاْجُوجَ وَمَاْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِى الْاَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَى اَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (ذَا) münâda, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (الْقَرْنَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (اِنَّ يَاْجُوجَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (وَ) âtıfa. (مَاْجُوجَ) isme ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُفْسِدُونَ), (اِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (مُفْسِدُونَ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (هَلْ) edâtı istifhâm. (نَجْعَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لَكَ) cârr-mecrur, (نَجْعَلُ) ye müteallık. (خَرْجاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى) harfi cerr. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَجْعَلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَهُمْ), (بَيْنَنَا) gibi. (سَدّاً) mef'ûlü bih, mansub Nasb alâmeti fetha.

(أن تَجْعَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نَجْعَلُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(اِنَّ يَاْجُوجَ وَمَاْجُوجَ مُفْسِدُونَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...نَجْعَلُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 95

قَالَ مَا مَكَّنِّى فِيهِ رَبِّى خَيْرٌ فَاَعِينُونِى بِقُوَّةٍ اَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (ذو القرنين) e râci. (مَا) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (مَكَّنِّي) fi'li mâzı. İkinci (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِيهِ) cârr-mecrur, (مَكَّنِّي) ye müteallık. (رَبِّي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَيْرٌ), (مَا) nın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَعِينُوا) fi'li emr, (و) fâili. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِقُوَّةٍ) cârr-mecrur, (أَعِينُوا) ye müteallık. (أَجْعَلْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَهُمْ), (بَيْنَكُمْ) gibi, ona ma'tuf. (رَدْماً) birinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَعِينُونِي) cümlesi, (إن طلبت العون) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...أَجْعَلْ) cümlesi, (إن تعينوني) takdîrindeki mukadder şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 96

آتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انفُخُوا ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا ۙ قَالَ آتُونِي أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(آتُوا) fi'li emr, (و) fâili. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (زُبَرَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَدِيدِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (سَاوَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (زُبَرَ الْحَدِيدِ) ye râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَاوَى) ye müteallık. (الصَّدَفَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (ذو القرنين) e râci. (انفُخُوا) fi'li emr, (و) fâili. (حَتَّى إِذَا) geçenki gibi. (جَعَلَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (ذو القرنين) e râci. (نَاراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (ذو القرنين) e râci. (آتُوا) fi'li emr, (و) fâili. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أفرغ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عليه) cârr-mecrur, (أفرغ) a müteallık. (قطراً) mef'ûlü bih, mansub Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...آتوني زبر) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...سَاوَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ) cümlesi, (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...انفخوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...جَعَلَهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

İkinci (...قَالَ) cümlesi, ikinci (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...آتوني أفرغ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أفرغ) cümlesi, (إن تأتوني قطرًا) takdîrindeki mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 97

فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (اسْطاعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَظْهَرُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un düşmesi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أن يَظْهَرُوهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (اسْطاعُوا) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (مَا اسْتَطاعُوا), (مَا اسْطاعُوا) gibi, ona ma'tuf. (لَهُ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (نَقْباً) e müteallık.

Cümleler:

(...مَا اسْطاعُوا) cümlesi, mahzuf müste'nefe ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا اسْتَطاعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 98

قَالَ هٰذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي ۖ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ ۖ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ۖ ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (ذو القرنين) e râci. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (رَحْمَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَبِّي) cârr-mecrur, (رَحْمَةٌ) e veya mahzuf sıfatına müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (وَعْدُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّي) geçenki gibi. (جَعَلَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (دَكَّاءَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (وَعْدُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّي) geçenki gibi. (حَقّاً), (كَانَ) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَذَا رَحْمَةٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...جَاءَ وَعْدُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...جَعَلَهُ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ وَعْدُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 99

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ
فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا ﴿٩٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (تَرَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَعْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarf, mansub, (تَرَكْنَا) ye müteallık. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Tenvin, mahzuf cümleden ıvaz. (يَمُوجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (بَعْضَ) ya râci. (فِي بَعْضٍ) cârr-mecrur, (يَمُوجُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (نُفِخَ) fi'li mâzı, mechul. (فِي الصُّورِ) cârr-mecrur, nâibi fâil yerinde (نُفِخَ) ya müteallık. (فَ) tâkıbiyye. (جَمَعْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (جَمْعاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...تَرَكْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَمُوجُ) cümlesi, (تَرَكْنَا) nin ikinci mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(...نُفِخَ فِي الصُّورِ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَمَعْنَاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 100

وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ﴿١٠٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (عَرَضْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (جَهَنَّمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمَ) zarf, mansub, (عَرَضْنَا) ye müteallık. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Tenvin, mahzuf cümleden ıvaz. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (عَرَضْنَا) ye müteallık. (عَرْضًا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...عَرَضْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (جَمَعْنَاهُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 101

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ﴿١٠١﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, (هُمْ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, mahallen merfu. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. (أَعْيُنُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي غِطَاءٍ) cârr-mecrur, (كَانَتْ) in mahzuf haberine müteallık. (عَنْ ذِكْرِي) cârr-mecrur, (غِطَاءٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَا) nâfiye. (يَسْتَطِيعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (سَمْعًا) mef'ûlü bih veya temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...الَّذِينَ "هُمْ") cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 102

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ ۚ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ﴿١٠٢﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm tevbîhi. (فَ) isti'nâfiyye. (حَسِبَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَتَّخِذُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عِبَادِي) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن يَتَّخِذُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَسِبَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(مِن دُونِي) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (أَوْلِيَاء) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَعْتَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (جَهَنَّمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (نُزُلاً) e müteallık.

Cümleler:

(...حَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا أَعْتَدْنَا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْتَدْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 103

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْاَخْسَرِينَ اَعْمَالاً ﴿١٠٣﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هَلْ) edâtı istifhâm. (نُنَبِّئُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِالْأَخْسَرِينَ) cârr-mecrur, (نُنَبِّئُ) ye müteallık. (أَعْمَالاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نُنَبِّئُكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 104

اَلَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ اَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ﴿١٠٤﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, (الْأَخْسَرِينَ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (ضَلَّ) fi'li mâzı. (سَعْيُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الْحَيَاةِ) cârr-mecrur, (ضَلَّ) ye müteallık. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَحْسَبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يُحْسِنُونَ), (يَحْسَبُونَ) gibi. (صُنْعاً) mef'ûlü bih veya temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَحْسَبُونَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...ضَلَّ سَعْيُهُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ يَحْسَبُونَ) cümlesi, (سَعْيُهُمْ) ün zamirinden hâl. Mahallen mansub.

(...يَحْسَبُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

(...يُحْسِنُونَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 105

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ
أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا ﴿١٠٥﴾

Îrâbı:

(أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لِقَاءِ), (آيَاتِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (حَبِطَتْ) fi'li mâzı. (أَعْمَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (نُقِيمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لَهُمْ) cârr-mecrur, (نُقِيمُ) ye müteallık. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُقِيمُ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَزْناً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أُولَئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا نُقِيمُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 106

ذٰلِكَ جَزَآؤُهُمْ جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُوٓا اٰيَاتِى وَرُسُلِى هُزُوًا ﴿١٠٦﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (جَزَاءُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَهَنَّمُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr sebebiyye. (مَا) masdariyye. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(مَا كَفَرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَزَاءُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (اتَّخَذُوا) fi'li mâzı ve fâili. (آيَاتِي) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder kesre. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رُسُلِي) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُزُواً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ "الأمر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخَذُوا) cümlesi, (مَا كَفَرُوا) cümlesine ma'tuf veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 107

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ﴿١٠٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (جَنَّاتُ) muahhar haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْفِرْدَوْسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نُزُلًا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ ... كَانَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَتْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 108

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ﴿١٠٨﴾

Îrâbı:
(خَالِدِينَ), (لَهُمْ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (لا) nâfiye. (يَبْغُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَنْهَا) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (حِوَلًا) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:
(...لا يَبْغُونَ) cümlesi, (خَالِدِينَ) veya (لَهُمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 109

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ
أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ﴿١٠٩﴾

Îrâbı:
(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَوْ) harfi imtina. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (الْبَحْرُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِدَاداً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِكَلِمَاتِ) cârr-mecrur, (مِدَاداً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (رَبِّي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (نَفِدَ) fi'li mâzı. (الْبَحْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَفِدَ) ye müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَنْفَدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَلِمَاتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّي) geçenki gibi.

(أن تَنْفَدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtina. (جِئْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِمِثْلِ) cârr-mecrur, (جِئْنَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَدَداً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:
(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ الْبَحْرُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...نَفِدَ الْبَحْرُ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...جِئْنَا) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. İkinci (لَوْ) in cevâbı mahzuf, (لَنَفِدَ) takdîrinde.

Âyet: 110

قُلْ اِنَّمَآ اَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحٰٓى اِلَيَّ اَنَّمَآ اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ
وَّاحِدٌ ۚ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَآءَ رَبِّهٖ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا
وَّلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهٖٓ اَحَدًا ﴿١١٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (بَشَرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِثْلُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُوحَى) fi'li muzâri, mechul. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, (يُوحَى) ya müteallık. (أَنَّمَا) edâtı hasr –burada (مَا), (أَنَّ) nin masdarlığını kesmemiştir–. (إِلٰهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلٰهٌ وَاحِدٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(أَنَّمَا إِلٰهُكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُوحَى) nın nâibi fâili. Mahallen merfu.

(فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (يَرْجُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (لِقَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (لْ) emir lâmı, câzim. (يَعْمَلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَمَلًا صَالِحًا) mef'ûlü bih veya mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye veya nâhiye, câzime. (يُشْرِكْ) fi'li muzâri, âtıfa veya (لَا) ile meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِعِبَادَةِ) cârr-mecrur, (يُشْرِكْ) e müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحَدًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنَا بَشَرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يُوحَى إِلَيَّ) cümlesi, (أَنَا) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...مَنْ كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ يَرْجُو) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...يَرْجُو لِقَاءَ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...لْيَعْمَلْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لا يُشْرِكْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

KEHF SÛRESİNİN SONU